

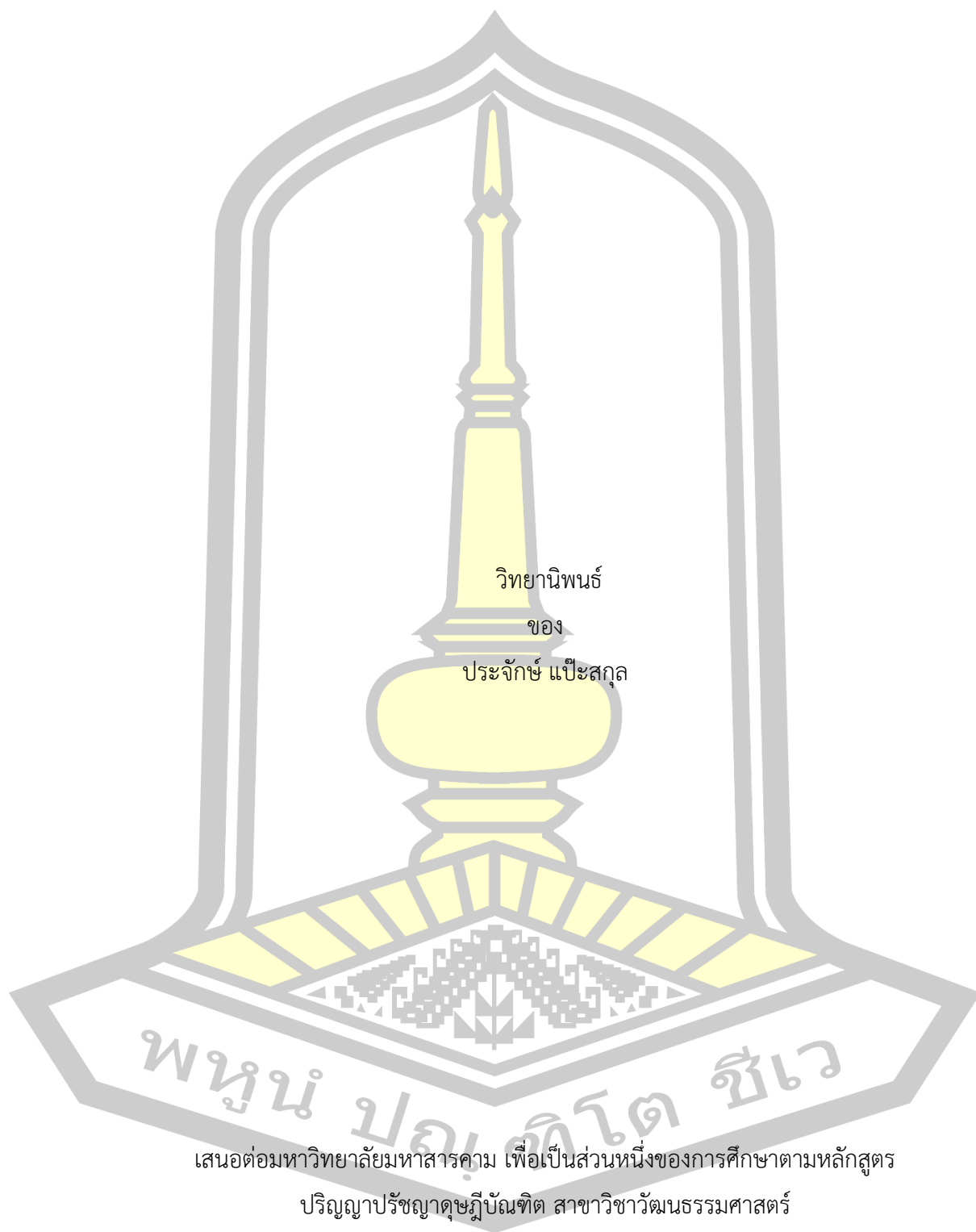
การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิทยานิพนธ์
ของ
ประจักษ์ แป๊ะสกุล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
กุมภาพันธ์ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

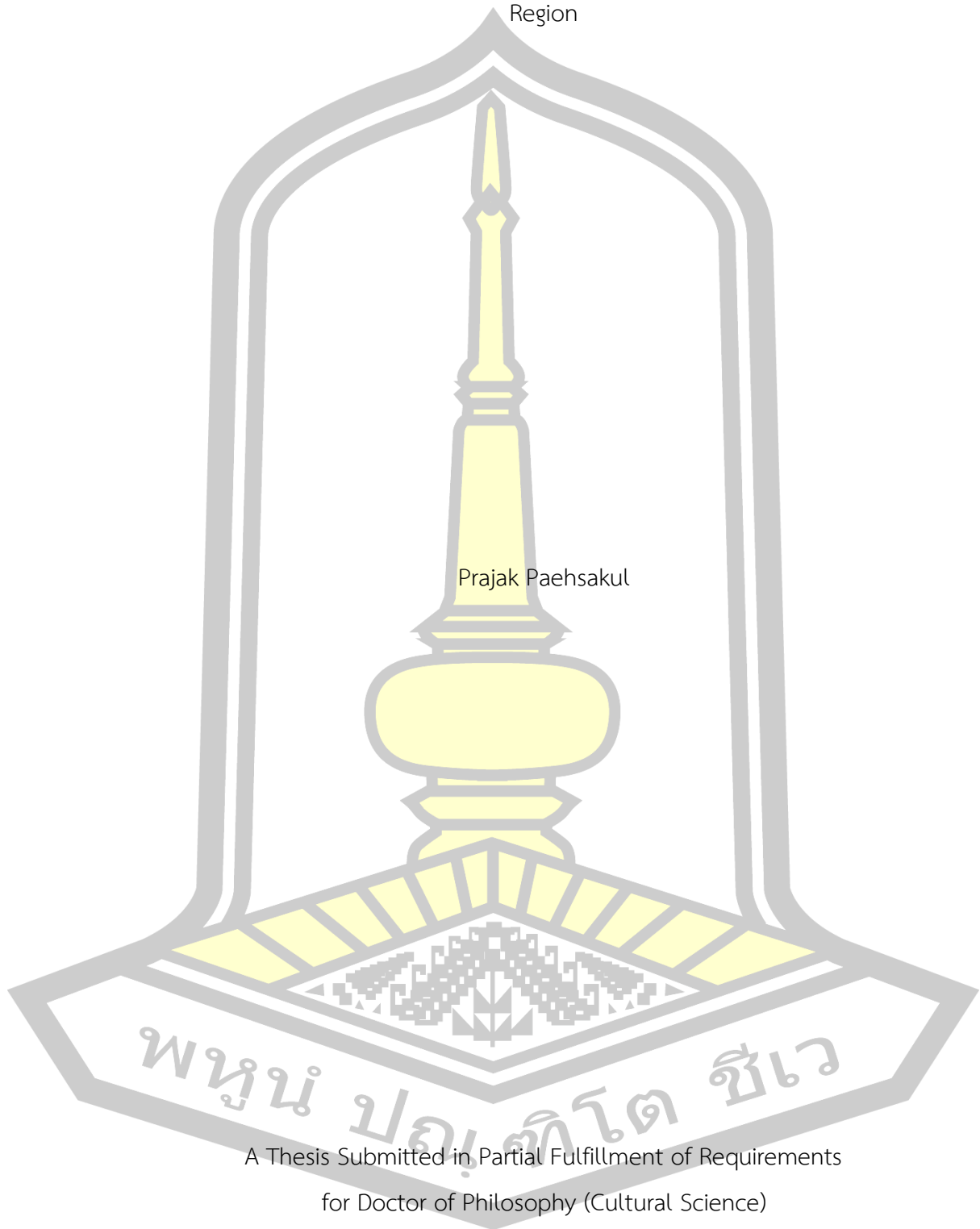
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์

กุมภาพันธ์ 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

An Invention of Historical Project of Secondary School Students in the Northeast
Region

Prajak Paehsakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Philosophy (Cultural Science)

February 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายประจักษ์ แป๊ะสกุล
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
วัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ชีสิกกา วรณจันทร์)

กรรมการ

(ผศ. ดร. ไฉสิด แพงสร้อย)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. เกรียงไกร ผาสุตตะ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(ศ. ดร. ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรม

ศาสตร์

(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
ผู้วิจัย	ประจักษ์ แป๊ะสกุล		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชิสีกา วรณจันทร์		
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ 2) ศึกษาพัฒนาการของการทำโครงการประวัติศาสตร์ 3) ศึกษาผลกระทบ ปัญหา และแนวทางแก้ไขจากการทำโครงการประวัติศาสตร์ 4) สังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา เป็นส่วนหนึ่งในการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จัดประกวดครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2552 เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถที่ทรงห่วงใยการศึกษาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย การประกวดแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีการจัดการประกวดระดับภาคที่อาคารสุรพัฒน์ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ทุกวันที่ 17-18 สิงหาคมของทุกปี

2) พัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์แบ่งได้เป็น 2 ระยะ ช่วงแรก พ.ศ.2552-2556 นิยมทำโครงการเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติที่ศึกษาในหนังสือแบบเรียน สิ่งสำคัญจากคำขวัญประจำจังหวัด ใช้ข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก ต่อมาช่วงพ.ศ.2557-2561 นิยมนำเสนออัตลักษณ์และความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชน มีการเลียนแบบโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวด การนำโครงการเดิมที่ใช้ในการประกวดในปีก่อนหน้านี้มาส่งประกวดอีกครั้ง ใช้ข้อมูลจาก

การสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม ภาพถ่ายจากอินเทอร์เน็ตและสถานที่จริงมาประกอบข้อมูลจากเอกสาร

3) การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีประโยชน์ทั้งต่อนักเรียน อาจารย์ โรงเรียน ชุมชน และผู้สนใจ แต่ไม่ได้ส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เท่าที่ควร เพราะครูไม่เข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงควรมีการผลิตครูประวัติศาสตร์และกำหนดตำแหน่งบรรจุครูประวัติศาสตร์ไว้โดยเฉพาะ

4) โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ได้นำเสนอมิติทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ทั้งแนวคิดที่ด้วยความทรงจำทางสังคม แนวคิดที่ด้วยอัตลักษณ์ แนวคิดที่ด้วยภูมิวัฒนธรรม แนวคิดที่ด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ : โครงการประวัติศาสตร์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

TITLE An Invention of Historical Project of Secondary School Students in the Northeast Region

AUTHOR Prajak Paehsakul

ADVISORS Assistant Professor Sisikka Wannajun , Ph.D.

DEGREE Doctor of Philosophy **MAJOR** Cultural Science

UNIVERSITY Mahasarakham **YEAR** 2021
University

ABSTRACT

An Invention of Historical Project of Secondary School Students in the Northeast Region. The purpose of this research was to study 1) History Project Contest By Prem Tinsulanonda Foundation Nakhon Ratchasima Province 2) Development of the history project work of students 3) Impact of problems and solutions from doing student history projects and 4) Synthesize historical projects under the dimension of cultural history. This study was Qualitative Research. Data were analyzed by documents, Observations, Interviews, and Focus group discussions. Presenting the research results in descriptive analysis.

The results of the research are as follows:

1) History Project Contest By Prem Tinsulanonda Foundation Nakhon Ratchasima Part of the student project contest at the district level By Prem Tinsulanonda Foundation Nakhon Ratchasima Province. The first contest was held in 2009. In response to the speech of Her Majesty Queen Sirikit Her Majesty cares for the study of history in Thailand. The contest is divided into 3 levels: elementary level, secondary level and high school level. There is a regional contest held at Suraphat Building 2, Suranaree University of Technology, Nakhon Ratchasima Province every 17-18 August of every year.

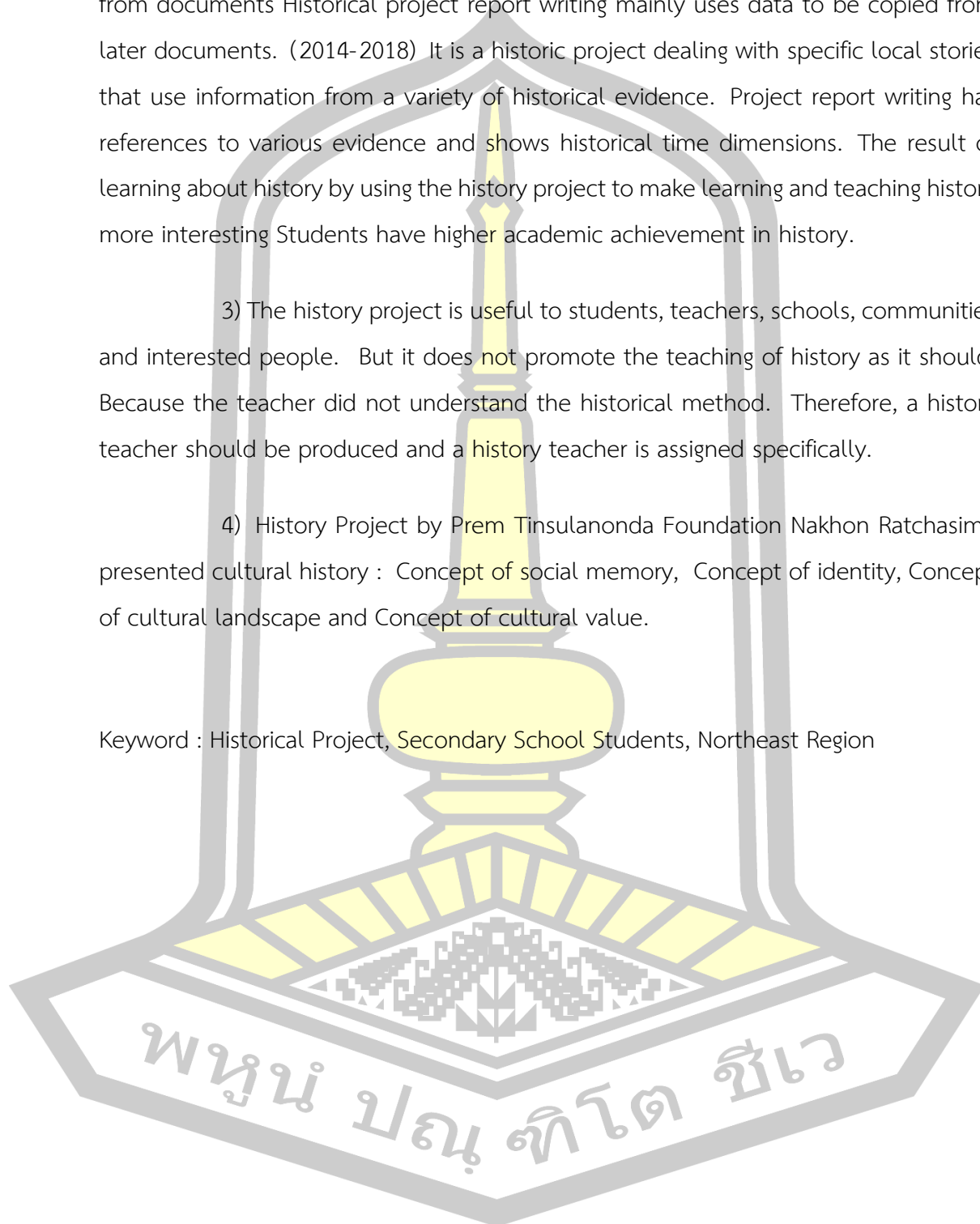
2) The development of the history project can be divided into two phases. (2009-2013) is a project of history about national history in a textbook City history and

interesting things from the provincial motto by relying on education within the school from documents Historical project report writing mainly uses data to be copied from later documents. (2014-2018) It is a historic project dealing with specific local stories that use information from a variety of historical evidence. Project report writing has references to various evidence and shows historical time dimensions. The result of learning about history by using the history project to make learning and teaching history more interesting Students have higher academic achievement in history.

3) The history project is useful to students, teachers, schools, communities and interested people. But it does not promote the teaching of history as it should. Because the teacher did not understand the historical method. Therefore, a history teacher should be produced and a history teacher is assigned specifically.

4) History Project by Prem Tinsulanonda Foundation Nakhon Ratchasima presented cultural history : Concept of social memory, Concept of identity, Concept of cultural landscape and Concept of cultural value.

Keyword : Historical Project, Secondary School Students, Northeast Region

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิลิกา วรรณจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคอยติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่องจนงานนี้สำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โฆสิต แพงสร้อย และอาจารย์ ดร.เกรียงไกร ผาสุดตะ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณประธานมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา และผู้บริหารสถาบันการศึกษาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานประวัติศาสตร์และนักเรียนที่ทำโครงงานประวัติศาสตร์ ส่งเข้าประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา บุคคลในชุมชนและผู้เข้าชมการประกวด ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอบคุณนางชนิดา แป๊ะสกุล ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ สนับสนุนการทำงานและเป็นกำลังใจตลอดเวลา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวทิตาแด่บูรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่สร้างรากฐานทางการศึกษาให้แก่ข้าพเจ้า เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมาตราบนานเท่านาน

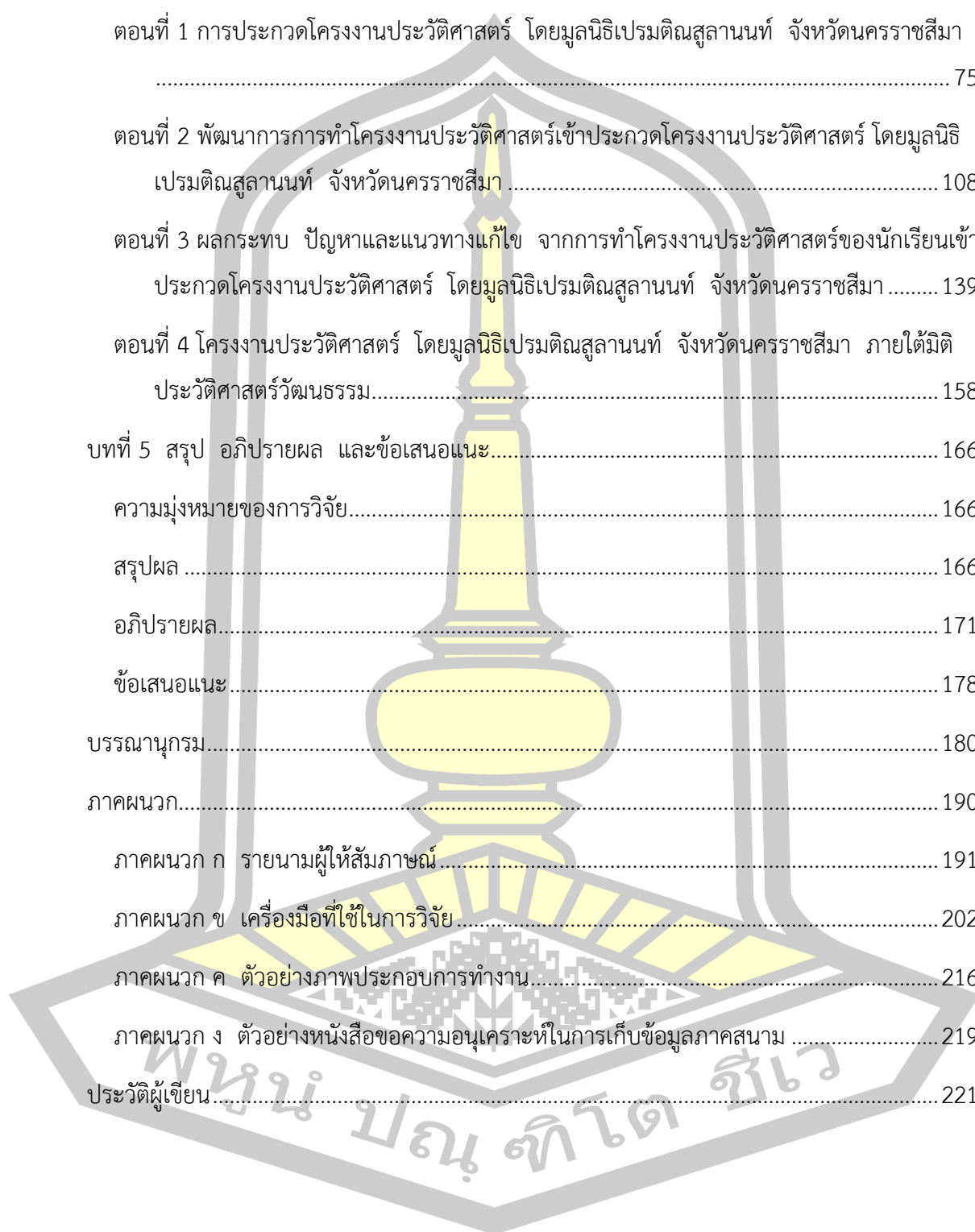
ประจักษ์ แป๊ะสกุล

พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
บัญชีภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
คำถามในการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. ความรู้เกี่ยวกับโครงการประวัติศาสตร์.....	10
2. นโยบายและกฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้อง.....	20
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	34
4. บริบทพื้นที่ที่ทำวิจัย.....	50
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	68
1. ขอบเขตของการวิจัย.....	68
2. วิธีดำเนินการวิจัย.....	70

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ตอนที่ 1 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา	75
ตอนที่ 2 พัฒนาการการทำโครงงานประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา	108
ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา	139
ตอนที่ 4 โครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม.....	158
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	166
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	166
สรุปผล	166
อภิปรายผล.....	171
ข้อเสนอแนะ	178
บรรณานุกรม.....	180
ภาคผนวก.....	190
ภาคผนวก ก รายนามผู้ให้สัมภาษณ์.....	191
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	202
ภาคผนวก ค ตัวอย่างภาพประกอบการทำงาน.....	216
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม	219
ประวัติผู้เขียน.....	221

บัญชีภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพประกอบ 2 ผังที่ตั้งโต๊ะตามลำดับการนำเสนอโครงการประวัติศาสตร์มัธยมศึกษาตอนต้น	95
ภาพประกอบ 3 การจัดแสดงโครงการประวัติศาสตร์	96
ภาพประกอบ 4 การนำเสนอโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนต่อคณะกรรมการตัดสิน	97
ภาพประกอบ 5 นักเรียนโรงเรียนสายธารวิทยานำเสนอโมเดลประสาทสะท้านแห่งใหญ่จำลอง	98
ภาพประกอบ 6 คณะกรรมการตัดสินถามคำถามนักเรียน	99
ภาพประกอบ 7 นักเรียนชนะเลิศนำเสนอที่โต๊ะโครงการของตน	100
ภาพประกอบ 8 ผังพื้นที่การจัดแสดงโครงการตามข้อเสนอของอาจารย์เกรียงไกร นรินทร์	105
ภาพประกอบ 9 ปกหน้าโครงการแบบไม่มีภาพหลังและแบบมีภาพหลัง	125
ภาพประกอบ 10 ปกหน้าแบบมีภาพและปกในที่ไม่มีภาพ	126
ภาพประกอบ 11 ผู้วิจัยกับอาจารย์ประชิด ทวีเดช กรรมการกลาง การประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค	217
ภาพประกอบ 12 ผู้วิจัยกับ ดร.มีศิลป์ ชินภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม	217
ภาพประกอบ 13 ผู้วิจัยกับนางสาวสุคนธ์มารินทร์ สว่างภพ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์	218
ภาพประกอบ 14 ผู้วิจัยกับนางวิลาวัลย์ พิณพิมาย อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการโรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง และนักเรียน	218

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประวัติศาสตร์ หรือ history มาจาก historia ในภาษากรีก หมายถึง “ความรู้ที่ได้จากการตรวจสอบ” เป็นการศึกษาค้นคว้าจากอดีตด้วยเอกสารที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร (Joseph, Brian & Janda, Richard. 2008 : 163) ต่อมาประวัติศาสตร์ได้มีพัฒนาการและถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายโดยเฉพาะด้านการศึกษาและการเมืองการปกครองในประเทศตะวันตก สำหรับประเทศไทย องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เริ่มเผยแพร่ในหมู่เจ้านายและชนชั้นสูงในชื่อ “พระราชพงศาวดาร” หรือ “พงศาวดาร” และบรรจุพระราชพงศาวดารย่อพระนิพนธ์ในสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในชั้นมูลศึกษาและประโยคประถมศึกษา ในปีพ.ศ.2435 ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ใช้คำว่า “ประวัติศาสตร์” แทนคำว่า “พงศาวดาร” (สุนทร ชูตินทรานนท์ และคณะ, 2557 : 97)

กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย มีบทบาทในการกำหนดหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ มาตั้งแต่พ.ศ.2503 ที่ประวัติศาสตร์มีสถานภาพเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ต่อมาเมื่อวงการศึกษาไทยเกิดความตื่นตัวต่อแนวคิดเรื่องบูรณาการ ส่งผลทำให้วิชาประวัติศาสตร์หายไปจากการปรับปรุงหลักสูตร ระหว่าง พ.ศ.2521-2524 (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทรวาณิชย์, 2556a : 343)

เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศไทยทำให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 วินัย พงศ์ศรีเพียร ได้แสดงทัศนะต่อการปฏิรูปการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ว่า อิทธิพลของโลกาภิวัตน์กำลังคุกคามลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทย การปฏิรูปการศึกษาของไทยควรปฏิรูปการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ด้วย เพราะเราต่างเป็นห่วงกันว่าคนไทยและเยาวชนไทยมีความรู้ประวัติศาสตร์ชาติของตนเองน้อยมาก การปฏิรูปการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ควรเริ่มพิจารณาที่ปัญหาและอุปสรรคอย่างตรงไปตรงมาพอสังเขปดังนี้

- 1) การสลายความเป็นเอกเทศของวิชาประวัติศาสตร์แยกออกเป็นส่วนต่างๆ จนทำให้วิชาประวัติศาสตร์หายไป
- 2) มุ่งเน้นในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่มากกว่าการสร้างองค์ความรู้ใหม่
- 3) ครูสอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาประวัติศาสตร์
- 4) ความเข้าใจผิดในการใช้การวัดผลแบบปรนัยกับวิชาประวัติศาสตร์ของไทย ในขณะที่นานาประเทศใช้การวัดผลแบบอัตนัย
- 5) ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะหนังสือประวัติศาสตร์ฉบับมาตรฐานดี ๆ (กรมวิชาการ, 2543)

วิชาประวัติศาสตร์ได้ถูกนำกลับมาสอนในโรงเรียนอีกครั้ง โดยถูกกำหนดให้เป็นรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งในจุดหมายข้อ 5 กล่าวถึง การมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย โดยบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของไทยไว้ในสาระประวัติศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ในสาระประวัติศาสตร์ให้เรียนรู้เกี่ยวกับเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ดังนี้ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น และมาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 4-5)

ในวันอาทิตย์ที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2551 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลที่มาเข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิตฯ ความตอนหนึ่งว่า “แต่เสียตายตอนนี้ ท่านนายกฯ เขาไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์แล้วนะ ฉันก็ไม่เข้าใจ เพราะตอนที่ฉันเรียนอยู่ที่สวีเดนแลนด์ ไม่มีประวัติศาสตร์อะไรเท่าไร แต่เราก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ของสวีเดน แต่เมืองไทยนี้ บรรพบุรุษเลือดทาแผ่นดิน กว่าจะมาถึงที่ให้เราอยู่ นั่งอยู่กันสบาย มีประเทศชาติเรากลับไม่ให้เรียนประวัติศาสตร์ ไม่รู้ว่าใครมาจากไหน เป็นความคิดที่แปลกประหลาด อย่างที่อเมริกาถามไปเขาก็สอนประวัติศาสตร์บ้านเมืองเขา ที่ไหนประเทศไหน เขาก็สอน แต่ประเทศไทยไม่มี ไม่ทราบว่าเป็นแผ่นดินนี้ รอดไปอยู่จนบัดนี้เพราะใคร หรือว่ายังไงกัน อันนี้น่าตกใจ ชาวต่างประเทศยังไม่ค่อยทราบ ว่า นักเรียนไทยไม่มีการสอนประวัติศาสตร์ชาติเลย” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 4) กระทรวงศึกษาได้ตอบสนองพระราชดำรัสดังกล่าวของ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยปรับโครงสร้างเวลาเรียน ให้ทุกระดับชั้นเรียน รายวิชาประวัติศาสตร์ 40 ชั่วโมง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 8)

จากนโยบายที่ให้เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ทุกระดับชั้น ทำให้เกิดความตื่นตัวในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหลายแห่งได้จัดการอบรมให้แก่ครูผู้สอนรายวิชาประวัติศาสตร์โดยเชิญอาจารย์และนักวิชาการทางประวัติศาสตร์เป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ โดยให้ความสำคัญกับวิธีการทางประวัติศาสตร์เพราะการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่แท้คือ “เราสอนโดยให้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เราไม่ได้สอนประวัติศาสตร์โดยตรง” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทรวาณิชย์, 2556b : 332) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดในมาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551 : 76-79) แต่วิธีการทางประวัติศาสตร์ถูกนำไปสอนแบบท่องจำว่ามีก็ขึ้นตอนอะไรบ้าง ไม่ได้ถูกนำไปใช้สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ปฏิบัติเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ตามเจตนารมณ์ของนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ที่ได้สร้างหลักสูตรนี้ขึ้นมา ทำให้การสอนประวัติศาสตร์ยังคงใช้วิธีการบรรยายเช่นในอดีตซึ่งไม่ทำให้สถานการณ์การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ดีขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

พรเพ็ญ อันทระกุล ได้กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- 1) ผู้เรียนส่วนใหญ่และผู้สอนบางคนไม่เข้าใจความหมายของวิชาประวัติศาสตร์ คิดว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวของขึ้นคน ชื่อสถานที่ ลำดับเวลา และเหตุการณ์ต่างๆตามหนังสือหรือตำราเป็นการเรียนด้วยวิธีท่องจำ
- 2) สอนแต่เฉพาะเนื้อหาด้วยการบรรยายของผู้สอนอย่างเดียว
- 3) เนื้อหาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เน้นพัฒนาการทางการเมือง ขาดการศึกษาในแง่มุมเชิงประชาชน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- 4) ใช้วิธีสอนแบบเล่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้ผู้เรียนฟังจดตาม เชื่อตาม
- 5) สอนโดยใช้ตำราเล่มเดียว และสอนไปตามตำรา
- 6) กิจกรรมหรือการบ้านที่ผู้สอนสั่งให้ทำนั้นไม่ได้เกิดประโยชน์ เนื่องจากผู้เรียนบางส่วนไม่ได้ทำเอง ที่ทำเองใช้วิธีคัดลอกมาจากอินเทอร์เน็ตหรือหนังสือตำราเล่มเดียว หรือใช้หลายเล่มมาปะติดปะต่อกัน
- 7) หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์มาจากส่วนกลาง และกำหนดทุกอย่างในการสอนมาจากส่วนกลาง ทำให้เกิดปัญหาการเรียนการสอนในท้องถิ่นที่ต่างจากส่วนกลาง และหลักสูตรยังเน้นเนื้อหามากกว่าวิธีการ นอกจากนี้ผู้ร่างหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการ ซึ่งไม่มีประสบการณ์สอนประวัติศาสตร์ให้กับนักเรียน จึงเกิดปัญหาการออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับทั้งผู้เรียนและผู้สอน และ
- 8) ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มีแนวคิดเป็นของตัวเองและมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้เรียน ความมีอคติของผู้สอนเป็นอันตรายต่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทรวาณิชย์, 2556c : 327-329)

ในปีพ.ศ.2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดพิมพ์หนังสือชื่อ “เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์” เผยแพร่วิธีการสอนประวัติศาสตร์ในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการสอนโดยใช้โครงงานประวัติศาสตร์ ซึ่งในตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกำหนดให้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ โดยมีโครงงานประวัติศาสตร์เป็นผลการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 133) ต่อมา มีแนวคิดนำวิธีสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ซึ่งประสบความสำเร็จในวิชาวิทยาศาสตร์มาใช้กับวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้ในปีพ.ศ.2558 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดพิมพ์หนังสือ “การสอนประวัติศาสตร์ : ประวัติศาสตร์ไทย หลากหลายวิธีเรียน” ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงวิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีการทำโครงงานประวัติศาสตร์ ตัวอย่างโครงงานประวัติศาสตร์ของครูที่สอนนักเรียนทำโครงงานประวัติศาสตร์และการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้โครงงานประวัติศาสตร์ในระดับชั้นต่างๆ

การทำโครงงานประวัติศาสตร์นอกจากทำให้ผู้เรียนทราบประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น ยังได้เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นให้แก่คนในชุมชน ได้รับทราบผ่านสถานศึกษาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 9(6) ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : 4)

มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาการศึกษาของเยาวชนไทยได้ตอบสนองของพระราชดำริสั่งตั้งกล่าวของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสนับสนุนให้นักเรียนทำโครงงานประวัติศาสตร์โดยให้โครงงานประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งใน การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ.2552 เป็นต้นมา โดยจัดการประกวดเป็นสามระดับได้แก่ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาตอนต้น 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีคณะกรรมการตัดสินการประกวดมาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเกณฑ์การตัดสินโครงงานประวัติศาสตร์ที่สำคัญคือ ต้องเกิดจากการใช้องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ กระตุ้นให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในชาติ และท้องถิ่น มีคุณค่าหรือประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (กองทัพภาคที่ 2, 2560 : 53)

โครงงานประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวดเกือบทั้งหมดมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์และหลักเกณฑ์การประกวดที่ต้องการก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และสอดคล้องกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนได้เลือกหัวข้อที่จะศึกษาจากความสนใจในสิ่งรอบตัวของตน ดังนั้นโครงงานส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็น

ประวัติศาสตร์จากภายใน เป็นผลมาจากการที่มนุษย์พยายามสร้างและทำความเข้าใจในอดีตของตน แล้วนำมาอธิบายเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (ธิดา สารเยา, 2539 : 165)

เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างหลักสูตรและตัวชี้วัดพบว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีโอกาสดำเนินการโครงการประวัติศาสตร์มากที่สุด เพราะเรียนวิธีการทางประวัติศาสตร์ตลอด 6 ภาคการศึกษาหรือ 3 ปี ในขณะที่ระดับประถมศึกษาได้เรียนวิธีการทางประวัติศาสตร์ครบทุกชั้นตอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพียงปีเดียว เช่นเดียวกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เรียนปีใดปีหนึ่งในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่ส่งโครงการเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีโอกาสดำเนินการได้ตลอดทั้ง 3 ปี สามารถนำเสนอประสบการณ์และคำแนะนำจากคณะกรรมการตัดสินไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาโครงการในปีต่อไปให้ดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้ให้แก่เพื่อนร่วมทีมซึ่งเป็นักเรียนรุ่นน้องได้ ดังนั้นการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษามากกว่าระดับอื่น

สำหรับในต่างประเทศ โครงการประวัติศาสตร์นอกจากถูกนำมาใช้เพื่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์แล้วยังถูกนำไปใช้ในการศึกษาข้อมูลในอดีตของเรื่องต่างๆ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์และพัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบันในเรื่องนั้นๆ เป็นประโยชน์ต่อการจัดระบบข้อมูลความทรงจำทางสังคม การส่งเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่นและคุณค่าทางวัฒนธรรม ตลอดจนการแสวงหารายได้เชิงพาณิชย์

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาว่าการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค จัดโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ตลอดหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา นั้นมีพัฒนาการอย่างไร มีผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างไร และโครงการประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวดได้แสดงถึงมิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเช่นเดียวกับการทำโครงการประวัติศาสตร์ในต่างประเทศหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

4. เพื่อสังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัด นครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

คำถามในการวิจัย

1. รูปแบบการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัด นครราชสีมาเป็นอย่างไร
2. การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดย มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีพัฒนาการอย่างไร
3. การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดย มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง
4. โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ได้แสดงถึง มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบรูปแบบการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
2. ทำให้ทราบพัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
3. ทำให้ทราบว่า การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัด นครราชสีมา มีผลกระทบ ปัญหา และแนวทางแก้ไขอย่างไรบ้าง
4. ทำให้ทราบว่าโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัด นครราชสีมา ได้แสดงถึงมิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรมอย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้
 การประดิษฐ์สร้าง หมายถึง การสร้างโครงการประวัติศาสตร์จากหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ด้วยความคิดสร้างสรรค์

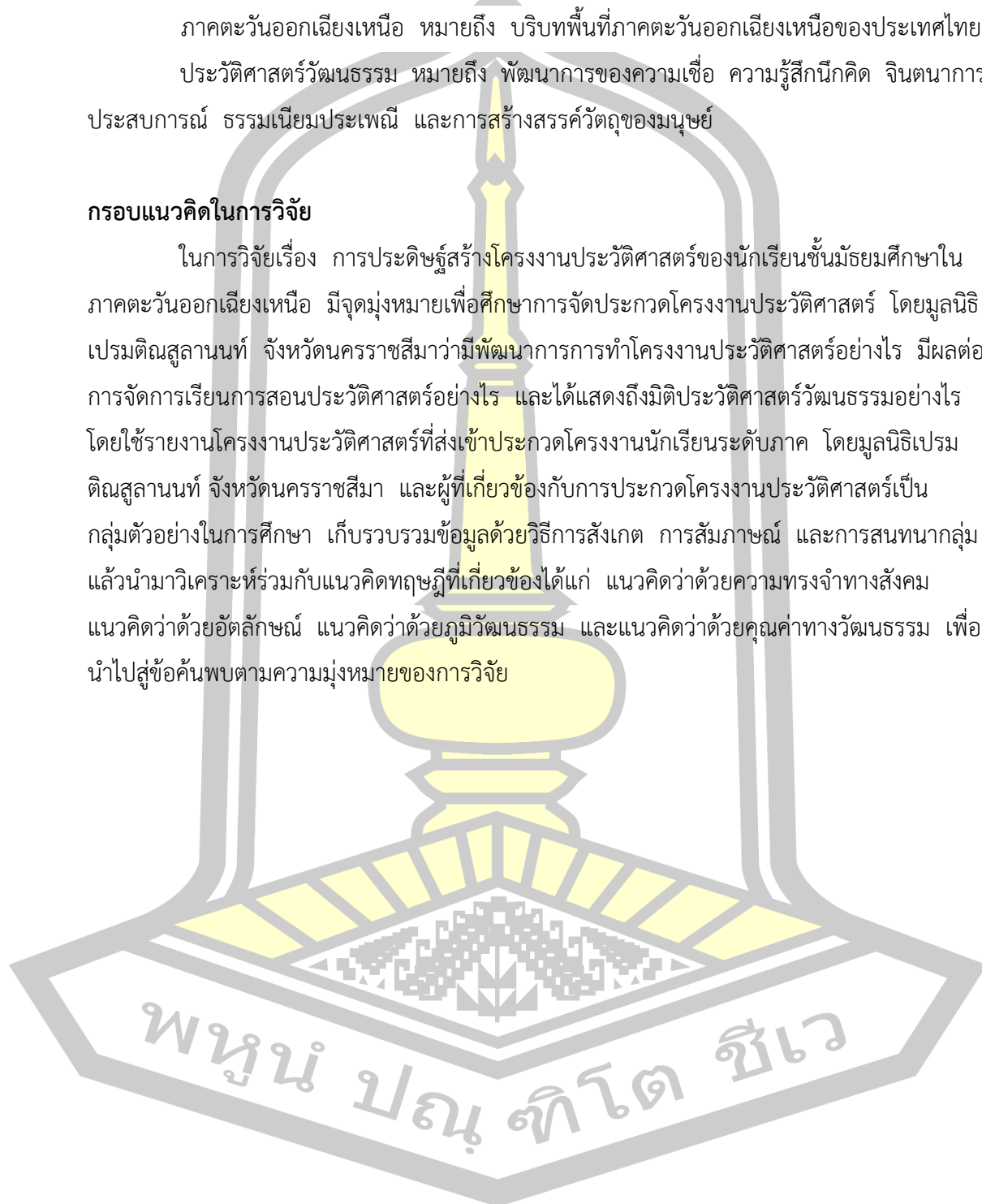
โครงการประวัติศาสตร์ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าที่ผู้เรียนทำร่วมกัน ที่มุ่งฝึกทักษะ วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อสืบค้นเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ จากหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ที่ส่งเข้าประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค จัดโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ.2560

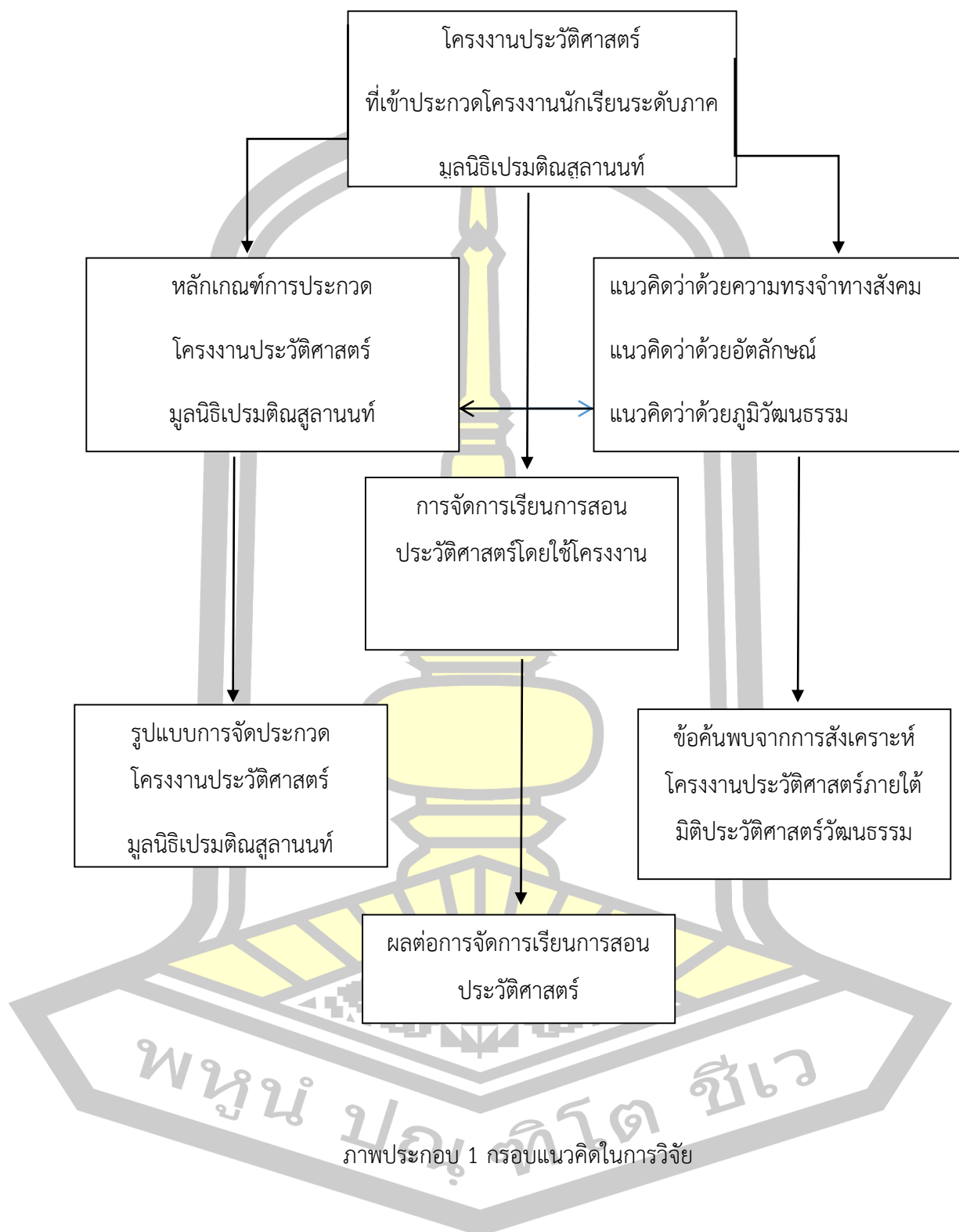
นักเรียน หมายถึง นักเรียนของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ส่งเข้าประกวด
โครงการนักเรียนระดับภาค จัดโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง บริบทพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม หมายถึง พัฒนาการของความเชื่อ ความรู้สึกรักคิด จินตนาการ
ประสบการณ์ ธรรมเนียมประเพณี และการสร้างสรรค์วัตถุของมนุษย์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิ
เปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาว่ามีพัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์อย่างไร มีผลต่อ
การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อย่างไร และได้แสดงถึงมิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรมอย่างไร
โดยใช้รายงานโครงการประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค โดยมูลนิธิเปรม
ติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกวดโครงการประวัติศาสตร์เป็น
กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม
แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้แก่ แนวคิดที่ว่าด้วยความทรงจำทางสังคม
แนวคิดที่ว่าด้วยอัตลักษณ์ แนวคิดที่ว่าด้วยภูมิวัฒนธรรม และแนวคิดที่ว่าด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม เพื่อ
นำไปสู่ข้อค้นพบตามความมุ่งหมายของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย โดยได้แบ่งหัวข้อ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับโครงการประวัติศาสตร์
 - 1.1 ความหมายของโครงการประวัติศาสตร์
 - 1.2 วิธีการทางประวัติศาสตร์
2. นโยบายและกฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553
 - 2.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แนวคิดวิธีสอนแบบโครงการ
 - 3.2 แนวคิดที่ว่าด้วยความทรงจำทางสังคม
 - 3.3 แนวคิดที่ว่าด้วยอัตลักษณ์
 - 3.4 แนวคิดที่ว่าด้วยภูมิวัฒนธรรม
 - 3.5 แนวคิดที่ว่าด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม
4. บริบทพื้นที่ที่ทำวิจัย
 - 4.1 ข้อมูลทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - 4.2 การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความรู้เกี่ยวกับโครงการประวัติศาสตร์

1.1 ความหมายของโครงการประวัติศาสตร์

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง การสืบค้นอย่างลุ่มลึก ในหัวข้อของการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนรายบุคคล กลุ่มเล็กๆ หรือกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของโครงการ คือ การเน้นไปที่การหาคำตอบให้แก่คำถามหรือสิ่งที่อยากทราบตาม หัวข้อของโครงการ การแสวงหาคำตอบนั้นอาจทำโดยครูร่วมกับนักเรียนก็ได้ ถือเป็น การปรึกษาหารือ ร่วมกัน โดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก เป้าหมายของโครงการ คือ การเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อของ โครงการมักไม่นิยมแยกรายวิชา แต่ควรจัดทำในรูปของการบูรณาการรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร ร่วมกัน (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ, 2544: 81)

กรมวิชาการ ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง การศึกษาค้นคว้าที่ผู้เรียนทำ ร่วมกันเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งผู้เรียนต้องการศึกษาแล้วดำเนินการศึกษาค้นคว้า ภายในเวลา ที่ตกลงไว้จนได้ผลออกมาตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ การทำโครงการต้องเริ่มจากผู้เรียนเป็นผู้คิดลงมือ ปฏิบัติ หาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีครูผู้สอนคอยช่วยเหลือ กระตุ้นแนะนำ ให้คำปรึกษาอย่าง ไกล่ลี้ชัดเจนได้ผลงานออกมา แล้วจัดทำรายงาน วิธีการดำเนินงานและเสนอผลงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง โดยใช้ทักษะและกระบวนการ ที่สะท้อนถึงภาระงานในชีวิตจริง (กรมวิชาการ, 2545 : 154)

สมร เจนจิจะ ให้ความหมายของโครงการว่า โครงการเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจาก ความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือ หลายๆ สิ่งซึ่งสงสัยและ อยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจนหรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยใช้ทักษะ กระบวนการและปัญหาหลายๆ ด้าน มีวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียดแล้วลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อสรุปหรือ ผลการศึกษาหรือคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ (สมร เจนจิจะ, 2546 : 6)

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ให้ความหมายการทำโครงการว่าเป็น การเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของ ตนเอง ซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการอื่นๆ ที่เป็นระบบไปใช้ในการศึกษาหา คำตอบในเรื่องนั้นๆ ภายใต้การแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือจากครูผู้สอน (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2546 : 18)

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และคณะ ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง การศึกษาเพื่อ ค้นพบความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีครู อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ให้คำปรึกษา (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และคณะ, 2548: 72)

วิชา เล่าเรียนดี ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ปฏิบัติเพื่อให้ได้ความรู้ วิธีการ และผลของงาน ซึ่งการทำโครงการ อาจให้ปฏิบัติเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มใช้เวลาในการปฏิบัติตามความยากง่ายซับซ้อนของกิจกรรมและเนื้อหา ผลจากการเรียนรู้ด้วยโครงการคือ ผลลัพธ์ ผลผลิต การนำเสนอผลงาน และการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ด้วยการทำโครงการอาจเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) (วิชา เล่าเรียนดี, 2548 : 100-101)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวว่าโครงการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งฝึกทักษะวิธีการทางประวัติศาสตร์ หรือวิธีการสืบค้นเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบแก่ผู้เรียน ตั้งแต่การเลือกสมาชิกกลุ่ม เรื่องราวที่ต้องการทราบ ต้องการรู้ ต้องการหาคำตอบ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554 : 133)

จากการศึกษา ความหมายของโครงการประวัติศาสตร์ สามารถสรุปได้ว่า โครงการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนทำการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สนใจด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

1.2 วิธีการทางประวัติศาสตร์

โครงการประวัติศาสตร์ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์โดยมีนักการศึกษา และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

สมโชติ อ๋องสกุล กล่าวว่าไว้ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) มีขั้นตอนต้องปฏิบัติ ดังนี้ (สมโชติ อ๋องสกุล, 2540 : 26-94)

ขั้นที่ 1 เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเพื่อกำหนดปัญหา การตั้งคำถามดีจะมีผลทำให้งานมี คุณภาพดีด้วย คำถามที่ดีในทางประวัติศาสตร์ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ต้องเป็นคำถามที่ชัดเจนและรัดกุม
- 2) ต้องเป็นคำถามที่สามารถตอบได้ตามความจริงเชิงประจักษ์ (Empirically) (คำถามเชิงอภิปรายเป็นคำถามที่ไม่สามารถหาความจริงเชิงประจักษ์ได้ เช่น สงครามเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงมิได้ในประวัติศาสตร์มนุษยชาติใช่หรือไม่ หรือประวัติศาสตร์มนุษยชาติมีแนวโน้มพัฒนาเป็นเส้นตรงหรือไม่ ฯลฯ)

- 3) ต้องเป็นคำถามที่ไม่ขัดต่อหลักตรรกศาสตร์ เช่น คำถามที่ว่านโปเลียนเป็นเผด็จการหรือนักปฏิบัติ เป็นคำถามที่ไม่สามารถตอบได้ชัดเจน เพราะขาดตรรกะเนื่องจากทั้งสองสิ่งมิใช่สิ่งที่ขัดแย้งกันจนปะปนไม่ได้ อาจเป็นได้ทั้งสองอย่าง

4) ควรเป็นคำถามที่หวังได้ว่าคำตอบของมันจะช่วยให้ความกระจ่างแก่ข้อเท็จจริงจำนวนมาก มีข้อเท็จจริงที่จำกัดเช่น คำถามที่ว่า สมเด็จพระนเรศวรมีมเหสีหรือไม่ คำตอบจะให้ความกระจ่างแก่ข้อเท็จจริงจำกัดมาก ตรงกันข้ามถ้าตั้งคำถามว่ากรุงศรีอยุธยามีกำเนิดมาอย่างไร เมื่อตอบได้ดีแล้วจะช่วยให้เข้าใจสภาพการณ์หลายอย่าง

5) ควรมีลักษณะเปิดกว้างพอสมควร เพื่อเปิดโอกาสให้นักประวัติศาสตร์ใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างกว้างขวาง

ขั้นที่ 2 ขั้นรวบรวมข้อมูล เมื่อได้คำถามจนสามารถกำหนดปัญหาขอบเขตความสนใจ ตนแล้ว ต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ตนสนใจนั้นทุกประการ สะสมไว้อย่างเป็นระบบ ซึ่งโดยทั่วไปมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

- 1) สำรวจหลักฐานที่เกี่ยวข้องทุกประเภทจากแหล่งบริการข้อสนเทศ
- 2) ศึกษาหลักฐานที่เกี่ยวข้องแต่ละชิ้น แล้วเก็บความสำคัญและข้อสนเทศที่ได้จากหลักฐานนั้นลงบัตรขนาด 5x 8 นิ้ว
- 3) กรณิเรื่องที่ศึกษาเป็นเรื่องร่วมสมัย ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงยังมีชีวิตอยู่ควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในเอกสารด้วยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงนั้นตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์ จากคำบอกเล่า (Oral History)

4. กรณีหลักฐานประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น โบราณวัตถุ ควรบันทึกภาพขึ้นสำคัญ บันทึกแหล่งที่พบและข้อสนเทศที่พบเก็บไว้อย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 3 คัดเลือกข้อมูลทุกประเภทที่บันทึกนั้นมาแยกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

- 1) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรง
- 2) ข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบ การเก็บข้อมูลในบัตรจะทำให้การทำงานขั้นนี้สะดวกมากขึ้น

ขั้นที่ 4 ประเมินความสำคัญของข้อมูล ข้อมูลประเภทที่รวบรวมได้ทั้งหมดต้องผ่านการพิจารณาด้วยการวิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Criticism) ซึ่งแบ่งเป็นสองขั้นตอน คือ

1) วิพากษ์วิสัยภายนอก (External Criticism) ต้องพิจารณาส่วนสำคัญ 5 ประการ คำตอบที่ได้จะช่วยให้สามารถประเมินได้ว่า ผู้เขียนอยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่เขากล่าวถึงมากน้อยเพียงใด และทำให้สามารถตีความสำนวนภาษาที่ใช้หลักฐานชิ้นนั้นได้ถูกต้อง

- (1) สถานที่ที่หลักฐานนั้นถูกสร้างหรือเขียนขึ้นคือที่ไหน
- (2) ผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานคือใคร
- (3) จุดมุ่งหมายของหลักฐาน สร้างหรือเขียนขึ้นเพื่ออะไร

(4) รูปเดิมของหลักฐานต้องพิจารณาว่าหลักฐานนั้นอยู่ในรูปเดิมอย่างไร

นอกจากนี้ยังมีผู้เสนอหลักให้เป็นแนวกว้างๆ ให้พิจารณาอีก 3 ประการ คือ

- (1) หลักฐานนั้นปลอมแปลงขึ้นหรือไม่
- (2) หลักฐานนั้นให้ข้อมูลที่เจตนาบิดเบือนจากความเป็นจริงหรือไม่
- (3) เนื้อความของเอกสารนั้นผู้เขียนแต่งเองหรือคัดลอกข้อความมาจากหลักฐาน

อื่นๆ

2) วิพากษ์วิพากษ์ภายใน (Internal Criticism) คือ การวิพากษ์ข้อสันเทศพิจารณาในเรื่อง ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ของข้อสันเทศ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง (Accuracy) และคุณค่า (Value) ของสิ่งที่อยู่ในตัวหลักฐานนั้นการวิพากษ์ภายในมี 2 ขั้นตอน

(1) การตีความหลักฐาน ต้องแบ่งระดับของข้อสันเทศเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่มีความหมาย ตามตัวอักษรหรือรูปแบบภายนอกซึ่งทราบได้ทันทีกับระดับที่มีความหมายซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งการตีความหลักฐานอาจแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

(1.1) การตีความเพื่อให้ได้ความหมายขั้นต้น คือ การอ่านเพื่อให้เข้าใจอย่างแท้จริงว่า หลักฐานนั้นทั้งทางตัวอักษรหรือตามรูปแบบภายนอก ต้องการบ่งบอกอะไร ข้อสันเทศที่หลักฐานนั้นตั้งใจจะให้มื่อะไรบ้าง การตีความขั้นนี้ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ต้องพยายามทำความเข้าใจกับความหมายของคำ ความหมายของโวหารและความหมายจากจารีต ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ในแต่ละยุคสมัยให้กระจ่าง

(1.2) การตีความเพื่อให้ได้ความหมายในชั้นลึก การตีความหลักฐานที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถตีความให้ได้ความหมายในชั้นลึกที่ซ่อนเร้นอยู่ด้วย สิ่งที่ต้องทำ ความเข้าใจให้ถ่องแท้ได้แก่ ทักษะของผู้เขียนหรือผู้สร้างหลักฐานนั้น เจตนาที่แฝงอยู่เบื้องหลังของการสร้างหลักฐานแต่ละชิ้นและสามารถเปรียบเทียบหลักฐานในแต่ละสมัยจนพบข้อสันเทศที่หลักฐานไม่ได้ตั้งใจบอก

(2) การประเมินคุณค่าของข้อสันเทศ ต้องพิจารณาว่าข้อสันเทศใดรายงานความจริง ข้อสันเทศใดมีอคติอย่างไร ข้อสันเทศใดรายงานคลาดเคลื่อนเพราะความไม่รู้ ข้อสันเทศใดเจตนาบิดเบือน และข้อสันเทศใดเป็นความจริงที่ไม่อาจเชื่อถือได้เลย ซึ่งสามารถกระทำได้โดยวิธีวิพากษ์ข้อสันเทศ

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ ในขั้นนี้ต้องนำข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ทั้งหมดที่รวบรวมได้มาประมวลเป็นเรื่องราวหรือคำอธิบายปัญหาที่สนใจศึกษา โดยขั้นต้น อาจตั้งสมมติฐานในรูปคำถามหรือกลุ่มคำถามที่ไม่มีลักษณะผูกมัดเกินไป เพื่อเป็นแนวทางเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและหลากหลายให้เป็นเรื่องราวหรือคำอธิบายปัญหาดังกล่าว เรียกว่า การสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์

ขั้นที่ 6 การรายงานผล เป็นงานขั้นสุดท้ายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) คือ การรายงานผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นภาพรวมทั้งหมด ด้วยการอธิบายเชิงพรรณนา

วิเคราะห์ (Analytical Description) ตอบคำถามที่ตั้งไว้อย่างมีเหตุผลและหลักฐานอ้างอิง โดยอาจกำหนดเป็นประเด็นต่างๆ แบ่งเป็นประเด็นหลัก ประเด็นรองอย่างมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและกันสิ่งที่นักประวัติศาสตร์ต้องคำนึงถึงเสมอเมื่อต้องการรายงานผลการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ คือ

- 1) ความถูกต้องแน่นอนของรายละเอียดข้อเท็จจริง
- 2) ความสมบูรณ์อย่างมีเหตุผลของหลักฐาน
- 3) โครงสร้างเรื่องสมเหตุสมผล
- 4) การนำเสนอชัดเจน และผ่านการขัดเกลา

ลาวัลย์ วิทยายุทธพิบูล ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ลาวัลย์ วิทยายุทธพิบูล, 2543 : 7)

1) การกำหนดประเด็น/ปัญหา/เรื่องที่จะศึกษา โดยผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร สมัยไหน เพราะเหตุใด กล่าวคือ จะต้องมีการตั้งคำถาม การตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่ การแสวงหาคำตอบด้วยเหตุผล เช่น “การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 มีความสำคัญอย่างไร” เป็นต้น

2) การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและแนวคิดจากหลักฐานต่างๆ โดยผู้เรียนต้องเก็บรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาที่มีอยู่หลายประการ ทั้งหลักฐานชั้นหลักและหลักฐานชั้นรองให้ได้มากที่สุด

3) การตรวจสอบเชิงประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนต้องมีการตรวจสอบ วิเคราะห์ ประเมินคุณค่า และตีความหลักฐาน ซึ่งหมายถึง การตรวจสอบหลักฐานด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อประเมินคุณค่าของหลักฐานว่าน่าเชื่อถือเพียงใด ผู้เรียนต้องแยกประเภทของหลักฐานและทำความเข้าใจหลักฐานแต่ละประเภท โดยใช้หลักการตรวจสอบกว้างๆ ได้แก่ ทำขึ้นเมื่อใด (ช่วงเวลา) ใครเป็นผู้สร้างหรือเขียนขึ้น (ผู้สร้าง) เขียนขึ้นทำไม (จุดมุ่งหมายของหลักฐาน) การพิจารณาข้อมูลในหลักฐาน ความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับหลักฐานอื่นๆ เป็นต้น แล้วจึงเลือกสรรข้อเท็จจริงตามหลักฐานต่างๆ นั้น

4) การสังเคราะห์/ตีความ การตีความเพื่อตอบปัญหาเป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ (แยกแยะ) การสังเคราะห์ (รวบรวม) ข้อเท็จจริงในอดีตจากหลักฐานต่างๆ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อที่จะอธิบายประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ นับเป็นขั้นตอนของการตอบปัญหาโดยสามารถอธิบายได้ว่าเกิดอะไรขึ้น อย่างไร และทำไม

5) การนำเสนอ โดยผู้เรียนจัดระเบียบข้อเท็จจริงต่างๆ แล้วนำเสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์นั้นให้น่าสนใจ มีความต่อเนื่อง และมีความเป็นจริงมากที่สุด การนำเสนอข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ อาจอยู่ในรูปการเขียนหรือการบอกเล่า ต้องอาศัยทักษะทางภาษา ตลอดจนการอ้างอิงหลักฐานอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้เป็นผลงานประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า

วินัย พงศ์ศรีเพียร กล่าวว่า หัวใจสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์คือ กระบวนการจัดการกับหลักฐาน เพราะธรรมชาติโดยพื้นฐานของประวัติศาสตร์คือ การศึกษาอดีตจากการตีความหลักฐาน หรือการสร้างความหมายให้แก่หลักฐาน เพราะประวัติศาสตร์นั้นเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมมนุษย์ในเวลา หรือยุคสมัยหนึ่ง ๆ แต่อดีตเหล่านั้นไม่อาจสังเกตได้โดยตรง เพราะมันผ่านไปแล้ว ดังนั้นผู้เรียนประวัติศาสตร์จึงไม่เคยรับรู้อดีตจากการศึกษาโดยตรงเลย ตรงกันข้ามความรู้เกี่ยวกับอดีตของเรามักเป็นความรู้ทางอ้อมและได้มาจากการอ้างอิงสิ่งอื่น (Indirect And Inferential) นั่นก็คือ ความรู้เกี่ยวกับอดีตของมนุษย์ มักเป็นการตีความหรือเป็นความจริงในอดีตที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ การสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวย่อมทำให้ข้อมูลหลักฐานเป็นสิ่งจำเป็นมีความสำคัญ ตลอดจนเป็นพื้นฐาน และเป็นใจกลางของระเบียบวิธีการทางประวัติศาสตร์มาตลอดในขณะเดียวกัน แม้หลักฐานจะมีความถูกต้องแน่นอนเพียงใด หากนักประวัติศาสตร์ไม่นำมาใช้ก็จะหมดคุณค่าหรือไร้ความหมาย หรือถ้าผู้ใช้นำมาใช้ผิด ๆ ก็จะทำให้ผิดความจริงไป นักประวัติศาสตร์จึงต้องพยายามหาความจริงที่ได้จากหลักฐานผสมผสานกับความรู้และประสบการณ์ในชีวิตมาวิเคราะห์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งนักประวัติศาสตร์และหลักฐานต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับซึ่งกันและกัน หลักฐานให้ความจริงแก่นักประวัติศาสตร์ในขณะที่นักประวัติศาสตร์ต้องตีความหมายของหลักฐานที่มีอยู่ 3 ประการ คือ

- 1) จะต้องไม่บังคับหลักฐานให้บอกข้อมูลเกินขีดจำกัดของตัวเองอย่างไม่มีสมเหตุสมผล
 - 2) ต้องเน้นความสำคัญของการแต่งและชำระเอกสารและถ่ายทอดข้อมูล
 - 3) ต้องตีความอย่างเคร่งครัด ปราศจากสมมุติฐานที่ตั้งไว้ก่อน และต้องคงเส้นคงวา
- คือ ไม่พยายามประนีประนอม หาข้อยุติจากแหล่งข้อมูลที่ได้ชี้ชัดว่าแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่จะต้องอธิบายว่าข้อมูลแหล่งหนึ่งไม่ควรเป็นที่ยอมรับเพราะเหตุใดด้วย (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2541 : 16-21)

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา ให้ข้อมูลว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ซึ่งนักการศึกษาได้นำวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นคว้าหาคำตอบมา กำหนดเป็นขั้นตอนการสอนโดยมีลำดับขั้น ดังนี้

- 1) ขึ้นกำหนดปัญหาและตั้งสมมุติฐานเป็นการกำหนดขอบเขตเนื้อหาว่าต้องการศึกษาเรื่องใด โดยทำการศึกษาขอบเขตและแนวทางของปัญหา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงโดยละเอียด การตั้งสมมุติฐานเป็นการกำหนดให้นักเรียนเดาคำตอบหรือกำหนดแนวทางที่คาดว่าเป็นไปได้เกี่ยวกับคำตอบของปัญหา สมมุติฐานนี้ถือว่าเป็นความจริงชั่วคราวที่สมมุติขึ้นเป็นการคาดคะเนอย่างมีเหตุผล และยังไม่มีการทดสอบเพื่อรับรองข้อความนี้ สมมุติฐานนี้อาจจะถูกหรือผิดทั้งหมดก็ได้ หรืออาจจะถูกบ้าง ผิดบ้าง ในบางส่วนก็ได้

2) ชั้นรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา คือ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) หลักฐานชั้นต้น เป็นหลักฐานที่เขียนหรือพูดโดยผู้ประสบเหตุการณ์โดยตรง เป็นบุคคลที่อยู่ร่วมสมัยกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หลักฐานชั้นต้นนี้ได้แก่หลักฐานใดๆ ก็ตามที่อาจนำไปสู่ร่องรอยในอดีต และถ้าหากสิ่งนั้นอยู่ในสภาพคงเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ก็จัดอยู่ในประเภทหลักฐานชั้นต้นได้ทั้งสิ้น เช่น บันทึกประจำวัน จดหมาย หลักฐานทางราชการ ข่าว ภาพยนตร์ แสตมป์ เหรียญกษาปณ์ ตรา ฯลฯ สำหรับงานเขียนที่จัดอยู่ในประเภทหลักฐานชั้นต้นไม่จำเป็นต้องเป็นฉบับดั้งเดิม ฉบับเดียวเท่านั้น อาจมีการตีพิมพ์ขึ้นใหม่ก็ได้ แต่การพิมพ์ขึ้นใหม่ต้องคงรูปเดิมอยู่อย่างเคร่งครัด จึงจัดว่าอยู่ในประเภทหลักฐานชั้นต้น หลักฐานข้างต้นอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

(1.1) งานเขียนฉบับลายมือซึ่งมิได้ถูกดัดแปลง หรือฉบับตีพิมพ์ เช่น จดหมายที่เขียนติดต่อบันทึกประจำวัน ฯลฯ

(1.2) เอกสารที่เป็นทางการ เช่น กฎหมาย สนธิสัญญา คำสั่งต่างๆ ของรัฐบาล หน่วยงานต่างๆ ฯลฯ

(1.3) การบอกเล่าต่อๆ กันมา หรือหลักฐานจากการสัมภาษณ์รวมทั้งนิทานปรัมปรา

(1.4) หลักฐานชั้นต้นอื่นๆ เช่น ศิลปิน จิตรกร พงศาวดาร ประวัติส่วนบุคคล ปฏิทิน

(2) หลักฐานชั้นรอง เป็นเอกสารที่บันทึกเหตุการณ์โดยบุคคลที่มีได้อยู่ในที่เกิดเหตุการณ์ แต่เขียนขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากหลักฐานชั้นต้นเอามาเรียบเรียงใหม่หรือเป็นหลักฐานชั้นต้นที่มีการตีความ

3) ชั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลหรือหลักฐาน หลักฐานที่มีคุณค่าต่อประวัติศาสตร์ คือ หลักฐานที่ให้ความจริงดั้งเดิม ดังนั้นหลักฐานต่าง ๆ จะมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ผู้ใช้ควรอาศัยหลักหลาย ๆ ประการเข้าประกอบในการพิจารณา ซึ่งการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลนี้มี 2 ลักษณะ คือ

(1) การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าภายนอกเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับว่าข้อมูลนั้น เป็นจริงหรือไม่ เกิดขึ้นเมื่อใด ใครเป็นคนทำขึ้น เช่น การตรวจสอบเอกสารโดยสอบลายมือที่เขียนลายเซ็น ลีลาการใช้ภาษา สำนวน เป็นต้น

(2) การวิเคราะห์และประเมินค่าภายใน มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(2.1) ช่วงระยะเวลาของเหตุการณ์และการบันทึก ถ้าบันทึกได้ทันเหตุการณ์มากเท่าไร ความถูกต้องย่อมมีมากขึ้นเท่านั้น

(2.2) จุดมุ่งหมายของผู้บันทึก ผู้บันทึกบางคนตั้งใจบันทึกเพื่อเตือนความจำ บางคนเขียนเพื่อเป็นรายงานเสนอผู้อื่น บางคนเขียนเพื่อโฆษณาชวนเชื่อ ดังนั้นความแน่นอนของหลักฐานจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้บันทึก เช่น คำสั่งในระหว่างรบ หรือคำสั่งจากสถานทูตไปยังทูต ถือเป็นเอกสารที่มีความถูกต้องมากที่สุด เพราะบ่งถึงความมุ่งหมายตลอดจนสภาวะจิตใจของผู้สั่งในเวลานั้นๆ

(2.3) ผู้บันทึกเป็นผู้รู้ในเรื่องรายนั้นจริงหรือไม่ เรื่องราวที่รายงานนั้นอ้างอิงมาจากบุคคลอื่น หรือเป็นคำพูดของผู้บันทึกเอง

(2.4) คุณสมบัติของผู้บันทึกเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน สภาพแวดล้อม น่าเชื่อถือหรือไม่ ขณะที่บันทึกนั้นสภาพร่างกายหรือจิตใจปกติหรือไม่ มีความกดดันทางอารมณ์ หรือถูกบีบบังคับให้เขียนหรือไม่

(2.5) ข้อความนั้นมีอคติเกี่ยวกับเชื้อชาติ ศาสนา ลัทธิการเมือง ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมหรือไม่

(2.6) วิธีการในการบันทึกใช้วิธีการบันทึกอย่างไร ถ้าว่านมีบรรณารักษ์ หรือเป็นการบันทึกโดยการสืบหาสาเหตุอย่างเที่ยงธรรม ถ้าหากผู้บันทึกใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ บันทึกเหตุการณ์ จะทำให้เป็นหลักฐานที่น่าเชื่อถือมาก

4) ชั้นตีความและสังเคราะห์ เป็นการเลือก จัดระเบียบ เรียบเรียงข้อมูลที่ผ่านการประเมินค่ามาแล้วนั้น โดยนำมาพิจารณา อธิบายวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นประกอบกัน แล้วจึงดำเนินการผสมผสานและสังเคราะห์เข้าด้วยกัน

5) ชั้นนำเสนอผลการค้นคว้าเป็นการเขียนข้อสังเคราะห์ที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้ามา โดยไม่มีความลำเอียงหรือบิดเบือนข้อเท็จจริง การนำเสนอผลการค้นคว้านี้อาจทำได้โดยการบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา ฯลฯ (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2543 : 128-130)

วงเดือน นาราสะจจ์ กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์โดยจะต้องเริ่มจากการตั้งคำถามพื้นฐานหลัก 5 คำถาม คือ "เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นในอดีต" (What), "เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อไหร่" (When), "เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ไหน" (Where), "ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น" (Why), และ "เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร" (How) ซึ่งวิธีการทางประวัติศาสตร์ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ (วงเดือน นาราสะจจ์, 2550 : 187)

- 1) การรวบรวมหลักฐาน
- 2) การคัดเลือกหลักฐาน
- 3) การวิเคราะห์ ตีความ ประเมินหลักฐาน
- 4) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหลักฐาน

5) การนำเสนอข้อเท็จจริง

รัชนีกร หงส์พนัส กล่าวถึงการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์และเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ประวัติศาสตร์บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังบนพื้นฐานในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เมื่อนำวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นฐานมาใช้ในการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้ (รัชนีกร หงส์พนัส, 2552 : 105-106)

- 1) หัวข้อเรื่องที่สนใจศึกษา: หรือเอกสารทางประวัติศาสตร์
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) ตั้งสมมติฐาน
- 4) วิเคราะห์และสำรวจหลักฐาน
- 5) สรุปผล / สรุปข้อยุติ (สรุปสิ่งที่ค้นพบ)
- 6) สรุปหลักการ (ได้องค์ความรู้ใหม่)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554b : 139)

- 1) กำหนดหัวข้อประเด็น
- 2) รวบรวมข้อมูล
- 3) วิเคราะห์/ประเมินคุณค่า
- 4) ตีความ/สังเคราะห์
- 5) นำเสนอผลงาน

อดิศร ศักดิ์สูง กล่าวไว้ว่า ผลงานของนักประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับในทางวิชาการนั้นจำต้องผ่านระเบียบวิธีที่เรียกว่า “วิธีการทางประวัติศาสตร์” ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ (อดิศร ศักดิ์สูง, 2552 : 10-14)

1) การกำหนดเป้าหมายการค้นคว้า โดยในขั้นตอนนี้ นักประวัติศาสตร์จะต้องเริ่มงานของตนด้วยความประสงค์ชัดเจนว่า จะศึกษาอะไร อดีตส่วนไหน สมัยไหน กล่าวคือจะต้องมีการตั้งคำถาม เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา หัวใจสำคัญคือ คำถามที่ดีจะทำให้เกิดการศึกษาประวัติศาสตร์ที่ดีได้ ทั้งนี้หมายความว่า คำถามนั้นจะต้องเป็นคำตอบที่ตอบได้ และจะต้องเป็นคำถามที่นำไปสู่การค้นคว้าเชิงลึกและกว้างออกไป อีกทั้งเป็นคำถามที่ตอบได้ และนำไปสู่การค้นคว้าเชิงลึกและกว้างออกไป อีกทั้งเป็นคำถามที่ทำหยาต่อสติปัญญาในการแสวงหาคำตอบด้วยเหตุและผล แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือ นักประวัติศาสตร์จะได้คำถามมาด้วยวิธีใด ซึ่งคำตอบก็คือ ได้มาจากการรับรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคมด้วยการอ่านกับการสังเกตด้วยความอยากรู้อยากเห็น หลักการ

สำคัญในการตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบนั้นจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานของคำถามหลัก 2 ประการ คือ “หนึ่ง” ทำไมเหตุการณ์ นั้น ๆ จึงเกิดขึ้น “สอง” เหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งการที่จะตั้งคำถามดังกล่าวได้ นักประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้อย่างกว้าง ๆ ในประเด็นที่จะศึกษาเสียก่อน เพราะจะทำให้เห็นว่ามีส่วนใดที่ยังคลุมเครือหรือยังขาดหายไป หากไม่มีพื้นฐานรู้จะทำให้เกิดการตั้งคำถามจากความไม่รู้และจะเป็นอันตรายพอ ๆ กันกับการตั้งคำถามโดยต้องการให้ได้คำตอบออกมาในรูปแบบที่ตนเองต้องการ

2) การค้นหาข้อมูลประเภทต่าง ๆ ข้อมูลหรือในทางประวัติศาสตร์เรียกว่า “หลักฐาน” นั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้ให้นักประวัติศาสตร์เข้าถึงความจริงในอดีตมากที่สุด คือ สำหรับหลักฐานประเภทต่าง ๆ นั้นจะมีอยู่มากมาย โดยนักประวัติศาสตร์จำเป็นต้องรวบรวมหลักฐานทุกประเภทให้ได้มากที่สุดเมื่อจะค้นคว้าประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เครื่องมือช่วยเหลือในการหาหลักฐานดังกล่าวนี้มีหลายประเภท เช่น บรรณานุกรม บทความย่อทางประวัติศาสตร์ นามานุกรมประเภทบุคคล สารานุกรม วิทยานุกรม วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากเว็บไซต์ เป็นต้น

3) การแสวงหาความหมายของข้อมูล ในขั้นตอนนี้จำเป็นต้องยึดหลักการเบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นเพียงบันไดขั้นต้นของวิชาประวัติศาสตร์เท่านั้น หน้าที่ของนักประวัติศาสตร์ก็คือพึงรักษาความซื่อสัตย์ต่อหลักฐานเป็นหลัก อีกทั้งต้องซื่อสัตย์ต่อผู้อ่านด้วย ดังนั้นการสร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับอดีต หัวใจสำคัญของกระบวนการนี้คือ นักประวัติศาสตร์จำเป็นต้องตรวจสอบความเที่ยงแท้ของหลักฐานที่นำมาใช้ จากนั้นจึงวิเคราะห์สิ่งที่หลักฐานบอกกับเราทั้งที่ตั้งใจจะบอกและไม่ตั้งใจบอก โดยเริ่มต้นด้วยการตรวจสอบลักษณะภายนอกก่อนว่า เป็นของจริงหรือปลอม ต้องทราบอายุของหลักฐาน ผู้ที่สร้างหลักฐาน รวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ กระบวนการต่อมาคือต้องเลือกสรรข้อมูลที่เห็นว่าสอดคล้องกับคำถามและความเป็นไปได้ของเรื่องนั้น ๆ ซึ่งก็ย่อมหมายถึงต้องตัดข้อมูลที่ไมเหมาะสมออกไป และเติมข้อมูลที่เหมาะสมเข้ามาแทนที่ เหมือนกับนำภาพในอดีตมาจัดรูปใหม่ จากนั้นต้องประเมินความสำคัญของข้อเท็จจริงของแต่ละเรื่องว่าน่าเชื่อถือเพียงใด พร้อมหาเหตุผลในการอธิบายให้ชัดเจน

4) การอธิบายให้ได้คำตอบ ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการที่จะต้องจัดระเบียบหาเอกภาพและผสมกลมกลืนให้กับข้อมูลหลากหลายที่ตนคัดสรรมา หมายความว่าต้องนำเสนอเรื่องราวในอดีตให้ผู้อ่าน หรือด้วยการอธิบาย เล่าเรื่อง เพื่อสร้างภาพอดีตให้มีชีวิตชีวา ในขั้นตอนนี้ นักประวัติศาสตร์จะต้องสวมวิญญาณของความเป็นนักปรัชญา นักวิทยาศาสตร์ และศิลปินไปพร้อมกันในตัวเอง ใช้ภาษาง่าย ๆ ที่สื่อสารได้ชัดเจนตรงไปตรงมา หรือใช้ศิลปะในการเขียนโดยพยายามหลีกเลี่ยงคำที่มีความหมายกำกวม รวมทั้งความสามารถในการเรียบเรียงประโยคและข้อความอย่างสละสลวย เป็นเหตุเป็นผลกัน

จากการศึกษา วิธีการดำเนินโครงการประวัติศาสตร์ สามารถสรุปได้ว่า แนวทางของวิธีการดำเนินโครงการประวัติศาสตร์ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การกำหนดปัญหาหรือประเด็นศึกษา 2.การรวบรวมหลักฐาน 3.การตรวจสอบและประเมินหลักฐาน 4.การตีความหลักฐาน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และ 5.การเรียบเรียงและการนำเสนอ

2. นโยบายและกฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้อง

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 : 1-23) หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นามผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษา

ระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

2.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551b : 3-11)

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและ
 พหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
 การเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของ
 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม
 และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไก
 สำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า
 ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการ
 ประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก
 ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อ
 ประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มี
 คุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ว่าด้วย
 การอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้
 สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ
 คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ต่างๆไว้ ดังนี้ (สำนัก
 วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551a : 3-7)

1. สาระศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม

ศึกษาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของ
 พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และ
 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้ง
 บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตาม หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษา พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

2. สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต

ศึกษาระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยม ด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่าง สันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลก อย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. สารเศรษฐศาสตร์

ศึกษาการผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลัก เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและ การบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

4. สารประวัติศาสตร์

ศึกษาเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของ มนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิด จากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมา ของ ประเทศไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

5. สาระภูมิศาสตร์

ศึกษาลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งทีมนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน แบ่งตามช่วงชั้นได้ดังนี้

1. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1) ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

2) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

3) ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้น และวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

4) ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

2. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1) ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัด ภาค และประเทศของตนเอง ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย

2) ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธี และพิธีกรรมทางศาสนา มากยิ่งขึ้น

3) ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

4) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

3. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2) ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้าน ศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

3) ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

4. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้

3) ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4) ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

5) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในสังคมได้ตลอดชีวิต

มาตรฐานและตัวชี้วัดสาระประวัติศาสตร์ในแต่ละระดับชั้น มีดังนี้ (สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, 2551d : 74-91)

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
ระดับประถมศึกษาปีที่ 1

- 1) บอกวัน เดือน ปี และการนับช่วงเวลาตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2) เรียงลำดับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ตามวันเวลาที่เกิดขึ้น
- 3) บอกประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวโดยสอบถามผู้เกี่ยวข้อง

ระดับประถมศึกษาปีที่ 2

- 1) ใช้คำระบุเวลาที่แสดงเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- 2) ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวหรือในชีวิตของตนเองโดยใช้หลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3

- 1) เทียบศักราชที่สำคัญตามปฏิทินที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2) แสดงลำดับเหตุการณ์สำคัญของโรงเรียนและชุมชนโดยระบุหลักฐานและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

- 1) นับช่วง เวลา เป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
- 2) อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติของมนุษยชาติโดยสังเขป
- 3) แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5

เหตุผล

- 1) สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย
- 2) รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์ อย่างมี

ท้องถิ่น

- 3) อธิบายความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวใน

ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ประวัติศาสตร์อย่างง่าย ๆ

- 1) อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวทาง
- 2) นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญ

ในอดีต

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

- 1) วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์
- 2) เทียบศักราชตามระบบต่างๆที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์
- 3) นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประวัติศาสตร์

- 1) ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ
- 2) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทาง
- 3) เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีการทางประวัติศาสตร์

- 1) วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตาม
- 2) ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

การเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ

- 1) ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึง
- 2) สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่าง

เป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1

1) บอกความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สิ่งของ เครื่องใช้ หรือการดำเนินชีวิตของตนเองกับสมัยของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย

2) บอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่มีผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบัน

ระดับประถมศึกษาปีที่ 2

1) สืบค้นถึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันของคนในชุมชน ของตนจากอดีตถึงปัจจุบัน

2) อธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3

1) ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของชุมชน

2) สรุปลักษณะที่สำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน

3) เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเองกับชุมชนอื่น ๆ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

1) อธิบายการตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป

2) ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5

1) อธิบายอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสังเขป

2) อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป

ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

1) อธิบายสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน

2) บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

1) อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2) ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

- 1) อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย
- 2) ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

- 1) อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่างๆ ในโลก

โดยสังเขป

2) วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือ และความขัดแย้งใน
คริสต์ศตวรรษที่ 20 ตลอดจนความพยายามในการขจัดปัญหาความขัดแย้ง

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

1) วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลก
ตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก

2) วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
เศรษฐกิจและการเมือง เข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน

3) วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีป
อเมริกา แอฟริกาและเอเชีย

- 4) วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความ
รัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1

1) อธิบายความหมายและความสำคัญของสัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และ
ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

- 2) บอกสถานที่สำคัญซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมในชุมชน

- 3) ระบุสิ่งที่ตนรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่น

ระดับประถมศึกษาปีที่ 2

- 1) ระบุบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ

- 2) ยกตัวอย่างวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ภาคภูมิใจและควร

อนุรักษ์ไว้

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3

1) ระบุพระนามและพระราชกรณียกิจโดยสังเขปของพระมหากษัตริย์ไทยที่เป็นผู้
สถาปนาอาณาจักรไทย

2) อธิบายพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ ในรัชกาลปัจจุบัน โดยสังเขป

3) เล่าวีรกรรมของบรรพบุรุษไทยที่มีส่วนปกป้องประเทศชาติ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4

1) อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยโดยสังเขป

2) บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยสุโขทัย

3) อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยสุโขทัยที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การ

อนุรักษ์

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5

1) อธิบายพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรีโดยสังเขป

2) อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ รุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครอง

ของอาณาจักรอยุธยา

3) บอกประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจ

4) อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยอยุธยาและธนบุรีที่น่าภาคภูมิใจและควรค่า

แก่การอนุรักษ์ไว้

ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

1) อธิบายพัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสังเขป

2) อธิบายปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการปกครองของ

ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

3) ยกตัวอย่างผลงานของบุคคลสำคัญด้านต่างๆสมัยรัตนโกสินทร์

4) อธิบายภูมิปัญญาไทยที่สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่

การอนุรักษ์ไว้

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

1) อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป

2) วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ

3) วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทย

ในปัจจุบัน

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

1) วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่างๆ

2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักร

อยุธยา

3) ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของ
ภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

- 1) วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ
- 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัย
รัตนโกสินทร์
- 3) วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการ
พัฒนาชาติไทย

4) วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

- 1) วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย
- 2) วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย
- 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย
ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน
- 4) วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีส่วน
สร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย
- 5) วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและ
วัฒนธรรมไทย

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดวิธีสอนแบบโครงงาน

การสอนแบบโครงงาน (Project Approach) มีรากฐานมาจากแนวคิดของ John Dewey ซึ่งเขียนหนังสือ Democracy and Education สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มุ่งให้เด็กได้
สืบค้นข้อมูลอย่างเป็นกระบวนการโดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม
ต่อมา William Heard Kilpatrick ได้นำแนวคิดของ John Dewey มาใช้จัดการเรียนการสอนแบบ
โครงงานและฝึกหัดนักศึกษาครูให้ใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน ซึ่งพบว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อ
ได้วางแผนร่วมกัน มีอิสระในการตัดสินใจ และได้ทำในสิ่งที่ต้องการ ผู้เรียนมีความพึงพอใจมากขึ้น
และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการสอน
แบบโครงงานเป็นหัวใจสำคัญของกิจกรรมทุกกิจกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียน ในปี พ.ศ. 2534
Lilian Katz และ Sylvia Chard ได้พัฒนารูปแบบการสอนแบบโครงงานให้ชัดเจนขึ้นโดยเผยแพร่

หนังสือ Engaging Children's Mind : The Project Approach ซึ่งได้เป็นแนวทางในการสอนแบบโครงการที่ใช้กันทั่วโลกในเวลาต่อมา

สำหรับประเทศไทยการสอนแบบโครงการถูกนำมาใช้ในวิชาวิทยาศาสตร์เท่านั้น จนกระทั่งพ.ศ. 2543 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เผยแพร่การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการผ่านหนังสือ 2 เล่ม คือ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการ และ โครงการ : การเรียนรู้ที่ลุ่มลึก ทำให้การสอนแบบโครงการถูกนำมาใช้ในวิชาต่างๆ นอกจากวิชาวิทยาศาสตร์ (วัฒนา มัคคสมัน, 2554 : 18-21)

วิธีสอนแบบโครงการมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ ให้ความหมายว่า วิธีสอนแบบโครงการ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในสิ่งที่อยากเรียน สามารถเลือกทำโครงการได้ตามความสนใจของตนเอง ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม ฝึกการรู้จักปรับตัวเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2551 : 3)

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ กล่าวว่า วิธีสอนแบบโครงการ เป็นวิธีจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงการด้วยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์คือการให้เด็กใช้ความคิดในแต่ละขั้นตอนจัดเป็นกระบวนการคิดที่เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดบ่อยๆ เป็นการพัฒนาทักษะการคิด จึงกล่าวได้ว่าการทำโครงการเป็นการช่วยพัฒนาการคิดของนักเรียน (พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, 2553 : 27)

ลัดดา ภูเกียรติ อธิบายว่า วิธีสอนแบบโครงการเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆสิ่งที่ยสงสัยและอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน หรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยใช้ทักษะกระบวนการหลายๆด้าน มีวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียดแล้วลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อสรุปหรือผลการศึกษาหรือคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ (ลัดดา ภูเกียรติ, 2554 : 27)

วัฒนา มัคคสมัน ให้ความคิดเห็นว่า วิธีสอนแบบโครงการ เป็นการจัดการประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจของตนเองเพื่อให้พบคำตอบและคลี่คลายความสงสัยใคร่รู้ ซึ่งอาจประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว และนำความรู้ใหม่ที่ค้นพบมานำเสนอในรูปแบบต่างๆต่อเพื่อนๆ ครู ผู้ปกครอง และคนอื่นๆ ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (วัฒนา มัคคสมัน, 2554b : 24)

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ ได้สรุปประโยชน์ของการสอนแบบโครงการจากนักวิชาการไทยและนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มีต่อผู้เรียน ดังนี้ (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2551b : 7-8)

1. ฝึกฝนทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

2. ฝึกฝนทักษะการแก้ไขปัญหาและความขัดแย้ง
3. ฝึกฝนทักษะในการเจรจาหาข้อมูลเพื่อตัดสินใจ
4. พัฒนาเทคนิคการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพ
5. ฝึกฝนทักษะการจัดการและบริหารเวลา
6. ฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
7. พัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลาย
8. พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์
9. พัฒนาทักษะการทำงานจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์
10. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในกลุ่มของผู้เรียน ซึ่งแต่ละคนจะนำความรู้และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกันโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม

จากแนวคิดข้างต้นพอสรุปได้ว่า วิธีสอนแบบโครงงาน เป็นการจัดการประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากความสนใจของตนเองเพื่อให้พบคำตอบด้วยตนเองจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.2 แนวคิดว่าด้วยความทรงจำทางสังคม

ความทรงจำเป็นสิ่งที่ก่อตัวขึ้นเป็นรูปเป็นร่างผสมผสานไปด้วยความเชื่อต่างๆ มุมมองที่สื่อถึงความหมายได้มีขึ้นด้วยแหล่งข้อมูลที่อยู่ภายนอก ทำให้ความทรงจำนั้นไม่เป็นส่วนบุคคลหรือของกลุ่มคนที่ได้รับการสร้างขึ้นภายใต้การกระทำทางสังคมไปพร้อมๆกันกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ขึ้นในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะป็นรูปแบบของเรื่องเล่าที่มีผู้สร้างขึ้น การท่องจำ การบันทึก และแหล่งอนุสรณ์สถานที่มีการสร้างขึ้น

ความทรงจำร่วม (Collective memory) คือ ความทรงจำที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความทรงจำและประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้ได้รับการสร้างขึ้นผ่านการคิดสรรค์และตีกรอบอดีต เพราะโดยหลักการแล้วประวัติศาสตร์เกิดขึ้นด้วยการรวบรวมเหตุการณ์เรื่องราวตามแนวทางของรัฐหรือบุคคลชั้นนำ ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้มีการนำเสนอประวัติศาสตร์นั้น โดยผ่านภาษาเพื่อให้นำไปสู่การก่อตัวเป็นภาพตัวแทนของอดีตที่คนในกลุ่มชนมีอยู่ร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่การมีอัตลักษณ์ร่วม (Collective identity) ในประเทศไทยการศึกษาแนวคิดว่าด้วยความทรงจำยังไม่ปรากฏเด่นชัดและไม่ได้เป็นสาขาวิชาที่ศึกษากันในระบบการศึกษาของไทยจึงมีเพียงนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่น่าแนวคิดนี้ไปใช้สร้างงานทางประวัติศาสตร์ เช่น นิธิ เอียวศรีวงศ์, ธงชัย วินิจจะกุล และไชยันต์ รัชชกุล หรือใช้ในงานด้านสังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยา เช่น สุदारัตน์ มุลิกวงศ์ และอังกูร หงษ์คณานุเคราะห์ (นันทนัย ประสานนาม, 2557 : 306) การให้ความหมายแนวคิดว่าด้วยความทรงจำทางสังคมส่วนใหญ่จึงเป็นนักวิชาการต่างประเทศ ดังนี้

Connerton ระบุถึงความทรงจำร่วมทางสังคมว่า ความทรงจำร่วมทางสังคมไม่ได้มีหน้าที่รักษาแก่นของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ แต่ทำหน้าที่สร้างภาพลักษณ์ของอดีตใหม่บนพื้นฐานของความเป็นปัจจุบัน (Connerton, 1989 : 6)

Halbwachs ให้ความหมายของ ความทรงจำร่วมทางสังคมว่า เป็นเรื่องราวที่จำใจใจทำงานไปด้วยกันอย่างใดในสังคม และจิตใจจัดการอย่างไรกับสิ่งที่ถูกวางโครงสร้างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยการจัดการของสังคมจนกลายเป็นเรื่องปกติ เพราะความทรงจำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นตลอดระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงของบุคคล เมื่อบุคคลเปลี่ยนอัตลักษณ์ความทรงจำก็เปลี่ยนไปในขณะเดียวกันเมื่อความทรงจำเปลี่ยน อัตลักษณ์ก็เปลี่ยน ความทรงจำมีลักษณะที่เปิดพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ในแง่แล้วความทรงจำจึงเป็นสิ่งที่กำหนดได้ยากกว่าจะเป็นอย่างไร การเปลี่ยนแปลงในความไม่แน่นอนนี้เองที่จะทำให้บุคคลสามารถที่จะแปรเปลี่ยนตัวเองให้กลายมาเป็นบุคคลใหม่ได้ (Halbwachs, 1992 : 38)

Zerubavel ความทรงจำร่วมทางสังคมเป็นอดีตที่ถูกสร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างอดีตและปัจจุบัน ทั้งที่มีความต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่อง ด้วยการตรวจสอบและดัดแปลงอัตลักษณ์จากอดีตสู่ปัจจุบัน (Zerubavel, 1996 : 283)

Confino ความทรงจำร่วมกันเป็นผลมาจากมนุษย์มีจินตนาการเกี่ยวกับพื้นที่แตกต่างกันไปแต่อยู่บนพื้นฐานการรับรู้เดียวกัน เป็นสำนักทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่มีผลต่อความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติตน เป็นภาพตัวแทนของประสบการณ์สังคม เป็นอดีตที่ถูกสร้างไม่ใช่ในฐานะข้อเท็จจริงแต่ในฐานะมายาคติเพื่อสร้างอัตลักษณ์ร่วมที่ผูกกลุ่มสังคมกลุ่มหนึ่งไว้ด้วยกัน (Confino, 1997 : 1389-1390)

Fentress and Wickham ความทรงจำทางสังคม คือ การแสดงออกของประสบการณ์ร่วมที่ทำให้คนในกลุ่มมีสำนึกร่วมในอดีต และใช้ความทรงจำนั้น เพื่ออธิบายปัจจุบันและอนาคต ความทรงจำทางสังคมในแง่ของการรู้อัตลักษณ์ คือจินตนาการในกลุ่มทางสังคม เช่น ครอบครัว กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นแนวทางพื้นฐานของการสร้างหรือค้นหาอัตลักษณ์ร่วม และเปรียบว่าความทรงจำคือเครื่องมือในการวางกรอบความคิดความรู้สึกที่จะส่งผลต่อการกระทำและความเป็นจริงทางสังคมของสมาชิกในกลุ่ม (Fentress, James J. and Wickham, 2009 : 8)

ErlI อธิบายว่า ความทรงจำไม่ใช่การรับรู้ในอดีตหรือความจริงในอดีต แต่เป็นการสร้างใหม่จากการรื้อฟื้นความจำที่มีการคัดสรรหรือคัดทิ้งข้อมูลในอดีตมาประกอบกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นความทรงจำของปัจเจกบุคคลหรือความทรงจำร่วมของกลุ่มคนจึงไม่ได้เป็นการสะท้อนอดีตแต่เป็นการแสดงถึงความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มคนในปัจจุบัน (ErlI, 2011 : 9)

จากแนวคิดข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความทรงจำทางสังคมเป็นการรับรู้หรือประสบการณ์
กันร่วมทางสังคมของมนุษย์ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของคน
ในสังคม จนนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมตามความต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน

3.3 แนวคิดว่าด้วยอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ในทางทฤษฎีสังคมศาสตร์โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรม มีความหมายที่แตกต่าง
จากความเข้าใจของคนทั่วไปที่มักเข้าใจว่าอัตลักษณ์หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะของบุคคลหรือสิ่งของ
แต่ในความหมายทางวัฒนธรรมมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ประสิทธิ์ ลีปรีชา กล่าวถึงความหมายของอัตลักษณ์ว่า อัตลักษณ์ (Identity) มีรากศัพท์
มาจากภาษาละติน คือ Identitas เดิมใช้คำว่า Idem หมายถึงเหมือนกัน อัตลักษณ์มีความหมายสอง
นัยยะด้วยกัน คือ ความหมายเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป นั่นคือการ
ตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบกันระหว่างคนหรือสิ่งของ
ในสองแง่มุมมอง คือ ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง (ประสิทธิ์ ลีปรีชา, 2547 : 32-33)

Goffman ได้แบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภทและอธิบายลักษณะความแตกต่างและ
ความเหมือนกันไว้ ดังนี้ (อภิญา เพ็ญพสุกุล, 2546 : 27-28)

1) อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) คือ ภาพของปัจเจกในสายตาคนอื่น
ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยสังคมจะมีวิธีการระบุอัตลักษณ์ส่วนบุคคลแตกต่าง
กันไป เช่น สังคมสมัยใหม่ใช้บัตรประชาชนหรือการพิมพ์ลายนิ้วมือระบุอัตลักษณ์บุคคล เป็นต้น

2) อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) คือ สถานภาพทางสังคม เช่น อาชีพ
ชนชั้น เพศ ชชาติพันธุ์ หรือศาสนาที่ปัจเจกบุคคลนั้นสังกัดอยู่ สังคมจะมีความคาดหวังหรือเรียกร้องว่า
ปัจเจกบุคคลในวัย เพศ ชนชั้นนั้นๆ ว่าควรวางตนอย่างไร

Berger and Luckmann อัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคม ครั้นเมื่อ
ตกผลึกแล้วอาจมีความคงที่ปรับเปลี่ยน หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลง หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลง
รูปแบบไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลักกล่าวโดยอีกนัยหนึ่งอัตลักษณ์เป็นเรื่องของ
ความเข้าใจและการรับรู้ที่เราเป็นใครและคนอื่นเป็นใครนั่นคือเป็นการก่อกำเนิดและดำรงอยู่ที่เรา
รับรู้เกี่ยวกับตัวเราเองอย่างไร และคนอื่นรับรู้เราอย่างไรโดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้างและ
สืบทอดอัตลักษณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อคนหรือกลุ่มอื่น ๆ ด้วย
(Berger, Peter L. and Luckmann, 1967 : 173)

Burke & Reitzes กล่าวว่า อัตลักษณ์ คือ สิ่งที่บุคคลให้ความหมายทางสังคมที่คนซึ่งอยู่
ในบทบาทเดียวกันมีร่วมกัน (Shared Social Meanings) อัตลักษณ์มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ
(Burke, Peter J. and Reitzes, 1991 : 242)

1) อัตลักษณ์ต่าง ๆ เป็นผลผลิตทางสังคม (Social Products) กล่าวคือ อัตลักษณ์ถูกก่อรูปและธำรงรักษาผ่านกระบวนการทางสังคม 3 ประการคือ

1.1) การนิยาม (Naming) หรือให้ความหมายเกี่ยวกับตัวตนตามการแบ่งประเภทต่าง ๆ ทางสังคม (Interaction with Others in Terms of These Categories) เช่น เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น

1.2) การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ตามการแบ่งประเภทต่าง ๆ สังคม (Interaction with others in Terms of these categories) ตัวอย่างเช่น การที่นักเรียนไปปรึกษาด้านการเรียนกับครูแนะแนว ทั้งสองฝ่ายแสดงออกตามอัตลักษณ์ทางสังคมของตนนักเรียนอาจแสดงความรู้สึกสบายใจหรือในขณะครูแนะแนว แสดงความสนใจฟังตามบทบาทครูแนะแนว เป็นต้น

1.3) การแสดงตน โดยการประนีประนอมหรือยืนยันการให้ความหมายและการแสดงพฤติกรรมตามตัวอย่างเช่น การที่ครูแนะแนวแสดงออกตามอัตลักษณ์ของตนเมื่ออยู่ในโรงเรียน ซึ่งต้องประนีประนอมบทบาทอื่น ๆ จากที่บ้านเพื่อมาแสดงบทบาทครูแนะแนวในโรงเรียน

2) อัตลักษณ์ต่าง ๆ เป็นการให้ความหมายกับตนเอง (Self-Meaning) กล่าวคือ อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เราได้มาจากการเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งและอัตลักษณ์เกิดขึ้นบนพื้นฐานความคล้ายคลึงและความแตกต่างของบทบาทอื่น ๆ

3) อัตลักษณ์เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic) และผลสะท้อนกลับ (Reflexive) มีประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น คือ อัตลักษณ์เป็นสัญลักษณ์ หมายความว่า คนที่มีอัตลักษณ์เดียวกันมีการแสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นเหมือนกัน

Hecht ได้นำเสนอทฤษฎีการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ (The Communication Theory of Identity-CTI) โดยอธิบายว่าอัตลักษณ์เป็นจุดเชื่อมกันระหว่างปัจเจกบุคคล (Individual) และสังคม (Societal) ส่วนการสื่อสารคือส่วนเชื่อมโยง โดยอัตลักษณ์คือรหัสที่อธิบายความเป็นสมาชิกของชุมชนของเรา รหัสเหล่านี้ประกอบด้วยสัญลักษณ์ เช่น เสื้อผ้า คำพูด เป็นต้น นอกจากนี้อัตลักษณ์ยังประกอบไปด้วยมิติของด้านอารมณ์ การเรียนรู้หรือปัญญา การกระทำหรือพฤติกรรม และมิติทางจิตวิญญาณ ผสมผสานกัน และเป็นแหล่งของแรงบันดาลใจและความคาดหวังของชีวิต โดยทั่วไปบุคคลจะมีอัตลักษณ์หลัก (Core Identity) ที่อยู่คงที่ แต่อัตลักษณ์เปลี่ยนแปลงได้ ไม่ใช่สิ่งตายตัว (Hecht, 1993 : 78-79)

Woodward อธิบายว่า อัตลักษณ์ คือสิ่งที่ทำให้เรารู้ตัวเราเองว่า เราคือใคร และเราดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ตลอดจนโลกที่แวดล้อมตัวเราอยู่อย่างไร อัตลักษณ์คือสิ่งที่กำหนดทางเดินให้กับเรา เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่า ใครเป็นพวกเดียวกับเรา และใครที่แตกต่างจากเรา ส่วนใหญ่แล้วอัตลักษณ์ ถูกกำหนดโดยความแตกต่าง ซึ่งอาจมองเห็นได้ในลักษณะของการแบ่งแยกออกจาก

กัน โดยอัตลักษณ์เป็นสองระดับคือ อัตลักษณ์บุคคล (personal identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (social identity) (Woodward, 1997 : 8)

Stryker and Burke ได้เสนอว่า อัตลักษณ์เป็นการอธิบายพฤติกรรมแสดงบทบาท (Explanation of Role Behavior) ซึ่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ระหว่างสังคม (Society) และตัวตน (Self) ของบุคคล โดยมีโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) เป็นตัวกำหนดหรือควบคุมการแสดงพฤติกรรมของบุคคล (Stryker, Sheldon and Burke, 2000 : 284)

Jenkins ได้กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ (Identity) ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ identitas เดิมใช้คำว่า idem ซึ่งมีความหมายว่า เหมือนกัน (the same) ซึ่งอัตลักษณ์ในความหมายพื้นฐานนั้นมีความหมายสองประเด็น คือ "ความเหมือน" และ "ความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป" นั่นคือ การตีความหมายของความเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบกันระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุม คือความคล้ายคลึงและความแตกต่าง อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ในตัว หรือเกิดมาพร้อมกับคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งทำให้เราเข้าใจและรับรู้ว่าเป็นใคร คนอื่นเป็นใคร โดยอาศัยสังคมที่สัมพันธ์กับคนนั้นๆ เป็นตัวสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ (Jenkins, 2008 : 16)

จากข้อมูลข้างต้นจึงสรุปได้ว่า อัตลักษณ์เกิดจากการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ระหว่างสังคม และตัวตนของบุคคล โดยมีโครงสร้างทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นตัวกำหนด อัตลักษณ์มีความหมายสองนัยยะด้วยกัน คือ ความหมายเหมือนและความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป โดยอัตลักษณ์เป็นสองระดับคือ อัตลักษณ์บุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม

3.4 แนวคิดว่าด้วยภูมิวัฒนธรรม

ภูมิวัฒนธรรมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบบูรณาการระหว่างธรรมชาติหรือพื้นที่กับวัฒนธรรม หัตยา สิริพัฒนากุล รวบรวมความหมายของภูมิวัฒนธรรมไว้ ดังนี้ (หัตยา สิริพัฒนากุล, 2550 : 2-4)

UNESCO ให้ความหมายภูมิวัฒนธรรมคือ มรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงการผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ เป็นพัฒนาการของสังคมมนุษย์และการตั้งถิ่นฐานผ่านกาลเวลา ภายใต้อิทธิพลของข้อจำกัดทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และแรงขับเคลื่อนทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมที่สืบเนื่องกันมา แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1) ภูมิทัศน์ที่ได้รับการออกแบบและสร้างสรรค์อย่างตั้งใจโดยมนุษย์ (Landscape designed and created intentionally by man)
- 2) ภูมิทัศน์ที่มีวิวัฒนาการอันเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง ศาสนา และความเชื่อ (Organically evolved landscape) ได้แก่ พื้นที่ปรากฏร่องรอย

ของภูมิทัศน์โบราณ (relic or fossil landscape) และภูมิทัศน์ที่ยังคงมีวิวัฒนาการอยู่อย่างต่อเนื่อง (continuing landscape)

3) ภูมิทัศน์ที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น ศาสนา ลัทธิความเชื่อ (associative cultural landscape)

National Parks Service (NPS) ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับชาติของสหรัฐอเมริกาที่ดูแลการอนุรักษ์แหล่งมรดกธรรมชาติ ได้ให้ความหมายของภูมิวัฒนธรรมไว้ว่า เป็นพื้นที่ภูมิประเทศที่ประกอบด้วยแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ กิจกรรม บุคคล หรือกลุ่มบุคคล แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1) ภูมิทัศน์ประวัติศาสตร์ที่ได้รับการออกแบบ (Historic Designed Landscape)
2) ภูมิทัศน์ท้องถิ่นที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ (Historic Vernacular Landscape)

3) พื้นที่ประวัติศาสตร์ (Historic Site)

4) ภูมิทัศน์ที่แสดงถึงชาติพันธุ์ (Ethnographic Landscape)

ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมได้กำหนดความหมายภูมิวัฒนธรรมไว้หลายประเภท ได้แก่

1) ภูมิทัศน์ที่มีความเชื่อมโยงซึ่งรวมถึงภูมิทัศน์ที่มีความหมายในทางศาสนา
2) ภูมิทัศน์ที่สะท้อนกระบวนการทางวัฒนธรรมที่ยังคงดำเนินอยู่
3) สถานที่ที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในประวัติศาสตร์หรือในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
4) สถานที่ที่แสดงถึงขั้นทางประวัติศาสตร์
5) สถานที่ที่แสดงถึงความพิงพาของกิจกรรมต่างๆ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
บนระบบของธรรมชาติ

6) ภูมิทัศน์ที่เป็นเส้นตรง

7) สถานที่ที่มีเรื่องราวเชื่อมโยงกับภูมิทัศน์ของสถานที่นั้นๆ

8) สถานที่ที่แสดงถึงเรื่องราวหลากหลาย หรือมีคุณค่าหลายประการ

สภาแห่งยุโรป ได้กำหนดความหมายของภูมิวัฒนธรรมไว้ว่า เป็นพื้นที่ซึ่งมนุษย์รับรู้ได้โดยที่อัตลักษณ์ของพื้นที่เป็นผลมาจากการกระทำ และปฏิกริยาระหว่างปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยที่เกิดจากมนุษย์ โดยมีการกล่าวถึงการกระทำที่เกิดจากมนุษย์ในอดีตซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงประเด็นความสำคัญในเรื่อง “วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลง”

คณะกรรมการมรดกโลกได้ให้ความหมายภูมิวัฒนธรรมไว้ว่าเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ โดยแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ผ่านกาลเวลามาจนกระทั่งปัจจุบัน ภายใต้อิทธิพลของข้อจำกัดทางกายภาพ

โดยที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นตัวกำหนดรูปแบบ ตลอดจนเป็นการสืบต่อในทางสังคม เศรษฐกิจ และแรงกดดันทางวัฒนธรรมทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยพื้นที่ดังกล่าวได้ผ่านการเลือก เห็นตามหลักเกณฑ์ของคุณค่าในความโดดเด่นอันเป็นสากล จนสามารถเป็นตัวแทนที่ชัดเจนของ ภูมิวัฒนธรรม รวมไปถึงการแสดงให้เห็นถึงหัวใจสำคัญของวัฒนธรรมแห่งภูมิภาค

เกรียงไกร เกิดศิริ ได้ประมวลข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และได้ให้ความหมายภูมิวัฒนธรรมไว้ว่า เป็นผลที่แสดงออกมาในรูปของภูมิทัศน์ธรรมชาติที่มองเห็น โดยการที่วัฒนธรรมเป็นผู้กระทำ มีธรรมชาติเป็นสื่อกลาง ภูมิวัฒนธรรม คือผลของการกระทำดังกล่าว และเป็นผลผลิตที่เห็นได้อย่างเด่นชัดของความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างผลการกระทำของชุมชนมนุษยชาติ โดยก่อรูปขึ้นจากผลของ วัฒนธรรม และความสามารถเท่าที่จะเป็นไปได้ตามแต่ที่ธรรมชาติแวดล้อมจะเอื้ออำนวย ซึ่งก็คือมรดก อันทรงคุณค่าที่ตกทอดมาจากวิวัฒนาการทางธรรมชาติและ ความพยายามของมนุษย์ตลอดทุกยุค ทุกสมัย

นอกจากนี้ เกรียงไกร ยังได้ให้คำจำกัดความของภูมิทัศน์วัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมสรรค์สร้างที่เกิดจากการจัดการของมนุษย์เพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตอยู่โดยปกติสุขใน สภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินั้น แต่ทว่ามนุษย์ก็มีข้อจำกัดในด้านต่างๆ ทั้งในแง่เทคโนโลยีที่ เกี่ยวเนื่องกับการดำรงชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ทำให้การจัดการต่อพื้นที่เป็นไปได้ระดับหนึ่งเท่านั้น รวมไปถึงขีดจำกัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตีก็นับปัจจัยหนึ่งให้ มนุษย์กระทำต่อธรรมชาติได้อย่างจำกัด ผลลัพธ์ของการดำเนินไปของวัฒนธรรมมนุษย์บนธรรมชาติ แวดล้อมนี้เองที่เป็นความหมายของคำว่า “ภูมิวัฒนธรรม” (เกรียงไกร เกิดศิริ, 2549)

ศรีศักร วัลลิโภดม ให้ความหมายของภูมิวัฒนธรรมว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งในบริบททางสังคมวัฒนธรรมหมายถึง ลักษณะภูมิประเทศทาง ภูมิศาสตร์ (Geographical Landscape) ในอาณาบริเวณใดบริเวณหนึ่ง เช่น บริเวณป่าเขาลำเนา ไพร ท้องทุ่ง หนองบึง แม่น้ำลำคลอง หรือปากอ่าวชายทะเล อันสัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐานบ้านเมือง ของผู้คนในท้องถิ่น จนเป็นที่รู้จักร่วมกันและมีการกำหนดนามชื่อเป็นสถานที่ต่างๆ ให้เป็นที่รู้จัก ร่วมกัน ในลักษณะที่เป็นแผนภูมิและแผนที่เพื่อสื่อสารถึงกัน และอาจสร้างเป็นตำนาน (Myth) ขึ้นมา อธิบายถึงความเป็นมาและความหมายความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ของสถานที่และท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้นในภูมิวัฒนธรรมจึงประกอบด้วยองค์ประกอบในการศึกษาที่ สำคัญ คือ

- 1) ภูมิศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ (Cultural Landscape) หมายถึง ลักษณะของภูมิประเทศที่สำคัญในการตั้งถิ่นฐานบ้านเมืองของมนุษย์ เช่น หุบ แหล่งที่ราบ ภูเขา บึง ทาม ฯลฯ

2) นิเวศวัฒนธรรม (Cultural Ecology) หมายถึง พื้นที่เฉพาะซึ่งมนุษย์สร้างบ้านสร้างเมืองขึ้นมาเป็นท้องถิ่นต่างๆ แต่ละแห่งย่อมไม่เหมือนกัน นิเวศวัฒนธรรมในแต่ละแห่งนั้นมักเป็นการมองจากคนภายในที่มีต่อสภาพแวดล้อมอย่างละเอียด เห็นความหลากหลายทางชีวภาพ ความหลากหลายทางชาติพันธุ์หลายชุมชนในพื้นที่เดียวกัน จากนั้นมีการกำหนดหรือสร้างเป็นองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิต สร้างกติกาการอยู่ร่วมกัน สร้างประเพณี ความเชื่อในพื้นที่เดียวกัน

3) ชีวิตวัฒนธรรม (Way of Life) หรือโครงสร้างที่อยู่ในชีวิตประจำวันอันเป็นวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนเดียวกัน ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้างสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น ความเป็นเครือญาติ การเป็นกลุ่มทางสังคมต่างๆ

ในโครงสร้างทางสังคมโดยพื้นฐานของมนุษย์ มีองค์ประกอบของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดเกี่ยวพันของผู้คนภายในอยู่ 3 ประการ คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เช่น เครือญาติ ชุมชน สังคม 2) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เช่น การอยู่ร่วมกันในธรรมชาติ แม่น้ำ ป่าเขา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม ฯลฯ อันทำให้เกิดสำนึกร่วมกันของการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มภายในพื้นที่ทางวัฒนธรรมเดียวกัน

ในภูมิวัฒนธรรมต่างๆ นั้น ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงและเป็นพลวัตเหล่านี้คือหัวใจสำคัญในการพิจารณาสังคมของมนุษย์ในท้องถิ่นต่างๆ โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ นั่นคือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นภูมิจักรวาลที่อยู่เบื้องหลังของภูมิวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสังคม และในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ โดยมีสัญลักษณ์เป็นศูนย์กลางของจักรวาลของผู้คนในท้องถิ่นนี้จะเชื่อมโยงและเกาะเกี่ยวให้คนในท้องถิ่นที่ต่างชุมชนและต่างเผ่าพันธุ์อยู่ร่วมกันในบ้านเมืองเดียวกันได้อย่างราบรื่น นอกจากจะเป็นระบบสัญลักษณ์ที่เป็นศูนย์กลางจักรวาลของท้องถิ่นแล้วยังแฝงไว้ด้วยการมีอำนาจเหนือผู้คนที่ดินที่น้ำ สภาพแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นด้วยอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้ทำให้เกิดจารีตประเพณี พิธีกรรม และรูปแบบสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ทำให้คนร่วมท้องถิ่นเดียวกันต้องเชื่อฟังและปฏิบัติ องค์ประกอบในความสัมพันธ์ทั้งสามประการทำให้เห็นและเข้าใจได้ว่า “ภูมิวัฒนธรรมและนิเวศวัฒนธรรม” นั้นมีความหมายลึกซึ้งไปถึงระบบสัญลักษณ์ (Symbol) และภาพพจน์ (Image) ของภูมิจักรวาล (Cosmology) ในการรับรู้ (Perception) ของคนในท้องถิ่น (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2551 : 9-11)

จากความจำกัดความข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่า ภูมิวัฒนธรรมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ที่ต่างส่งผลต่อกันฝ่าย โดยมนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมของตนขึ้นทั้งที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อการดำรงชีวิตและสร้างสังคมของตน ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

และเมื่อธรรมชาติเปลี่ยนไป มนุษย์ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของตน ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติอีก เป็นพลวัตรเช่นนี้ต่อไปไม่สิ้นสุด

3.5 แนวคิดว่าด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมจัดเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ทั้งทางกายและทางใจ คุณค่าของวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดขึ้น ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ มุมมองและวัตถุประสงค์การนำไปใช้ประโยชน์ โดยมีหน่วยงานและนักวิชาการให้แบ่งประเภทและให้ความหมายไว้ดังนี้ (ธนิช เลิศชาญฤทธ์, 2554 : 32-54)

Lipe และ McGimsey เสนอว่า ทรัพยากรวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรโบราณคดีมีคุณค่าและความหมายอยู่ 5 ประการหลัก ได้แก่

1) คุณค่าเชิงสัญลักษณ์ (symbolic value) ทรัพยากรวัฒนธรรม ทั้งประเภทที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เป็นเสมือนเครื่องเตือนความทรงจำ (mnemonics) หรือสัญลักษณ์แห่งอดีตและปัจจุบัน ซึ่งแต่ละคนอาจมองต่างกัน คุณค่าเชิงสัญลักษณ์หรือคุณค่าที่ติดมากับทรัพยากรวัฒนธรรมนั้น ยากที่จะเลือนหายตามกาลเวลา แม้ว่าจะมีการลอกเลียน ทำปลอมขึ้นมา หรือใช้วัสดุใหม่ เช่น นักโบราณคดีจะเห็นความสำคัญของขวานหินยุคหินเก่า แต่สำหรับคนทั่วไปอาจเห็นว่าเป็นเพียงก้อนหินธรรมดา นอกจากนี้คุณค่าเชิงสัญลักษณ์เป็นสื่อบอกความหมายอะไรบางอย่างแก่เรา หรือเป็นอัตลักษณ์ของสังคมกลุ่มบุคคล หรือแม้แต่ปัจเจกบุคคล ตัวอย่างเช่น ไฟแดง หมายถึง หยุด ธรรมจักร หมายถึง พุทธศาสนา ฯลฯ

2) คุณค่าเชิงวิชาการ (informational value) ทรัพยากรเป็นแหล่งข้อมูล (data) ข่าวสาร (information) และความรู้ (knowledge) ที่มนุษย์สามารถเรียนรู้นำไปใช้ในการดำรงชีวิต และศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ เช่น โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ สถาปัตยกรรม ฯลฯ ผ่านการวิจัยอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการ และวิธีการศึกษาที่เหมาะสมน่าเชื่อถือ ตัวอย่างเช่น ความเชื่อเรื่องอายุหรือความเก่าแก่ของโลกตามคัมภีร์ไบเบิลของศาสนาคริสต์กล่าวว่า โลกมีอายุเพียง 6,000 ปี ต่อมาก็มีการศึกษาหลักฐานทางโบราณคดีและทางธรณีวิทยา จนได้ข้อสรุปว่า โลกเรถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 4.5 พันล้านปี หรือการตอบคำถามที่ว่าคนไทยมาจากไหน ก็ต้องอาศัยการศึกษาวิจัยทางวิชาการด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ผลจากการศึกษาพบว่าบนแผ่นดินประเทศไทยในปัจจุบันมีหลักฐานทางโบราณคดีและซากบรรพชีวินว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่มา นานนับแสนปีมาแล้วอาจไม่ได้อพยพมาจากที่ใดที่หนึ่งอย่างที่เคยมีความเชื่อมาก่อน เป็นต้น คุณค่าทางวิชาการนี้ ไม่ใช่สิ่งสมบูรณ์ตายตัว หากแต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตามผลการวิจัยใหม่ๆ ที่มีหลักฐานและการแปลความหมายที่น่าเชื่อถือกว่า

3) คุณค่าเชิงสุนทรียะ (aesthetic value) เป็นคุณค่าเชิงความงาม หรือศิลปะ หรือจิตใจ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรม ความชอบ มาตรฐานและจินตนาการของแต่ละบุคคลหรือ

แต่ละวัฒนธรรม คุณค่าเชิงความงามเป็นแรงบันดาลใจ หรือแรงกระตุ้นให้การสร้างสรรค์สิ่งต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป เช่น การทำงานจิตรกรรมฝาผนังของ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ หรือการทำงานศิลปะของ ศาตราจารย์ชูลูด นิยมเสมอ ที่มีแรงบันดาลใจจากงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น

4) คุณค่าเชิงเศรษฐกิจ (economic value) เป็นคุณค่าในการใช้สอยโดยตรง (utilitarian function) เช่น ใช้เป็นสถานที่ทำงาน ที่พักอาศัย ภาชนะใส่อาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้เข้าประเทศสำหรับหลายประเทศในโลก

5) คุณค่าเชิงจิตวิญญาณ (spiritual value) ทรัพยากรวัฒนธรรมถูกนำมาใช้เป็นเสมือนเครื่องแสดงอัตลักษณ์ของชุมชนหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด หรือประเทศ ดังจะเห็นว่าหลายจังหวัดในประเทศไทยมีตราประจำจังหวัดเป็นรูปสถานที่/โบราณสถาน หรือแม้แต่คำขวัญประจำจังหวัดที่แสดงถึงทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดนั้นๆ นอกจากนี้ ทรัพยากรวัฒนธรรมยังมีคุณค่า และถูกนำมาใช้ในการสร้างความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มชนต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

Carver มองคุณค่าของวัฒนธรรมที่มีต่อมนุษย์ในลักษณะเป็นกลุ่มใหญ่หรือลักษณะรวมได้ ไว้ดังนี้

1) คุณค่าเชิงการตลาด (market value) เช่น ทรัพยากรวัฒนธรรมสามารถเป็นแหล่งทำมาหากิน เป็นที่อยู่อาศัย ค่าขาย ลงทุน หรือให้เช่า เป็นคุณค่าเชิงเศรษฐกิจพาณิชย์ เป็นต้น

2) คุณค่าสำหรับชุมชน (community value) เช่น ประโยชน์ทางการเมือง (political value) ประโยชน์หรือคุณค่าสำหรับชนบางกลุ่ม หรือชนกลุ่มน้อย (minority value) หรือคุณค่าสำหรับท้องถิ่น (local style value)

3) คุณค่าสำหรับความเป็นมนุษย์ (human value) เช่นคุณค่าเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของมนุษย์ environmental value) และคุณค่าเชิงโบราณคดี (archaeological value) หรือการศึกษาเรื่องราวมนุษย์ในอดีตของมนุษยชาติ

องค์การยูเนสโก (UNESCO) องค์การอิโคโมส (ICOMOS) และองค์การอิกครอม (ICCROM) ได้กำหนดแนวทางร่วมกันในการพิจารณาคูณค่าทรัพยากรวัฒนธรรมโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ คุณค่าทางวัฒนธรรม (cultural values) และคุณค่าเชิงเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัย (contemporary socio-economic value) ดังที่ Feilden และ Jokilehto อธิบายไว้ดังนี้

1) คุณค่าทรัพยากรวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ผู้คนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับทรัพยากรวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม คุณค่าทางวัฒนธรรมของทรัพยากรวัฒนธรรมยังแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่

(1) คุณค่าเชิงอัตลักษณ์ (identity value) เป็นกลุ่มคุณค่าที่มีความสัมพันธ์และผูกพันด้านอารมณ์ความรู้สึกกับทรัพยากรวัฒนธรรม เช่น สิ่งของ สถานที่ หรือสิ่งก่อสร้าง

ความผูกพันนั้นอาจรวมถึงอายุความเก่าแก่ คุณลักษณะบางประการ ประเพณี ความหลังหรือ ความทรงจำ ความรู้สึก ตำนาน ศาสนา จิตวิญญาณ และสัญลักษณ์ ซึ่งอาจมีนัยทางการเมือง ชาตินิยม และความรักพวกพ้อง

(2) คุณค่าเชิงศิลปะหรือเทคนิค (relative artistic or technical value) เป็นคุณค่าที่ขึ้นอยู่กับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และสามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ลวดลาย โครงสร้าง หน้าที่การใส่ออย ทักษะฝีมือ เป็นต้น

(3) คุณค่าเชิงจำนวนที่หายาก (rarity value) หมายความว่า ทรัพยากรวัฒนธรรมบางอย่างที่มีลักษณะคล้ายกัน (เช่น ประเภทเดียวกัน รูปแบบเดียวกัน ออกแบบโดยสถาปนิกคนเดียวกัน อายุสมัยเดียวกัน อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน) อาจมีจำนวนไม่เท่ากันซึ่งในหลายกรณีก็พบว่า มีจำนวนไม่มาก หรือเป็นของหายาก

2) คุณค่าเชิงเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัย หมายถึง คุณค่าการใช้งานในสังคมร่วมสมัย แบ่งออกเป็นกลุ่ม ดังนี้

(1) คุณค่าเชิงเศรษฐกิจ (economic value) หมายถึง คุณค่าที่ทรัพยากรสามารถช่วยให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ดำรงชีพได้ เช่น มีรายได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คุณค่านี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะเงินตราหรือเกี่ยวกับการเงินเท่านั้น เช่น การท่องเที่ยว การค้า และมีความสุข เป็นต้น

(2) คุณค่าเชิงหน้าที่เชิงใส่ออย (functional value) หมายถึง คุณค่าที่คล้ายกับคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ แต่เน้นที่คุณค่าการใช้งาน การใส่ออยแบบเดิมที่ทรัพยากรวัฒนธรรมเคยถูกใช้มา หรืออาจมีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ได้ เช่น การปรับปรุงศาลากลางจังหวัดเก่าให้เป็นพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

(3) คุณค่าเชิงการศึกษา (educational value) หมายถึง คุณค่าที่มนุษย์ในปัจจุบันใช้ในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับทรัพยากรวัฒนธรรม มีความหมายใกล้เคียงกับคุณค่าทางวิชาการที่กล่าวมาแล้ว

(4) คุณค่าทางสังคม (social value) หมายถึง ในเชิงสังคมประเพณี กิจกรรมทางสังคมที่ยังเป็นประโยชน์ในสังคมปัจจุบันได้

(5) คุณค่าเชิงการเมือง (political value) หมายถึงคุณค่าที่อาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมืองในประวัติศาสตร์ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมนั้น เช่น สถานที่สู้รบระหว่างไทยกับพม่า หรือสถานที่ประกาศอิสรภาพของชนชาติในบางประเทศ

องค์การ English Heritage ของรัฐบาลอังกฤษที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการมรดก/ทรัพยากรวัฒนธรรมในอังกฤษ เสนอว่า มรดกวัฒนธรรมมีคุณค่าสำหรับสังคมปัจจุบัน สามารถนำมาพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างยั่งยืน ได้แก่

1) คุณค่าทางวัฒนธรรม (cultural value) ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับสถานที่ ชีวิตประจำวัน และความเป็นอยู่ของคน สะท้อนให้เห็นรากฐาน ความเป็นมาของสังคมมนุษย์ และเป็นหลักฐาน ยืนยันวัฒนธรรมของมนุษย์

2) คุณค่าทางการศึกษาและวิชาการ (educational and academic value) เป็น แหล่งข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบรรพบุรุษของมนุษย์ วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ ลักษณะสภาพแวดล้อม เป็นเสมือนแหล่งความรู้ให้คนรุ่นใหม่ได้เข้าใจอดีตและวัฒนธรรมของพวกเขา/เรา นอกจากนี้เราสามารถเรียนรู้จากทรัพยากรวัฒนธรรม(ผ่านการศึกษาด้านโบราณคดี) ถึงผลกระทบระยะยาวจาก กิจกรรมของมนุษย์ในอดีต ที่อาจเป็นบทเรียนและเป็นประโยชน์ในการวางแผนต่างๆ ในอนาคต

3) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ (economic value) ที่เอื้อประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ช่วย พัฒนาเศรษฐกิจของชาติได้ดี เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น รวมถึงเป็นแรงหนุนให้สังคมมี ความสุข ผู้คนอยู่ดีกินดีในสภาพแวดล้อมที่ดีด้วย

4) คุณค่าความเป็นทรัพยากร (resource value) ซึ่งทรัพยากรวัฒนธรรมบางอย่างมี ประโยชน์ในแง่การใช้สอย เช่น สิ่งก่อสร้างที่มีอายุยืนยาว แสดงว่าใช้วัสดุอย่างที่มีคุณภาพเป็น พลังงานอย่างคุ้มค่า และไม่ควรรื้อทำลาย

5) คุณค่าด้านการพักผ่อนหย่อนใจ (recreational value) ซึ่งทรัพยากรวัฒนธรรมเป็น แหล่งพักผ่อนหย่อนใจและให้ความสุขแก่มนุษย์ ยิ่งในปัจจุบันแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรมนั้นวันจะ กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและประสบการณ์ของผู้คนมากยิ่งขึ้น

6) คุณค่าเชิงสุนทรียะ (aesthetic value) ทรัพยากรวัฒนธรรม เช่น แหล่งโบราณคดี และสิ่งก่อสร้างโบราณ อาทิ ปราสาทราชวัง เป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์ของเมืองให้งดงามยิ่งขึ้น Feilden และ Jokilehto กล่าวถึงคุณค่าของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แบ่ง ออกเป็น

1) คุณค่าด้านการแสดงอัตลักษณ์ (identity value) เป็นความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับ มุมมองในสังคมความมีเอกลักษณ์ทำให้นึกถึงและจำได้

2) คุณค่าเกี่ยวกับการออกแบบ/เทคนิค (relative artistic/technical value) เป็น คุณค่าที่มาจากการออกแบบศิลปะ วิทยาศาสตร์และเทคนิคต่างๆ ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ

3) คุณค่าด้านการหายาก (rarity value) เป็นมรดกวัฒนธรรมที่หาได้ยาก

4) คุณค่าทางการศึกษา (educational value) เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้

5) คุณค่าทางเศรษฐกิจ (economic value) เกี่ยวข้องกับรายได้และความเป็นอยู่ของ สังคม

6) คุณค่าทางการปกครอง (political value) เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในอดีต

7) คุณค่าเชิงจิตวิญญาณ (spiritual significance) แสดงออกถึงความคิด ค่านิยม ที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิต เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ ส่งผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพซึ่งทำให้เกิด ความประทับใจ

ในกฎบัตร Burra Charter กล่าวถึงมรดกวัฒนธรรมประกอบด้วยคุณค่า 4 ด้าน ดังนี้

1) คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ (Historical significance) เป็นคุณค่าที่ครอบคลุม ประวัติศาสตร์ของความสวยงามทางด้านวิทยาศาสตร์และสังคม มีขอบเขตขนาดใหญ่ที่รองรับ เหตุการณ์ ขั้นตอน หรือกิจกรรมสำคัญสำหรับสถานที่ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญ มีความสำคัญใน การเชื่อมโยงกับเหตุการณ์การพัฒนาหรือขั้นตอนทางวัฒนธรรมที่มีบทบาทสำคัญของมนุษย์ และ วิวัฒนาการของประเทศ, รัฐหรือชุมชน

2) คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์หรือความงาม (Aesthetic Significance) เป็นคุณค่า ความงามโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางประสาทสัมผัส

3) คุณค่าทางสังคม (Social Significance) เป็นคุณค่าความนิยมทางสังคมสถานที่ ที่ได้ กลายเป็นความสำคัญทั้งต่อจิตวิญญาณ มีความสำคัญต่อทางการเมือง การดำเนินชีวิตในระดับชาติ ส่วนใหญ่หรือชนกลุ่มน้อย

4) คุณค่าทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Significance) เป็นคุณค่าทางวิทยาศาสตร์ หรือ งานวิจัยของสถานที่ที่จะขึ้นอยู่กับความสำคัญของข้อมูลที่เกี่ยวข้องการหายาก การมีคุณภาพ หรือ ข้อมูลที่สำคัญที่สามารถนำไปสู่ข้อมูลต่อไปอีกมากมาย

NSW Heritage Office ได้แบ่งคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1) คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ (Historical significance) แสดงให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการของวิถีชีวิต การดำรงชีพอยู่รอดของกลุ่มชนและสังคมที่ได้มี การสืบทอดกันมาแต่โบราณเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในฐานะที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญใน ประวัติศาสตร์

2) คุณค่าทางด้านความสัมพันธ์ (Associational Significance) อาจรวมถึงค่านิยมของ สังคมหรือจิตวิญญาณ และวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น, สถานที่ โดยทั่วไป และรวมถึงความงาม, ประวัติศาสตร์ทางสังคมและจิตวิญญาณ มีคุณค่าสำหรับอดีต ปัจจุบันและอนาคต

3) คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์หรือความงาม (Aesthetic Significance) เป็นคุณค่า ความงาม รวมถึงแง่มุมของการรับรู้ทางประสาทสัมผัส เกณฑ์ดังกล่าวอาจรวมถึงการพิจารณาของ รูปแบบ, ขนาด, สีพื้นผิว และวัสดุของผ้า, กลิ่น และเสียงที่เกี่ยวข้องกับสถานที่และการใช้งาน

4) คุณค่าทางสังคม (Social Significance) เป็นการแสดงถึงการรวมกลุ่มกันของ วัฒนธรรมเป็นสังคม แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ในพื้นที่

5) คุณค่าทางการศึกษาวิเคราะห์ (Research Significance) คือ ประโยชน์ทางการศึกษา จากความเป็นของแท้ที่แสดงถึงความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ถิ่นที่ หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เป็นตัวช่วยให้องค์ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมบูรณ์ขึ้น

6) คุณค่าทางโบราณคดี (Archaeological Significance) มีคุณค่าในฐานะที่เป็นหลักฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์หรือยุคสมัยใด มีแนวคิดใดในการก่อสร้างนั้นที่สะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละยุคสมัย แสดงเอกลักษณ์ทางโบราณสถาน รวมทั้งประวัติศาสตร์ศิลปะ สถาปัตยกรรม เป็นสิ่งสำคัญ ที่เกี่ยวข้อง กับวัฒนธรรมในอดีตของมนุษย์

7) คุณค่าความหายาก (Rarity Significance) ความเป็นลักษณะการก่อสร้างการเกิดขึ้นที่พบได้ยากการสื่อความหมายให้เป็นที่เข้าใจได้ของแหล่งความมีเอกลักษณ์ และความเป็นตัวแทนของ ยุคสมัย

8) คุณค่าด้านการเป็นตัวแทน (Representativeness Significance) การเป็นสัญลักษณ์ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และวัฒนธรรม โดยเฉพาะลักษณะทางกายภาพ สิ่งรอบตัว ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือภูมิทัศน์วัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังแบ่งตามระดับความสำคัญได้ดังนี้

1) คุณค่าความสำคัญระดับโลก (World Significance) มีความโดดเด่นเป็นเลิศในระดับสากล และได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่งมรดกโลก ที่มีความสำคัญกับอารยธรรมความเป็นมนุษย์ ความเจริญงอกงามของมนุษย์ชาติทั้งหลาย เป็นมรดกอันทรงคุณค่าที่มนุษย์ได้รับจากอดีต ได้ใช้ และภาคภูมิใจในปัจจุบัน และเป็นมรดกอันล้ำค่าแด่มวลมนุษยชาติในอนาคต ย่อมถือได้ว่าเป็นมรดกของมนุษยชาติทั้งปวงในโลก

2) คุณค่าความสำคัญระดับประเทศหรือระดับชาติ (Nation Significance) แสดงให้เห็น ถึงพัฒนาการของสังคมและกลุ่มคน ที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าในฐานะที่เป็นเครื่องแสดงออกถึงรากฐานและความเป็นมาของชาติบ้านเมืองวัฒนธรรมของชาติที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นเอกลักษณ์ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเจริญก้าวหน้าของชาติ โดยจะมีการระบุไว้ในรายชื่อทะเบียนมรดกแห่งชาติโดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม

3) คุณค่าความสำคัญระดับเขตพื้นที่ (State Significance) คุณค่าและความสำคัญของรัฐ และของเขตพื้นที่จังหวัด แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของผู้คน ความโดดเด่น และคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ของมรดกทางวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคม การดำรงชีวิต

4) คุณค่าความสำคัญ ระดับท้องถิ่น (Local Significance) รายการมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นมักจะมีการระบุคุณค่าความสำคัญ ผ่านการศึกษาจากผู้คนในท้องถิ่นผ่านวัฒนธรรม เป็น

วิถีชีวิตหรือแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคม (Local Significance) โดยทั่วไปแล้วชุมชน จะมีส่วนร่วมให้ความสำคัญในการจัดการ สามารถอ้างอิงหรือสืบค้นองค์ความรู้หรือภูมิปัญญา ดั้งเดิมของวัฒนธรรมในฐานะเจ้าของมรดกวัฒนธรรมเหล่านั้น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า คุณค่าทางวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ผู้คนในปัจจุบันให้ความสำคัญกับทรัพยากรวัฒนธรรมนั้นๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม จำแนกได้ดังนี้ 1) คุณค่าด้านอัตลักษณ์ 2) คุณค่าด้านจิตวิญญาณ 3) คุณค่าด้านวิชาการ 4) คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ 5) คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ 6) คุณค่าด้านการปกครอง 7) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ 8) คุณค่าทางด้านความสัมพันธ์ และ 9) คุณค่าด้านความหายาก คุณค่าทางวัฒนธรรม แบ่งตามระดับความสำคัญออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับโลก ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่ และระดับท้องถิ่น

4. บริบทพื้นที่ที่ทำวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ใช้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ทำการวิจัย โดยมีข้อมูลพอสังเขปได้ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภูมิภาคหนึ่งของประเทศไทย พื้นที่มีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยม โดยด้านเหนือ ยาวประมาณ 630 กิโลเมตร ด้านตะวันออก ยาวประมาณ 465 กิโลเมตร ด้านใต้ ยาวประมาณ 532 กิโลเมตร และด้านตะวันตก ยาวประมาณ 526 กิโลเมตร มีขนาดพื้นที่ประมาณ 168,854 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ ที่ตั้งตามพิกัดทางภูมิศาสตร์อยู่ระหว่างละติจูด 14 องศา 8 ลิปดา 18 พิลิปดาเหนือ ถึง 18 องศา 26 ลิปดา 33 พิลิปดาเหนือ และลองจิจูด 100 องศา 52 ลิปดา 56 พิลิปดา ถึง 105 องศา 38 ลิปดา 07 พิลิปดาตะวันออก ทิศเหนือและทิศตะวันตกติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้ติดต่อกับสาธารณรัฐกัมพูชา ทิศตะวันตกติดต่อกับภาคกลางของไทย

ลักษณะภูมิประเทศ มีแนวเทือกเขาทางทิศตะวันตกและทิศใต้ มีที่ราบขนาดใหญ่ (ที่ราบสูงโคราช) ลาดเอียงไปทางตะวันออกเฉียงสู่แม่น้ำโขง โดยมีทิวเขาภูพานแบ่งที่ราบสูงโคราชออกเป็นสองส่วนได้แก่ แอ่งโคราช ตั้งอยู่ทางใต้ของทิวเขาภูพาน เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำมูล แม่น้ำชี ส่วนแอ่งสกลนคร ตั้งอยู่ทางเหนือของทิวเขาภูพาน บริเวณจังหวัดหนองคาย บึงกาฬ สกลนคร นครพนม และบางส่วนของอุดรธานี มีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำสงคราม

ลักษณะภูมิอากาศ มีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ 20-30 องศาเซลเซียส แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ในรอบปี ได้แก่ ฤดูฝนอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม มีฝนตกเฉลี่ย 1,400 มิลลิเมตรต่อปี ฤดูแล้งอยู่ในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ -4 องศาเซลเซียส ฤดูร้อนอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 43 องศาเซลเซียส

การประกอบอาชีพ ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ชาวอีสาน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด และยางพารา รองลงมาคืออาชีพด้านอุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องทางการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล โรงงานแปงมัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ อุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมผลิต ร้อยเท้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ และอุตสาหกรรมแหวน อาชีพอื่นได้แก่ งานบริการ รับจ้าง การค้า รับราชการ ฯลฯ (รัตนารุจิรกุล, 2525 : 31-37)

4.2 การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา

เนื่องจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ในระดับจังหวัด มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ ได้มอบหมายให้ทางจังหวัดหรือมอบอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดดำเนินการ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ จึงใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นพื้นที่ทำการวิจัย โดยกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาตาม 1) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา 2) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 4) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (ฉบับที่ 2) ดังนี้

จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- 1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอกมลาไสย อำเภอร่องคำ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอดอนจาน และอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์
- 2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอห้วยเม็ก อำเภอหนองกุงศรี อำเภอนาคู อำเภอคำชะโนด อำเภอโพนทราย และอำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอห้วยเม็ก
- 3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอห้วยผึ้ง อำเภอเขาวง อำเภอดงคำ อำเภอภูพาน อำเภอสมเด็จ อำเภอนามน และอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอห้วยผึ้ง

4) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์

จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 6 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองขอนแก่น

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอชนบท อำเภอฆ้องชัย อำเภอเปือยน้อย อำเภอบ้านแฮด และอำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอบ้านไผ่

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอพล อำเภอหนองสองห้อง อำเภอแวงน้อย อำเภอแวงใหญ่ และอำเภอโนนศิลา จังหวัดขอนแก่น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอพล

4) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอน้ำพอง อำเภอเขาสมบวง อำเภอกระนวน อำเภออุบลรัตน์ และอำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอน้ำพอง

5) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอชุมแพ อำเภอสีชมพู อำเภอหนองเรือ อำเภอภูผาม่าน อำเภอภูเวียง และอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตั้งอยู่ที่ อำเภอชุมแพ

6) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดขอนแก่น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองขอนแก่น

จังหวัดชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอหนองบัวแดง และอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองชัยภูมิ

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอภูเขียว อำเภอแก้งคร้อ อำเภอบ้านแท่น อำเภอกอนสาร และอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอภูเขียว

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอจัตุรัส อำเภอเนินสง่า อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอเทพสถิต อำเภอหนองบัวระเหว และอำเภอซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอจัตุรัส

4) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดชัยภูมิ
ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองชัยภูมิ

จังหวัดนครพนม แบ่งออกเป็น 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครพนม เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอนาแก อำเภอปลาปาก อำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม และอำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครพนม เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองนครพนม

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอศรีสงคราม อำเภอบ้านแพง อำเภอนาทม อำเภอนาหว้า อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครพนม เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอศรีสงคราม

3) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดนครพนม และมุกดาหาร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 8 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองนครราชสีมา และอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองนครราชสีมา

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอจักราช อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอโชคชัย อำเภอห้วยแถลง และอำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอจักราช

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอครบุรี อำเภอปักธงชัย อำเภอเสิงสาง และอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอครบุรี

4) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 4 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง และอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอสีคิ้ว

5) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 5 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอด่านขุนทด อำเภอขามทะเลสอ อำเภอโนนไทย อำเภอขามสะแกแสง อำเภอพระทองคำ และอำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตั้งอยู่ที่ อำเภอด่านขุนทด

6) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอ บัวใหญ่ อำเภอกง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอบัวลาย และอำเภอสีดา จังหวัด นครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ตั้งอยู่ที่ อำเภอบัวใหญ่

7) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอ ชุมพวง อำเภอพิมาย อำเภอประทาย อำเภอโนนแดง อำเภอลำทะเมนชัย และอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 ตั้งอยู่ที่ อำเภอชุมพวง

8) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดนครราชสีมา ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดบึงกาฬ แบ่งออกเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วยท้องที่ ทุกอำเภอใน จังหวัดบึงกาฬ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองบึงกาฬ

2) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง หนองคาย

จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 5 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมือง บุรีรัมย์ อำเภอชำนิ อำเภอลำปลายมาศ และอำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอ ประโคนชัย อำเภอกระสัง อำเภอห้วยราช อำเภอบ้านกรวด และอำเภอพลับพลาย จังหวัดบุรีรัมย์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอประโคนชัย

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอ นางรอง อำเภอปะคำ อำเภอละหานทราย อำเภอหนองกี่ อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอหนองหงส์ และอำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอนางรอง

4) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอสตึก อำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ และอำเภอแคนดง จังหวัด บุรีรัมย์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอพุทไธสง

5) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดบุรีรัมย์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- 1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย อำเภอแกลง และอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองมหาสารคาม
- 2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอวาปีปทุม อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาดูน อำเภอยางสีสุราช และอำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอวาปีปทุม
- 3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกุตุรง และอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอโกสุมพิสัย
- 4) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดมหาสารคาม ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองมหาสารคาม

จังหวัดมุกดาหาร แบ่งออกเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- 1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ประกอบด้วยท้องที่ ทุกอำเภอในจังหวัดมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองมุกดาหาร

- 2) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดนครพนม และมุกดาหาร ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองนครพนม

จังหวัดยโสธร แบ่งออกเป็น 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- 1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอดำเนินแก้ว อำเภอมหาชนะชัย และอำเภอดอวัง จังหวัดยโสธร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองยโสธร

- 2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอกุดชุม อำเภอป่าดัว อำเภอเลิงนกทา อำเภอทรายมูล และอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอกุดชุม

- 3) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดศรีสะเกษ และยโสธร ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ

จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- 1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอจังหาร อำเภอศรีสมเด็จ อำเภอธวัชบุรี อำเภอทุ่งเขาหลวง

และอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภออาจสามารถ อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอพนมไพร อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอเมืองสรวง อำเภอเกษตรวิสัย และอำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอสุวรรณภูมิ

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอเมยวดี อำเภอหนองพอก อำเภอโพธิ์ชัย และอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอโพธิ์ทอง

4) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดเลย แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองเลย อำเภอนาดูน อำเภอปากชม อำเภอเชียงคาน และอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองเลย

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอวังสะพุง อำเภอผาขาว อำเภอภูกระดึง อำเภอเอราวัณ อำเภอหนองหิน และอำเภอภูหลวง จังหวัดเลย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอวังสะพุง

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูเรือ และอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอด่านซ้าย

4) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดเลยและหนองบัวลำภู ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองเลย จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 5 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอกันทรารมย์ อำเภอโนนคูณ อำเภอพยุห์ อำเภอวังหิน และอำเภอ ยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอห้วยทับทัน อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ อำเภอราชันย์ อำเภอเมืองจันทร์ อำเภอ

บึงบูรพ์ และอำเภอศิลาลาด จังหวัดศรีสะเกษ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภออุทุมพรพิสัย

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอขุขันธ์ อำเภอภูสิงห์ อำเภอไพรบึง และอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอขุขันธ์

4) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุนหาญ อำเภอศรีรัตนะ และอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอกันทรลักษ์

5) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดศรีสะเกษ และยโสธร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดสกลนคร แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอโพนนาแก้ว อำเภอเต่างอย อำเภอภูพาน และอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองสกลนคร

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอส่องดาว อำเภอนิคมน้ำอูน อำเภอพรรณานิคม อำเภอพังโคน อำเภอวาริชภูมิ และอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอสว่างแดนดิน

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอวานรนิวาส อำเภอบ้านม่วง อำเภอคำตากล้า และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอวานรนิวาส

4) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดสกลนคร ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ อำเภอลำดวน อำเภอศรีขรภูมิ อำเภอสำโรงทาบ และอำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองสุรินทร์

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม อำเภอจอมพระ อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม และอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอรัตนบุรี

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอปราสาท อำเภอกาบเชิง อำเภอสังขะ อำเภอบัวเขต อำเภอศรีณรงค์ และอำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอปราสาท

4) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดสุรินทร์ ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดหนองคาย แบ่งออกเป็น 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอสังคม อำเภอโพธิ์ตาก และอำเภอสระใคร จังหวัดหนองคาย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองหนองคาย

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอโพนพิสัย อำเภอโซ่พิสัย อำเภอปากคาด อำเภอเฝ้าไร่ และอำเภอรันทวาปี จังหวัดหนองคาย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอโพนพิสัย

3) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดบึงกาฬ ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองหนองคาย

จังหวัดหนองบัวลำภู แบ่งออกเป็น 3 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอโนนสัง และอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอนากลาง อำเภอสุวรรณคูหา และอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอนากลาง

3) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดเลยและหนองบัวลำภู ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองเลย

จังหวัดอำนาจเจริญ แบ่งออกเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ประกอบด้วยท้องที่ ทุกอำเภอในจังหวัดอำนาจเจริญ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ

2) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี

จังหวัดอุดรธานี แบ่งออกเป็น 5 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอเพ็ญ อำเภอสร้างคอม และอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองอุดรธานี

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอศรีธาตุ อำเภอกุมภวาปี อำเภอหนองแสง อำเภอโนนสะอาด อำเภอวังสามหมอ และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอกุมภวาปี

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอหนองหาน อำเภอบ้านดุง อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอไชยวาน อำเภอทุ่งฝน และอำเภอกู่แก้ว จังหวัดอุดรธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอหนองหาน

4) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอบ้านผือ อำเภอน้ำโสม อำเภอนายูง และอำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอบ้านผือ

5) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดอุดรธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองอุดรธานี

จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น 6 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

1) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอเขื่องใน อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอดอนมดแดง และอำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี

2) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอตระการพืชผล อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอกุดข้าวปุ้น และอำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ตั้งอยู่ที่ อำเภอตระการพืชผล

3) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอสิรินธร อำเภอโขงเจียม และอำเภอตาลสุม จังหวัด

อุบลราชธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอพิบูลมังสาหาร

4) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอวารินชำราบ อำเภอสำโรง อำเภอสว่างวีระวงศ์ และอำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอวารินชำราบ

5) เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ประกอบด้วยท้องที่ อำเภอเดชอุดม อำเภอบุญศรี อำเภอน้ำยืน อำเภอนาจะหลวย อำเภอทุ่งศรีอุดม และอำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเดชอุดม

6) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประกอบด้วยท้องที่ จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ ให้สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

นวลพรรณ บุญธรรม ได้ศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนของหมู่บ้านมะขามล้ม ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับแกนนำชาวบ้าน เพื่อร่วมกันหาแนวทางจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ใช้งบประมาณจากสภาวัฒนธรรมอำเภอบางปลาม้า งบประมาณพัฒนาหมู่บ้าน และเงินบริจาคจากชาวบ้าน เนื้อหาจัดแสดงได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน 2) สังคมวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) วิถีชีวิตชาวบ้าน 4) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) คนดีบ้านมะขามล้ม 6) บ้านมะขามล้มกับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์ที่หมู่บ้านเก็บรวบรวมไว้ตั้งแต่ พ.ศ.2530 และใช้อาคารที่ทำการเดิมขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้มเป็นสถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ (นวลพรรณ บุญธรรม, 2546 : บทคัดย่อ)

กฤษณพจน์ ศรีทาร์ง ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาและคุณค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของวัดห้วยท่า อำเภอมือง จังหวัดเลย เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นและชาวจังหวัดเลยได้ตระหนักเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัดห้วยท่า โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ศิลปจารึก โบราณวัตถุ การเก็บข้อมูลจากสถานที่จริงและการสัมภาษณ์ พบว่าวัดห้วยท่าสร้างขึ้นโดยพระบรมราชโองการของสมเด็จพระโพธิสาลราชแห่งอาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง ระหว่างปีพ.ศ.2063-2089 ต่อมาได้รับการปฏิสังขรณ์ในพ.ศ.2150 เมื่อสยามเข้าปกครองล้านช้าง วัดแห่งนี้ขาดการดูแลและทรุดโทรมลง จนกระทั่งมีการค้นพบโบราณวัตถุและศิลปจารึก ทำให้วัด

แห่งนี้ได้รับความสนใจขึ้น คุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของวัดห้วยท่าว ได้แก่ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางประเพณีศาสนา ความเชื่อ คุณค่าทางศิลปะ คุณค่าทางภาษาและวรรณกรรม และคุณค่าทางภูมิปัญญา (กฤษณพจน์ ศรีทาร์ง, 2548 : บทคัดย่อ)

สถิต ภาคมฤค ได้ศึกษาเรื่องโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร : ภูมิปัญญาทางภาษาและคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภูมิปัญญาทางภาษาและคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร จากแหล่งข้อมูลภาคสนามและเอกสารโบราณของกลุ่มชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร 8 กลุ่ม โดยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ภูมิปัญญาทางภาษาและวิเคราะห์คุณค่าทางวัฒนธรรม พบว่า 1) ภูมิปัญญาทางภาษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างคำพบ 4 ประเภท ด้านการใช้คำพบ 2 ประเภท และด้านความหมายของคำจำแนกได้ 3 ประเภท 2) คุณค่าทางวัฒนธรรมมี 2 ลักษณะคือ คุณค่าต่อเอกบุคคล 4 ลักษณะคือ ชะตาคำเนิด อำนวยยามเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ การปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และการครองเรือน ส่วนคุณค่าต่อเอกบุคคลมี 4 ลักษณะคือ ความเชื่อ การประกอบอาชีพเกษตรกร การสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในสังคม และการสร้างความเหมาะสมในสิ่งอุปโลก (สถิตย์ ภาคมฤค, 2559 : บทคัดย่อ)

ชาญคณิต อวรณ์ ได้ศึกษาปราสาทพระเจ้าในศิลปะล้านนา : ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมระหว่างเมืองเชียงใหม่และนครลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ปราสาทพระเจ้ากลุ่มทรงปราสาทยอด น่าจะเกี่ยวข้องกับรูปแบบปราสาทในศิลปะพม่า-พุกาม พัฒนาขึ้นเป็นศิลปะล้านนาในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา เพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปหรือพระธาตุสำคัญในราชธานีเชียงใหม่ก่อนไปยังนครลำปาง ในฐานะที่นครลำปางเป็นฐานอำนาจสำคัญให้กับราชธานีเชียงใหม่ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 ปราสาทโขงพระเจ้ายังคงรูปแบบและความหมายไว้อย่างชัดเจน แต่รูปแบบและแนวคิดบางประการได้สะท้อนถึงปริณทลอำนาจจากรัตนโกสินทร์ ปราสาทโขงพระเจ้าบางแห่งแสดงให้เห็นความสำคัญของพิธีกรรมที่มีต่อพระพุทธรูปและพระธาตุที่ประดิษฐานภายในโขง สะท้อนถึงความศรัทธาของผู้คนในสังคมกับวัฒนธรรมพุทธศาสนาที่มีมาอย่างต่อเนื่องแม้ในสังคมปัจจุบัน (ชาญคณิต อวรณ์, 2550 : บทคัดย่อ)

สหสนันย์ จิตรกุล ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้โครงการประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาระบบการคิดเชิงวิพากษ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ จังหวัดลำพูนจำนวน 4 ชุด ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นศึกษาทางประวัติศาสตร์ 2) การรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3) การวิพากษ์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ 4) การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์และการนำเสนอข้อมูล พบว่า ชุดการเรียนรู้โครงการประวัติศาสตร์ทั้ง 4 ชุด มีความเหมาะสมมาก สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้ (สหสนันย์ จิตรกุล, 2555 : บทคัดย่อ)

อุทุมพรพัต วิทย์บุญประคม ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อพัฒนาการทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยมีจุดประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อพัฒนาการทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สำหรับครูระดับประถมศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ระหว่างก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรม และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อรูปแบบการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อพัฒนาการทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สำหรับครูระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 83.56/84.22 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 2) ผลการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง การฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อพัฒนาการทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสำหรับครูระดับประถมศึกษา ของผู้เข้ารับการอบรม ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการฝึกอบรมบนเว็บ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผู้เข้ารับการอบรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อพัฒนาการทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยรวมในระดับมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 (อุทุมพรพัต วิทย์บุญประคม, 2556 : บทคัดย่อ)

อุไร ยังชีพสุจริต ได้ศึกษาปรากฏการณ์การช่วงชิงความทรงจำทางสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนม้งดอยยาว-ดอยผาหม่น พบว่า ความขัดแย้งระหว่างชาวม้งกับบุคคลภายนอกโดยเฉพาะรัฐ หลังสงครามเย็นได้เปลี่ยนจากการต่อสู้ด้วยอาวุธมาเป็นการต่อสู้โดยใช้ประวัติศาสตร์และความทรงจำเป็นเครื่องมือการต่อสู้เพื่อช่วงชิงความหมายในเชิงสัญลักษณ์ โดยรัฐและบุคคลภายนอกได้สร้างภาพลักษณ์ของตนในฐานะผู้ยังความสุขในพื้นที่ ในขณะที่สร้างชาวม้งเป็นผู้ก่อการร้าย ในขณะที่ชาวม้งได้นิยามพวกตนในฐานะผู้มาอยู่ก่อนและแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบัน พวกเขาเป็นผู้ปฏิบัติงานให้กับรัฐบาลไทยไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานให้กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย พวกเขา มีสิทธิในการตั้งถิ่นฐานและทำมาหากินอย่างมีความมั่นคงในปัจจุบันและอนาคต (อุไร ยังชีพสุจริต, 2558 : บทคัดย่อ)

ศศิพัชร จำปา ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีสำนึกรักท้องถิ่นในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก (ศศิพัชร จำปา, 2559 : บทคัดย่อ)

ปิยากร แสนชัย ได้ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เรียนด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ปิยากร แสนชัย, 2560 : บทคัดย่อ)

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Flick ได้ศึกษาโครงการ “Sony Music 100 Years : Soundtrack For a Century” ของบริษัท Sony Music ที่ใช้โครงงานประวัติศาสตร์ในการจำแนกประเภทและจัดลำดับผลงานเพลงของ Sony Music ในรอบร้อยปีที่ผ่านมาตามลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ ผลการดำเนินการพบว่าการจัดทำวิดีโอที่สั้นจำนวน 12 ชุด ประกอบด้วยวิดีโอที่สั้น 26 แผ่น มีบทเพลง 500 เพลง จำหน่ายพร้อมหนังสือเพลง รูปภาพ ข้อความและคำอธิบายที่เกี่ยวข้องจำนวน 300 หน้า ในราคา 329 ดอลลาร์สหรัฐ ทั้ง 12 ชุด จำแนกเป็น 1) Pop Music, 1890-1950 2) Pop Music, 1951-1975 3) Pop Music, 1976-1999 4) Folk, Blues & Gospel 5) Rock 6) RB 7) Jazz 8) Country 9) Broadway 10) Movie Music 11) Sony Classical และ 12) International Music (Flick, 1999 : Abstract)

Wright ได้ทำปริญญาานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง พัฒนาการวิชาชีพประวัติศาสตร์ในอังกฤษแคนาดาจนถึงทศวรรษ 1950 ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ในอังกฤษแคนาดาเริ่มต้นจากแนวคิดของ George Wrong ในค.ศ.1892 ที่มหาวิทยาลัยโตรอนโต และเผยแพร่ไปยังมหาวิทยาลัยอื่น จนกระทั่งก่อตั้งสมาคมประวัติศาสตร์แคนาดาในค.ศ.1922 แต่การทำงานด้านประวัติศาสตร์มีการกีดกันทางเพศ โดยผู้หญิงได้รับรู้เพียงประวัติศาสตร์คืออดีต พวกเขาถูกกีดกันไม่ให้รู้โครงงานประวัติศาสตร์ ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นอาชีพของเพศชาย ต่อมาการศึกษาประวัติศาสตร์ถูกรัฐบาลกำหนดให้ศึกษาความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างอังกฤษกับแคนาดา ทำให้นักประวัติศาสตร์แคนาดาที่สนใจศึกษาเรื่องอื่นต้องอาศัยกองทุนจากสหรัฐอเมริกาในการทำวิจัย ช่วงสงครามเย็นนักประวัติศาสตร์ใช้โครงงานประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาเรื่องราวที่เก่าแก่กว่าประวัติศาสตร์ชาติ โดยศึกษาเรื่องราวของมนุษย์เกี่ยวกับคุณค่าของมนุษย์ (Wright, 1999 : Abstract)

El-Assal ได้ใช้โครงงานประวัติศาสตร์ศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีอาหรับ โดยใช้การวิจัยทางประวัติศาสตร์เริ่มด้วยการจำแนกรูปแบบและลำดับการใช้ภาษาในอดีต จากนั้นตรวจสอบตำราดนตรีสมัยกลางที่สำคัญสองเล่มคือ Safi al-Din ที่สร้างขึ้นในศตวรรษที่ 13 และ Shams al-Din al-Dhahabi ที่สร้างขึ้นในศตวรรษที่ 14 ว่าสร้างขึ้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับช่วงเวลาที่ยังอ้างถึงในอดีตหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า Safi al-Din เป็นตำราดนตรีที่สร้างทฤษฎีขึ้นเพื่อเป็นกรอบแต่

ยึดหยุ่นได้สำหรับผู้ใช้ โดยมีการจำแนกความหลากหลายไว้ ในขณะที่ Shams al-Din al-Dhahabi เป็นตำราพิจารณาเรื่องความรู้เกี่ยวกับท่วงทำนองเพลง (El-Assal, 2002 : Abstract)

Robinson ได้ใช้โครงการประวัติศาสตร์ศึกษาชุมชนและการสร้างสรรค์ดนตรีใน Los Angeles และ San Francisco โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สืบหาความเป็นมาของนักดนตรีชาวแอฟริกันอเมริกันในทศวรรษที่ 1960 และทศวรรษที่ 1970 เกี่ยวกับชุมชนและพัฒนาการโดยรวม 2) พิจารณาพัฒนาการของดนตรีที่รับมาจากยุโรปช่วงทศวรรษที่ 1960 และทศวรรษที่ 1970 ใช้การศึกษาโดยภาพรวมไม่แยกเชื้อชาติ เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ทางดนตรีระหว่างแคลิฟอร์เนียกับยุโรป และ 3) ศึกษาพัฒนาการของดนตรี Jazz และชุมชนชาวแอฟริกันอเมริกันในแคลิฟอร์เนีย เก็บข้อมูลช่วงปี 2000-2004 ด้วยการสัมภาษณ์นักดนตรีกว่า 20 คนใน Los Angeles และ San Francisco เกี่ยวกับวิธีการสร้างสรรค์ผลงานดนตรี ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสังคมกับผลงานทางดนตรีแต่ละแห่ง ผลการศึกษาพบว่า ผลงานดนตรีที่นักดนตรีท้องถิ่นสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นปัจจุบัน สะท้อนถึงความรู้สึกที่มาจากภูมิหลังทางวัฒนธรรมต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนช่วงเวลานั้นๆ มีการต่อรอง การผสมผสาน ความขัดแย้งและการต่อสู้ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนดนตรีด้วยปัจจัยหลายประการ ทั้งจากแนวคิดทางดนตรี สถานที่ตั้งชุมชน เชื้อชาติ วัฒนธรรม เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจ (Robinson, 2005 : Abstract)

Ngugi ได้ศึกษาพัฒนาการของเสรีภาพในการแสดงออกในประเทศเคนย่า ซึ่งสถานะของเสรีภาพในการแสดงออกในทศวรรษ 1990 ดีขึ้นมาก ชาวเคนย่าสามารถแสดงออกได้โดยไม่ต้องกลัวรัฐบาลจับกุมหรือแทรกแซง แสดงถึงผลของการต่อสู้ระหว่างประชาธิปไตยสมัยใหม่กับแนวคิดชาตินิยมยุคหลังอาณานิคม วิทยานิพนธ์นี้ได้ศึกษาในรูปแบบโครงการประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์การเมือง วัฒนธรรม ความคิดและการแสดงออกทางสังคม เพื่ออธิบายพัฒนาการของเสรีภาพในการแสดงออกในประเทศเคนย่า ศึกษาพัฒนาการการต่อสู้กันระหว่างเสรีภาพกับอำนาจรัฐตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ผลการศึกษาพบว่า เงินบริจาคและการสนับสนุนของรัฐบาลมีส่วนต่อการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเสรีภาพ (Ngugi, 2008 : Abstract)

Sorett ได้ใช้โครงการประวัติศาสตร์ศึกษาความพยายามสร้างจิตวิญญาณ ศาสนา เชื้อชาติ และศิลปะของคนผิวดำในศตวรรษที่ 20 ของอเมริกา โดยใช้ศิลปะวัฒนธรรมอธิบายการศึกษาทางศาสนา ผลการศึกษาพบว่าคนผิวดำหรือคนแอฟริกันอเมริกันได้เคลื่อนไหวสร้างวัฒนธรรมของคนดำ โดยศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างสุนทรียศาสตร์อย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิต ซึ่งมีการเคลื่อนไหวทางศิลปะของคนดำในสามช่วงเวลาได้แก่ ทศวรรษที่ 1920-1930, ทศวรรษที่ 1960-1970, และทศวรรษที่ 1980-1990 สะท้อนถึงวิวัฒนาการทางศาสนาที่ต่างกันสามช่วงเวลา (Sorett, 2008 : Abstract)

Dunson ได้ใช้โครงการประวัติศาสตร์ในการสืบสวนทางปรัชญา เพื่อตอบคำถามทางปรัชญาได้แก่ 1) อะไรคือปรัชญาทางศีลธรรมในทางปฏิบัติ 2) อะไรคือความเหมาะสมของปรัชญาที่จะตอบความท้าทายที่เกิดจากความตื้นทึ้งและความสงสัย 3) อะไรคือผลการศึกษา ปรัชญาทางศีลธรรมที่สำคัญ ผลการศึกษาได้อธิบายความสัมพันธ์ของปรัชญาทางศีลธรรมของ Kant และ Hegel ที่ปรัชญาศีลธรรมของ Hegel มีผลต่อปรัชญาการปฏิบัติของ Kant (Dunson, 2009 : Abstract)

Buckner ได้ศึกษาอัตลักษณ์ของผู้หญิงอเมริกันโดยเริ่มจากทำโครงการประวัติศาสตร์ศึกษาพื้นฐานวัฒนธรรมจากเอกสารและผลงานศิลปะ นำมาวิเคราะห์ร่วมกับการศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงจากครอบครัวแอฟริกันอเมริกันสองครอบครัวและครอบครัวยุโรปอเมริกันสองครอบครัว เกี่ยวกับความคิดของพวกเธอและครอบครัวเมื่อเธอเข้าสู่ธุรกิจการแสดงในประเด็นทางเศรษฐกิจและการยกระดับสังคม ประวัติของนักแสดงทั้งสองช่วยในการพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและเรื่องราวของโรงละครและการแสดงในสหรัฐอเมริกา การเปิดเผยระบบการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับอำนาจ เพศ เชื้อชาติ และอัตลักษณ์ทางเพศในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 (Buckner, 2010 : Abstract)

Murray ได้ศึกษาการใช้วัฒนธรรมภาพเขียนเป็นเครื่องมือสร้างข้อตกลงของพลเมืองมอนทรีออล ด้วยความคิดที่ว่าทางเลือกใดบ้างที่ประชาชนจะลดช่องว่าง สร้างความเท่าเทียม ล้มล้างการครอบงำภายใต้ความเชื่อ การปกครอง กฎระเบียบที่กำหนดโดยผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจและสังคมในสังคมเมืองปัจจุบัน ซึ่งประชาชนบางคนเลือกที่จะระบุอัตลักษณ์ของตนและความสัมพันธ์กับเมืองที่ตนอาศัย โดยถ่ายถอดพฤติกรรมผ่านภาพเขียน เป็นการแสดงความคิดเห็นและข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกบงการจากรัฐ ซึ่งมีส่วนอย่างมากต่อเสรีภาพในการแสดงออก มีเทคนิคในการดำเนินการเริ่มจากหาผู้เขียนภาพแนวอุดมคติหรือแนวทางเลือกจากนั้นให้เขียนภาพบนพื้นฐานของประวัติศาสตร์เมือง โดยแสดงออกถึงพฤติกรรมของพลเมือง สุดท้ายคือการสร้างภาพที่สวยงาม และมีความเป็นไปได้ที่นักเขียนภาพจะเป็นสมาชิกที่ทำงานในชุมชนของพวกเขา (Murray, 2010 : Abstract)

Sheldon ได้ทำโครงการประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกองทัพเยอรมันในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ด้วยการวิเคราะห์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับกองทัพเยอรมันทุกปฏิบัติการและทุกยุทธการของแนวรบตะวันตกค.ศ.1914-1918 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์หนังสือที่เกี่ยวข้องซึ่งแต่ละเล่มได้ผ่านการตีพิมพ์มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ครั้ง เอกสารต้นฉบับทางราชการ เอกสารทางการทหารกว่า 1,600 กองร้อย และเอกสารส่วนบุคคลที่เขียนขึ้นช่วงสงคราม เพื่อพิจารณาเหตุการณ์ในแนวรบช่วงสงครามใหม่ (Sheldon, 2011 : Abstract)

Kozak-Holland ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของโครงการประวัติศาสตร์ที่มีต่อการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ด้วยแนวคิดที่ว่าโครงการประวัติศาสตร์จะช่วยแก้ไขปัญหาช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติในการบริหารจัดการ ที่ผ่านมากการใช้ทฤษฎีและผลการวิจัยเป็นการนำ องค์ความรู้มาใช้

โดยละเอียดมิติทางการเมือง สังคม และจริยธรรม วัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบว่าโครงการประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับโครงการบริหารจัดการอย่างไร และจะพัฒนาการบริหารจัดการจากการศึกษานี้อย่างไร วิทยานิพนธ์นี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 9 แห่งและศึกษาการมีส่วนร่วมของพนักงานเพื่อตอบคำถามการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าโครงการบริหารจัดการที่นำโครงการประวัติศาสตร์มาใช้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจความเป็นมาและวัฒนธรรมองค์กร สามารถเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามโครงการบริหารจัดการทางธุรกิจ (Kozak-Holland, 2013 : Abstract)

Lee ได้ศึกษาความทรงจำร่วมกันของสตรีสูงอายุชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ใน Little Tokyo Towers เกี่ยวกับชาติพันธุ์ สังคมวิทยา และประวัติศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า เพศ ฐานะ อายุ และภูมิสำเนา มีผลต่อความสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่น-อเมริกัน และต่อชาวเกาหลีด้วยกันเอง (Lee, 2013 : Abstract)

Gladwin ได้ใช้โครงการประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาสังคมและวัฒนธรรมของคริสตจักรท้องถิ่นในละตินอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า เทววิทยาในละตินอเมริกาเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 เนื่องจากความยากจนและความไม่ยุติธรรม จากการศึกษาในอาร์เจนติน่าตลอดครึ่งศตวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รุนแรงหลายครั้ง คริสตจักรท้องถิ่นมีความหลากหลายแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางสังคม เพื่อสร้างความศรัทธา ความสามัคคี ยับยั้งความรุนแรง และเป็นสื่อกลางเชื่อมอดีตกับปัจจุบัน เชื่อมพระเจ้ากับปัจเจกชน (Gladwin, 2014 : Abstract)

Trollinger ได้ทำโครงการประวัติศาสตร์ศึกษาอิทธิพลและความสัมพันธ์ของเชื้อชาติ ศาสนา และจิตวิทยา ในสหรัฐอเมริกาช่วงค.ศ.1890-1930 โดยศึกษาจากวรรณกรรม งานเขียนทางจิตวิทยา และงานเขียนทางศาสนา นำมาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีทางสังคมวิทยาและทฤษฎีทางจิตวิทยา เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับพัฒนาการทางเชื้อชาติ ผลการศึกษาสรุปได้ว่าจิตวิทยากับศาสนามีอิทธิพลซึ่งกันและกัน และถูกนำไปใช้เพื่อต่อสู้กับคำสัญญาและความผิดหวังต่อความก้าวหน้าทางเชื้อชาติในอเมริกายุคใหม่ (Trollinger, 2014 : Abstract)

Amponsah ได้ศึกษาประวัติของศาสนาพื้นเมืองและการสร้างประเทศกานาสมัยใหม่ โดยใช้โครงการประวัติศาสตร์ในการศึกษาด้วยการตั้งคำถามถึงการรับรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของศาสนาพื้นเมือง ความเชื่อ สัญลักษณ์ พิธีกรรม สถานที่ประกอบพิธีกรรม และพัฒนาการของศาสนาพื้นเมืองตั้งแต่ก่อนยุคอาณานิคม โดยการสัมภาษณ์นักบวชศาสนาพื้นเมือง อดีตนักการเมือง ผู้นำชุมชน และการศึกษาจากเอกสารของรัฐบาลและหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ยุคอาณานิคม เพื่อพิจารณาการปกครอง จริยธรรม ข้อจำกัดทางความคิด และความอดทนทางศาสนา รวมทั้งวิธีการตอบสนองของชาวแอฟริกาที่มีต่อคริสต์ศาสนา อันเป็นขนบธรรมเนียมที่ไม่พึงประสงค์จากรัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลกานา ผลการศึกษาพบว่า ศาสนาพื้นเมืองมีการปรับแนวคิดให้สอดคล้องกับความทันสมัย

ของโลกปัจจุบันและศาสนาคริสต์ แต่ยังคงยึดถือปฏิบัติพิธีกรรมท้องถิ่นและสัญลักษณ์ของศาสนาพื้นเมืองดั้งเดิม (Amponsah, 2015 : Abstract)

Obrock ได้ทำโครงการประวัติศาสตร์ศึกษาผลงานของนักเขียนสี่คนในแคชเมียร์ โดยผลงานของสองคนแรกสะท้อนถึงเทคนิคและแนวคิดในการเขียนงานวรรณกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 11 ส่วนผลงานของอีกสองคนหลังสะท้อนถึงพัฒนาการวิธีเขียนประวัติศาสตร์จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 16 ผลการศึกษาพบว่าพัฒนาการด้านวรรณกรรมได้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองและภูมิวัฒนธรรมของแคชเมียร์ (Obrock, 2015 : Abstract)

Barrow ได้ทำโครงการประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาศิลปะร่วมสมัยของเฮติ บาฮามาส และตรินิแดด โดยใช้แนวคิดความทรงจำสาธารณะและชาติพันธุ์วิทยา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างงานศิลปะ ความเป็นพลเมือง และเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่าผลงานศิลปะร่วมสมัยถูกสร้างขึ้นจากความทรงจำสาธารณะ คติชนทางจิตวิญญาณ วัฒนธรรมดั้งเดิม และการแสดงออกทางอัตลักษณ์ของศิลปิน โดยระดับของการสร้างผลงานขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และการเคลื่อนไหวของพลเมือง ซึ่งศิลปินชั้นนำจะเจรจากับสถาบันที่เป็นทางการเพื่อขยายงานและสร้างทุนทางวัฒนธรรมของภูมิภาคเผยแพร่สู่เวทีโลกผ่านเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต สรุปได้ว่าการศึกษาจากความทรงจำทางวัฒนธรรมสอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมที่แต่ละแห่งแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับตลาดของชนชั้นกลางและรัฐบาลเป็นสำคัญ (Barrow, 2016 : Abstract)

Blair ได้ศึกษาการตั้งถิ่นฐาน การสร้างตนเองเป็นชาวพื้นเมือง รูปแบบการปกครองใหม่บนพื้นฐานทรัพยากรพลังงานของชาวหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ โดยใช้โครงการประวัติศาสตร์ด้วยการเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ข้อมูลภาคสนามในหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ อาร์เจนตินา และสหราชอาณาจักรเป็นเวลา 20 เดือน ผลการศึกษาพบว่า ผู้คนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ส่วนใหญ่เป็นคนผิวขาว และไม่มีร่องรอยประวัติศาสตร์ก่อนยุคอาณานิคม ทำให้ความคิดเรื่องปกครองตนเองแตกต่างจากอาณานิคมอื่น ซึ่งในปี 2013 ชาวหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ได้ลงประชามติอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของสหราชอาณาจักรต่อไป โดยมีผู้คัดค้านเพียงสามคน (Blair, 2016 : Abstract)

Martinez ได้ศึกษาเรื่อง โบราณคดีของบัลเลต์คิวาที่สะท้อนความเป็นชาติผ่านสถาบันบัลเลต์แห่งชาติคิวา โดยใช้โครงการประวัติศาสตร์ตามแนวคิดของมิเชล พูโก ผลการศึกษาพบว่า สถาบันบัลเลต์แห่งชาติคิวก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1948 ด้วยอุดมการณ์ชาตินิยมหลังการปฏิวัติคิวา ค.ศ.1959 สถาบันแห่งนี้ได้ผลิตบัลเลต์ภายใต้แนวคิดการปฏิวัติ มีเนื้อหาทางจริยธรรมและเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ทำให้เปลี่ยนจากบัลเลต์ตามวัฒนธรรมบทธละครคลาสสิกเป็นบัลเลต์ที่มีบริบทในการเป็นตัวแทนของอุดมการณ์สังคมนิยม ที่กล่าวถึงการปฏิวัติทางเศรษฐกิจ เพศ เชื้อชาติ และชนชั้น (Martinez, 2013 : Abstract)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความมุ่งหมายของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการการทำโครงงานประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 4) เพื่อสังเคราะห์โครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตเนื้อหา
 - 1.2 วิธีการวิจัย
 - 1.3 ระยะเวลา
 - 1.4 พื้นที่วิจัย
 - 1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีดำเนินการวิจัย
 - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.3 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีประเด็นศึกษาดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อศึกษาผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
- 4) เพื่อสังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

1.2 วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบ จำแนก และสังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

1.3 ระยะเวลา

ในการวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนสิงหาคม พ.ศ.2560 เป็นต้นไป

1.4 พื้นที่วิจัย

พื้นที่ในการวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยเจาะจงเลือกพื้นที่ศึกษาชุมชนของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1.5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา นักเรียน และบุคคลทั่วไป

1.5.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) พิจารณาจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลความเป็นมา ขั้นตอนการดำเนินการ และหลักเกณฑ์การตัดสินใจ การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน ได้แก่

- (1) คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 1 คน
- (2) คณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 2 คน
- (3) คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน
- (4) คณะกรรมการตัดสิน จำนวน 6 คน

2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informant) พิจารณาจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม จากโรงเรียนที่ส่งโครงการประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เข้าประกวดโครงการระดับภาค จำนวน 85 คน ได้แก่

- (1) ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 10 คน
- (2) อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 21 คน
- (3) นักเรียน จำนวน 54 คน

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informant) พิจารณาจากผู้ที่ได้รับทราบข้อมูลการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ จำนวน 43 คน ได้แก่

- (1) ประชาชนในชุมชน จำนวน 10 คน
- (2) ผู้เข้าชมการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค จำนวน 33 คน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล 3) การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และ 4) การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1.1 แบบสังเกต (Observation Form) ใช้สำหรับสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปของการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ในการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

2.1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ในงานวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ 2 แบบ ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview Form) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ ประสบการณ์ในการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาค โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview Guideline Form) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในประเด็นที่แตกต่างกัน ดังนี้

(1) แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการ คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้สัมภาษณ์ในประเด็นที่มา และขั้นตอนการดำเนินการของการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการตัดสิน ใช้สัมภาษณ์ในประเด็นหลักเกณฑ์การตัดสินการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาค และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน ใช้สัมภาษณ์ในประเด็นการสนับสนุนการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ผลกระทบปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

(4) แบบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา ใช้สัมภาษณ์ในประเด็นการให้คำปรึกษาในการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ผลกระทบปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

(5) แบบสัมภาษณ์นักเรียน ใช้สัมภาษณ์ในประเด็นขั้นตอนการทำโครงงานประวัติศาสตร์ และผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

(6) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ใช้สัมภาษณ์ในประเด็นผลกระทบจากโครงงานประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อชุมชน

2.1.3 แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Form) ใช้ในการสนทนากลุ่มของนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้นำชุมชน เพื่อหาข้อสรุปผลกระทบจากโครงงานประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อชุมชน

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย และสามารถตอบคำถามของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่

- 1) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวดโครงการระดับภาค มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา โดยขอความร่วมมือจากมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
- 3) รวบรวมข้อมูลจากโครงการประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวดโครงการระดับภาค มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา โดยขอความร่วมมือจากมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

2.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Studies) โดยอาศัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการ 3 วิธี ดังนี้

- 1) การสังเกต (Observation) สภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนที่เป็นพื้นที่วิจัย ภายใต้มิติภูมิศาสตร์ทางวัฒนธรรม
- 2) การสัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่แตกต่างกันตามประเด็นของข้อมูลที่ต้องการ ดังนี้
 - (1) คณะกรรมการดำเนินการ คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์ในประเด็นที่มา และขั้นตอนการดำเนินการของโครงการประกวดโครงการประวัติศาสตร์และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง
 - (2) คณะกรรมการตัดสิน สัมภาษณ์ในประเด็นหลักเกณฑ์การตัดสินการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง
 - (3) ผู้อำนวยการโรงเรียน สัมภาษณ์ในประเด็นการสนับสนุนการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ และผลกระทบจากโครงการประวัติศาสตร์ที่มีต่อตนเอง โรงเรียน และชุมชน
 - (4) อาจารย์ที่ปรึกษา สัมภาษณ์ในประเด็นการให้คำปรึกษาในการทำโครงการประวัติศาสตร์ และผลกระทบจากโครงการประวัติศาสตร์ที่มีต่อตนเอง โรงเรียน และชุมชน
 - (5) นักเรียน สัมภาษณ์ในประเด็นขั้นตอนการทำโครงการประวัติศาสตร์ และผลกระทบจากโครงการประวัติศาสตร์ที่มีต่อตนเอง โรงเรียน และชุมชน
 - (6) ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป สัมภาษณ์ในประเด็นผลกระทบจากโครงการประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อชุมชน

3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยจัดการสนทนากลุ่มของนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ให้ข้อมูลทั่วไปในชุมชน เพื่อหาข้อสรุปผลกระทบจากโครงการประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อชุมชน

2.3 การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 การจัดทำข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามมาจัดกระทำข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

- 1) นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่างๆมาจัดหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของการวิจัย
- 2) นำข้อมูลการศึกษาภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มมาจัดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามความมุ่งหมายของการวิจัย
- 3) นำข้อมูลจากการรวบรวมเอกสารต่างๆ และข้อมูลการศึกษาภาคสนาม ที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันหรือเกี่ยวข้องกัน มาจัดหมวดหมู่ร่วมกันตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
- 2) จำแนกโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา โดยวิเคราะห์จากโครงการประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3) สังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม โดยวิเคราะห์จากโครงการประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวด หลักเกณฑ์การตัดสิน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการตัดสินระดับภาค นักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้นำชุมชน และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมภาพประกอบที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาผลกระทบปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 4) เพื่อสังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1.1 ความเป็นมาของการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1.2 ขั้นตอนการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 2 พัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

2.1 การสนับสนุนของทางโรงเรียน

2.2 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ของครู

2.3 การคัดเลือกนักเรียนเพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์

2.4 การกำหนดเรื่องเพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.7 การสังเคราะห์ข้อมูล

2.8 การเขียนรายงานโครงการประวัติศาสตร์

2.9 การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

3.1 ผลกระทบจากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน

3.2 ปัญหาในการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน

3.3 แนวทางแก้ไขปัญหาการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน

ตอนที่ 4 โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

4.1 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงความทรงจำทางสังคม

4.2 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงอัตลักษณ์

4.3 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงภูมิวัฒนธรรม

4.4 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงคุณค่าทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. ความเป็นมาของการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2528 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา การกีฬา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี อันดีงาม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีแม่ทัพภาคที่ 2 เป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง การดำเนินการที่ผ่านมามุ่งที่จะพัฒนาเยาวชน และร่วมรับผิดชอบต่อสังคมทุกด้านตามทิศทางการปฏิรูปการศึกษา (กองทัพภาคที่ 2, 2560b : 5-6) หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ได้เชิญนักวิชาการกลุ่มหนึ่ง เช่น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนสุนารี โรงเรียนบุญวัฒนา เป็นต้น เข้าร่วมประชุมกับทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพิจารณาการจัดกิจกรรมอย่างอื่นนอกเหนือจากการมอบทุนการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของชาติและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งในเวลานั้นกำลังส่งเสริมการสอนแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) ดังนั้นที่ประชุมจึงได้ตกลงกันว่า จะจัดประกวดโครงงานนักเรียนขึ้นเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของมูลนิธิ นอกเหนือจากการมอบทุนการศึกษา โดยใช้โครงงานวิทยาศาสตร์เป็นจุดเริ่มต้น (ประชิด ทวีเดช. 2560 : สัมภาษณ์)

ในโอกาสที่ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ได้กรุณาเป็นประธานในพิธีมอบทุนการศึกษา มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ ประจำปี 2545 เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม

พ.ศ.2545 ณ หอประชุมเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ได้มีข้อห่วงใยถึงคุณภาพการศึกษา ของนักเรียน เมื่อเทียบกับมาตรฐานของประเทศเพื่อนบ้านยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังนั้น แม่ทัพภาคที่ 2 ในฐานะประธานกรรมการมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จึงได้จัดประกวดโครงการ นักเรียนระดับภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขึ้นในปี 2546 เป็นครั้งแรก โดยได้รับความกรุณาจาก สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทยใน พระบรมราชูปถัมภ์ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือสนับสนุนการประกวด และร่วมเป็นกรรมการตัดสินโครงการ (กองทัพภาคที่ 2, 2560c : 5)

มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ได้เชิญประชุมนักวิชาการจากโรงเรียน และมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อหาแนวทางในการจัดโครงการนักเรียน ระดับภาคขึ้น ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสถาบันการศึกษาส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม โดย ศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ สืบคำ คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีใน ขณะนั้น ได้เสนอให้ใช้อาคารสุรพัฒน์ 2 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นสถานที่จัดการ ประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามนโยบายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็น มหาวิทยาลัยคู่เคียงสังคม ซึ่งการที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นสถานที่จัดกิจกรรมให้กับ เยาวชนในภาคอีสานจะทำให้เยาวชนมาเห็นครูบาอาจารย์ มาเห็นห้องเรียน มาเห็นห้องวิจัยแห่งชาติ หอดาราศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งนักเรียนที่มาประกวดโครงการเป็นพวกหัวกะทิ เมื่อเขาจบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา เขาคงอยากมาเรียนกับมหาวิทยาลัยที่เขาเคยรักเคยชอบเคยภาคภูมิใจอย่างมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี เป็นการทำให้ประชาชนสัมพันธ์ที่ลูกค้ำมาถึงสถานที่ (ประสาธ สืบคำ. 2561 : สัมภาษณ์)

ศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ สืบคำ ได้เสนอให้จัดการประกวดในช่วงกลางเดือนสิงหาคม เนื่องจากรัฐบาลได้ประกาศให้วันที่ 18 สิงหาคมของทุกปีเป็นวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ซึ่งทางคณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้จัดกิจกรรมถวายราชสดุดีเนื่องในวันวิทยาศาสตร์ แห่งชาติโดยเชิญหน่วยงานทางราชการ หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมามาร่วมงาน เป็นประจำ ซึ่งผู้มาร่วมงานจะได้มีโอกาสเยี่ยมชมโครงการของนักเรียน (ประสาธ สืบคำ. 2561 : สัมภาษณ์) ดังนั้นการจัดประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคในระยะแรกจึงจัดในช่วงวันที่ 16-20 สิงหาคมของทุกปี ต่อมาเพื่อให้วันจัดการประกวดมีความชัดเจนดังนั้นนับตั้งการประกวดครั้งที่ 9 ปีพ.ศ.2554 เป็นต้นมา ได้กำหนดจัดประกวดในวันที่ 17-18 สิงหาคมของทุกปี (กองทัพภาคที่ 2, 2560d : 7-8)

ในการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคมีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินการ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานในกองทัพภาคที่ 2 เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง มีแม่ทัพภาคที่ 2 ประธานกรรมการมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาเป็นประธาน ผู้อำนวยการกองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 2 เป็นกรรมการเลขาธิการและผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการประกวด
 2. คณะกรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่สนับสนุนคณะกรรมการตัดสินเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และผู้อำนวยการโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย คณะกรรมการชุดนี้มีผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมาเป็นประธาน
 3. คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นนักวิชาการผู้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ที่เคยเป็นกรรมการตัดสิน ซึ่งมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา เชิญมาเป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหลังจากเกษียณอายุราชการ
 4. กรรมการตัดสินการประกวดมาจากอาจารย์ในสถาบันการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้ว่ามหาวิทยาลัยของรัฐทุกแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยินดีสนับสนุนส่งอาจารย์มาเป็นกรรมการตัดสิน แต่เพื่อความเหมาะสมและสะดวกในการดำเนินการจึงพิจารณาใช้กรรมการตัดสินจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีตัดสินการประกวดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรรมการตัดสินจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานตัดสินการประกวดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และกรรมการตัดสินจากโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัยตัดสินการประกวดระดับประถมศึกษา ต่อมาเมื่อการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคเพิ่มรายวิชาในการประกวด จึงมีการเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นกรรมการตัดสินโครงงานนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มเติม ส่วนการประกวดระดับประถมศึกษาใช้กรรมการตัดสินจากโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัยทุกโครงการ (ประชิด ทวีเดช. 2560 : สัมภาษณ์)
- ในวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2551 ที่หอประชุมเปรมติณสูลานนท์ หลังศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ เป็นประธานพิธีมอบทุนการศึกษามูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ให้แก่นักเรียนและมอบรางวัลการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ประจำปี 2551 ได้กล่าวให้โอวาทแก่นักเรียนนักศึกษาที่เข้ารับมอบทุนการศึกษาและประชาชนที่เข้าร่วมพิธีความตอนหนึ่งว่า “จากที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมีการเสนอว่า ปีหน้าเราควรจะมีงานประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ขึ้นสักครั้ง ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ ท่านเคยรับสั่งถึงเรื่องนี้ เพื่อเป็นการสนองพระราชเสาวนีย์ของพระองค์ท่านด้วยนั้น

เรื่องนี้ก็สุดแล้วแต่คณะกรรมการของมูลนิธิฯ ที่จะปรึกษาหารือกันว่าจะเอาอย่างไร จะทำโครงการประวัติศาสตร์หรือไม่ และควรทำโครงการอะไรเพิ่มเติมขึ้นมาบ้างนอกจากประวัติศาสตร์ที่อธิการบดีได้เสนอ” (ผู้จัดการ, 2551)

มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ตอบสนองคำกล่าวของพลเอกเปรมติณสูลานนท์ โดยดำเนินการให้โครงการประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งในการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ในปีพ.ศ.2552 เป็นต้นมา โดยจัดการประกวดเป็นสามระดับได้แก่ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาตอนต้น 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีคณะกรรมการตัดสินการประกวดมาจากผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้การประกวดเป็นไปตาม เกณฑ์การตัดสินโครงการประวัติศาสตร์ที่สำคัญคือ ต้องเกิดจากการใช้องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ กระตุ้นให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในชาติและท้องถิ่น มีคุณค่าหรือประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (กองทัพภาคที่ 2, 2560 : 53)

2. ขั้นตอนการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

การจัดประกวดโครงการนักเรียนเริ่มต้นจากการประชุมสามัญประจำปีของมูลนิธิฯ ซึ่งจัดขึ้นในช่วงต้นปีแต่จะเป็นเดือนไหนขึ้นอยู่กับประธานมูลนิธิฯในปีนั้น ในการประชุมเริ่มจากรายงานผลการดำเนินงานในกิจกรรมหลักของมูลนิธิฯ ได้แก่ การมอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกิจกรรมการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค จากนั้นรายงานสภาพการเงินเพื่อที่ประชุมจะพิจารณางบประมาณในการจัดการประกวด โดยจะนำงบประมาณของปีก่อนมาตั้งงบประมาณ ซึ่งงบประมาณจะใกล้เคียงกันทุกปี โดยงบประมาณปี 2560 ตั้งไว้ที่ประมาณ 2,200,000 บาท ที่มาของงบประมาณมาจากเงินดอกผลของมูลนิธิฯ และเงินที่มีผู้บริจาคให้กับทางมูลนิธิฯ ส่วนค่าใช้จ่ายได้แก่ ค่าเงินรางวัล (522,000 บาท) ค่าเดินทางมาประกวดโครงการระดับภาคจ่ายตามระยะทาง ค่าอาหาร ค่าตอบแทน ค่าประชาสัมพันธ์ (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

กองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการประกวด จะทำหน้าที่แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบถึงการจัดการประกวดในสัปดาห์ถัดไปหลังการประชุม ดังนี้ (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์กรรมการตัดสินจากสถาบันการศึกษา 6 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย
2. ทำหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในฐานะประธานอนุกรรมการมูลนิธิฯ ประจำจังหวัด ขอความอนุเคราะห์ดำเนินการคัดเลือกตัวแทนจังหวัด
3. ทำหนังสือแจ้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกเขตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 20 จังหวัด เพื่อให้ดำเนินการประกวดระดับจังหวัด
4. ทำหนังสือเชิญคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการกลาง
5. ทำการประชาสัมพันธ์การประกวดผ่านช่องทางต่างๆ ดังนี้
 - 5.1 ทำหนังสือถึงสถานีโทรทัศน์ให้ช่วยประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ช่องหลัก 5 ช่องเดิม (ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, ช่อง 9, ช่อง 11)
 - 5.2 ประชาสัมพันธ์ผ่านเคเบิลทีวีกองทัพภาคที่ 2
 - 5.3 ประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุในสังกัดกองทัพภาคที่ 2
 - 5.4 ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์กองทัพภาคที่ 2
 - 5.5 ประชาสัมพันธ์ผ่านเฟสบุ๊กกองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 2
6. แต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (กองทัพภาคที่ 2. 2560 : 2-5)
 - 6.1 คณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งจากนายทหารผู้บังคับบัญชาในกองทัพภาคที่ 2 เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ อำนาจการจัดการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือคณะกรรมการตัดสินการประกวดโครงการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
 - 6.2 คณะกรรมการที่ปรึกษาแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง 20 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์กรรมการตัดสินเป็นกรรมการโดยตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ ช่วยเหลือแนะนำและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการดำเนินการจัดการประกวดโครงการเมื่อได้รับการร้องขอการสนับสนุน
 - 6.3 คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยเป็นกรรมการตัดสินในแต่ละโครงการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ แนะนำให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการตัดสินการประกวดโครงการเมื่อได้รับการร้องขอหรือพิจารณาเห็นสมควร รับรองผลการประกวดจากคณะกรรมการตัดสินการประกวดให้ครบทุกประเภท
 - 6.4 คณะกรรมการตัดสินการประกวดแต่งตั้งจากอาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่จัดประกวดโครงการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้ พิจารณาคัดเลือกโครงการ

แต่ละประเภทที่มีความเหมาะสมที่จะได้รับรางวัลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด นำโครงการที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกทุกประเภทส่งให้กับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณารับรองการตัดสิน

7. จัดทำหลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคเผยแพร่ทางเว็บไซต์กองทัพภาคที่ 2 เพื่อให้ทางจังหวัดและโรงเรียนใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการ ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

จุดมุ่งหมายของการประกวด (กองทัพภาคที่ 2, 2560e : 1)

1) เพื่อสนองตอบข้อห่วงใยของ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถ ด้าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ และ คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน ในปัจจุบัน

2) เพื่อให้กิจกรรมของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ช่วยผลักดันให้เกิดแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเยาวชนไทย

3) เพื่อให้ครู อาจารย์ และนักเรียน ได้นำหลักวิชา ประสบการณ์ และจินตนาการ ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนนำเอากระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดด้วยตนเองมาใช้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4) เพื่อแสดงออกถึงความร่วมมือระหว่างหน่วยทหารและส่วนราชการอื่น ในบทบาทของการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการและความรับผิดชอบต่อสังคม

วัตถุประสงค์ (กองทัพภาคที่ 2, 2560f : 11)

1) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดในการผลิตผลงานทาง วิชาการที่มีคุณภาพ

2) เพื่อส่งเสริมให้มีการเผยแพร่โครงงานของนักเรียน โดยการส่งโครงงานเข้า ประกวด

3) เพื่อเผยแพร่กิจกรรมการดำเนินงานของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัด นครราชสีมา

4) เพื่อให้เยาวชนมีแนวความคิดในควมมีคุณธรรมจริยธรรม ต่อสังคมและส่วนรวม

5) เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การประสานงานและเทคนิคการทำงาน ร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน

ขั้นตอนการคัดเลือก (กองทัพภาคที่ 2, 2560f : 11)

1) การคัดเลือกเป็นตัวแทนของจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือดำเนินการคัดเลือกตัวแทนของจังหวัด โดยจัดการประกวดระดับจังหวัดหรือ มอบอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดดำเนินการ เพื่อส่งโครงงานเป็นตัวแทนจังหวัด เข้าประกวดในระดับภาคในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิชาละ 1 โครงการ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้รับมอบอำนาจลงนามหนังสือนำเสนอเพื่อยืนยันการเป็นตัวแทนของจังหวัด พร้อมส่งใบสมัครตามแบบที่กำหนด ภายในวันที่ 25 กรกฎาคมของทุกปี
กติกากการประกวด (กองทัพภาคที่ 2, 2560g : 12-13)

- 1) จังหวัดคัดเลือกโครงการที่เป็นตัวแทนของจังหวัดเพื่อส่งเข้าประกวดในแต่ละประเภทโครงการ (วิทยาศาสตร์ทั่วไป ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และประวัติศาสตร์) ไม่เกิน 1 โครงการ ในแต่ละระดับ
- 2) นักเรียน 1 คน ส่งโครงการเข้าประกวดได้ 1 เรื่อง ในโครงการแต่ละเรื่องให้มีนักเรียน ร่วมปฏิบัติรวม 3 คน และมีอาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน
- 3) การส่งรายชื่อให้ส่งรายชื่อ นักเรียน 3 คน และอาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน เท่านั้น กรณีมีเหตุสุดวิสัยที่จำเป็นต้องเปลี่ยนชื่อนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาให้แจ้งล่วงหน้าเพื่อคณะกรรมการจะได้พิจารณา โดยผู้ที่มานำเสนอโครงการแทนจะไม่ได้รับเกียรติบัตรในการเข้าประกวดแต่อย่างใด
- 4) โครงการที่ส่งเข้าประกวด ต้องไม่เป็นโครงการที่ลอกเลียนแบบของผู้อื่น (โครงการที่สำเนา ทำซ้ำ หรือลอกเลียนแบบ ถือว่าเป็นโครงการที่ขาดความริเริ่มและทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนามาตรฐานโครงการนักเรียน) ต้องไม่เคยได้รับรางวัลใดๆ จากการส่งงานเข้าประกวดในการแข่งขันที่เทียบเท่าระดับภาคหรือระดับประเทศ
- 5) นักเรียนที่เป็นเจ้าของโครงการที่ส่งเข้าประกวดต้องไม่เคยได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดโครงการมูลนิธิเปรม ตินสุลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ในระดับช่วงชั้นนั้นๆ มาก่อน (แต่หากได้รับรางวัลอื่นๆ สามารถส่งโครงการเข้าประกวดได้) ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างทั่วถึง ตามวัตถุประสงค์ในการสร้างเสริมเยาวชนคนเก่งให้มีมากขึ้น สำหรับนักเรียนที่ชนะเลิศ การประกวดโครงการจะได้มีการบันทึกไว้ในทำเนียบคนเก่งของมูลนิธิเปรม ตินสุลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นเกียรติประวัติสืบไป
- 6) อาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน จะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาได้ 1 โครงการเท่านั้น
- 7) โครงการแต่ละเรื่องต้องส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ จำนวน 10 ชุด และ CD บันทึกข้อมูล 1 แผ่น
- 8) โครงการที่ส่งเข้าประกวดทุกโครงการถือเป็นลิขสิทธิ์ร่วมกันกับมูลนิธิเปรม ตินสุลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

หมายเหตุ : ให้ยึดถือกติกากการประกวดอย่างเคร่งครัดหากโครงการใดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการตัดสินและการเปลี่ยนแปลงรางวัลถือเป็นสิทธิ์ของคณะกรรมการมูลนิธิเปรม ตินสุลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา : ผลการตัดสินของคณะกรรมการตัดสินการประกวดถือเป็นที่สุด : การแต่งกาย

ของนักเรียนที่เข้าประกวดให้แต่งกายชุดนักเรียนเท่านั้น : การนำเสนอโครงงานของนักเรียนไม่ต้องมีเพลงและท่าเต้นประกอบในการนำเสนอ : การนำเสนอโครงงาน งดใช้เครื่องเสียงและไมค์ลอย

กำหนดการจัดการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ณ อาคารสุรพัฒน์ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

วันพฤหัสบดีที่ 17 สิงหาคม 2560

07.00 – 10.00 น. : ลงทะเบียน

10.30 – 11.00 น. : เลือกที่ตั้งโครงงานและเตรียมการนำเสนอ

11.00 – 12.00 น. : การเตรียมการของนักเรียนเจ้าของโครงงาน

12.00 – 13.00 น. : รับประทานอาหารกลางวัน

13.00 – 16.00 น. : คณะกรรมการตัดสินการประกวดตรวจโครงงาน

วันศุกร์ที่ 18 สิงหาคม 2560

08.00 – 09.00 น. : การเตรียมการของนักเรียน

09.00 – 12.00 น. : คณะกรรมการตัดสินการประกวด ตรวจโครงงาน

12.00 – 13.00 น. : รับประทานอาหารกลางวัน

13.00 – 14.00 น. : คณะกรรมการตัดสินรอบสุดท้าย

14.00 – 15.00 น. : คณะกรรมการตัดสินแต่ละโครงงานนำผลการตัดสินให้

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รับรองผลการประกวด

15.00 น. : ประกาศผลการตัดสินอย่างเป็นทางการ

สถานที่ส่งโครงงาน กองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 ค่ายสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000 (โทร. 0-4425-2090) (www.facebook.com/ประชาสัมพันธ์_กองทัพอากาศที่2)

หลักเกณฑ์และรายละเอียดในการดำเนินการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาคของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ (กองทัพอากาศที่ 2, 2560h : 52-53)

1. สถานที่/วันที่แข่งขัน

1.1 สถานที่ประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ ณ อาคารสุรพัฒน์ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.2 วันพฤหัสบดีที่ 17 สิงหาคม 2560 และวันศุกร์ที่ 18 สิงหาคม 2560

2. หลักเกณฑ์

2.1 รายงานตัววันพฤหัสบดีที่ 17 สิงหาคม 2560 เวลา 07.00 – 10.00 น. ณ อาคารสุรพัฒน์ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2.2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ มี 3 ระดับ

- 1) ระดับประถมศึกษา
- 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- 2.3 ผู้จัดทำโครงการประวัติศาสตร์โครงการละไม่เกิน 3 คน, อาจารย์ที่ปรึกษา 1 คน/1 เรื่อง
- 2.4 ลักษณะของโครงการ
- 2.4.1 ความชัดเจนของชื่อเรื่องที่สื่อความหมายชัดเจนว่าศึกษาเรื่องอะไร
- 2.4.2 ความสอดคล้องของชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ เนื้อหาและผลการศึกษา
- 2.4.3 เรื่องที่สมควรสะท้อนความภาคภูมิใจ และค่านิยมที่พึงามของไทย
- หรือท้องถิ่น
- 2.4.4 เรื่องที่ทำมีเนื้อหาสอดคล้องกับความเป็นประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องของสังคมมนุษย์ มีเนื้อหาเป็นลำดับ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน
- 2.4.5 แสดงลำดับเหตุการณ์ ความสำคัญของแต่ละช่วงเวลาชัดเจน
- 2.4.6 มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประกอบเนื้อหา
- 2.4.7 ไม่ควรเสนอชื่อเรื่องโครงการที่ซ้ำกับปีที่ผ่านมา
- 2.5 ประเภทโครงการ ประเภททั่วไป (คิดอย่างอิสระ ภายใต้แนวคิดการกระตุ้นจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นและประเทศชาติ)
- 2.6 โดยมีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดความรักความภาคภูมิใจและจิตสำนึกในคุณค่าความสำคัญของท้องถิ่น และประเทศชาติ ทั้งนี้โครงการต้องประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ 3 ประการคือ
- 2.6.1 มีมิติของเวลา
- 2.6.2 มีเหตุการณ์สำคัญหรือเรื่องราวอยู่ในความทรงจำของผู้คน
- 2.6.3 เรื่องราวอื่นๆ ต้องเกี่ยวข้องกับผู้คน หรือมีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ
3. การประกวด
- 3.1 ส่งใบสมัครตามแบบที่กำหนดภายในวันที่ 15 - 25 กรกฎาคม 2560 ที่กองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2
- 3.2 ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ จำนวน 10 ฉบับ ให้คณะกรรมการจัดการประกวดภายในวันที่ 25 กรกฎาคม 2560
- 3.3 ตั้งแผงแสดงโครงการตามสถานที่กำหนดให้เสร็จสมบูรณ์ภายในวันพฤหัสบดีที่ 17 สิงหาคม 2560 เวลา 11.00 น.

3.4 อุปกรณ์ที่นำมาสาธิตอาจวางแสดงบนโต๊ะหรือวางบนพื้นโต๊ะ ให้ใช้พื้นที่
ออกมาหน้าโต๊ะ ได้ไม่เกิน 60 เซนติเมตร

3.5 โครงการงานทุกโครงการจะต้องจัดแสดงทั้ง 2 วัน ตั้งแต่เวลา 09.00–16.00 น.
หรือจนกว่าจะมีการประกาศผล (หากเก็บก่อนเวลาที่กำหนด คณะกรรมการจะพิจารณาไม่มอบเกียรติ
บัตรการประกวด)

4. รางวัล

4.1 เกียรติบัตร, โล่ชนะเลิศ พร้อมเงินรางวัล 8,000 บาท, 9,000 บาท, 10,000
บาท(ระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ)

4.2 เกียรติบัตร, โล่ชนะอันดับ 2 พร้อมเงินรางวัล 6,000 บาท, 7,000 บาท,
8,000 บาท (ระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ)

4.3 เกียรติบัตร, โล่ชนะอันดับ 3 พร้อมเงินรางวัล 4,000 บาท, 5,000 บาท,
6,000บาท (ระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ)

4.4 เกียรติบัตรพร้อมเงินรางวัลชมเชย (2 รางวัล) รางวัลละ 3,000 บาท, 4,000
บาท, 5,000 บาท (ระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ)

4.5 เกียรติบัตรผู้เข้าร่วมประกวด

4.6 เกียรติบัตรสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการงานทุกโครงการ

5. การตัดสิน

5.1 คณะกรรมการจัดจากอาจารย์สถาบันการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3 สถาบัน

5.2 คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

5.3 การตัดสินผลการประกวด โดยการนำคะแนนจากกรรมการทุกท่านมา
รวมกัน เพื่อหาคะแนนรวมสูงสุด

6. หน่วยงานที่รับผิดชอบ กองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2

7. หน่วยงานสนับสนุนกรรมการตัดสิน

7.1 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

7.2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น)

7.3 โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย (ระดับประถมศึกษา)

รายละเอียดการพิจารณาการตัดสินโครงการประวัติศาสตร์ มีดังนี้ (กองทัพอากาศที่ 2,
2560i : 54-55)

1. ความสามารถเชิงประวัติศาสตร์ (40 คะแนน)

1.1 ความน่าสนใจของโครงการ (15 คะแนน)

1.1.1 เป็นโครงการที่มีความหมายและความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นและประเทศชาติ

1.1.2 เป็นโครงการที่สามารถตอบคำถามหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมได้

1.1.3 เป็นโครงการที่มีความแปลกใหม่หรือขยายผลจากความรู้เดิม

1.2 การใช้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ (15 คะแนน)

1.2.1 การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 การศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม

1.2.3 การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลใน 3 ประเด็นหลักคือ

1) มิติของเวลา

2) มีเหตุการณ์สำคัญหรือเรื่องราวอยู่ในความทรงจำของผู้คน

3) เรื่องราวอื่นๆ ต้องเกี่ยวข้องกับผู้คน หรือมีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก

ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

1.2.4 การเรียบเรียงและการนำเสนอ

1.2.5 การอ้างอิง

1.3 คุณค่าของโครงการ (10 คะแนน)

1.3.1 คุณค่าหรือประโยชน์ของโครงการที่มีต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ เป็นการนำเสนอข้อมูลใหม่ที่มีความสำคัญ บุคคลทั่วไปไม่ทราบมาก่อนหรือทราบแต่ไม่ให้ความสนใจ

1.3.2 ชี้ให้เห็นประโยชน์ในการศึกษาและอนุรักษ์ ประวัติศาสตร์ชาติ หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

1.3.3 กระตุ้นให้เกิดความรักชาติ ภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น

2. การเขียนรายงาน (20 คะแนน)

2.1 ความสามารถทางด้านประวัติศาสตร์

เขียนรายงานโดยอธิบายให้เห็นทักษะในการใช้ความรู้ด้านสังคมประวัติศาสตร์ (ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง, การศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดกิจกรรมกลุ่ม ฯลฯ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล, การเรียบเรียง การนำเสนอ และการอ้างอิง)

2.2 ความถูกต้องตามหัวข้อรายงาน และรูปแบบการนำเสนอข้อมูล

2.2.1 เขียนรายงานตามหัวข้อได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น และครอบคลุม

เนื้อหา

2.2.2 นำเสนอข้อมูลได้ทั้งลักษณะความเรียง, ภาพประกอบ, แผนที่, แผนผัง ฯลฯ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. การจัดแสดงโครงงาน (10 คะแนน)

3.1 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (5 คะแนน)

การออกแบบจัดแสดงโครงงานได้อย่างสวยงาม แปลกใหม่ มีความโดดเด่น ดึงดูดความสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหา หรือเรื่องราวที่จัดแสดง

3.2 ความเหมาะสมในการใช้วัสดุอุปกรณ์ (5 คะแนน)

สามารถเลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีความสอดคล้องและกลมกลืนกับเนื้อหาหรือเรื่องราวที่จัดแสดง

4. การนำเสนอผลงาน (30 คะแนน)

4.1 การนำเสนอ (10 คะแนน)

สรุปประเด็นสำคัญทั้งหมดของโครงงานได้ครบถ้วน, กระชับ, ชัดเจน, ตรงประเด็น, สามารถสื่อความหมายโดยใช้วัจนภาษา และ อวัจนภาษา ได้อย่างถูกต้อง และรูปแบบการนำเสนอมีความเหมาะสม เข้าใจง่าย (10 นาที)

4.2 การตอบคำถาม (20 คะแนน)

อธิบายและตอบข้อซักถามโดยแสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจในโครงงานอย่างลึกซึ้ง ถูกต้อง (5 นาที)

เมื่อทางจังหวัดได้รับหนังสือจากทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาจะมอบหมายให้หน่วยงานทางการศึกษาภายในจังหวัด เช่น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดำเนินการจัดการประกวดโครงงานนักเรียนระดับจังหวัด โดยประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนในสังกัดส่งโครงงานนักเรียนเข้าประกวด ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินการจัดการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับจังหวัดมีหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการประกวดแตกต่างกัน ดังนี้

1) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดรับผิดชอบจัดการประกวดทุกระดับมีอยู่ 2 จังหวัดคือ จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดเลย

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารับผิดชอบจัดการประกวดระดับประถมศึกษา

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษารับผิดชอบจัดการประกวดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในการจัดการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับจังหวัดมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน จำแนกได้ดังนี้

1) ส่วนใหญ่จัดประกวดระดับจังหวัดในครั้งเดียวมีทั้งสิ้น 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด กาฬสินธุ์ จังหวัดนครพนม จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และ จังหวัดอุดรธานี

2) จัดประกวด 2 รอบ โดยรอบแรกเป็นการคัดเลือกตัวแทนในกลุ่มโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของแต่ละเขต กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาล และกลุ่มโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัด จากนั้นส่งตัวแทนของแต่ละกลุ่มเข้าประกวดระดับจังหวัด มีทั้งสิ้น 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด ชัยภูมิ จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดเลย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และ จังหวัดอุบลราชธานี

3) นับตั้งแต่ปี 2559 จังหวัดขอนแก่น ให้โรงเรียนส่งรายงานโครงการไปให้ คณะกรรมการที่ทางสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นตั้งขึ้นตัดสิน โดยไม่มีการจัดประกวด

วันที่จัดการประกวดของแต่ละจังหวัดจัดไม่พร้อมกันเริ่มช่วงปลายเดือนมิถุนายนจนถึง กลางเดือนกรกฎาคมขึ้นอยู่กับความพร้อมของหน่วยงานที่จัดการประกวด ส่วนใหญ่จัดประกวดช่วง ต้นเดือนกรกฎาคม

สถานที่จัดประกวดส่วนใหญ่ใช้โรงเรียนในพื้นที่เป็นสถานที่จัดการประกวดมี 10 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดนครพนม จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสกลนคร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี จัดประกวดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมี 9 จังหวัดคือ จังหวัด ชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดเลย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัด หนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี

คณะกรรมการตัดสินระดับจังหวัดมาจากการแต่งตั้งของหน่วยงานที่จัดการประกวด มี 3 คน ได้แก่ ครูสังคมศึกษาจากโรงเรียนที่ไม่ส่งโครงการเข้าประกวด ผู้อำนวยการโรงเรียน และ ศึกษานิเทศก์ มีบางปีของบางจังหวัดที่เชิญอาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นคณะกรรมการตัดสิน เช่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดเลย

กิจกรรมในวันประกวดระดับจังหวัด เริ่มจากการลงทะเบียน บางจังหวัดมีพิธีเปิดโดย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นเริ่มการประกวดโดยส่วนใหญ่คณะกรรมการตัดสินจะให้ คำแนะนำหลังการนำเสนอและตอบคำถามของนักเรียนเสร็จสิ้นในแต่ละโรงเรียน แต่มีบางจังหวัดที่ จะแนะนำเฉพาะโรงเรียนที่ชนะการประกวดระดับจังหวัด เช่น จังหวัดเลยและจังหวัดหนองคาย หลังนำเสนอทุกโรงเรียนคณะกรรมการตัดสินจะรวบรวมคะแนนและประกาศผลการประกวด

การแจ้งผลการประกวดส่วนใหญ่แจ้งผลการประกวดทันทีหลังคณะกรรมการตัดสินรวบรวมคะแนนแล้วเสร็จ ด้วยการติดประกาศที่ป้ายประกาศ ณ สถานที่จัดการประกวด มีการประกาศผลการประกวดทางเว็บไซต์ของหน่วยงานที่จัดการประกวด และมีหนังสือแจ้งผลการประกวดไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวแทนของจังหวัดให้ทราบ เพื่อเตรียมความพร้อมไปประกวดระดับภาค บางจังหวัดไม่แจ้งผล ณ สถานที่จัดการประกวดแต่ให้ติดตามผลการประกวดทางเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่จัดการประกวดในวันหลัง เช่น จังหวัดสกลนครและจังหวัดอุบลราชธานี มีเพียงจังหวัดนครราชสีมาจังหวัดเดียวที่มีการมอบเกียรติบัตรและให้เงินรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัด (รวีพร มณีปฐุ. 2561 : สัมภาษณ์)

หลังทราบผลว่าชนะเลิศระดับจังหวัดเป็นตัวแทนไปแข่งในระดับภาค ทุกโรงเรียนจะดำเนินการเหมือนกันคือ จะปรับปรุงรายงานโครงการตามคำแนะนำของคณะกรรมการตัดสินระดับจังหวัด จากนั้นจะนำส่งรายงานโครงการจำนวน 10 เล่ม พร้อมซีดี 1 แผ่น ส่งให้หน่วยงานที่จัดการประกวดระดับจังหวัดส่งไปยังกองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 ต่อไป จากนั้นข้อมการนำเสนอและการตอบคำถาม รวมทั้งหาสื่อประกอบการจัดแสดงโครงการเพิ่มเติม

ปัญหาของการประกวดระดับจังหวัด มีดังนี้

1) ไม่มีงบประมาณจากทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา สำหรับการประกวดระดับจังหวัดโดยถือว่าให้ทางจังหวัดช่วยเหลือมูลนิธิฯ แม้ว่ามีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งเสนอให้ทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา สนับสนุนงบประมาณการจัดการประกวดระดับจังหวัด (อุชาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์) ทำให้หน่วยงานที่จัดการประกวดต้องจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานตนมาดำเนินการและขอความร่วมมือบุคลากรในสังกัดในการเป็นคณะกรรมการตัดสินการประกวด

2) กำหนดการประกวดระดับจังหวัดไม่แน่นอนในแต่ละปี มีเพียงจังหวัดเลยจังหวัดเดียวที่มีกำหนดการจัดประกวดระดับจังหวัดที่แน่นอน โดยจัดประกวดระดับเขตพื้นที่การศึกษาวันที่ 10 กรกฎาคมของทุกปี และจัดประกวดระดับจังหวัดวันที่ 20 กรกฎาคมของทุกปี (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

3) นักเรียนไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการทำโครงการประวัติศาสตร์ เนื่องจากโครงการประวัติศาสตร์ต้องใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หลายโรงเรียนไม่ส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดหรือสมัครไว้แต่ไม่มาแข่งขันในวันประกวดเพราะอาจทำไม่เสร็จจากข้อมูลพบว่า หนังสือแจ้งการประกวดจากหน่วยงานที่จัดการประกวดระดับจังหวัดไปถึงโรงเรียนช่วงปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนมิถุนายน และการจัดประกวดระดับจังหวัดจัดในช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนกรกฎาคม ดังนั้นโรงเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ประกวดมีเวลาทำโครงการประมาณ 1 เดือนหรือน้อยกว่านั้น เช่น หนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาถึงโรงเรียนกระชั้น

ชิดมาก มีเวลาทำโครงการประมาณ 10 วัน (วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์) หนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาว่าจะถึงโรงเรียนเหลือเวลาอีกหนึ่งอาทิตย์ต้องส่ง (ไกรวิชญ์ สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์)

4) คณะกรรมการตัดสินระดับจังหวัดส่วนใหญ่ไม่เคยสอนประวัติศาสตร์ และเกือบทั้งหมดไม่มีประสบการณ์การทำโครงการประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดปัญหาไม่ยอมรับคำตัดสินเพราะใช้กรรมการตัดสินที่ไม่เข้าใจโครงการประวัติศาสตร์ เช่น “ผมเคยเสนอไปว่าอย่าให้ครูจากโรงเรียนที่ส่งโครงการเป็นกรรมการตัดสิน ความหมายคือควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้มากกว่าครูที่ส่งโครงการเป็นกรรมการตัดสิน กลายเป็นว่าไปหาครูจากโรงเรียนที่ไม่ส่งโครงการเข้าประกวดมาเป็นกรรมการ ได้ความเป็นกลางจริงแต่กรรมการเหล่านั้นเข้าใจการประกวดโครงการของทางมูลนิธิหรือไม่ ถ้าได้กรรมการที่ไม่เข้าใจมาตัดสินการประกวด ครูที่ส่งโครงการยอมรับกรรมการไม่ได้ มาบอกผมทุกปี ผมจึงให้กำลังใจว่าไม่ต้องไปประท้วงหรอก จัดประกวดทุกปี ปีหน้าว่ากันใหม่” (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) “กรรมการตัดสินระดับจังหวัดกับระดับภาคตัดสินไม่เหมือนกัน ดังนั้นต้องทำโครงการสองแบบ แบบแรกทำเข้าประกวดระดับจังหวัด ถ้าได้เป็นตัวแทนจังหวัดแล้วจะนำโครงการมาปรับเป็นแบบที่สองเข้าประกวดระดับภาค” (เกรียงไกร นรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์) “กรรมการตัดสินระดับจังหวัดมีความเข้าใจไม่เหมือนกรรมการตัดสินระดับภาค ทำให้ต้องเตรียมการนำเสนอสองแบบคือระดับจังหวัดกับระดับภาค ปีนี้อุ่นใจขึ้นเพราะมีกรรมการท่านหนึ่งท่านเข้าใจเรื่องประวัติศาสตร์” (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้กรรมการบางคนมีความสนใจเฉพาะเรื่องซึ่งอาจมีผลต่อการตัดสิน เช่น จังหวัดชัยภูมิโครงการเกี่ยวกับเรื่องโบราณสถานเป็นตัวแทนของจังหวัดติดต่อกัน 3 ปีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ข้อมูลว่า “ถ้าไม่ทำเรื่องโบราณสถาน เราคงไม่ผ่านเข้ารอบ โรงเรียนที่แข่งกับเราระดับจังหวัดในปีนี้ ปีก่อนเขาทำเรื่องโบราณสถานเหมือนเรา แต่พอเขาไปแข่งระดับภาคแล้วเขาปรับตามคำแนะนำจากกรรมการระดับภาค ปีนี้เขาทำเรื่องแสดมภ์เราไปแข่งระดับภาค เรารู้เลยว่าเรื่องนี้น่าจะได้รางวัลระดับภาคแต่เขาไม่ผ่านระดับจังหวัด ถ้าเราทำแบบเขา เราคงไม่ได้เข้าไปแข่งระดับภาคเหมือนกัน” (นันทน์ภัส แซ่ท่าน. 2560 : สัมภาษณ์) หรือจังหวัดหนองคายและจังหวัดอุดรธานีซึ่งคณะกรรมการสนใจเรื่องการท่องเที่ยว ซึ่งได้ข้อมูลว่า “กรรมการตัดสินระดับจังหวัดท่านหนึ่งสนใจเรื่องการท่องเที่ยว ดังนั้นหากทำโครงการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีโอกาสสูงที่จะชนะในระดับจังหวัด” (เกรียงไกร นรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์) “เดิมตั้งใจทำเรื่องประวัติหลวงปู่พระใส ต่อมาได้รับคำแนะนำจากกรรมการระดับจังหวัดให้ทำในประเด็นว่าหลวงปู่พระใสมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดหนองคายอย่างไร” (วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์) “โครงการเดิมตอนประกวดระดับจังหวัดคือ ตามรอยประเพณีเทพวนบ้านผือ แต่กรรมการระดับจังหวัดแนะนำให้ใช้คำว่าฮีตแทนประเพณีเพื่อแสดงถึงความเป็นอีสาน

และเติมโดยมีวัตถุประสงค์น้อยจิตอาสาเพื่อแสดงถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยว” (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

5) การจำกัดสิทธิโรงเรียนที่จะเป็นตัวแทนของจังหวัด เพื่อให้โรงเรียนอื่นได้สิทธิไปแข่งขันระดับภาคบ้าง เช่น ถ้าโครงการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้เป็นตัวแทนของจังหวัดแล้ว ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้โรงเรียนอื่นบ้าง (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์) ถ้าโรงเรียนไหนส่งโครงการทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ไปได้แค่โครงการเดียว (ธนกฤต มวยลี. 2561 : สัมภาษณ์)

6) ความนิยมในการประกวดโครงการประวัติศาสตร์มีน้อย นับตั้งแต่จัดการประกวดมา 10 ปี ในทุกระดับยังไม่มีปีใดที่มีโครงการส่งเข้าประกวดครบ 20 จังหวัด โดยเฉพาะมีโครงการเข้าประกวดระดับภาคอยู่ที่ 16-17 จังหวัดในแต่ละปี โดยบางจังหวัดมีโรงเรียนเข้าประกวดระดับจังหวัดเพียงโรงเรียนเดียว เช่น โรงเรียนอำนาจเจริญเป็นเพียงโรงเรียนเดียวที่ส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของจังหวัดอำนาจเจริญมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก “โรงเรียนอื่นอาจคิดว่าสู้โรงเรียนใหญ่ไม่ได้จึงไม่ส่ง” (ธีรตฤฎิกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์) บางจังหวัด เช่น จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดหนองบัวลำภู หากปีใดมีโรงเรียนส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโรงเรียนนั้นจะได้เป็นตัวแทนของจังหวัดเข้าประกวดในระดับภาค เพราะไม่มีโรงเรียนอื่นส่งเข้าประกวด ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญซึ่งเป็นตัวแทนของจังหวัดเลยในการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ติดต่อกันถึง 6 ปี ได้กล่าวถึงสาเหตุที่โรงเรียนอื่นไม่ส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดว่า โรงเรียนขนาดเล็กไม่มีงบประมาณสนับสนุนครูต้องใช้เงินตนเองในการทำ เปิดเรียนมาต้องทำโครงการทันที ไม่มีเวลาเตรียมตัวพอ และโครงการประวัติศาสตร์ต้องดูแลนักเรียนลงพื้นที่นอกเวลาเรียนเป็นภาระเพิ่มจากงานปกติ ครูจึงไม่ทำโครงการประวัติศาสตร์ (รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์) จากข้อมูลพบว่าจังหวัดที่ให้ความสนใจส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดระดับจังหวัดมากที่สุดคือ จังหวัดสุรินทร์ มีโรงเรียนเข้าร่วมการประกวดมากที่สุดจำนวน 19 โรงเรียน ในการประกวดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปี พ.ศ.2560

จากปัญหาการประกวดระดับจังหวัดมีข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ดังนี้

1) เรื่องงบประมาณในการจัดประกวดระดับจังหวัด ดร.มิศลิป ชินภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาไว้ว่า “ในการจัดประกวดระดับจังหวัดอยากให้ทางมูลนิธิฯมีค่าใช้จ่ายให้ทางจังหวัด หรือให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการขอรับบริจาค เพื่อให้มีงบประมาณมาจัดแข่งระดับจังหวัดให้มีคุณภาพ ผมเชื่อว่าทุกคนพร้อมที่จะให้ ขอผม ผมก็ให้ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนในจังหวัด จะได้มีค่าตอบแทนหาผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นกรรมการตัดสินที่มีคุณภาพ จะได้มีโครงการที่มีคุณภาพไปแข่ง จะได้สู้จังหวัด

อื่นได้ โดยใช้ข้อความ เช่น “ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดประกวดแข่งขันโครงการนักเรียนของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ ระดับจังหวัด.....” (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

2) ปัญหากำหนดการประกวดระดับจังหวัด มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรแจ้งโรงเรียนล่วงหน้าสัก 3 เดือนก่อนประกวดระดับจังหวัด และหลังจากประกวดระดับจังหวัดควรเว้นระยะ 1-2 สัปดาห์สำหรับแก้ไขรายงานโครงการ และอีก 1 เดือนค่อยไปแข่งระดับภาค (วรภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้มีปฏิทินการประกวดระดับจังหวัดล่วงหน้าอย่างน้อย 1 เดือน และมีความชัดเจนว่าประกวดระดับจังหวัดวันไหน (วรรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์)

3) ปัญหาเรื่องกรรมการตัดสิน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรให้กรรมการระดับจังหวัดไปชมการประกวดระดับภาค เพื่อที่จะได้เข้าใจว่าควรตัดสินอย่างไร (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์) ทางมูลนิธิฯ ควรแต่งตั้งกรรมการตัดสินตั้งแต่ระดับจังหวัด (นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) หรือกำหนดคุณสมบัติของกรรมการระดับจังหวัด (ยศรวี วุฒิสาร. 2560 : สัมภาษณ์) หรือมีค่าใช้จ่ายให้ทางจังหวัดจะได้มีค่าตอบแทนกรรมการตัดสินที่มีคุณภาพ (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากหลากหลายอาชีพ เช่น เพิ่มปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น (มานิต เทียวศรี และกิตติกุล พรหมชาติ. 2560 : สัมภาษณ์)

4) ปัญหาการจำกัดสิทธิโรงเรียนที่จะเป็นตัวแทนของจังหวัด ไม่ควรกระทำเพราะไม่ได้อยู่ในเกณฑ์การประกวดของทางมูลนิธิฯ ควรตัดสินตามเกณฑ์ของทางมูลนิธิฯ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ควรตัดสินโรงเรียนที่ส่งหลายโครงการ (ชนกฤต มวยลี. 2561 : สัมภาษณ์)

5) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ อยากให้มีตัวแทนจังหวัดสองโรงเรียน เพราะโครงการที่ไม่ชนะเลิศระดับจังหวัดอาจได้รับรางวัลจากการประกวดระดับภาค (วรรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์)

มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จะรวบรวมรายงานโครงการที่ได้รับจากจังหวัดต่างๆ นำส่งให้กรรมการตัดสินระดับภาคประมาณต้นเดือนสิงหาคม เพื่อให้กรรมการตัดสินให้คะแนนในส่วนรายงานโครงการ 60 คะแนน ซึ่งกรรมการตัดสินระดับภาคแต่ละคนจะพิจารณาให้คะแนนตามเกณฑ์การพิจารณาการตัดสินโครงการประวัติศาสตร์ของทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งอยู่ในเอกสารหลักเกณฑ์การประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคในแต่ละปี ที่จัดส่งให้กรรมการตัดสินระดับภาคแต่ละคนพร้อมกับรายงานโครงการประวัติศาสตร์ของแต่ละโรงเรียน

กรรมการตัดสินระดับภาคแต่ละคนจะพิจารณาให้คะแนนรายงานโครงการประวัติศาสตร์ของแต่ละโรงเรียนที่ละเล่ม ให้คะแนนที่ละหัวข้อ ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สมชาติ มณีโชติ กรรมการตัดสินโครงการประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ให้คำแนะนำ ดังนี้ (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์)

1) ความน่าสนใจของโครงการ 15 คะแนน

(1) เป็นโครงการที่มีความหมายและความสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ และจิตสำนึกในคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นและประเทศชาติ เหตุผลเพราะ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นในชาติของตน ความสำคัญของคนในท้องถิ่นในชาติ ประเพณีพิธีกรรม พิจารณาให้คะแนนประเด็นนี้จากเนื้อหา

(2) เป็นโครงการที่สามารถตอบคำถามหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้ เหตุผลเพราะเรื่องราวของโครงการควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับผู้คน บุคคลสำคัญ ประเพณี พิธีกรรม โบราณสถาน สิ่งที่บ้านเคารพศรัทธา สิ่งแวดล้อม และอื่นๆ ซึ่งควรแสดงไว้ในบทนำ พิจารณาให้คะแนนประเด็นนี้จากบทนำและเนื้อหา

(3) เป็นโครงการที่มีความแปลกใหม่หรือขยายผลจากความรู้อื่นๆ เพราะการทำ โครงการประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องราวเฉพาะ เป็นเรื่องที่ไม่ได้มีอยู่ทั่วไปที่ใครก็สามารถหา อ่านได้ พิจารณาให้คะแนนจากการตีความข้อมูลจากภูมิปัญญาของนักเรียน ซึ่งอาจแตกต่างจากองค์ ความรู้ของประวัติศาสตร์ชาติ ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นและความภาคภูมิใจของนักเรียน มากกว่าความถูกต้อง การไปนั่งงานวิจัยหรืองานเขียนที่มีคนเขียนมากแล้วมาทำโครงการหรือคัดลอก งานมา มักจะไม่ได้รางวัล ถ้าจะนำงานเหล่านี้ มาใช้ต้องขยายความจากความรู้อื่นๆที่มีจากมุมมอง หรือการตีความใหม่ของนักเรียนเอง

2) การใช้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ 15 คะแนน มีประเด็นและคำอธิบาย ดังนี้

(1) การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ควรใช้เอกสารที่น่าเชื่อถือ สามารถระบุ ผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ได้

(2) การศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม ควรเก็บข้อมูลมาทั้งหมด ทั้งคำสัมภาษณ์ ภาพถ่าย การบันทึกสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ การสัมภาษณ์ต้องสัมภาษณ์ผู้รู้เรื่องที่จะทำ มากที่สุด เช่น ประชาชนชาวบ้าน ไม่ใช่ไปสัมภาษณ์ผู้นำหรือบุคคลทั่วไปที่อาจไม่ทราบข้อมูล ต้อง สัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันมากกว่า 1 คน เพื่อตรวจสอบข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มตามเนื้อหา

(3) การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลใน 3 ประเด็นหลักคือ มีมิติของเวลา มีเหตุการณ์สำคัญหรือเรื่องราวอยู่ในความทรงจำของผู้คน และเรื่องราวนั้นๆ ต้องเกี่ยวข้องกับผู้คน หรือมีผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ต้องแสดงพัฒนาการที่ส่งผล กระทบต่อคนในชุมชน

(4) การเรียบเรียงและการนำเสนอ ไม่จำเป็นต้องนำเสนอ 5 บทแบบงานวิจัย แต่ต้องมีหัวข้อครบตามที่ทางมูลนิธิกำหนด

(5) การอ้างอิง ควรนำข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์มาใช้อ้างอิง โดยควรจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้ว่าในประเด็นนั้นมีผู้ให้ข้อมูลไว้กี่แนวทาง ควรนำเสนอข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด และควรสรุปว่าแนวทางไหนเป็นที่ยอมรับมากที่สุด หรือแนวทางไหนถูกต้องที่สุดตามข้อมูล ให้แสดงที่มาของข้อมูลกำกับไว้ท้ายข้อความที่นำข้อมูลมาแสดงด้วย

3) คุณค่าของโครงการ 10 คะแนน มี 3 ประเด็น ดังนี้

(1) คุณค่าหรือประโยชน์ของโครงการที่มีต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ เป็นการนำเสนอข้อมูลใหม่ที่มีความสำคัญ และบุคคลทั่วไปไม่ทราบมาก่อน หรือทราบแต่ไม่ให้ความสนใจ

(2) ชี้ให้เห็นประโยชน์ในการศึกษาและอนุรักษ์ ประวัติศาสตร์ชาติ หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

(3) กระตุ้นให้เกิดความรักชาติ ภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น เหตุผลเพื่อต้องการให้นักเรียนเกิดสำนึกร่วมกับท้องถิ่น มีความรักชาติ ตามวัตถุประสงค์ของทางมูลนิธิฯ พิจารณาให้คะแนนประเด็นนี้จากเนื้อหา

4) การเขียนรายงาน 20 คะแนน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

(1) ความสามารถทางด้านประวัติศาสตร์ เขียนรายงานโดยอธิบายให้เห็นทักษะในการใช้ความรู้ด้านสังคมประวัติศาสตร์ เช่น ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล การเรียบเรียง การนำเสนอ และการอ้างอิง

(2) ความถูกต้องตามหัวข้อรายงาน และรูปแบบการนำเสนอข้อมูล เขียนรายงานตามหัวข้อได้อย่างถูกต้อง ตรงประเด็น และครอบคลุมเนื้อหา นำเสนอข้อมูลได้ทั้งลักษณะความเรียง ภาพประกอบ แผนที่ แผนที่ แผนผัง ฯลฯ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

การให้คะแนนกรรมการตัดสินจะให้คะแนนโดยรวมแล้วหักคะแนนในส่วนที่ไม่มีและส่วนที่บกพร่อง จากนั้นจะแบ่งโครงการเป็น 2 กลุ่ม คือ โครงการที่มีโอกาสได้รับรางวัลซึ่งต้องไปตัดสินอันดับรางวัลในวันประกวด กับโครงการที่ไม่มีโอกาสได้รับรางวัล (วาสนา วงศ์เยี่ยม. 2560 : สัมภาษณ์)

ในการจัดเตรียมสถานที่ทางมูลนิธิฯจะทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ยืมโต๊ะจากเทศบาลนครนครราชสีมา 250 ตัว จากสหกรณ์นครราชสีมา 100 ตัว และจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 100 ตัว แก้อัฒของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีทั้งหมด ส่วนจะได้รับก็ตัวสภาพเป็นอย่างไรต้องยอมรับตามสภาพการณ์ การจัดสถานที่ใช้กำลังพลของกองทัพภาคที่ 2 โดยในวันที่ 15 สิงหาคมจะไปรับโต๊ะจากหน่วยงานต่างๆนำไปกองไว้ที่สถานที่จัดการประกวดคืออาคารสุรพัฒน์ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในวันที่ 16 สิงหาคมจะไปจัดสถานที่ตั้งแต่เช้าตลอดทั้งวัน ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกตลอด 24 ชั่วโมง ปัญหาคือขนาดของโต๊ะที่ยืมมาจากทั้งสามหน่วยงานไม่เหมือนกัน โดยโต๊ะของสหกรณ์ครูเป็นมาตรฐาน

แบบเดิม โຕะของเทศบาลนครนครราชสีมาเป็นแบบแยกชั้นได้ โຕะของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กว้างกว่าแต่สั้นกว่า ซึ่งโรงเรียนใดได้โຕะแบบไหนต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้ากันไป มีไม่กี่โรงเรียนที่มี ปัญหาเพราะเขาเตรียมของมาแต่วางบนโຕะไม่พอ (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

ในการเดินทางมาประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคของแต่ละโรงเรียนมีทั้งใช้ รถโรงเรียน เช่าเหมารถ หรือใช้รถส่วนตัวของอาจารย์ที่ปรึกษาและเบิกค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ส่วนใหญ่ เดินทางล่วงหน้าในวันที่ 16 สิงหาคม แต่โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียงคือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดบุรีรัมย์จะเดินทางในวันประกวด

โรงเรียนที่เดินทางมาถึงล่วงหน้าบางโรงเรียนจะเดินทางมาดูสถานที่จัดการประกวด เพื่อให้ทราบสถานที่จัดการประกวดล่วงหน้า วันประกวดจะได้ไม่กังวลเรื่องหาสถานที่ (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์) หรือหาข้อมูลเพื่อเตรียมจัดแสดงโครงงาน เช่น วัดขนาดโຕะแล้ว กลับมาคุยกันว่าจะจัดแสดงอย่างไร จะยื่นนำเสนอตรงไหน จะทำอะไรให้น่าสนใจ (ไกรวิชญ์ สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์) สำหรับโรงเรียนที่มีประสบการณ์เข้าประกวดจะนำนักเรียนมาดู สถานที่คู่แข่งที่ตั้งและสภาพโຕะ และกำหนดไว้ว่าจะเลือกแสดงโครงงานที่โຕะตัวไหน ซึ่งจะเลือกโຕะ ริมขอบด้านนอกเพราะจัดแสดงโครงงานและนำเสนอได้สะดวกกว่าโຕะด้านในที่คับแคบ ยิ่งถ้าโรงเรียน ฝั่งตรงข้ามจัดโครงงานล้ำมาข้างหน้าจะไม่เหลือที่ให้กรรมการนั่งตอนนำเสนอโครงงาน (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

วันที่ 17 สิงหาคมประมาณ 06.00 น. เจ้าหน้าที่จะไปประจำจุดต่างๆตามหน้าที่ที่เคย ทำกันทุกปี เวลา 07.00-10.00 น. รับลงทะเบียนโดยจะมีเจ้าหน้าที่วิชาละ 2 นาย และมีนายทหาร ควบคุมวิชาละ 1-2 นาย ขณะเดียวกันมีประชาสัมพันธ์ไปเรื่อยๆ วิชาไหนลงทะเบียนครบแล้วจะ ประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษามารับค่าเดินทาง (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์) โรงเรียนที่มี ประสบการณ์ประกวดโครงงานระดับภาคมาก่อนจะไปจุดลงทะเบียนตั้งแต่ช่วงเช้าลงทะเบียนให้ ได้ลำดับโຕะตามที่ต้องการ (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์) หรือลำดับโຕะที่อยู่ริมด้านนอก เพราะสะดวกในการจัดแสดงโครงงานและการนำเสนอโครงงาน (อักษราทร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์) หรือโຕะลำดับท้ายๆที่อยู่ริมด้านนอก (ธีรศักดิ์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

เมื่อลงทะเบียนเสร็จแล้วทุกโรงเรียนจะได้รับคู่มืออาหารเอาไว้รับอาหารกล่องทั้งข้าว และของว่าง จากนั้นจะมาจัดแสดงโครงงานที่โຕะตามลำดับการลงทะเบียน ระหว่างนี้จะมีประกาศ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละวิชาไปรับค่าเดินทาง ส่วนนักเรียนจะช้อนนำเสนอและตอบคำถาม รวมทั้ง แนะนำโครงงานให้แก่ผู้มาเยี่ยมชมโครงงานหรือเดินดูโครงงานประวัติศาสตร์ของโรงเรียนอื่น

กรรมการตัดสินโครงงานเมื่อมาถึงอาคารสุรพัฒน์ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จะไปลงทะเบียนที่กองอำนวยการรับป้ายแขวนคอแสดงตนว่าเป็นกรรมการตัดสินโครงงานประเภทใด ระดับใด รับคำตอบแทน จากนั้นไปพักรอที่ห้องรับรองซึ่งจัดไว้แยกตามโครงงานวิชาต่างๆ เมื่อถึงเวลา

11.00 น. จะเข้าประชุมคณะกรรมการเพื่อรับฟังแนวทางปฏิบัติซึ่งจะเหมือนกันทุกปี เช่น ในการไปตัดสินโครงการให้ไปพร้อมกันทั้งสามคนและแสดงตนให้โรงเรียนทราบว่า เป็นกรรมการมาตัดสิน ให้เริ่มตัดสินในเวลา 13.00 น. ตามกำหนดการ ตัดสินให้ผลคะแนนของอันดับที่มีผลต่อการรับรางวัลไม่เท่ากัน จากนั้นเป็นการรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการประกวดจากกรรมการตัดสิน หลังประชุมคณะกรรมการจะรับประทานอาหารกลางวันในห้องรับรอง เมื่อใกล้ถึงเวลา 13.00 น. คณะกรรมการตัดสินแต่ละโครงการแต่ละระดับจะเดินทางพร้อมกันทั้งสามคนไปยังสถานที่จัดแสดงโครงการที่รับผิดชอบภายในอาคารสุรพัฒน์ 2 ซึ่งตั้งอยู่ที่เดิมเหมือนปีก่อน เมื่อไปถึงแล้วจะสอบถามนักเรียนว่าโต๊ะลำดับที่ 1 ตั้งอยู่ที่ไหน เพื่อที่จะได้เริ่มตัดสินเมื่อถึงเวลา (วาสนา วงศ์เยี่ยมย่อง. 2560 : สัมภาษณ์)

เวลา 13.00 น. คณะกรรมการเริ่มตัดสินการประกวด แม้ว่าทางมูลนิธิให้ลำดับการนำเสนอแล้วแต่คณะกรรมการตัดสินดำเนินการ แต่ในทางปฏิบัติของคณะกรรมการตัดสินโครงการจะตัดสินตามลำดับการลงทะเบียน เพราะทางโรงเรียนเคยทักท้วงว่าทีมที่มาก่อนควรได้นำเสนอก่อนตามลำดับ โดยฝั่งลำดับการนำเสนอที่ทางมูลนิธิจัดไว้ไม่สะดวกในการตัดสิน (ดังภาพประกอบที่ 2) และพบว่าพื้นที่ตรงกลางระหว่างสองโครงการที่หันหน้าชนกันจะแคบโดยเฉพาะมีการจัดแสดงลำโพงออกมาข้างหน้า (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

โครงการประวัติศาสตร์ระดับ ประถมศึกษา	ทาง เดิน	โครงการประวัติศาสตร์ ระดับ ประถมศึกษา	ทาง เดิน	โครงการประวัติศาสตร์ ระดับ ประถมศึกษา	ทาง เดิน
ทางเดิน		ทางเดิน		ทางเดิน	
11	9	7	5	3	1
12	10	8	6	4	2
ทางเดิน		ทางเดิน		ทางเดิน	
โครงการประวัติศาสตร์ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย	ทาง เดิน	19	17	15	13
		20	18	16	14

ภาพประกอบ 2 ฝั่งที่ตั้งโต๊ะตามลำดับการนำเสนอโครงการประวัติศาสตร์มัธยมศึกษาตอนต้น

คณะกรรมการตัดสินตัดสินจะให้คะแนนในวันประกวด 40 คะแนน โดยโรงเรียนจะเตรียมเก้าอี้ไว้ให้กรรมการตัดสินนั่ง เมื่อคณะกรรมการนั่งเรียบร้อยแล้วจะแจ้งให้นักเรียนทราบว่า มีเวลานำเสนอ 10 นาที จากนั้นให้นักเรียนนำเสนอ ซึ่งทุกโรงเรียนจะเริ่มต้นนำเสนอด้วยการแนะนำตัว ในช่วงเวลานี้คณะกรรมการตัดสินจะให้คะแนนการจัดแสดงโครงการ 10 คะแนน ประกอบด้วย

1) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 5 คะแนน โดยมีคำอธิบายว่า มีการออกแบบจัดแสดง
โครงการได้อย่างสวยงาม แปลกใหม่ มีความโดดเด่น ดึงดูดความสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหาหรือ
เรื่องราวที่จัดแสดง

2) ความเหมาะสมในการใช้วัสดุอุปกรณ์ 5 คะแนน สามารถเลือกใช้วัสดุและ
อุปกรณ์ที่มีความสอดคล้องและกลมกลืนกับเนื้อหาหรือเรื่องราวที่จัดแสดง

ภาพประกอบ 3 การจัดแสดงโครงการประวัติศาสตร์

คณะกรรมการตัดสินมีวิธีพิจารณาให้คะแนนส่วนนี้ว่า ดูความคิดสร้างสรรค์ ดูสื่อ
เทคโนโลยี ภาพประกอบ เนื้อเรื่องย่อ เอกสารประกอบ โมเดล แผนที่ แผนที่ การจัดแสดง
สอดคล้องกับชื่อเรื่องใหม่ให้คะแนนเต็มไว้ก่อน แล้วหักจุดบกพร่อง เช่น ภาพไม่ชัดเล็กเกินไป
(อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) แต่กรรมการบางท่านให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่จัดแสดง
ต้องจัดแสดงให้ชัดเจนคือ มีชื่อเรื่อง สารสำคัญ ผลการศึกษา ภาพประกอบที่มองเห็นชัดเจน ใช้
ภาษากระชับได้ใจความ (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์) ส่วนการจัดแสดงที่ล้ำออกมามากกว่า
เกณฑ์ที่กำหนดไม่หักคะแนน

ภาพประกอบ 4 การนำเสนอโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนต่อคณะกรรมการตัดสิน

หลังจากนักเรียนแนะนำตัวแล้วจะนำเสนอโครงการซึ่งทุกโรงเรียนจะนำเสนอในรูปแบบเดียวกันคือ กล่าวถึงที่มาของการทำโครงการ จุดประสงค์ การดำเนินการ ผลการศึกษา และสรุป ในขณะเดียวกันคณะกรรมการตัดสินจะพิจารณาให้คะแนนการนำเสนอ 10 คะแนน โดยพิจารณาจากความชัดเจนในการนำเสนอ สีสันท่าทาง การใช้สิ่งที่จัดแสดงมาอธิบายเรื่องราว (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) มีวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำเสนอ ได้แก่ ความเป็นมาว่าทำไมจึงทำ ทำเพื่อจุดประสงค์อะไร ลักษณะเด่นที่พบจากการทำโครงการ ประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับ โดยเฉพาะความรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะแสดงความภาคภูมิใจและพิสูจน์ว่านักเรียนทำเองจริงเข้าใจจริง (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์) และพิจารณาว่านำเสนอด้วยความเข้าใจหรือท่องจำมา สำหรับเรื่องเวลาจะมีกรรมการจับเวลาท่านหนึ่งและจะเตือนเมื่อใกล้หมดเวลา หากใช้เวลาเกินที่กำหนดไปมากจะถูกหักคะแนน (วาสนา วงศ์เยี่ยมยอง. 2560 : สัมภาษณ์)

พูน ปณ ทัโต ชเว

ภาพประกอบ 5 นักเรียนโรงเรียนสายธารวิทยานำเสนอโมเดลประสาทศรกะกำแพงใหญ่จำลอง

เมื่อนักเรียนนำเสนอจบและคณะกรรมการตัดสินให้คะแนนการนำเสนอแล้วจะถามคำถามนักเรียน เพื่อให้คณะกรรมการตอบคำถามอีก 20 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนสำคัญที่มีผลต่ออันดับโรงเรียนที่จะได้รับรางวัล เพราะการตอบคำถามของนักเรียนจะพิสูจน์ว่าเป็นโครงการที่นักเรียนทำเอง หรือเป็นโครงการที่ครูทำแล้วให้นักเรียนมานำเสนอ กรรมการบางท่านอาจสนใจถามคำถามบางโรงเรียนมากหน่อย แต่บางโรงเรียนกรรมการบางท่านอาจไม่ถามเลย ไม่ได้กำหนดว่ากรรมการทุกคนต้องถามทุกโรงเรียน การถามคำถามจะถามเนื้อหาหรือขั้นตอนการทำงานตามที่กรรมการแต่ละท่านสงสัย หากนักเรียนตอบอธิบายจนเห็นภาพได้สมเหตุสมผลแสดงว่านักเรียนทำเองจริงจะได้คะแนนเต็ม แต่ถ้าตอบไม่ได้หรือหันไปมองครู หรือตอบตามที่ท่องมา โดยไม่สนใจว่ากรรมการถามอะไร จะสงสัยไว้ก่อนว่าไม่เข้าใจงานของตนและอาจไม่ได้ทำเองจริงจะถูกหักคะแนน (วาสนา วงศ์เยี่ยมย่อง. 2560 : สัมภาษณ์) เช่นเดียวกับกรรมการอีกท่านจะถามความรู้ที่อ่านมาในเล่มรายงาน ถ้านักเรียนตอบได้อธิบายได้ตรงหรือเกินจากในเล่มแสดงว่านักเรียนทำ แต่ถ้าถามแล้วตอบไม่ได้แสดงว่าครูทำ ส่วนใหญ่จะถามเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน การให้คะแนนจะประเมินโดยภาพรวม (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) ในขณะที่กรรมการอีกท่านจะถามว่าทำแล้วได้อะไร ทำแล้วมีความรู้สึกรู้สึกอย่างไร และเนื้อหาเมื่อเราอ่านเล่มแล้วเกิดความสงสัยจะบันทึกไว้นำมาถาม ส่วนการที่นักเรียนตอบคำถามไม่ได้นั้น เพราะครูส่วนใหญ่จะคัดเลือกนักเรียนเก่งๆมาทำโครงการตามที่ครูกำหนดให้จากเอกสารที่ครูมีอยู่ หากทำโครงการจากเรื่องที่นักเรียนสนใจจะทำให้นักเรียนมีความประทับใจในการทำโครงการของตนสามารถอธิบายหรือตอบคำถามได้ชัดเจนเป็นเรื่องเป็นราว

(สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์) หลังจากการถามตอบคำถามเสร็จสิ้น คณะกรรมการตัดสินจะให้ข้อเสนอแนะบางประเด็นในการทำโครงการครั้งต่อไป จากนั้นจะตัดสินโครงการอื่นต่อไปจนครบทุกโครงการ

ภาพประกอบ 6 คณะกรรมการตัดสินถามคำถามนักเรียน

จากการสังเกต พบว่า โครงการใดที่โดดเด่นหรือมีแนวโน้มจะได้รับรางวัลจะมีผู้มาฟังการนำเสนอและตอบคำถามเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นโครงการของโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลเป็นประจำหรือโครงการที่มีการจัดแสดงที่น่าสนใจ เช่น โรงเรียนสายธารวิทยานำเสนอโมเดลประสาทสระกำแพงใหญ่จำลอง ส่วนโครงการใดที่ไม่น่าจับตามองจะไม่ค่อยมีคนฟัง ผู้ฟังส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนที่เข้าร่วมการประกวด มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาส่วนหนึ่งที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณวรรณ เหล่าภักดีแนะนำให้มาชมการประกวด ส่วนบุคคลทั่วไปมีน้อยและเข้ามาชมงานเพราะเป็นญาติมิตรของอาจารย์ที่ปรึกษาหรือนักเรียนที่เข้าร่วมการประกวดที่อยู่ในเมืองนครราชสีมา ซึ่งนัดหมายพบปะกับอาจารย์ที่ปรึกษาหรือนักเรียนที่เข้าร่วมการประกวดที่มาจากจังหวัดอื่น

ในช่วงการประกวดโรงเรียนอื่นที่รอนำเสนอมีการดำเนินการที่ต่างกัน 2 แนวทางคือ

1) ไปชมการนำเสนอและตอบคำถามของโรงเรียนอื่น แล้วกลับมาบอกเพื่อนในทีมว่าโรงเรียนอื่นนำเสนออย่างไร กรรมการให้ข้อเสนอแนะอย่างไร กรรมการถามอะไร จากนั้นจะซุ่มตอบถามที่คิดว่ากรรมการจะถาม (มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์)

2) ทำสมาธิเตรียมนำเสนอหรือซ้อมนำเสนอโดยไม่ไปชมการนำเสนอของโรงเรียนอื่น “เมื่อกรรมการเริ่มตัดสินจะทำสมาธิ เพื่อไม่ให้ตื่นเต้น ไม่อยากดูการนำเสนอของโรงเรียนอื่นเพราะอาจทำให้เราไขว้เขว” (อาทิตยา พระวอนรัมย์. 2560 : สัมภาษณ์) “เมื่อเริ่มประกวดให้นักเรียนอยู่เฝ้าโครงการ ไม่อยากให้ไปดูโครงการอื่นนำเสนอ กลัวจะกดดันตนเองและสูญเสียความเป็นตัวเองที่ซ้อมมา” (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 7 นักเรียนขณะรอนำเสนอที่ได้ะโครงการของตน

คณะกรรมการจะทำการตัดสินทุกโครงการให้จบภายในวันเดียวจนถึงค่า ที่เลือกตัดสินให้เสร็จภายในวันเดียว เพื่อความเป็นธรรมในการตัดสินซึ่งทุกทีมได้นำเสนอและตอบคำถามในสภาวะการณ์เดียวกัน หากตัดสินสองวันทีมที่นำเสนอในวันที่สองจะได้เปรียบในการเตรียมตัว อีกเหตุผลคือกรรมการยังคงจดจำเหตุการณ์ได้ดีซึ่งช่วยในการพิจารณาคะแนนขั้นสุดท้าย (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

คณะกรรมการตัดสินจะหาสถานที่ประชุมกันบริเวณที่จัดแสดงโครงการ เนื่องจากเป็นเวลาค่ำห้องรับรองปิดแล้ว การประชุมเริ่มจากสอบถามกันเบื้องต้นว่าโครงการใดโดดเด่นเหมาะสมที่

จะชนะเลิศในปีนั้น บางปีมีโครงการที่มีความโดดเด่นชัดเจน แต่บางปีมีโครงการโดดเด่นแตกต่างกัน กรรมการจะรวมคะแนนโครงการที่มีโอกาสได้รับรางวัลก่อน ในกรณีที่อันดับที่ได้รับรางวัลมีโรงเรียนที่ได้คะแนนเท่ากันคณะกรรมการจะพิจารณากันว่าโรงเรียนใดควรได้อันดับที่สูงกว่าและปรับคะแนนกรรมการท่านหนึ่งให้เพิ่มคะแนนแก่โรงเรียนนั้น 1 คะแนน เพื่อให้คะแนนของอันดับ 1-5 ไม่เท่ากัน ส่วนลำดับอื่นซึ่งไม่มีผลต่ออันดับรางวัลจะให้คะแนนและอันดับตามที่รวมคะแนนได้ แม้ว่ามีโรงเรียนที่ได้คะแนนเท่ากันก็ตาม หลังจากนั้นกรอกคะแนนและอันดับลงในแบบรวมคะแนน ซึ่งจะระบุประเภทโครงการ ระดับ ชื่อโครงการ ชื่อโรงเรียน จังหวัด คะแนนของกรรมการแต่ละท่าน คะแนนรวม คะแนนเฉลี่ย อันดับที จากนั้นกรรมการทุกคนลงนาม และมอบหมายให้กรรมการท่านใดท่านหนึ่งนำส่งคะแนนที่กองอำนวยการในวันรุ่งขึ้น (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

วันที่ 18 สิงหาคม ช่วงเช้ามีกิจกรรมถวายราชสดุดีที่เวที โรงเรียนต่างๆจัดแสดงโครงการเป็นวันที่สอง โครงการที่ยังตัดสินไม่เสร็จกรรมการตัดสินโครงการต่อ ส่วนโครงการใดตัดสินเสร็จแล้วกรรมการจะนำส่งคะแนนที่กองอำนวยการตั้งแต่ 09.00 น. จนถึงก่อนเที่ยง เมื่อรับคะแนนแล้วเจ้าหน้าที่จะตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีข้อสงสัยหรือผิดพลาดจะแจ้งให้คณะกรรมการตัดสินรับทราบและดำเนินการแก้ไข หรือเรียนปรึกษากรรมการกลาง และจะสอบถามกรรมการตัดสินว่าปีหน้ายินดีที่จะมาเป็นกรรมการตัดสินอีกหรือไม่ ซึ่งเกือบทั้งหมดจะยินดีมาทำหน้าที่อีก หากมีกรรมการท่านใดในทีมที่จะไม่มาเป็นกรรมการตัดสินจะให้กรรมการในทีมที่เหลือเสนอชื่อผู้ที่จะมาเป็นกรรมการแทนในปีหน้า จะทำให้ได้กรรมการตัดสินมาทำหน้าที่ในปีต่อไป ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นคนเดิมที่รู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ส่วนกรรมการใหม่ที่มาร่วมทีมจะเรียนรู้จากกรรมการเก่า และการที่ให้กรรมการคนเก่าเลือกกรรมการคนใหม่จะทำให้ได้กรรมการที่มีความคิดเห็นตรงกันคุยกันได้ จะได้ไม่มีปัญหาในทีมกรรมการตัดสิน หลังตรวจสอบความถูกต้องแล้วเจ้าหน้าที่จะพิมพ์คะแนนและนำส่งใบคะแนนให้กรรมการกลางตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรอง จากนั้นกรรมการกลางจะนำส่งใบคะแนนให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและลงนามรับรองผลการประกวด (ประชิด ทวีเดช. 2560 : สัมภาษณ์)

จากการสังเกตกิจกรรมในวันที่ 18 สิงหาคม ช่วงเช้ามีตัวแทนหน่วยงานเข้าร่วมกิจกรรมถวายราชสดุดีบนเวที ส่วนใหญ่จะเดินทางกลับทันทีหลังเสร็จพิธีไม่ได้ชมการประกวดโครงการโครงการที่ตัดสินเสร็จแล้วตั้งแต่วันแรก ตัวแทนคณะกรรมการตัดสินนำคะแนนมาส่งที่กองอำนวยการ บางโครงการยังคงมีการประกวดต่อในวันที่ 2 โดยเฉพาะโครงการคุณธรรมจริยธรรม สำหรับโครงการประวัติศาสตร์ตัดสินเสร็จแล้วในการประกวดวันแรกทุกระดับ การแสดงโครงการยังคงมีอยู่ โดยส่วนใหญ่จะมีนักเรียนหนึ่งคนอยู่ประจำคอยนำเสนอโครงการของตนต่อผู้เยี่ยมชมโครงการโครงการที่ประกวดเสร็จแล้วอาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนเดินชมโครงการรายวิชาต่างๆ ประชาสัมพันธ์ประกาศแจ้งให้คณะกรรมการตัดสินส่งคะแนนที่กองอำนวยการเป็นระยะ ประมาณ

11.00 น. โรงเรียนต่างๆเริ่มขนย้ายอุปกรณ์ประกอบการแสดงโครงการเหลือไว้แต่แผงแสดงโครงการ เมื่อถึงเวลาเที่ยงจึงเก็บอุปกรณ์แสดงโครงการทั้งหมด บางโรงเรียนที่อยู่ไกลและคิดว่าไม่มีลุ้นได้รับรางวัลจะเดินทางกลับทันที ส่วนโรงเรียนที่มีลุ้นรับรางวัลหรือนอนพักที่นครราชสีมาอีกหนึ่งคืนจะอยู่รอการประกาศผล

เวลา 14.00 น. ประชาสัมพันธ์ประกาศให้นักเรียนนำเก้าอี้มานั่งเป็นแถวรอฟังประกาศผลการตัดสิน ซึ่งนักเรียนนำเก้าอี้มาตั้งเรียงเป็นแถวอย่างเรียบร้อยโดยไม่ต้องมีผู้มากำกับการจัดแถวของเก้าอี้ ซึ่งอาจเป็นเพราะประสบการณ์การเข้าประกวดและมีแถวเก้าอี้สำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมถวายราชสดุดีในช่วงเช้าว่างเป็นแนวอยู่แล้ว ทหารนำโล่รางวัลขึ้นแสดงบนเวที ผู้อำนวยการกองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 ซึ่งรับผิดชอบการจัดประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคชั้นเวที กล่าวถึงที่มาของการจัดประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคและการดำเนินการของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จากนั้นเชิญกรรมการอาวุโสให้ข้อมูลเสริมเพิ่มเติมใช้เวลารวมประมาณ 30 นาที ต่อมาประกาศผลบนเวทีที่ละวิชาเฉพาะโรงเรียนที่ได้รับรางวัล จากนั้นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจะถ่ายรูปร่วมกันบนเวทีแล้วลงมา จึงประกาศวิชาต่อไป หลังประกาศผลบนเวทีจะปิดประกาศคะแนนรวมที่กระดาน โดยจะเรียงรายชื่อตามอักษรชื่อจังหวัดแล้วจะวงลำดับ 1-5 ไว้ ที่ผ่านมามีการประท้วงผลการตัดสินมีแต่ทักท้วงเรื่องพิมพ์ชื่อผิด ซึ่งบางครั้งเป็นเพราะทางโรงเรียนเขียนชื่อมาไม่ชัด การประกาศผลบนเวทีใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงหลังจะนั้นที่โรงเรียนต่างๆจะถ่ายรูปผลคะแนน ถ่ายรูปร่วมกันบนเวทีแล้วแยกย้ายกันกลับ (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

จากการสังเกตพบว่าตั้งแต่ปีพ.ศ.2560 การประกาศผลการตัดสินรวดเร็วขึ้นโดยเลื่อนเวลาจาก 14.00 น. เป็น 13.00 น. การกล่าวบนเวทีใช้เวลาประมาณ 15 นาที และประกาศผลการตัดสินอย่างต่อเนื่อง โดยโรงเรียนที่ได้รับรางวัลไม่ต้องไปถ่ายรูปบนเวทีในช่วงประกาศผล ทำให้การประกาศผลการประกวดเสร็จสิ้นภายใน 30 นาที เมื่อประกาศผลเสร็จทหารติดผลการตัดสินโครงการที่กระดานซึ่งตั้งไว้บริเวณทางเดินตรงกลางระหว่างแถวเก้าอี้ 2 ฝั่ง อาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนส่วนหนึ่งขึ้นถ่ายรูปบนเวที ส่วนหนึ่งดูผลการตัดสินที่กระดานจากนั้นเดินทางกลับ ประมาณ 15.30 น. ทหารจัดเก็บสถานที่จนถึงเย็น

มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาจะทำหนังสือแจ้งผลการตัดสินให้ทางจังหวัดรับทราบเพื่อแจ้งโรงเรียนที่ได้รับรางวัล และประกาศในเฟสบุ๊กกองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 เมื่อทราบวันมอบรางวัลแล้วจะทำหนังสือแจ้งทางจังหวัดและโรงเรียนเพื่อเชิญมารับรางวัล โดยเชิญนักเรียนกับอาจารย์ที่ปรึกษาบางโรงเรียนมีผู้อำนวยการมาด้วย โดยพิธีมอบทุนการศึกษา และรางวัลการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จะจัดขึ้นในช่วงเดือนกันยายนเพราะว่าแม่ทัพภาคที่ 2 ในฐานะประธานมูลนิธิขออยากจัดในช่วงที่ทำหน้าที่อยู่ก่อนที่จะย้ายหรือเกษียณ (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์) ขณะที่ฯลฯ พลเอก

เปรม ติณสูลานนท์ ต้องการมาพบปะกับนายทหาร หัวหน้าส่วนราชการ และบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลืองานของทางมูลนิธิในรอบปีที่ผ่านมา ก่อนที่บุคคลเหล่านั้นจะย้ายหรือเกษียณในเดือนตุลาคม (ประสาธ สืบคำ. 2561 : สัมภาษณ์)

ทางจังหวัดนครราชสีมาเป็นผู้ดำเนินการจัดพิธีมอบทุนการศึกษาและรางวัลการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคของมูลนิธิฯ ซึ่งจัดที่หอประชุมเปรมติณสูลานนท์หลังศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา ทางมูลนิธิฯจะจัดเตรียมรางวัลการประกวด ส่วนเงินรางวัลออกเป็นเช็คของขวัญระบุชื่อโรงเรียนกับรางวัลที่ได้รับ ในพิธีจะเริ่มจากแม่ทัพภาคที่ 2 ในฐานะประธานมูลนิธิฯกล่าวรายงานการดำเนินงานของมูลนิธิฯในรอบปีที่ผ่านมา จากนั้นเป็นพิธีมอบโล่ให้กับส่วนราชการและบุคคลที่ช่วยเหลืองานของทางมูลนิธิฯ ต่อด้วยการมอบเงินสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิฯจากหน่วยงาน องค์กร และบุคคลทั่วไป ต่อมาเป็นการมอบรางวัลการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค โดยประกาศเป็นชื่อโรงเรียนดังนั้นจะขึ้นรับพร้อมกันทั้งผู้อำนวยการ อาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียน ส่วนโรงเรียนที่ไม่มารับรางวัล เช่น ติดตรวจประเมิน จะส่งรางวัลให้ทางไปรษณีย์ ส่วนเงินรางวัลจะโอนเข้าบัญชี มอบรางวัลเสร็จจากนั้นเป็นพิธีมอบทุนการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา นักเรียนขึ้นรับเอง จังหวัดอื่นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนมารับไปแจกในจังหวัดของตน (อุชาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์พบปัญหาในการประกวดโครงการระดับภาค มีดังนี้

1) ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การจัดสถานที่จัดแสดงโครงการซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนเกือบทั้งหมดมองว่าคับแคบเกินไป โดยเฉพาะพื้นที่ที่ใช้ในการนำเสนอทั้งที่พื้นที่จัดงานกว้างแต่ทำไมไปจัดโต๊ะกระจุกตัวอยู่ตรงกลางทำให้พื้นที่แคบแทบไม่มีที่ให้กรรมการนั่ง (นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับข้อมูลของกรรมการตัดสินที่ว่า กรณีที่ต้องไปนั่งตัดสินโครงการที่หันหน้าชนกันแล้วมีการจัดแสดงล้อออกมาหน้าโต๊ะ กรรมการต้องเลื่อนไปนั่งริมทางเดินด้านข้างเพื่อให้นักเรียนมีพื้นที่นำเสนอหน้าโครงการของตน (วาสนา วงศ์เยี่ยมย่อง. 2560 : สัมภาษณ์) ปัญหาเรื่องสถานที่ทำให้โรงเรียนที่มีประสบการณ์เข้าประกวดระดับภาคมาก่อน จะมาดูสถานที่ล่วงหน้าและกำหนดโต๊ะริมด้านนอกเพื่อจัดแสดงโครงการของตน บางโรงเรียนมาจองโต๊ะไว้ก่อน บางโรงเรียนมาถึงจัดแสดงโครงการก่อนไปรายงานตัว พอได้ลำดับมาไม่ตรงกับโต๊ะที่ตนจัดไว้ต้องขอเลื่อนกัน นอกจากนี้บางโรงเรียนเตรียมอุปกรณ์นำเสนอมามากจึงจัดแสดงล่ามถึงทางเดิน (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

2) ปัญหาเรื่องโต๊ะ เก้าอี้ และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โต๊ะเล็กกว่ามาตรฐาน แต่ละโรงเรียนได้โต๊ะขนาดไม่เท่ากัน (นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) โต๊ะที่ได้มีรูอยู่ตรงกลางต้องระวังไม่เอาของหนักไปวางตรงนั้น กลัวมันจะยุบลงไป ขนาดก็ไม่เท่ากับโรงเรียนอื่น (พลิชฐ์ จิรัฐติกาลกุลเวท. 2560 : สัมภาษณ์) ทุกโครงการจะได้รับจัดสรรเก้าอี้สามตัวสำหรับกรรมการตัดสิน

แต่ของพวกหนูไม่ต้องแย่งเก้าอี้กันเพราะมีการนำเก้าอี้ไปนั่งตามริมห้องซึ่งไม่รู้ว่าเป็นของใคร (มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์) ระบบไฟฟ้ามีอยู่ที่ผนังอาคารแต่การจัดแสดง อยู่ตรงกลางอาคารทำให้ต้องต่อพ่วงปลั๊กไฟยุ่งยากและเกะกะทางเดิน (ไกรวิชญ์ สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์)

3) การประกาศผลการตัดสิน ในช่วงบ่ายทำให้หลายโรงเรียนมองว่าประกาศผลช้าไปมี ผลทำให้กลับถึงบ้านที่จังหวัดของตนดึก และเมื่อไปถึงแล้วต้องจัดเก็บโครงการที่โรงเรียนก่อนกลับบ้าน หากค้างอีกคืนมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม ดังนั้นบางปีจึงไม่อยู่ฟังประกาศผล (ธีรตฤกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์) โรงเรียนที่อยู่ไกลและไม่รอฟังประกาศผลการตัดสินและไม่ได้ติดอันดับ 1-5 จะไม่ ทราบเลยว่าตนได้ลำดับที่เท่าไร เพราะทางมูลนิธิจะแจ้งเฉพาะโรงเรียนที่ได้อันดับ 1-5 อยากให้ ทางมูลนิธิให้ความสำคัญกับโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่โรงเรียนอันดับ 1-5 ด้วย หากจะให้รอฟังผลวัน ประวดต้องกลับเย็นกว่าจะถึงหนองบัวลำภูดึก (ฐิติพร จันทร์ลอย. 2560 : สัมภาษณ์) สำหรับบางโรงเรียนที่อยู่ฟังประกาศผลมองว่ากิจกรรม ช่วงประกาศผลใช้เวลานานเกินความจำเป็น (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์)

4) เรื่องเกณฑ์การตัดสินที่มีเรื่องของความสัมพันธ์กับชุมชน ความภาคภูมิใจ ผลกระทบ ต่อชุมชน ซึ่งทำให้เป็นการทำโครงการประวัติศาสตร์เพื่อการประกวดไม่ได้เกิดจากกระบวนการเรียน การสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นเรียน ในความรู้สึกส่วนตัวคิดว่าโครงการประวัติศาสตร์ควรเป็น การศึกษาเรื่องอะไรก็ได้เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่เขายากจะศึกษา ส่วนเกณฑ์การตัดสินมองว่าควรวัดที่ องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์และวิธีการศึกษาทางประวัติศาสตร์ (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) คิดว่าเกณฑ์สูงกว่ามาตรฐานของนักเรียน ควรคำนึงถึงความสามารถของนักเรียนซึ่งต่าง จากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย (หทัยรัตน์ ทุมวงศ์. 2560 : สัมภาษณ์)

5) คะแนนของกรรมการตัดสินแต่ละคนแตกต่างกันมาก เช่น คนหนึ่งให้ 90 คะแนน อีกคนให้ 70 คะแนน จึงไม่มั่นใจว่ากรรมการตัดสินตามเกณฑ์ของมูลนิธิหรือไม่และมาตรฐานการ ให้คะแนนอยู่ที่ไหน (วิลาวัณย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

6) การให้รางวัลซึ่งโรงเรียนที่ได้รับรางวัลต้องเดินทางมารับรางวัลอีกรอบ ซึ่งเงินรางวัล หมดไปกับค่าเดินทาง ผลการประกวดที่ให้ความสำคัญเฉพาะโรงเรียนที่ติดอันดับ 1-5 เท่านั้น โรงเรียนอื่นได้ไปประกาศว่าเข้าร่วมการประกวด ซึ่งนำมาเป็นผลงานไม่ได้ (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

7) ปัญหาเรื่องการเดินทางและที่พักสำหรับโรงเรียนที่เข้าร่วมการประกวดระดับภาค เป็นครั้งแรก ซึ่งที่พักใกล้สถานที่จัดการประกวดถูกจองไว้ก่อนแล้ว ต้องมาหาที่พักในเมืองซึ่งไกล ออกไป และหลงทางในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เพราะป้ายบอกทางใหญ่แต่ตัวหนังสือที่ระบุ สถานที่เล็ก (วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

จากปัญหาดังกล่าวมีข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) เรื่องสถานที่นั้นมีพื้นที่อาคารกว้างจึงไม่ควรไปจัดโต๊ะกระจุกตัวอยู่ตรงกลาง ควรขยายพื้นที่ออกมาได้อีก (นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) ควรเว้นระยะห่างด้านหน้าของแต่ละโครงการให้มีพื้นที่นำเสนอมากขึ้น (มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์) และควรแยกสัดส่วนพื้นที่จัดแสดงโครงการให้ชัดเจนว่าบริเวณนี้เป็นโครงการประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (กิตติพร ทบแป. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้ทางมูลนิธิกำหนดโต๊ะไว้เลยว่าของจังหวัดนี้อยู่โต๊ะไหนให้ชัดเจน เช่น เรียงตามชื่อจังหวัดได้ (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์) ควรจัดพื้นที่จัดแสดงโครงการในส่วนของโครงการประวัติศาสตร์กับโครงการภาษาไทยเป็นแถวหน้ากระดาน ดังภาพประกอบ 8 (เกรียงไกร นรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

ทางเดิน
โครงการภาษาไทยระดับประถมศึกษา
โครงการภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ทางเดิน
โครงการภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
โครงการประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษา
ทางเดิน
โครงการประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โครงการประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ทางเดิน

ภาพประกอบ 8 ผังพื้นที่การจัดแสดงโครงการตามข้อเสนอของอาจารย์เกรียงไกร นรินทร์

จากการสังเกตพบว่าการขยายพื้นที่จัดแสดงโครงการให้กว้างขึ้นแต่ยังไม่เต็มพื้นที่ยังคงมีพื้นที่ว่างริมอาคารอยู่มาก ซึ่งเป็นที่พักผ่อนของครูและนักเรียนที่มาประกวด ส่วนฝั่งโต๊ะจัดแสดงโครงการยังไม่เปลี่ยนแปลง

2) ปัญหาเรื่องโต๊ะ เก้าอี้ และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดเตรียมเก้าอี้ให้เพียงพอทุกโครงการพร้อมระบุด้วยว่าเป็นของใคร (มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์) สถานที่จัดการแข่งขันควรมีอุปกรณ์ให้เพียงพอ (คำสุก ศิลาเหลือง. 2560 : สัมภาษณ์) สำหรับปัญหาเรื่องโต๊ะและเก้าอี้ต้องยอมรับตามสภาพการณ์เพราะทางมูลนิธิไม่มีเป็นของตนเอง ต้องขอ

ความอนุเคราะห์ยืมมาจากหน่วยงานอื่น สำหรับเรื่องระบบไฟฟ้าได้เดินสายจากผนังมาไว้ตรงบริเวณ แสดงโครงการให้แล้ว แต่อาจไม่ทั่วถึงทำให้ต้องมีการต่อฟางเดินสายไฟกัน ปีต่อไปจะทำให้ทั่วถึง และเรียบร้อยยิ่งขึ้น (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์) จากการสังเกตพบว่ามี การเดินสายระบบ ไฟฟ้าอย่างทั่วถึงแล้ว แต่เรื่องโต๊ะเก้าอี้ยังคงเป็นปัญหาต่อไป

3) การประกาศผลการตัดสิน อยากให้ประกาศผลช่วงเช้า โครงการไหนเสร็จก่อน ประกาศผลก่อน (จิรัฏฐิกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์) และไม่ต้องรอประกาศตามลำดับ โครงการ เพราะโครงการประวัติศาสตร์อยู่ลำดับท้ายทุกปี ควรประกาศตามลำดับที่คณะกรรมการ ตัดสินส่งคะแนน (วิลาวัลย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์) ควรเลื่อนประกาศผลเป็นบ่ายโมงและ กระชับกิจกรรมช่วงประกาศผล (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์) ควรประกาศผลการ ประกวดทุกโครงการทุกระดับและทุกอันดับทางเว็บไซต์และส่งผลกลับมาทางโรงเรียนที่เข้าประกวด (ฐิติพร จันทร์ลอย. 2560 : สัมภาษณ์) ซึ่งได้รับคำชี้แจงว่าแม้ว่าโครงการส่วนใหญ่คณะกรรมการจะ ส่งผลคะแนนตั้งแต่ช่วงเช้า แต่โครงการคุณธรรมจริยธรรมกว่าจะส่งคะแนนประมาณเกือบเที่ยง ต้องใช้เวลาตรวจสอบความถูกต้องของคะแนน และต้องการประกาศผลการตัดสินในช่วงเวลา เดียวกันเพื่อความพร้อมเพรียง สิ่งที่จะทำได้คือการกระชับเวลาในช่วงนี้ ส่วนเรื่องการแจ้งผล คะแนนที่แจ้งไปยังจังหวัดเพียงอันดับ 1-5 เพื่อให้ทางจังหวัดแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบเพื่อมารับ มอบรางวัล ได้ประกาศผลการตัดสินทุกอันดับในเฟสบุ๊ก กองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

4) หลักเกณฑ์การประกวดควรอธิบายให้ชัดเจน (ปริดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์) อยากทราบว่าโครงการของระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำหัวข้อเดียวกันได้ไหม (สุภาภรณ์ มณีโรจน์. 2560 : สัมภาษณ์) ซึ่งเรื่องนี้จะเชิญประชุม คณะกรรมการตัดสินมาประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณากำหนดเกณฑ์การตัดสินกันใหม่ให้เหมาะสม ส่วนเรื่องคะแนนของคณะกรรมการที่แตกต่างกันเป็นสิทธิของกรรมการแต่ละท่าน และใช้คะแนน เฉลี่ยของกรรมการทั้งสามท่านจึงไม่น่าเป็นปัญหา (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

5) ควรให้รางวัลโรงเรียนที่ไม่ติด 1-5 ตามเกณฑ์คะแนนเป็นรางวัลเหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดงตามคะแนนที่ได้ 80 70 60 คะแนน เหมือนงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับภาค และควรมอบรางวัลวันที่ 18 สิงหาคม ถ้ามารับภายหลังครูและนักเรียนต้องเดินทางอีกรอบสิ้นเปลือง งบประมาณ เงินรางวัลหมดไปกับค่าเช่าเหมารถ (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้ทีมที่ไม่ติด 1-5 ใช้ส่วนของคะแนนให้เหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดงเพื่อที่จะเป็นกำลังใจที่จะมา แข่งในปีต่อไป (ปัทธรา ยานู. 2560 : สัมภาษณ์) ในประเด็นนี้ได้รับการชี้แจงว่ากิจกรรมของมูลนิธิฯ มีสองอย่างคือ มอบทุนการศึกษากับจัดประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค หากมอบรางวัลในวัน

ประกาศผล ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ท่านต้องเดินทางมาสองครั้ง (อุชาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์)

6) ปัญหาเรื่องการเดินทางและที่พัก ควรอำนวยความสะดวกในการหาที่พักและการเดินทางให้แก่โรงเรียนที่เข้าประกวด (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; ประสาท สืบคำ. 2561 : สัมภาษณ์) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีควรทำป้ายตัวอักษรใหญ่ๆ (วารภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์) จากการสังเกตมีการทำป้ายบอกเส้นทางไปอาคารสุรพัฒน์ 2 ขนาดใหญ่ตั้งแต่ประตูทางเข้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

7) น่าจะมีงบประมาณสนับสนุนการทำโครงการ (ลภัสรดา เสียงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์) ควรมีเงินสนับสนุนทุกทีมที่ได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนจังหวัด (ณัฐริกา จันทริโท. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้มอบทุนการศึกษาให้กับทุกโรงเรียนที่มาแข่งขันเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการแข่งขันครั้งต่อไป (อุดมศักดิ์ แสนเสาร์. 2560 : สัมภาษณ์) เพิ่มจำนวนเงินรางวัล (ปริดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์)

8) ต้องการให้คณะกรรมการให้คำแนะนำอย่างเต็มที่ เช่น อยากให้มีเวลาอีกสักวันหรือวันที่สอง เพื่อที่ครูจะได้ฟังคำแนะนำจากคณะกรรมการอย่างเต็มที่ครั้งต่อไปจะได้ทำได้ถูกต้อง หากไม่ทราบเราไม่สามารถอธิบายนักเรียนได้ว่าควรทำอะไรจึงจะถูกต้อง (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้คณะกรรมการแนะนำเป็นรายโรงเรียนในส่วนที่ต้องมีการปรับปรุงเพื่อให้มีการพัฒนาให้มากขึ้น (หทัยรัตน์ ทุมวงศ์. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้มีการแนะนำการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ให้กับครูและนักเรียน (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

9) ควรมีการแลกเปลี่ยนโครงการกันของโรงเรียนที่เข้าร่วมการประกวด เพื่อจะได้ศึกษาโครงการประวัติศาสตร์ของจังหวัดอื่นๆ มาเปรียบเทียบและนำมาปรับใช้ในการส่งในโอกาสต่อไป (บุญมี พาพิมพ์. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้มีตัวอย่างโครงการประวัติศาสตร์ที่ได้รับรางวัลเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจทำโครงการได้อย่างถูกต้อง (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์) อยากให้มีการเผยแพร่โครงการที่ได้รับรางวัลให้โรงเรียนอื่นทราบเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา (วรรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์)

10) ควรขยายการประกวดโครงการให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ เพื่อให้นักเรียนจะได้มีเวทีแสดงความสามารถ (สาสน์ลิขิตชัย พลไธสง. 2560 : สัมภาษณ์) ถ้าจะส่งเสริมการศึกษาควรให้ทุกกลุ่มสาระมีส่วนร่วม และพัฒนาให้รางวัลนี้เป็นรางวัลระดับชาติ (ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์)

11) อยากให้มีการประชุมชี้แจงครูและนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขันก่อนคณะกรรมการมาตัดสิน (วรรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์)

12) ควรให้มีครูที่ปรึกษาโครงการมากกว่า 1 คน (ปรีดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์)

13) ควรปรับเรื่องเวลาให้คณะกรรมการตัดสินคือเริ่มตรวจโครงการประมาณ 9-10 โมง ตัดสินให้เสร็จภายในวันนั้นแล้วส่งคะแนนในวันรุ่งขึ้นที่ไม่เสร็จตัดสินต่อ ประมาณ 11.00 น. ของ วันที่สองควรประกาศผลคะแนน โรงเรียนต่างๆจะได้กลับก่อนเที่ยง (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์)

ตอนที่ 2 พัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิ เปรมตินสุลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

พัฒนาการการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิ เปรมตินสุลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาจากข้อมูลเอกสารโดยภาพรวมและการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนของโรงเรียนที่เข้าประกวดระดับภาค ซึ่งแสดงผลการศึกษา ได้ดังนี้

2.1 การสนับสนุนของทางโรงเรียน

สิ่งที่ทุกโรงเรียนให้การสนับสนุนโดยไม่เปลี่ยนแปลงคือ การอำนวยความสะดวกในเรื่อง การออกหนังสือราชการสำหรับการเก็บข้อมูลและการเดินทางไปประกวด การสนับสนุนงบประมาณ ในการเดินทางไปประกวดตามระเบียบราชการ สำหรับการทำโครงการสนับสนุนงบประมาณใน หมวดค่าวัสดุ ด้วยเหตุผลที่ว่าในหนึ่งปีโรงเรียนส่งนักเรียนเข้าแข่งขันหลายรายการในหลายวิชา จึงต้องจัดสรรงบประมาณให้ยุติธรรมเป็นไปตามระเบียบราชการ โดยสนับสนุนค่าวัสดุและค่าใช้จ่าย ในการไปแข่งขัน ส่วนการลงพื้นที่เป็นเรื่องของครูกับนักเรียน (ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์) ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการต้องใช้จ่ายส่วนตัวในการดูแลนักเรียนทำโครงการ ประวัติศาสตร์ในส่วนที่ขอเบิกจากทางโรงเรียนไม่ได้ (หทัยรัตน์ ทูมวงศ์. 2560 : สัมภาษณ์) ใช้จ่าย ส่วนตัวปีละประมาณ 7,000-10,000 บาท (อัครพร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์) หรือได้รับความ ช่วยเหลือด้านงบประมาณจากเงินส่วนตัวของผู้บริหารและครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์) สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ บางคนเห็นว่างบประมาณค่าวัสดุที่โรงเรียนจัดสรรให้ 4,000 บาท เพียงพอต่อการทำโครงการ ประวัติศาสตร์เพราะให้นักเรียนที่สมัครมาทำโครงการเลือกทำโครงการในท้องถิ่นของตน ซึ่งนักเรียน สามารถเก็บข้อมูลในท้องถิ่นของตนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย (วิลาวัณย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

มีบางโรงเรียนได้รับการสนับสนุนค่ายานพาหนะในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจาก ค่าวัสดุ เช่น โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม โรงเรียนสนับสนุนค่าวัสดุ ค่าเดินทางไปแข่งทุกระดับ และค่าเดินทางไปพิพิธภัณฑ์ที่นครราชสีมา ส่วนการเก็บข้อมูลในพื้นที่และการดูแลนักเรียนเป็นเงิน

ส่วนตัวของครู (นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) โรงเรียนธาตุพนมใช้รถโรงเรียนไปเก็บข้อมูล พร้อมกันกับอีกโครงการ (ธนกฤต มวยลี. 2561 : สัมภาษณ์) โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคมใช้รถโรงเรียน ลงพื้นที่ (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์) โรงเรียนมุกดาหารได้ค่าน้ำมันรถสำหรับเก็บข้อมูล (ลภัสสรดา เสียงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์)

มีบางโรงเรียนที่สนับสนุนงบประมาณในการทำโครงการทั้งหมด เช่น โรงเรียนร่มเกล้า บ้านชมเจริญได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทางโรงเรียนทุกอย่าง ทั้งค่าเอกสาร ค่าทำป้าย ค่าเช่ารถ ค่าที่พัก ค่าอาหาร เบี้ยเลี้ยง ค่าใช้จ่ายในการเก็บข้อมูลภาคสนาม (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์) ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนให้เหตุผลในการสนับสนุนงบประมาณทั้งหมดว่าเป็นเพราะตนเอง เคยทำโครงการคุณธรรมจริยธรรมมาก่อน จึงเข้าใจดีว่าการทำโครงการมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง ไม่อยาก ให้ครูที่เสียสละมาช่วยนักเรียนทำโครงการแล้วต้องมาเสียเงินอีก (รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์) เช่นเดียวกับโรงเรียนผดุงนารี ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนให้เหตุผลในการสนับสนุนงบประมาณทั้งหมด ว่ามีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันกิจกรรมการวิชาการ วิชาชีพ ศิลปะ ดนตรี กีฬา สนับสนุนงบประมาณเต็มที่ตามที่ครูขอของงบประมาณการมา ทั้งค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าฝึกซ้อม ค่าอาหาร วัสดุของโรงเรียนลงพื้นที่ สนับสนุนทุกอย่างตามที่ราชการกำหนด (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) และโรงเรียนบ้านกุดผึ้งซึ่งโรงเรียนมีนโยบายสนับสนุนการทำโครงการของ นักเรียนเข้าประกวดรายการต่างๆจึงสนับสนุนค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ฐิติพร จันทร์ลอย. 2560 : สัมภาษณ์)

การสนับสนุนของทางโรงเรียนมีระเบียบการใช้งบประมาณของทางราชการกำกับอยู่ และขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้ไม่พบพัฒนาการที่ชัดเจนในประเด็นนี้

2.2 การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ของครู

การตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ทางโรงเรียนจะมอบหมายให้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมซึ่งรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนรายวิชา ประวัติศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการประชุมอาจารย์ในกลุ่มสาระเพื่อหาอาจารย์ที่สนใจหรือมอบหมายให้ อาจารย์ท่านหนึ่งท่านใดเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นครูสังคมศึกษาที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่จบสาขาสังคมศึกษา มีเพียงส่วนน้อยที่จบสาขาประวัติศาสตร์ มีบางโรงเรียนที่ให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นเป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ โดยครูเหล่านี้เกือบทุกคนมีประสบการณ์ในการทำโครงการนักเรียน เข้าประกวดในสมัยเป็นนักเรียนหรือเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการอื่นมาก่อน จึงได้รับมอบหมาย จากผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์แทนครูสังคมศึกษาที่อายุมาก (ฐิติพร จันทร์ลอย. 2560 : สัมภาษณ์ ; พิชญภา ศรีหริ่ง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

สำหรับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ มีดังนี้

1) ทั้งหมดเป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนจัดทำโครงการเข้าร่วมการประกวดแข่งขัน ทำให้ต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลนักเรียน หากครูสังคมศึกษาไม่สนใจ ผู้บริหารจะมอบหมายให้ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นที่มีประสบการณ์การทำโครงการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาแทน

2) เกือบทั้งหมดเป็นครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์ ดังนั้นการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์จึงมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาระงานสอน ในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งได้นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้สอนและให้นักเรียนทำโครงการประวัติศาสตร์ในรายวิชาประวัติศาสตร์อยู่แล้ว การเข้าร่วมประกวดโครงการประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นการตรวจสอบองค์ความรู้ที่สอนนักเรียนไป โดยมีกรรมการตัดสินซึ่งมีความรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นผู้พิจารณาและนำคำแนะนำ เพื่อนำไปพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ต่อไป (วิลาวัลย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

3) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการประกวดโครงการ เช่น อาจารย์เกรียงไกร นรินทร์ เคยช่วยอาจารย์พิกุล เอกทัศน์ ทำโครงการประวัติศาสตร์สมัยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสารคามพิทยาคมมาก่อน เมื่อมาเป็นครูจึงขอผู้บริหารโรงเรียนทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าร่วม (เกรียงไกร นรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์) อาจารย์ผาณิต พรหมดีมา เคยได้รับเชิญเป็นกรรมการตัดสินโครงการประวัติศาสตร์ระดับจังหวัด (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์) อาจารย์หทัยรัตน์ ทุมวงศ์ ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดโครงการการแข่งขันทักษะวิชาการระดับจังหวัด (หทัยรัตน์ ทุมวงศ์. 2560 : สัมภาษณ์) อาจารย์วราภรณ์ คำแพงศรี เข้าประกวดโครงการคุณธรรมจริยธรรมในการแข่งขันทักษะวิชาการมาก่อน (วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์) อาจารย์ธนกฤต มวยลี มีประสบการณ์เข้าร่วมประกวดโครงการคุณธรรมจริยธรรม (ธนกฤต มวยลี. 2560 : สัมภาษณ์) อาจารย์สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง เคยเข้าร่วมประกวดโครงการวิทยาศาสตร์สมัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์) และ ผู้ที่เคยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาในปีต่อมาโดยอาจารย์ราชวัตร สายา มีประสบการณ์เข้าร่วมประกวดมากที่สุด 6 ปี (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

4) มีส่วนน้อยที่เรียนจบประวัติศาสตร์ แต่เป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะได้รับเลือกให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์

พัฒนาการของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์มีดังนี้

ช่วง พ.ศ.2552-2554 เป็นช่วงเริ่มต้นของการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โรงเรียนที่เข้าร่วมการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมการประกวดโครงการนักเรียนของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ในรายวิชาอื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนประจำจังหวัดหรือโรงเรียนประจำอำเภอ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ใน

ช่วงเวลานี้เป็นครูสังคมศึกษาที่มีบทบาทในโรงเรียนเพียงพอที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุน การทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวด เพราะโครงการประวัติศาสตร์เป็นเรื่องใหม่ ครูจึงต้องใช้ ความพยายามเพื่อขอให้โรงเรียนสนับสนุนการทำโครงการประวัติศาสตร์

ช่วง พ.ศ.2555-2556 เป็นช่วงที่โรงเรียนสนับสนุนให้ครูทำโครงการนักเรียนเพื่อตอบ ตัวชี้วัดในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ดังนั้นในช่วงเวลานี้โรงเรียนต่างๆจึงสนับสนุนให้ครูทำโครงการนักเรียนเข้า ประกวดในรายการต่างๆ โรงเรียนที่เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์จึงมีเพิ่มมากขึ้น บางโรงเรียน ที่ครูสังคมศึกษาไม่สนใจทำโครงการประวัติศาสตร์จะให้ครูวิทยาศาสตร์ทำโครงการประวัติศาสตร์ แทนเพราะเข้าใจว่าการทำโครงการทุกวิชาใช้วิธีการของโครงการวิทยาศาสตร์ หรือให้ครูที่สนใจทำ โครงการประวัติศาสตร์เพื่อเป็นผลงานของโรงเรียน เช่น สอนวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์แต่ ผู้อำนวยการมอบหมายให้ทำโครงการประวัติศาสตร์ (พิชญภา ศรีทรง. 2560 : สัมภาษณ์) สอน คณิตศาสตร์แต่ผู้อำนวยการสนับสนุนการทำโครงการจึงสนใจทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวด แทนครูสอนประวัติศาสตร์ของทางโรงเรียนที่อายุมากแล้ว (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

ช่วง พ.ศ.2557-2559 เป็นช่วงที่การประกวดแข่งขันผลงานนักเรียนได้รับความนิยมเป็น วงกว้างเนื่องจากผลการประกวดมีผลในเชิงบวกที่มีต่อโรงเรียนในการประกันคุณภาพการศึกษา มีผล ต่อผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษาในการพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติราชการและการเลื่อน วิทยฐานะ รวมทั้งนักเรียนในการเข้าศึกษาต่อ (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์) ความต้องการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ในช่วงเวลานี้จึงมีสูงขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้ บางโรงเรียนครูสังคมศึกษาต้องสลับกันเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ เช่น โรงเรียน เกษตรสมบูรณ์วิทยาคม หรือใช้วิธีทำร่วมกันเป็นทีมและมีชื่อเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกัน เช่น โรงเรียนนครขอนแก่น โรงเรียนผดุงนารี โรงเรียนมุกดาหาร สำหรับโรงเรียนที่มุ่งความสำเร็จในการ ประกวดจะตั้งครูที่จบประวัติศาสตร์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์ เช่น โรงเรียน กาศสินธุ์พิทยาสรรพ์ อาจารย์สุคนธมารินทร์ สว่างภพ ได้รับมอบหมายให้ทำโครงการประวัติศาสตร์ ในปีแรกที่ย้ายมาเนื่องจากจบประวัติศาสตร์และสอนประวัติศาสตร์ (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์) โรงเรียนอำนาจเจริญ อาจารย์ธีรฎีกานต์ สุวะพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ เนื่องจากเป็นครูเพียงคนเดียวของโรงเรียนที่จบประวัติศาสตร์และสอนประวัติศาสตร์ ทำโครงการ ประวัติศาสตร์ส่งเข้าประกวดตั้งแต่ปีแรกที่มาสอน (ธีรฎีกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

ช่วง พ.ศ.2560-2561 เป็นช่วงที่ตัวชี้วัดในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เปลี่ยนไปจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ.2559-2563) และครูซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โครงการประวัติศาสตร์ในช่วงก่อนหลายคนได้รับการเลื่อนวิทยฐานะแล้ว ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษา โครงการประวัติศาสตร์ในช่วงนี้จึงเป็นครูบรรจุใหม่จำนวนมากกับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

ประวัติศาสตร์คนเดิมในช่วงก่อนหน้าที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการประกวด ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งประสบความสำเร็จในช่วงก่อนหน้า ในช่วงเวลานี้จะทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการประวัติศาสตร์คนใหม่ของโรงเรียนตนเอง เช่น อาจารย์จักรศิลป์ พาไชยได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปี 2558 เป็นที่เลี้ยงให้อาจารย์วรรณนิภา บัญดิษฐดาจนได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปี 2560 จากนั้นอาจารย์วรรณนิภา บัญดิษฐดาเป็นที่เลี้ยงให้อาจารย์ธันวัดน์ ปานงามได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปี 2561 อาจารย์อรรวรรณ กองพิลาได้รับรางวัลชนะเลิศในปี 2559 จากนั้นเป็นที่เลี้ยงให้อาจารย์จักรพันธุ์ แก้วกัณหางานได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปี 2561

2.3 การคัดเลือกนักเรียนเพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์

หลังจากโรงเรียนตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการจะทำหน้าที่คัดเลือกนักเรียนทำโครงการประวัติศาสตร์ โดยส่วนใหญ่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบในชั่วโมงเรียนวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับโรงเรียนที่ส่งเสริมการเข้าร่วมการประกวดใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อของทางโรงเรียนพร้อมกับโครงการรายวิชาอื่น มีบางโรงเรียนประชาสัมพันธ์ในชุมนุมหรือชมรมทางประวัติศาสตร์เพราะนักเรียนมีความสนใจทางประวัติศาสตร์มากกว่านักเรียนในห้องเรียน และอาจารย์ไม่ได้สอนประวัติศาสตร์ทุกห้องเรียน (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

สำหรับวิธีการคัดเลือกนักเรียนจำแนกได้ดังนี้

1) ทุกโรงเรียนคัดเลือกจากความสนใจของนักเรียนเป็นเบื้องต้น บางโรงเรียนประสบกับปัญหาเด็กไม่สนใจทำโครงการประวัติศาสตร์ ทำให้มีนักเรียนมาสมัครไม่ถึง 3 คนต้องใช้วิธีให้นักเรียนที่มาสมัครไปหาเพื่อนมาร่วมทีมให้ครบ 3 คน และได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวด (กิตติกุล พรหมชาติ. 2560 : สัมภาษณ์ ; ไกรวิญญ์ สุปิณฑิต. 2560 : สัมภาษณ์) หรือบางโรงเรียนมีนักเรียนสนใจเพียง 3 คนครบทีมพอดี (วิลาวัณย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

2) ส่วนใหญ่คัดเลือกนักเรียนเป็นรายบุคคล ตามคุณสมบัติสำคัญดังนี้ นักเรียนที่กล้าพูดกล้าแสดงออก (ปริดาพร แก้วโสภากา. 2560 : สัมภาษณ์ ; พิชญากา ศรีหรั่ง. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์) นักเรียนที่รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเพราะมีความสามารถในการนำเสนอ (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์) นักเรียนจากชุมนุมวัฒนธรรมท้องถิ่นไท่ใต้ที่มีความสามารถในการนำเสนอ (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์) นักเรียนที่สนใจทำโครงการจริงๆเพราะถ้าใจพร้อมจะศึกษาได้ดีและมีความสุขในการทำโครงการ โดยอธิบายให้นักเรียนทราบก่อนว่าจะทำและจะมีการออกเก็บข้อมูลช่วงปิดเทอม (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์) นักเรียนที่มีความพร้อมเพราะเวลาทำโครงการมีจำกัด (ลภัสสรดา เสี่ยงกล้า. 2561 : สัมภาษณ์) เลือกนักเรียนที่นำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจในท้องถิ่นของตนมาเป็นอันดับแรก เพื่อความ

สะดวกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและนักเรียนมีทักษะทางประวัติศาสตร์ (จิรัฏฐิกานต์ สุวะพันธ์.

2560 : สัมภาษณ์) ให้นักเรียนที่มีประสบการณ์การประกวดเป็นตัวเย็นแล้วมารวมทีมกับนักเรียนที่อยู่ในชุมชนใกล้เคียงกับแหล่งเรียนรู้ที่จะศึกษา (วรรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์)

3) บางโรงเรียนคัดเลือกนักเรียนเป็นรายทีม เช่น นำโครงการของนักเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ที่ทำได้ดีน่าสนใจมาส่งประกวด (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์) คัดเลือกจากโครงการของนักเรียนทีมที่ดีที่สุด (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์) แต่เด็กเก่งจะเลือกไปประกวดโครงการอื่น ทำให้ต้องคัดเอาทีมลำดับรองลงมาที่สนใจเข้าประกวดแทน (นันทน์ภัท แสงห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) หรือคัดเลือกจากทีมที่เสนอชื่อเรื่องโครงการที่น่าสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัวที่อยู่ในชุมชน (วรารณ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; ทัยรัตน์ ทุมวงศ์. 2560 : สัมภาษณ์)

4) บางโรงเรียนใช้วิธีชักชวนนักเรียนที่มีคุณลักษณะตามที่ต้องการมาทำโครงการประวัติศาสตร์ตามความสมัครใจ เช่น นักเรียนที่สนใจและตั้งใจเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ (อักษรพร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์) นักเรียนจากชมรมยุวมัคคุเทศก์ที่มีความสามารถในการพูดและสนใจทำโครงการประวัติศาสตร์ (ชนกฤต มวยลี. 2561 : สัมภาษณ์)

สำหรับนักเรียนที่ตัดสินใจเข้าร่วมประกวดโครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และต้องการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน โดยได้รับแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ของตน เช่น

คุณครูนำโครงการประวัติศาสตร์ของรุ่นพี่มาเผยแพร่ในชุมชนประวัติศาสตร์ จึงสนใจอยากทำโครงการประวัติศาสตร์ (วัลยา วรณญาตี. 2560 : สัมภาษณ์)

เคยไปไหว้ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองซึ่งเป็นแบบจีน เราไม่รู้ว่าต้องทำอะไร จุดธูปก็ออกไปไหว้ตรงไหนบ้าง เราไม่รู้อะไรเลยนอกจากรู้ว่าเป็นศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ถามพ่อแม่และเพื่อนไม่มีใครรู้ ครูถามว่าสนใจจะไปโครงการประวัติศาสตร์ไหม หนูสนใจประวัติศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจึงไปชวนน้องที่รู้จักกันมารวมทีมด้วย (พรนัชชา ชาติมนตรี. 2560 : สัมภาษณ์)

ทางโรงเรียนมีการร่วมพิธีบวงสรวง ณ วัดพระธาตุหนองบัวจึงเกิดแนวคิดนำเรื่องวัดพระธาตุหนองบัวมาทำโครงการประวัติศาสตร์ (อุดมศักดิ์ แสนเสาร์. 2560 : สัมภาษณ์)

มีความสนใจในประวัติความเป็นมาของการสร้างวัดพระธาตุหนองบัวว่าทำไมถึงเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือน (อนุชิต ทาระสาร. 2560 : สัมภาษณ์)

เคยไปดูแข่งเรือจึงสนใจทำเรื่องนี้แล้วชวนเพื่อนมาทำโดยรวมทีมกันเอง (มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์)

มีแรงบันดาลใจจากที่ทางโรงเรียนได้พาไปทำบุญที่วัด ซึ่งภายในวัดมีภาพและเรื่องราวของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงมาปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ อำเภอธาตุพนม ทำให้เกิดความสนใจอยากศึกษา (ชัชชฎา ชูโซนาค. 2561 : สัมภาษณ์)

เคยทำโครงการวิชาอื่นมาก่อนแล้ว อยากทำโครงการประวัติศาสตร์ดูว่าต่างจาก
โครงการวิชาอื่นอย่างไร (พลิชฐ์ จิรัฐติกาลกุลเวท. 2560 : สัมภาษณ์)

อาจารย์มาสอนแล้วถามว่าใครเคยทำโครงการ หนูกับเพื่อนจึงยกมือ อาจารย์ถามว่า
สนใจทำโครงการประวัติศาสตร์ไหม หนูกับเพื่อนจึงมาคิดกันและสนใจทำเพราะไม่เคยทำโครงการ
ประวัติศาสตร์มาก่อนเลยอยากลองดู (อาทิตยา พระวอนรัมย์. 2560 : สัมภาษณ์)

สำหรับพัฒนาการของการคัดเลือกนักเรียนเพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์มีการ
เปลี่ยนแปลงน้อยมาก สาเหตุสำคัญคือ มีนักเรียนสนใจทำโครงการประวัติศาสตร์ไม่มาก มีไม่เกิน
20 คนต่อโรงเรียน ทำให้บางโรงเรียนไม่มีโอกาสคัดเลือกนักเรียนและส่วนใหญ่ใช้วิธีการเดิมในการ
คัดเลือกนักเรียน ความเปลี่ยนแปลงที่พบมี 3 ประการ ได้แก่

1) ช่วงเวลาที่เริ่มคัดเลือกนักเรียนพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเข้าประกวดในปีแรกเริ่ม
คัดเลือกนักเรียนหลังจากทางโรงเรียนได้รับหนังสือแจ้งจากหน่วยงานทางการศึกษาต้นสังกัดซึ่งจะ
มาถึงโรงเรียนประมาณปลายเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนมิถุนายน เช่น

เริ่มทำโครงการเดือนพฤษภาคม หลังจากได้รับหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 20 (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

หนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มาถึงโรงเรียนเดือน
มิถุนายน กระชั้นชิดมากจึงต้องรีบหาที่นักเรียน (วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

หนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 กว่าจะมาถึงโรงเรียน
เหลืออีกหนึ่งอาทิตย์ต้องส่ง จึงต้องรีบหานักเรียนและทำโครงการในเวลาจำกัด โชคดีที่นักเรียนทีม
นี้มีความตั้งใจและมีประสบการณ์การทำโครงการในวิชาอื่นมาก่อนจึงเสร็จทันได้ไปแข่ง (ไกรวิชญ์
สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้รับหนังสือประมาณต้นเดือนมิถุนายนจึงเริ่มทำโครงการ (ลักสรดา เสียงล้ำ. 2561 :
สัมภาษณ์)

จากปัญหาการต้องทำโครงการในเวลาจำกัด ทำให้สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งมี
ประสบการณ์จะเริ่มคัดเลือกนักเรียนและทำโครงการไว้ล่วงหน้า เช่น

เนื่องจากส่งเข้าประกวดทุกปี หลังจากเสร็จการประกวดระดับภาคจะนำโครงการที่
ประกวดระดับภาคมาเผยแพร่ในชุมนุมประวัติศาสตร์ และเปิดประเด็นเรื่องที่น่าสนใจไว้เพื่อทำ
โครงการในปีต่อไป จากนั้นคัดเลือกนักเรียนเตรียมไว้ ช่วงปิดภาคเรียนเดือนตุลาคมจึงเริ่มทำ
โครงการ (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

คัดเลือกนักเรียนไว้ล่วงหน้าในภาคเรียนที่ 2 นำนักเรียนศึกษาโครงการประวัติศาสตร์
เตรียมข้อมูลไว้ล่วงหน้า จากนั้นรอดูเกณฑ์ของมูลนิธิฯก่อนว่ามีเปลี่ยนแปลงไหม จึงจัดทำรายงาน
โครงการในภาคเรียนที่ 1 (วิลาวัณย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

เคยเข้าประกวดจึงเตรียมนักเรียนทำโครงการไว้วงหน้า เริ่มทำโครงการตั้งแต่เดือนมกราคม (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์)

มีประสบการณ์มาก่อนจึงทราบว่าหากรอหนังสือจากต้นสังกัดมาถึงโรงเรียนจะทำโครงการไม่ทัน จึงคัดเลือกนักเรียนและทำโครงการไว้วงหน้าตั้งแต่เดือนมกราคม (อักษรพร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์)

2) มีแนวโน้มที่จะเลือกนักเรียนที่มีความสนใจมากกว่านักเรียนที่เก่ง โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งมีประสบการณ์ทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดมาก่อน เช่น

เมื่อก่อนใช้นักเรียนที่เก่งแต่เขาไม่สนใจจึงมีปัญหาในการทำโครงการต้องเปลี่ยนเอานักเรียนอีกทีมที่สนใจมาทำโครงการแทน ตั้งแต่นั้นมาจึงเลือกนักเรียนที่สนใจเป็นสำคัญ (เกรียงไกร นรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

เมื่อก่อนใช้นักเรียนที่เก่งทำโครงการแต่จะมีปัญหาช่วงตอบคำถามคณะกรรมการ เพราะนักเรียนจะทราบเฉพาะเนื้อหาในรายงานโครงการไม่สามารถอธิบายความได้ แต่ช่วงหลังใช้นักเรียนที่สนใจซึ่งจะหาข้อมูลเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยมาอธิบายเพิ่มเติมได้อย่างน่าสนใจ (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

3) คัดเลือกนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำโครงการ เพราะนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำโครงการจะทราบข้อมูลพื้นฐาน ทราบว่าจะไปเก็บข้อมูลกับใคร ที่ไหน ทำให้สะดวกในการเก็บข้อมูล ที่สำคัญคือสามารถนำเสนอและตอบคำถามคณะกรรมการได้อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งในระยะหลังหลายโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดใช้วิธีคัดเลือกนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำโครงการหรือนักเรียนในพื้นที่เข้าร่วมในทีม เช่น

สองปีหลังมานี้จะคัดนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำโครงการไว้เป็นหลัก ซึ่งจะมีประโยชน์มากช่วงตอบคำถามคณะกรรมการ (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนเป็นคนในพื้นที่จึงรู้เรื่องของตนเองอยู่แล้ว สามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลได้เอง รู้ว่าต้องไปขอข้อมูลจากใคร (วิลาวัณย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

เลือกนักเรียนที่ทำโครงการในเรื่องที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง โดยทุกคนในทีมอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และนักเรียนในพื้นที่จะทราบข้อมูลพื้นฐานของเรื่องที่ทำโครงการอยู่แล้ว (ฉัตรฎีกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

2.4 การกำหนดเรื่องเพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์

การกำหนดเรื่องเพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์ เป็นขั้นตอนแรกของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีการดำเนินการต่างกันสรุปได้ดังนี้

1) ส่วนใหญ่เกิดจากความคิดริเริ่มของนักเรียนเองที่มาจากประสบการณ์ความสนใจในท้องถิ่นของตน แล้วนำชื่อเรื่องไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ เช่น

ให้นักเรียนนำเสนอชื่อเรื่องเองตามความสนใจของนักเรียนเอง ตอนเข้าชุมนุมประวัติศาสตร์ โดยสอนนักเรียนจากโครงการของรุ่นพี่ เช่น เรื่องความจริงหลวงพ่อกว้างใหญ่ ทำให้นักเรียนสนใจทำเรื่องพระพุทธรูป (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับข้อมูลของนักเรียนที่ว่า ครุ่นำโครงการของรุ่นพี่มาสอนในคาบชุมนุมประวัติศาสตร์แล้วสนใจอยากทำเรื่องพระพุทธรูป จึงลองหาดูว่านอกจากหลวงพ่อกว้างใหญ่ที่นำเสนอในโครงการของรุ่นพี่แล้วมีพระพุทธรูปองค์ใดในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่น่าสนใจ และพบว่าหลวงพ่อกว้างองค์ดำเป็นพระพุทธรูปสำคัญที่อยู่ในคำขวัญประจำจังหวัดจึงสนใจทำเรื่องหลวงพ่อกว้างดำ (นุรฮัยนี หมัดอารี. 2560 : สัมภาษณ์)

ให้นักเรียนคิดเรื่องที่จะทำกันเอง โดยแนะนำให้ตั้งชื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และมีความน่าสนใจ (กิตติกุล พรหมชาติ. 2560 : สัมภาษณ์) โดยนักเรียนที่ทำโครงการไปไหว้ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองซึ่งเป็นแบบจีน แล้วมีข้อสงสัยในศาลเจ้าพ่อหลักเมือง จึงสนใจศึกษาศาลเจ้าพ่อหลักเมืองและไปชวนน้องที่รู้จักกันมาร่วมทีมด้วย ตอนแรกตั้งชื่อว่า “ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองโยโสธร” ตามสิ่งที่จะศึกษา แล้วเติม “ถ้าจะสิ้นจากจิตใจ” เพื่อให้ที่น่าสนใจจึงเป็นชื่อโครงการว่า “ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองโยโสธร ถ้าจะสิ้นจากจิตใจ” (พรนัชชา ขาติมนตรี. 2560 : สัมภาษณ์)

ให้นักเรียนทำโครงการเรื่องที่น่าสนใจในขอบข่ายประวัติศาสตร์ในชุมชนของตนเองโดยตั้งชื่อมาก่อน จากนั้นเลือกเรื่องที่น่าสนใจของนักเรียนมาทำโครงการโดยปรับชื่อใหม่เป็น “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลวงพ่อกว้าง พระใส่นำสู่การท่องเที่ยวเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน” ที่ใส่คำว่า “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” เพราะคิดว่าเป็นโครงการประวัติศาสตร์ต้องใส่ชื่อประวัติศาสตร์ด้วยให้ชัดเจน ตรงนี้ไม่เข้าใจเพราะเข้าใจประวัติเป็นปีแรก ส่วนที่ใส่ชื่อ “เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดหนองคาย” เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ว่าจังหวัดหนองคายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (วารภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

ให้นักเรียนคิดเรื่องที่จะทำกันเองโดยแนะนำตั้งชื่อที่น่าสนใจสอดคล้องกับเรื่องที่ทำ (ลภัสรดา เสียงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์) โดยนักเรียนที่ทำโครงการได้แรงบันดาลใจมาจากการไปชมแข่งเรือและชวนเพื่อนมาร่วมทำโครงการ โดยชื่อเรื่องตอนประกวดระดับจังหวัดใช้ “ตีช้างน้ำนองसानสัมพันธ์พี่น้องสองฝั่งโขง” แต่ในการประกวดระดับภาคใช้ “ตีช้างน้ำนองสามัคคีพี่น้องริมฝั่งโขง” (มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์)

อาจารย์จะให้นักเรียนเป็นคนเสนอสิ่งที่สนใจในท้องถิ่นของนักเรียนโดยให้ตั้งไว้หลายหัวข้อก่อน แล้วจึงไปปรึกษาอาจารย์ว่าจะทำเรื่องใดดี พวกเราเป็นชาวบ้านเปือย ซึ่งมีเสมาพันปีเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีคุณค่าในท้องถิ่นของเรา จึงอยากจะทำการศึกษาความเป็นมาของเสมาพันปีและชุมชนบ้านเปือย เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่และนำไปต่อยอดแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในท้องถิ่น (ณัฐนันท์ ธรรมสาร. 2560 : สัมภาษณ์) โดยใช้ข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อตั้ง

ชื่อเรื่องเป็นลำดับสุดท้าย เพราะหากตั้งชื่อเรื่องก่อนแต่ข้อมูลที่ได้อาจไม่สามารถอธิบายชื่อเรื่องได้
โครงการจะไม่น่าสนใจ (ธีรศักดิ์ กานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

2) อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการชักชวนนักเรียนทำโครงการตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา
เห็นสมควร เช่น

ให้นักเรียนทำเรื่องวัดถ้ำสุวรรณคูหา เพราะต้องการนำเสนอประวัติและความสำคัญ
ของวัดถ้ำสุวรรณคูหา ซึ่งมีอิทธิพลทางวัฒนธรรมต่อชาวอำเภอสุวรรณคูหา (พิชญาภา ศรีหรั่ง.
2560 : สัมภาษณ์)

เหลือเวลาอีกหนึ่งอาทิตย์ต้องส่งและมีนักเรียนสมัครทำโครงการเพียงคนเดียว
ต้องให้นักเรียนไปหาเพื่อนมาเพิ่ม แนะนำให้นักเรียนทำเรื่องหมอเป่า เพราะตนเองสนใจเรื่อง
ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นทายาทของหมอเป่าที่มีชื่อเสียง รวมทั้งมีศูนย์สมุนไพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เรียนรู้ สำหรับชื่อเรื่องนั้นให้นักเรียนลองตั้งกันเอง (ไกรวิชัย สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์)
โดยตอนแรกตั้งชื่อเรื่องว่า “หมอเป่า” ต่อมาเพิ่มปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาในท้องถิ่นอำเภอเมือง
เพื่อจำกัดขอบเขตการศึกษา (พลิชฐ์ จิรัฐติกาลกุลเวท. 2560 : สัมภาษณ์)

ให้นักเรียนทำโครงการเกี่ยวกับคนไทพวนบ้านฝื่อ เพราะทางโรงเรียนเป็นที่ตั้งของ
ชมรมไทพวนบ้านฝื่อ และนักเรียนเป็นชาวไทพวน จึงทำเรื่องเกี่ยวกับประเพณีไทพวนบ้านฝื่อ โดย
ชื่อโครงการเดิมตอนประกวดระดับจังหวัดคือ “ตามรอยประเพณีไทพวนบ้านฝื่อ” แต่กรรมการระดับ
จังหวัดแนะนำให้ใช้คำว่า “ฮีต” แทนประเพณีเพื่อแสดงถึงความเป็นอีสาน และเติมโดยมัดคทุเทศก์
น้อยจิตอาสา เพื่อแสดงถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยว (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

ตนเองเป็นคนไทยย้ายมาจากอำเภอท่าอุเทน แต่คนที่อำเภอกุสุมาลย์เป็นไทโส้ จึง
สนใจอยากรู้วัฒนธรรมไทโส้ (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์) ส่วนนักเรียนซึ่งเป็นชาวไทโส้
ต้องการศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของเราให้รู้จักความเป็นมาของท้องถิ่นให้มากขึ้น ต้องการรู้จัก
วัฒนธรรมไทโส้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันที่มาจากต่างหมู่บ้าน (เพชรลดา นาคำ, ชลิตา ศิรินาม
และอภิสร บงบุตร. 2561 : สัมภาษณ์)

3) อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการแนะนำหัวข้อให้นักเรียนเลือกนำไปทำโครงการ เช่น
แนะนำให้นักเรียนทำโครงการเกี่ยวกับโบราณสถานสำคัญในท้องถิ่น และตั้งชื่อให้
เข้าใจง่าย น่าสนใจ เพราะกรรมการระดับจังหวัดมักจะให้โรงเรียนที่ทำเรื่องเกี่ยวกับโบราณสถานใน
จังหวัดชนะการประกวดระดับจังหวัด (นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) นักเรียนจึงเลือกทำ
เรื่องพระธาตุกุดจอก ซึ่งเป็นโบราณสถานสำคัญของอำเภอเกษตรสมบูรณ์และตั้งชื่อโครงการว่า
“พระธาตุกุดจอกกับคติความเชื่อชุมชน” (เพ็ญญา หาญแท้. 2560 : สัมภาษณ์)

ส่วนตัวสนใจทำเรื่องผ้าไหมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ของอำเภอนาโพธิ์ แต่จาก
ประสบการณ์พบว่าจังหวัดนี้กรรมการจะเน้นสิ่งก่อสร้างที่แปลกที่ที่อื่นไม่มี มีโรงเรียนส่งประกวด

4-5 โรงเรียนส่วนใหญ่มาจากโซนที่มีปราสาทหิน แต่ที่นาโพธิ์ไม่มีจึงแนะนำให้นักเรียนทำเรื่อง
สิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจในท้องถิ่น ซึ่งนักเรียนเลือกทำเรื่องสิมที่จำางขวางแควมาสร้าง น่าเสียดายที่
นักเรียนที่ทำโครงการไม่ใช่คนในหมู่บ้านนั้น ถ้าเป็นคนในหมู่บ้านนั้นเขาอาจรู้สึกกว่านี้ (ผาณิต
พรหมติมา. 2560 : สัมภาษณ์) นักเรียนที่ทำโครงการตั้งชื่อเรื่องว่า “แนม ฮอย รอย แกว ในสิมไทย”
โดยเลือกใช้คำภาษาถิ่นเพื่อดึงดูดความสนใจ (ฉันทรรักษ์. 2560 : สัมภาษณ์)

แนะนำให้ให้นักเรียนที่ทำโครงการเลือกทำเรื่องในท้องถิ่น เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับคำขวัญ
ประจำอำเภอเฉลิมพระเกียรติ เหตุการณ์สำคัญของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ และให้ตั้งชื่อเรื่องสื่อถึง
สิ่งที่จะศึกษามีเหตุการณ์ สถานที่ และมิติเวลา (วิลาวัลย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

4) จากการศึกษารายงานโครงการและรายงานผลการประกวด พบว่า มีการนำโครงการ
ที่เคยใช้ในการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ในปีก่อนหน้ามาปรับปรุงประเด็นนำเสนอ เช่น

โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำโครงการเกี่ยวกับบุญคุณลาน
เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2555 และปี 2557

โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดขอนแก่น ทำโครงการเรื่องสืบสานภูมิปัญญา
บรรพชนคนบ้านงู เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2557 ได้รับรางวัลชมเชย ต่อมาทำ
โครงการเรื่องสืบสานภูมิปัญญาบรรพชนคนบ้านงูจางอแง เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในปี 2558

โรงเรียนบ้านยางเตี้ยโคกรัง จังหวัดชัยภูมิ ทำโครงการเกี่ยวกับชาวภูษุหรือ
ชาวบนเข้าประกวดในระดับประถมศึกษาในปี 2559 ได้รางวัลที่ 2 และในปี 2560 ได้รับรางวัลชมเชย

โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง จังหวัดนครราชสีมา ทำโครงการเกี่ยวกับพัฒนาการ
ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน
ปี 2557 ได้รับรางวัลชนะเลิศ และในปี 2558 ต่อมาเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี
2560

โรงเรียนเจ็ดสีวิทยาคาร จังหวัดบึงกาฬ ทำโครงการเกี่ยวกับวัดถ้ำภูชาเข้าประกวด
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2558 และปี 2559

โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ทำโครงการเกี่ยวกับคลองสมถวิล
เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2554 ได้รับรางวัลชนะเลิศ และเข้าประกวดในระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2556 ได้รับรางวัลชนะเลิศ และทำโครงการเกี่ยวกับชุมชนกวย
บ้านสะเดาหวาน จังหวัดมหาสารคาม เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2559 และ
ในปี 2560 ได้รับรางวัลชนะเลิศ

โรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม ทำโครงการเกี่ยวกับปรางค์กู่บ้านเขวาเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2559 และในปี 2560 ได้รับรางวัลชนะเลิศ ต่อมาเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2561 ได้รับรางวัลชนะเลิศ

โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ทำโครงการเกี่ยวกับประเพณีการไหว้บรรพบุรุษชาวเวียดนามเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2557 และเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2558

โรงเรียนมหาชนะชัยพิทยาคม จังหวัดยโสธร ทำโครงการเกี่ยวกับประเพณีแห่มาลัยข้าวตอกบ้านฟ้าหยาด เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2554 ได้รับรางวัลที่ 3 และเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2557

โรงเรียนยโสธรพิทยาคม จังหวัดยโสธร ทำโครงการเกี่ยวกับชุมชนบ้านสิงห์ท่าเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2559 ได้รับรางวัลที่ 3 และประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2560 ได้รับรางวัลที่ 3 และในปี 2561 ทำโครงการเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อหลักเมืองยโสธรเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2560 และปี 2561

โรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญ จังหวัดเลย ทำโครงการเรื่องพระธาตุศรีสองรักดินแดนแห่งสัจจะและไมตรีพี่น้องไทย-ลาว เข้าประกวดในระดับประถมศึกษาในปี 2557 และเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2560

โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 ยุติธรรมวิทยา จังหวัดสกลนคร ทำโครงการเกี่ยวกับมวยโบราณเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2555-2557 และปี 2561

โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม จังหวัดสกลนคร ทำโครงการเรื่องสืบสานตำนานไส้ท่งบั้งเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2558 และปี 2560

โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลำภู ทำโครงการเรื่องนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน เข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2558 และในปี 2559 ได้รับรางวัลชนะเลิศ

โรงเรียนอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ทำโครงการเกี่ยวกับเสมาพันปีเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2557 และในปี 2560 เข้าประกวดทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้รับรางวัลชมเชยทั้งสองระดับ

โรงเรียนไร่ไต้ประชาคม จังหวัดอุบลราชธานี ทำโครงการเกี่ยวกับวัดหนองบัวเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2558 ได้รับรางวัลชมเชย และเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2560 ได้รับรางวัลที่ 2

สำหรับพัฒนาการของการกำหนดเรื่องเพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์ จากการศึกษา รายงานโครงการและรายงานผลการประกวดสามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลา ดังนี้

1) ช่วงพ.ศ.2552-2556 เป็นช่วงแรกของการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ ซึ่งจำนวนโรงเรียนที่ส่งโครงการเข้าประกวดมีจำนวนน้อย บางจังหวัดไม่มีโรงเรียนใดส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดหรือส่งเข้าประกวดเพียงโรงเรียนเดียวการแข่งขันจึงมีน้อย นอกจากนี้ความเข้าใจเรื่องโครงการประวัติศาสตร์ยังมีน้อย เนื้อหาที่นำมาทำโครงการประวัติศาสตร์จึงคล้ายคลึงกันดังนี้

เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติที่ศึกษาในหนังสือแบบเรียน หรือนำเสนอส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับเมืองของตน หรือนำเนื้อหาจากเอกสารราชการเล่มใดเล่มหนึ่งมานำเสนอ จึงไม่ได้เกิดความรู้ใหม่และไม่ประสบความสำเร็จในการประกวด ส่วนใหญ่เป็นเรื่องประวัติศาสตร์ชาติ ประวัติศาสตร์เมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งโบราณคดีต่างๆ

เป็นเรื่องราวในลักษณะแนะนำจังหวัดตามคำขวัญประจำจังหวัด สถานที่ท่องเที่ยว ประเพณี ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และชาติพันธุ์ที่สำคัญของจังหวัด ส่วนใหญ่นำเสนอในลักษณะความรู้ทั่วไปว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีความสำคัญก่อให้เกิดความภาคภูมิใจอย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมในระดับภาคจะพบว่าข้อมูลของแต่ละจังหวัดไม่ได้แตกต่างกันมากนัก เพราะยังไม่สามารถแสดงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นและขาดความสัมพันธ์กับผู้คนในท้องถิ่น

นำโครงการที่เป็นผลงานของโรงเรียนที่ทำร่วมกับทางจังหวัดหรือโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดโครงการนักเรียนในรายการอื่นมาส่งเข้าประกวด ซึ่งทำให้โครงการนั้นมีความน่าเชื่อถือและชนะการประกวดระดับจังหวัด เมื่อมาถึงระดับภาคพบว่าส่วนใหญ่เป็นโครงการที่มีประโยชน์และน่าสนใจแต่ไม่ใช่โครงการประวัติศาสตร์เนื่องจากขาดมิติของเวลาและความสัมพันธ์กับผู้คนจึงไม่ได้รับรางวัลระดับภาค เช่น โครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ โครงการเกี่ยวกับศิลปะการแสดงหรือศิลปวัฒนธรรมอื่นๆ

โครงการที่ประสบความสำเร็จในระยะแรกเป็นโครงการที่ศึกษาเรื่องเฉพาะซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของท้องถิ่น เช่น คลองสมถวิลของจังหวัดมหาสารคาม เพลงโคราชของจังหวัดนครราชสีมา ประเพณีแห่มาลัยข้าวตอกของอำเภอมหาชนะชัย เป็นต้น

สำหรับความเปลี่ยนแปลงของเนื้อหาโครงการประวัติศาสตร์เกิดขึ้นจากการที่โรงเรียนเห็นความสำคัญของการประกวดโครงการนักเรียนของทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในขณะที่ผลงานจากการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีผลต่อความดีความชอบในการปฏิบัติราชการและการเลื่อนวิทยฐานะของครู ทำให้มีโรงเรียนเข้าร่วมการประกวดเพิ่มมากขึ้น อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีบทบาทในการกำหนดเนื้อหามากขึ้น การแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นทำให้เนื้อหาในการประกวดโครงการเปลี่ยนไป

2) ช่วงพ.ศ.2557-2561 เป็นช่วงที่การประกวดโครงการมีการแข่งขันสูงขึ้นทำให้เนื้อหาโครงการเปลี่ยนไปดังนี้

ประเด็นในการศึกษาเปลี่ยนจากการนำเสนอเพียงประวัติความเป็นมาและความสำคัญ มาเป็นการนำเสนออัตลักษณ์และความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบันเพิ่มเติม โดยจะพบว่ามีให้นำชื่อเฉพาะหรือชื่อสถานที่และคำที่แสดงถึงวิถีชีวิตของผู้คนมาใช้ในการตั้งชื่อเรื่อง เช่น คำว่า วิถีชีวิต สืบสาน ความสัมพันธ์ ความศรัทธา ซึ่งหากโครงการใดสามารถนำเสนออัตลักษณ์และความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบันได้เด่นชัดกว่าจะทำให้โครงการมีความโดดเด่นยิ่งขึ้น และมีโอกาสได้รับรางวัลสูงขึ้น และมีแนวโน้มว่าโครงการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน จะได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นเพราะมีอัตราจำนวนโครงการที่ได้รับรางวัลต่อจำนวนโครงการที่เข้าประกวดระดับภาคมากที่สุด โดยได้รับรางวัล 6 โครงการจาก 13 โครงการที่ส่งเข้าประกวด

มีการนำโครงการเดิมที่ใช้ในการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ในปีก่อนหน้านี้มาส่งประกวดอีกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลจากการประกวดในปี 2556 ที่โรงเรียนสารคามพิทยาคม นำโครงการเรื่องคลองสมถวิลที่ชนะเลิศการประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2554 มาส่งเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2556 และได้รับรางวัลชนะเลิศอีก โดยโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2559-2561 เป็นโครงการที่เคยส่งเข้าประกวดมาก่อนแล้วนำไปปรับวัตถุประสงค์กลับมาส่งเข้าประกวดใหม่

มีการเลียนแบบโครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวด หากโครงการเกี่ยวกับเรื่องใดได้รับรางวัลจากการประกวดจะนิยมทำโครงการเรื่องนั้น เช่น โครงการเกี่ยวกับพระพุทธรูป ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประถมศึกษาในปี 2557 และชนะเลิศระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2558 รวมทั้งได้รับรางวัลจากการประกวดทุกปี ทำให้โครงการเกี่ยวกับพระพุทธรูปนิยมทำอย่างต่อเนื่องทุกปีทั้ง 3 ระดับ หรือโครงการเกี่ยวกับศาลหลักเมืองหรือศาลสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นได้รับรางวัลที่ 2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปี 2558 และชนะเลิศระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2559 จึงเป็นที่นิยมทำโครงการอย่างต่อเนื่องในระดับมัธยมศึกษา ส่วนระดับประถมศึกษาโครงการที่ได้รับความนิยมและมีโอกาสได้รับรางวัลจากการประกวดมากที่สุดในช่วงนี้คือ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอาจารย์เกรียงไกร นรินทร์ได้ให้นักเรียนที่ทำโครงการมีประสบการณ์ด้วยตนเองกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักเรียนทำโครงการ ซึ่งทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประถมศึกษาในปี 2558 และ 2559 ส่วนปี 2560 ถูกปรับแพ้ในระดับจังหวัดเนื่องจากใช้นักเรียนที่มียุทธศาสตร์เดียวกับที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในปี 2559 ซึ่งผิดกติกา ก่อนที่จะย้ายโรงเรียนและเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปี 2561 (เกรียงไกร นรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์) หลังจากนั้นโรงเรียนอื่นๆได้เลียนแบบทำตามกัน ซึ่งคณะกรรมการในระดับประถมศึกษาจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอและตอบคำถามหากนักเรียนมีประสบการณ์กับเรื่องที่ทำโครงการมีโอกาสสูงที่จะได้รางวัล (ปานใจ จิรวรรณเดช. 2562 : สัมภาษณ์)

สำหรับโครงการเรื่องใดที่ไม่ประสบความสำเร็จความนิยมจะลดลง เช่น ประวัติศาสตร์ชาติ
ประวัติศาสตร์เมือง โบราณสถาน พิธีกรรม ชาติพันธุ์ โดยในบางปีบางระดับไม่มีโครงการดังกล่าว
เข้าประกวดในระดับภาค

เปลี่ยนจากเรื่องราวทั่วไปมาเป็นเรื่องราวที่มีความเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นโดยระบุชื่อ
เฉพาะกำกับในชื่อเรื่อง เนื่องจากการนิยมเลียนแบบโครงการที่เคยได้รับรางวัลจากการประกวดทำให้
มีโอกาสสูงที่จะทำเรื่องเดียวกับโครงการของโรงเรียนอื่น นอกจากนี้การทำเรื่องราวเฉพาะทำให้
ขอบเขตการศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น ศึกษาทำความเข้าใจได้ง่ายกว่าเดิม และยังแสดงถึงอัตลักษณ์ของ
ของถิ่นอีกด้วย โดยนิยมใช้ชื่อสถานที่ในท้องถิ่นแสดงความเฉพาะเจาะจง ตัวอย่างเช่น จากสิมอีสาน
มาเป็นสิมวัดโพธาราม สิมอีสานบ้านนาจารย์ หรือ จากศาลปู่ตามาเป็นศาลปู่พญานาคบ้านนาฝาย
ศาลปู่ตาชาวผู้ไทเมืองหนองสูง

เปลี่ยนจากเรื่องราวของจังหวัดมาเป็นเรื่องราวของท้องถิ่น เนื่องจากการนำเนื้อหา
ของคำขวัญประจำจังหวัด หรือสิ่งที่มีชื่อเสียงของจังหวัดมาทำโครงการประวัติศาสตร์ จะซ้ำซ้อนกับ
โครงการของโรงเรียนอื่นในจังหวัดเดียวกัน และสู้โรงเรียนเจ้าของพื้นที่ไม่ได้ เช่น ในปี 2557
โรงเรียนสิรินธรทำโครงการเรื่องภูมิปัญญาการคล้องช้างของจังหวัดสุรินทร์ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกับ
โรงเรียนช้างบุงวิทยาที่นักเรียนผู้ทำโครงการเป็นลูกหลานควาญช้าง ดังนั้นโรงเรียนช้างบุงวิทยาจึง
ได้เป็นตัวแทนจังหวัดสุรินทร์เข้าไปประกวดระดับภาค (ไกรวิชญ์ สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์)
สอดคล้องกับผาณิต พรหมดีมาที่ว่าโรงเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์นิยมทำเรื่องปราสาทหินแต่อำเภอ
นาโพธิ์เราไม่เด่นเรื่องนี้ ถ้าเราทำเรื่องปราสาทหินเหมือนโรงเรียนอื่นคงสู้เขาไม่ได้ จึงแนะนำให้
นักเรียนนำเรื่องที่โดดเด่นในท้องถิ่นของตนมาทำโครงการ (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์)

บางโรงเรียนทำโครงการเดียวกันส่งเข้าประกวดในสองระดับ โดยโรงเรียน
มัธยมศึกษาส่งเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษาส่งเข้าประกวดในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ซึ่งคณะกรรมการตัดสินบางจังหวัดถือจะเป็นโครงการเดียวกันจะให้สิทธิเข้าประกวดในระดับภาค
เพียงระดับเดียว เช่น จังหวัดนครพนมและจังหวัดอุดรธานี (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์ ;
ธนกฤต มวยลี. 2561 : สัมภาษณ์) แต่บางจังหวัดสามารถเข้าประกวดระดับภาคได้ทั้งสองระดับ
เพราะไม่มีกติกาห้ามไว้ เช่น โรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญ จังหวัดเลย ทำโครงการเรื่องเดียวกัน
เข้าประกวดในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยในปี 2558 ทำโครงการ
เรื่องประเพณีฝิ่นน้ำ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และในปี 2559 ทำเรื่องประเพณีซำสะกั่ววิถีชุมชน
บ้านนาอ้อ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เช่นเดียวกับโรงเรียนอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ
ทำโครงการเรื่องเดียวกันส่งเข้าประกวดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดย

ในปี 2559 ทำเรื่องหมอลำ บ้านปลาค้าว อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ และในปี 2560 ทำเรื่อง
เสมาพันปี บ้านเปือยหัวดง จังหวัดอำนาจเจริญ

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้ ห้องสมุดใน
โรงเรียน หอสมุดของมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น วัด สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงาน
โบราณคดี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ ศูนย์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์และศูนย์
การเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือหรือเอกสาร อินเทอร์เน็ต สัมภาษณ์ข้อมูลจากคนใน
ท้องถิ่น และถ่ายภาพจากสถานที่จริง

พัฒนาการของการเก็บรวบรวมข้อมูล พอจำแนกได้ดังนี้

1) ช่วง พ.ศ.2552-2553 การสืบค้นข้อมูลในช่วงเวลานี้เน้นการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร
เป็นหลัก โดยนิยมใช้เอกสารเล่มหลักที่เกี่ยวข้องแล้วอาศัยเล่มอื่นมาเสริมอีก 2-6 เล่ม สำหรับแหล่ง
เรียนรู้นิยมใช้ห้องสมุดของโรงเรียนและเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก มีการใช้ภาพจาก
เอกสารหรือภาพถ่ายจากการลงพื้นที่ประกอบเนื้อหา

2) ช่วง พ.ศ.2554-2557 เป็นช่วงที่เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดย
เกือบทุกโรงเรียนอ้างว่าใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้แสดงข้อมูลหรืออ้างอิงข้อมูล
จากการสัมภาษณ์ไว้ในเนื้อหาโครงงาน บางโรงเรียนที่ใช้แบบสอบถามแทนการสัมภาษณ์ โดยข้อมูล
ที่เก็บจากแบบสอบถามเกือบทั้งหมดสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ที่ได้จาก
โครงงาน มีการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและใช้ภาพถ่ายจากสถานที่จริงประกอบ สำหรับการ
ใช้เอกสารยังคงใช้รูปแบบเดิม แต่เพิ่มเอกสารที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องที่ทำโครงงาน เช่น เอกสาร
เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การสอนประวัติศาสตร์ ความพึงพอใจ เป็นต้น

3) ช่วง พ.ศ.2558-2561 เป็นช่วงที่นิยมเก็บรวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โดย
เกือบทุกโรงเรียนใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต บางโรงเรียนใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตแหล่งเดียว บาง
โรงเรียนใช้รูปภาพจากอินเทอร์เน็ตแต่ไม่ใช่ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต อีกสิ่งที่ยอดนิยมในช่วงเวลานี้คือ
การเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยเน้นการถ่ายภาพสถานที่จริงและการสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ การสัมภาษณ์
ส่วนใหญ่เป็นการสัมภาษณ์ทั้งผู้รู้และผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น มีบางโรงเรียนเจาะจงคุณสมบัติของผู้ให้
สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะ มีส่วนน้อยที่สัมภาษณ์บุคคลทั่วไป การสืบค้นจากเอกสารยังคงใช้
เอกสารเล่มหลักเหมือนเดิม ที่เพิ่มเติมในช่วงนี้คือนิยมนางานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการทำ
โครงงาน

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นปัญหามากในการทำโครงงานประวัติศาสตร์ เพราะหนังสือ
แบบเรียนของแต่ละสำนักพิมพ์กล่าวถึงขั้นตอนนี้แตกต่างกัน และไม่ได้ยกตัวอย่างขั้นตอนการปฏิบัติ

ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ซึ่งไม่ได้จบประวัติศาสตร์จึงอ่านหนังสือและตีความเอาตามความเข้าใจของตนแล้วแนะนำนักเรียนให้ทำ ซึ่งมีอาจารย์ที่ปรึกษาบางท่านยอมรับว่าไม่รู้จะแนะนำนักเรียนอย่างไร เพราะไม่ได้เรียนมาและหนังสือแบบเรียนที่มีให้ข้อมูลน้อยมากเพียงหน้าสองหน้าส่วนใหญ่จะแนะนำให้นักเรียนนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นและเนื้อหา จากนั้นเปรียบเทียบหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากหลักฐานที่ต่างกัน และนำข้อมูลมาเรียบเรียงนำเสนอตามลำดับเหตุการณ์ และการเขียนโครงการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ในประเด็นนี้ไม่พบพัฒนาการที่พอจะจำแนกได้ โดยส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ของโครงการ มีบางส่วนที่วิเคราะห์ตามแหล่งข้อมูล เช่น ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.7 การสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้การคัดลอกข้อมูลจากเอกสารเล่มหลัก มีบางโรงเรียนที่นำข้อมูลจากแหล่งอื่นมาสังเคราะห์ข้อมูล สามารถจำแนกพัฒนาการได้ดังนี้

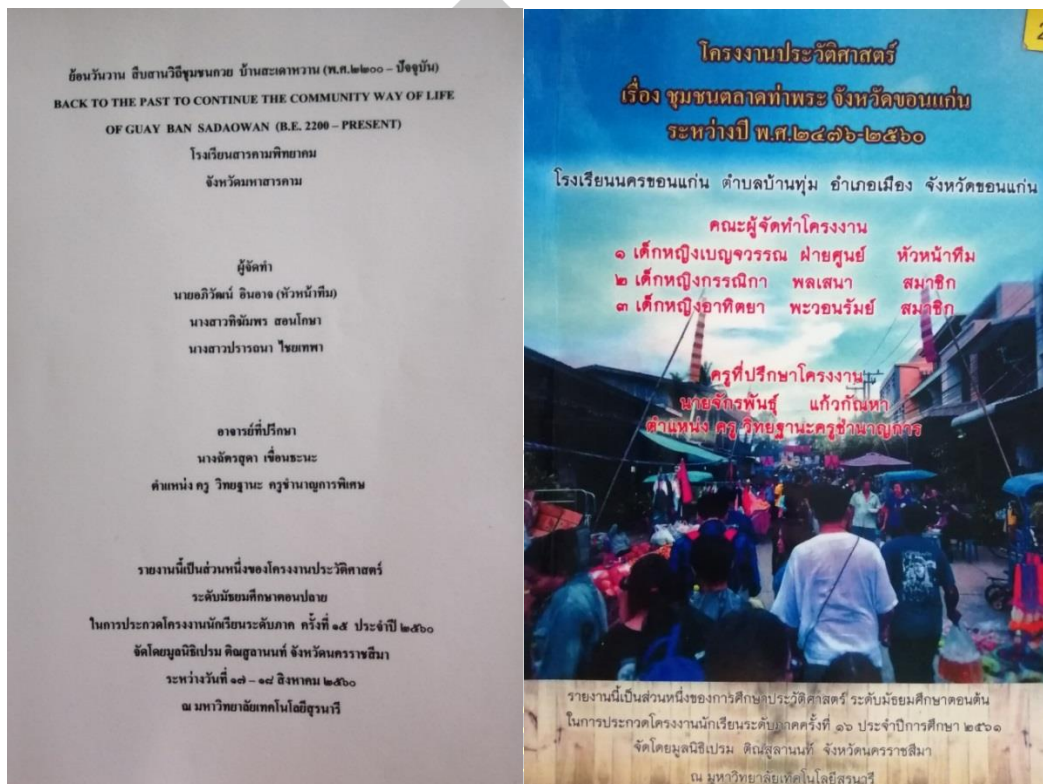
- 1) ช่วง พ.ศ.2552-2556 เกือบทั้งหมดสังเคราะห์ข้อมูลโดยคัดลอกข้อมูลจากเอกสารเล่มหลักและนำเสนอตามจุดประสงค์ของโครงการในผลการศึกษา สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่สังเคราะห์ข้อมูลตามลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ
- 2) ช่วง พ.ศ.2557-2561 ส่วนใหญ่ยังคงใช้การคัดลอกข้อมูลจากเอกสารเล่มหลักและนำเสนอตามจุดประสงค์ของโครงการในผลการศึกษา สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ อินเทอร์เน็ต และสภาพพื้นที่ มาสังเคราะห์ข้อมูลตามลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์

2.8 การเขียนรายงานโครงการประวัติศาสตร์

การเขียนรายงานโครงการประวัติศาสตร์ มุลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา กำหนดให้มีข้อมูลต่อไปนี้ในรายงานโครงการประวัติศาสตร์ ได้แก่ ปกหน้า ปกใน บทคัดย่อ กิตติกรรมประกาศ สารบัญ เนื้อหาประกอบด้วย ความเป็นมา วัตถุประสงค์ เนื้อหาทางด้านสังคม ประวัติศาสตร์ ผลการดำเนินงานที่อธิบายวิธีดำเนินการ การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล การเรียบเรียงและนำเสนอ สรุปผล และอภิปรายผล บรรณานุกรม รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (ถ้ามี) ภาคผนวก (ถ้ามี)

2.8.1 ส่วนหน้าของรายงานโครงการ ได้แก่ ปกหน้า ปกใน บทคัดย่อ กิตติกรรมประกาศ และสารบัญ เกือบทุกโครงการแสดงข้อมูลได้ครบถ้วน โดยแต่ละโครงการมีความแตกต่างกัน ดังนี้

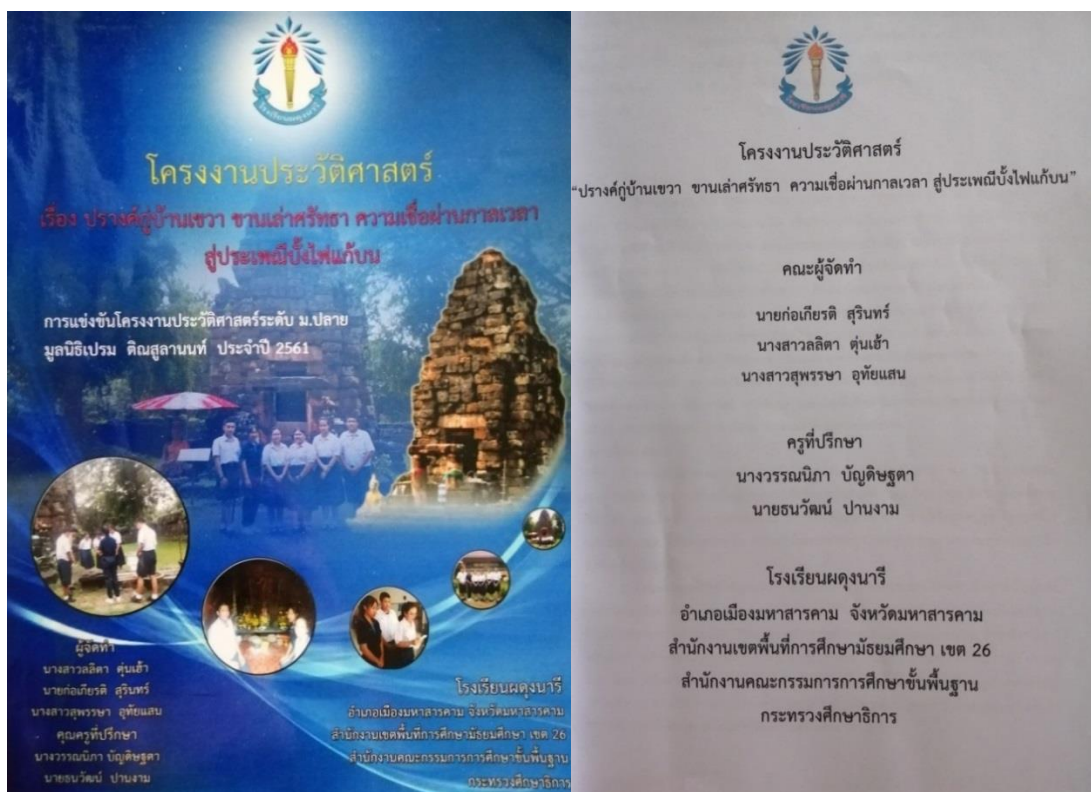
- 1) ปกหน้า ทุกโครงการมีข้อมูลครบตามรูปแบบ แต่ส่วนใหญ่แสดงข้อมูลไม่ตรงกับตำแหน่งตามรูปแบบ และบางโครงการมีภาพประกอบหรือใช้ภาพเป็นพื้นหลังของปกหน้า ดังนี้

ภาพประกอบ 9 ปกหน้าโครงการแบบไม่มีภาพหลังและแบบมีภาพหลัง

2) ปกใน เกือบทั้งหมดจะแสดงข้อมูลเดียวกับปกหน้า สำหรับโรงเรียนที่ใช้ภาพเป็นพื้นหลังที่ปกหน้าจะนำภาพพื้นหลังออก โรงเรียนที่ใช้ภาพประกอบในปกหน้าจะนำภาพประกอบออกและปรับตำแหน่งข้อมูล ตามภาพประกอบดังนี้

พหุ อนุ ทั โตะ ชี เว

ภาพประกอบ 10 ปกหน้าแบบมีภาพและปกในที่ไม่มีภาพ

3) บทคัดย่อ เกือบทุกโครงการมีบทคัดย่อ ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ โดยส่วนนำแสดงชื่อโครงการ สถานศึกษา ชื่อคณะผู้จัดทำโครงการ ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และปีการศึกษา ในส่วนเนื้อหาบทคัดย่อส่วนใหญ่กล่าวถึงวัตถุประสงค์และผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์เป็น รายข้อ บางโครงการแสดงกลุ่มตัวอย่าง วิธีดำเนินการ และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระหว่างวัตถุประสงค์และผลการศึกษา สำหรับโครงการที่ไม่ใช้รูปแบบวิทยานิพนธ์จะแสดงเพียงผลการศึกษาโดยสรุป

4) กิตติกรรมประกาศ เกือบทุกโครงการมีกิตติกรรมประกาศ โดยส่วนใหญ่มักกล่าวขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู ผู้ปกครองที่ให้การสนับสนุนการทำโครงการ จากนั้นกล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูลโดยบางโครงการระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย กล่าวขอบคุณบุคลากรของหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือในการทำโครงการ

5) สารบัญ เกือบทุกโครงการมีสารบัญ บางโครงการมีสารบัญภาพหรือบัญชีภาพประกอบ สารบัญตาราง บางโครงการแสดงรายการเพียงชื่อบท บางโครงการแสดงหัวข้อของแต่ละบทด้วยบางบท สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศส่วนใหญ่จะมีสารบัญ สารบัญภาพ สารบัญตาราง และแสดงหัวข้อของทุกบทในสารบัญ

2.8.2 ส่วนเนื้อหาของรายงานโครงการ ได้แก่ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ เนื้อหาทางด้านสังคมประวัติศาสตร์ ผลการดำเนินงาน บรรณานุกรม รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ และภาคผนวก รายงานโครงการแต่ละเล่มเขียนแตกต่างกันดังนี้

2.8.2.1 ความเป็นมา การเขียนความเป็นมาในการทำโครงการของแต่ละโครงการแตกต่างกัน ดังนี้

1) ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเขียนความเป็นมาในรูปแบบวิทยานิพนธ์ โดยกล่าวถึงบริบททั่วไปในสังคมไทย บริบทของพื้นที่ศึกษา ข้อมูลทางวิชาการของประเด็นที่ศึกษา สาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนผู้ทำโครงการสนใจศึกษาโครงการประวัติศาสตร์เรื่องนั้นๆ จากนั้นเขียนสรุปว่าจากที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้ คณะผู้จัดทำได้จัดทำโครงการประวัติศาสตร์เรื่องนั้นๆขึ้น โครงการส่วนใหญ่ไม่อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในส่วนความเป็นมา แต่โครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศเกือบทุกโครงการมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

2) จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่ทำโครงการพบว่า ส่วนใหญ่สาเหตุที่นักเรียนทำโครงการซึ่งเขียนในความเป็นมาไม่ตรงกับสาเหตุที่แท้จริงจากการสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งเกิดจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความสำคัญต่อรูปแบบการเขียนความเป็นมาเชิงวิชาการมากกว่าสาเหตุที่แท้จริงจากความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน มีเพียงโครงการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ที่เขียนความเป็นมาโดยกล่าวถึงสาเหตุที่นักเรียนทำโครงการจากความคิดเห็นโดยตรงของนักเรียนเป็นหลักแล้วจึงอ้างอิงข้อมูลเชิงวิชาการประกอบ ซึ่งโครงการนักเรียนควรให้ความสำคัญต่อการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการประวัติศาสตร์ที่ให้ความสำคัญต่อความรู้สึกและพฤติกรรมของมนุษย์ ในขณะที่บางโครงการเขียนความเป็นมาโดยนำเสนอแต่ข้อมูลทางวิชาการโดยไม่บอกเหตุผลที่นักเรียนทำโครงการประวัติศาสตร์

3) ส่วนใหญ่กล่าวถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้โครงการเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นวิธีการเขียนงานวิจัยทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาจบการศึกษา มา แต่เป็นการเขียนความเป็นมาที่ไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ที่ต้องการให้นักเรียนทำโครงการจากความภาคภูมิใจไม่ใช่ปัญหา โครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะกล่าวถึงความสำคัญหรืออัตลักษณ์ที่น่าสนใจของเรื่องที่ทำโครงการด้วยความภาคภูมิใจจึงต้องการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก แต่บางโครงการยังกล่าวถึงสภาพปัญหาว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้โครงการ

4) บางโครงการเขียนความเป็นมาว่าการทำโครงการประวัติศาสตร์เป็นผลมาจากการเรียนประวัติศาสตร์ สะท้อนให้เห็นถึงการทำโครงการประวัติศาสตร์เป็นกิจกรรมหนึ่งในการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์อยู่แล้ว ไม่ใช่การทำโครงการเพื่อการประกวดโดยเฉพาะ การส่งโครงการเข้าประกวดมีจุดประสงค์เพื่อต้องการตรวจสอบว่าการสอนประวัติศาสตร์ด้วยการทำ

โครงการประวัติศาสตร์ของอาจารย์ที่ปรึกษานั้นถูกต้องหรือไม่ และจะได้นำประสบการณ์และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประกวดไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ด้วยการทำโครงการประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูอาจารย์ผู้สอนประวัติศาสตร์ควรให้ความสำคัญมากกว่าผลรางวัลจากการประกวด

2.8.2.2 วัตถุประสงค์ เกือบทุกโครงการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 2-3 ข้อ โดยวัตถุประสงค์ 2 ข้อแรกจะเหมือนกันคือ เพื่อศึกษาความเป็นมาของเรื่องที่ต้องการศึกษา และเพื่อศึกษาประเด็นเฉพาะของเรื่องที่ต้องการศึกษา สำหรับโครงการที่มีวัตถุประสงค์ข้อ 3 ส่วนใหญ่คือ เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการทำโครงการหรือเพื่อสร้างความตระหนักรู้รักษาสืบสาน มีบางโครงการกำหนดวัตถุประสงค์ข้อ 3 ไว้ว่าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างสื่อการสอนและเพื่อวัดความพึงพอใจ สำหรับบางโครงการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นเฉพาะไว้ 2-4 ข้อ

สำหรับส่วนหน้าของรายงานโครงการนี้ โครงการส่วนใหญ่ได้นำเสนอหัวข้ออื่นเพิ่มเติมซึ่งได้มาจากรูปแบบการเขียนงานวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ประโยชน์ที่จะได้รับ ขอบเขตการศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะ และบางโครงการมีกรอบแนวคิดในการศึกษาด้วย ซึ่งหลักเกณฑ์ของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาไม่ได้กำหนดให้มี แต่สามารถเขียนนำเสนอได้เพื่อความเข้าใจในการทำโครงการของนักเรียน

2.8.2.3 เนื้อหาทางด้านสังคมประวัติศาสตร์ มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้อธิบายไว้ว่าคืออะไร ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่คณะกรรมการตัดสินและคณะผู้จัดทำโครงการต้องตีความเอาเองว่าคืออะไร ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าเป็นประวัติความเป็นมาของสิ่งที่ศึกษาหรือประวัติของชุมชนที่ศึกษา ดังนั้นเกือบทุกโครงการจึงกำหนดวัตถุประสงค์ข้อแรกว่าเพื่อศึกษาความเป็นมาของสิ่งที่ศึกษาหรือชุมชนที่ศึกษา โดยเนื้อหาทางด้านสังคมประวัติศาสตร์จะนิยมแสดงในผลการดำเนินงาน ยกเว้นบางโครงการที่ใช้รูปแบบตามที่มูลนิธิกำหนดจะแสดงประวัติความเป็นมาไว้ในหัวข้อเนื้อหาทางด้านสังคมประวัติศาสตร์

2.8.2.4 ผลการดำเนินงาน มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมากำหนดไว้ว่าต้องอธิบายรายละเอียดของวิธีการดำเนินงานทุกขั้นตอน และนำเสนอผลที่ได้จากการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม 3) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 4) การเรียบเรียงและนำเสนอ 5) สรุปผลและอภิปรายผล เนื่องจากโครงการส่วนใหญ่ใช้รูปแบบงานวิจัย 5 บท จึงเข้าใจว่าผลการดำเนินงานคือ บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา ของรูปแบบงานวิจัย 5 บท โดยมีรูปแบบการนำเสนอแตกต่างกันดังนี้

ใช้รูปแบบงานวิจัยแสดงขอบเขตของการศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการตั้งแต่การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้รูปแบบงานวิจัยโดยแทรกวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ในขั้นตอนการดำเนินการ
ใช้รูปแบบวิธีการทำโครงการมาใช้โดยมีตารางปฏิทินการทำงานในแต่ละขั้นตอนประกอบ

ใช้รูปแบบวิธีการทำโครงการมาใช้โดยแทรกวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ในขั้นตอนการดำเนินการ

ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อธิบายการดำเนินการแต่ละขั้นตอน

ใช้วิธีเขียนทั้งรูปแบบงานวิจัย รูปแบบวิธีการทำโครงการ และวิธีการทางประวัติศาสตร์ผสมผสานกัน

ใช้ประสบการณ์จริงที่ทำโครงการเขียนอธิบายวิธีการศึกษาในแต่ละขั้นตอน จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนหนึ่งไม่ทราบว่าการทำโครงการประวัติศาสตร์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา อีกประการหนึ่งคือเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเขียนวิธีการศึกษาจากประสบการณ์จริงแม้ว่าจะน่าสนใจ แต่ควรทำตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ซึ่งกำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน ส.4.1 ที่ให้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ ซึ่งในหนังสือแบบเรียนทุกสำนักพิมพ์ได้กล่าวถึงการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ แม้ว่าจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปบ้าง แต่สาระสำคัญส่วนใหญ่สอดคล้องกัน ดังนั้นจึงควรใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการทำโครงการประวัติศาสตร์และอธิบายการทำงานจริงตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

สำหรับขั้นตอนทั้ง 5 ของผลการดำเนินงานที่มูลนิธิกำหนดได้ถูกกระจายไปอยู่ในบทที่ 2-5 ดังนี้

1) การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่แสดงไว้ในบทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง และมีเนื้อหาที่คล้ายกันคือ นิยมนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วิธีการทางประวัติศาสตร์ บริบทของพื้นที่ ประวัติความเป็นมาของชุมชนในพื้นที่ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทั่วไปของเรื่องที่จะศึกษา มีบางโครงการที่นำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องท้ายบทที่ 1 เช่น โครงการปรำงค์ภูบ้านเขว ขานเล่าศรัทธา ความเชื่อผ่านกาลเวลา สู่ประเพณีบั้งไฟแก๊บน

โครงการส่วนใหญ่เขียนเอกสารที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา สิ่งที่แตกต่างกันคือการอ้างอิงเอกสารที่มาของข้อมูล ซึ่งมีทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลครบทุกหัวข้อ อ้างอิง

ที่มาของข้อมูลบางหัวข้อและไม่อ้างอิงที่มาของข้อมูล บางโครงการมีรายการอ้างอิงที่มาของข้อมูลแต่บางรายการไม่พบในบรรณานุกรม

บางโครงการนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากเอกสาร เพราะเข้าใจว่าหัวข้อนี้ต้องการให้นำเสนอว่าการศึกษาจากเอกสารใดบ้าง และแต่ละเอกสารให้ข้อมูลอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา

โครงการของโรงเรียนอำนาจเจริญในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาจบการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และไม่มีคู่แข่งในระดับจังหวัด ใช้วิธีการเขียนงานทางประวัติศาสตร์ด้วยการแสดงอ้างอิงที่มาของข้อมูลว่ามีจากเอกสารใดโดยไม่มีหัวข้อเอกสารที่เกี่ยวข้อง สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่นำเสนอเนื้อหาเอกสารที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาและมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูล ในประเด็นนี้กรรมการตัดสินท่านหนึ่งให้ความคิดเห็นว่าการเขียนเอกสารที่เกี่ยวข้องควรมีเพื่อให้นักเรียนที่ทำโครงการและผู้อ่านโครงการเกิดความเข้าใจเบื้องต้นในเรื่องที่นักเรียนทำโครงการ ไม่มีเกณฑ์ให้คะแนนในส่วนนี้และไม่ตัดคะแนนโครงการที่ไม่ได้อ้างอิง เพราะเชื่อว่าต้องมีที่มาของข้อมูลอยู่แล้วจึงนำมาเขียนได้ จะให้ความสำคัญกับการอ้างอิงข้อมูลในผลการศึกษา (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

อีกสิ่งหนึ่งที่พบคือการแสดงข้อมูลที่เป็นผลการศึกษาไว้ในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นความเข้าใจผิดของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการบางคนคิดว่าข้อมูลที่ได้จากเอกสารให้นำมาแสดงในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกรรมการตัดสินท่านหนึ่งให้ความคิดเห็น ว่า ต้องเข้าใจว่าครูที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการส่วนใหญ่ไม่ได้จบประวัติศาสตร์และนี่คือโครงการนักเรียน การให้คะแนนต้องดูโดยภาพรวม การแสดงผลการศึกษาไม่ว่าจะอยู่ส่วนไหนของโครงการต้องให้คะแนน (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์)

2) การศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม มีคำอธิบายว่าเป็นการสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดกิจกรรมกลุ่ม ฯลฯ เกือบทุกโรงเรียนมีการศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม โดยส่วนใหญ่เป็นการสังเกตพื้นที่จริงและบันทึกภาพ กับการสัมภาษณ์บุคคลที่ส่วนใหญ่เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะจงโดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความรู้หรือเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา การนำเสนอผลการศึกษาจากข้อมูลภาคสนามส่วนใหญ่จะนำเสนอในภาคผนวก มีบางโครงการเท่านั้นที่มีหัวข้อนี้เนื่องจากเข้าใจว่าให้แยกนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากเอกสารกับข้อมูลภาคสนามออกจากกัน สำหรับการจัดกิจกรรมกลุ่มมีเฉพาะบางโครงการ ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือโครงการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากโครงการ

สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลนำเสนอผลการศึกษาจากข้อมูลภาคสนามโดยนำรูปภาพที่บันทึกไว้จากพื้นที่จริงมาเป็นภาพประกอบเนื้อหาในผลการศึกษา นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลมาแสดงไว้ในส่วนผลการศึกษาพร้อมทั้งอ้างอิงชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

3) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล หลักเกณฑ์ของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ไม่มีคำอธิบายแต่เป็นขั้นตอนหนึ่งของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแต่ละโครงการไม่มีวิธีการนำเสนอการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแตกต่างกันดังนี้

สำหรับโครงการที่ใช้รูปแบบงานวิจัย 5 บท บางโครงการนำเสนอการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นผลการศึกษาในบทที่ 4 โดยใช้วิธีเปลี่ยนชื่อจากผลการศึกษาเป็นผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล บางโครงการที่ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการศึกษาจะแสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา โดยแสดงการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลไว้ในขั้นตอน วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งบางโครงการจะบอกแต่ว่าทำอะไรตามทฤษฎี บางโครงการจะบอกวิธีการที่แท้จริงในโครงการว่า วิเคราะห์ข้อมูลอะไรอย่างไร และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์อย่างไร

บางโครงการไม่อธิบายวิธีการว่าวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างไร แต่นำเสนอข้อมูลที่แสดงถึงการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลไว้ในผลการศึกษา เช่น โครงการเรื่องคลองสมถวิลกับวิถีชีวิตของชุมชนคนมหาสารคามจากอดีตสู่ปัจจุบันได้วิเคราะห์สาเหตุของการขาดคลองโดยนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยข้อมูลฝ่ายหนึ่งบอกว่าขาดคลองเพื่อเป็นแหล่งน้ำให้แก่ชาวเมืองมหาสารคาม แต่ข้อมูลอีกฝ่ายบอกว่าขาดคลองเพื่อระบายน้ำป้องกันน้ำท่วม พร้อมทั้งแสดงที่มาของข้อมูลทั้งสองฝ่าย รวมทั้งความคิดเห็นของนักวิชาการที่อธิบายว่าข้อมูลฝ่ายใดน่าเชื่อถือกว่ากัน (สืบสกุล ชัตติยวงค์, แพร่ไพหลิน พิมพาภรณ์ และชนชนก ชารี. 2554 : 39-40)

4) การเรียบเรียงและนำเสนอ หลักเกณฑ์ของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ไม่มีคำอธิบายแต่เป็นขั้นตอนหนึ่งของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งโครงการส่วนใหญ่แสดงไว้ในบทที่ 4 ผลการศึกษา โดยแสดงผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ แต่บางโครงการนำเสนอผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปรับเนื้อหาตามคำแนะนำของคณะกรรมการระดับจังหวัดแต่ไม่ได้ปรับวัตถุประสงค์

สำหรับเนื้อหาในวัตถุประสงค์ที่เป็นพัฒนาการทางประวัติศาสตร์โครงการที่ได้รับรางวัลเกือบทั้งหมดในระดับมัธยมศึกษาได้แสดงผลการศึกษาตามช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ แต่โครงการส่วนใหญ่ยังคงนำเสนอเนื้อหาตามลำดับเวลาโดยไม่ได้แสดงมิติของเวลาหรือแบ่งช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์

บางโครงการแยกนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากเอกสารกับที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามไว้คนละส่วน บางโครงการนำเสนอผลการศึกษาโดยคัดลอกเนื้อหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและบางโครงการสรุปเนื้อหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลภาคสนามจนเหลือเพียงหน้าเดียว ซึ่งแสดงถึงความไม่เข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ในขั้นการเรียบเรียงและนำเสนอ

โครงการส่วนใหญ่มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลที่น่ามานำเสนอในบางประเด็น บางโครงการไม่มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูล ส่วนการอ้างอิงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลและระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์อย่างชัดเจน

โครงการส่วนใหญ่มีการนำเสนอผลการศึกษาในแง่มุมเดียว มีเพียงไม่กี่โครงการที่นำข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่มีความขัดแย้งกันมานำเสนอ เช่น โครงการเรื่อง คลองสมถวิลกับวิถีชีวิตของชุมชนคนมหาสารคามจากอดีตสู่ปัจจุบัน โครงการเรื่อง “หลวงพ่องค์ดำ” ภาพแทนความศรัทธาของชาวเมืองกาฬสินธุ์ โครงการเรื่องเสมาพันปี ความสัมพันธ์กับวิถีเปียยหัวดง เป็นต้น

5) สรุปผลและอภิปรายผล มุลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีคำอธิบายว่าสรุปประเด็นที่เป็นความรู้ใหม่หรือเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่มีอยู่ และข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งแสดงไว้ในบทที่ 5 ของรายงานโครงการส่วนใหญ่มีเพียงสรุปผลและข้อเสนอแนะ มีบางโครงการเท่านั้นที่มีอภิปรายผลเปรียบเทียบกับงานวิจัยอื่นหรือเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในการเขียนสรุปผลโครงการส่วนใหญ่ใช้การคัดลอกหรือย่อความจากผลการศึกษา แต่โครงการที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่จะสรุปสาระสำคัญของแต่ละประเด็นตามวัตถุประสงค์

สำหรับการสรุปประเด็นที่เป็นความรู้ใหม่หรือเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่มีอยู่ ตามที่มูลนิธิกำหนดฯ พบว่ามีความเข้าใจแตกต่างกันไป บางโครงการแสดงคุณค่าที่นักเรียนได้รับจากการศึกษาโครงการ บางโครงการแสดงข้อค้นพบจากการทำโครงการในลักษณะหลักการทำงาน แต่ส่วนใหญ่เข้าใจว่าผลการศึกษาในโครงการเป็นความรู้ใหม่เพราะไม่มีผู้ศึกษามาก่อน พบเพียงบางโครงการเท่านั้นที่แสดงการเปรียบเทียบกับความรู้เดิมกับความรู้เดิมที่มีอยู่ได้อย่างชัดเจน เช่น โครงการเรื่อง หลวงพ่องค์ดำ ภาพแทนแห่งความศรัทธาของชาวเมืองกาฬสินธุ์ที่แสดงให้เห็นว่าหลวงพ่องค์ดำ เป็นชื่อใหม่ที่เพิ่งใช้ เพราะเอกสารในปีพ.ศ.2542 เรียกว่า หลวงพ่องค์ดำ และพุทธลักษณะของหลวงพ่องค์ดำไม่ได้ดำทั้งองค์ตามที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน แต่มีพระศกหรือผมเป็นสีทอง (วารณญาตี, จรรยาวัตติ นาถ้ำพลอย และนุรฮัยนี หมัดอารี. 2560 : 43-44)

สำหรับข้อเสนอแนะที่ทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา อธิบายว่าเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ บางโครงการไม่มีหัวข้อนี้ โครงการส่วนใหญ่เขียนข้อเสนอแนะเป็นรายข้อ ส่วนน้อยเขียนข้อเสนอแนะลักษณะพรรณนา สำหรับข้อเสนอแนะส่วนใหญ่คือ การให้หน่วยงานต่างๆ เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากโครงการ ให้มีการเสริมสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณี และความต้องการเฉพาะอื่นๆ มีบางโครงการที่เขียนข้อเสนอแนะสำหรับให้นักเรียนนำไปใช้ปรับปรุงโครงการครั้งต่อไป

2.8.2.5 บรรณานุกรม ทุกโครงการเขียนบรรณานุกรมได้ถูกต้องตามหลักการเขียนบรรณานุกรมทั่วไป แสดงรายชื่อหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์

2.8.2.6 รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ หลักเกณฑ์การประกวดได้กำหนดรูปแบบการเขียนรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ อายุ ที่อยู่ ผู้สัมภาษณ์ วันที่สัมภาษณ์ ซึ่งแสดงต่อบรรณานุกรม แต่ละโครงการมีความแตกต่างกันดังนี้

1) มีโครงการน้อยมากที่ทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เช่น โครงการเรื่องบุญบังไฟ : ย้อนรอยมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้านบ้านป่าหยาต อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร (เป็ทมาวดี ศรีโสพันธ์ ทักษา, เรืองสันเทียะ และสุธินี อินใจดี. 2556 : 33-35) และโครงการเรื่องตามรอยภูมิปัญญาการขอฝนคนหนองหาน โดยมีคฤศนน้อยจิตอาสา (รัชชานนท์ ชนะสะแบง กวินภพ ผิวบาง และธีรภัทร หล้าศักดิ์. 2559 : 40-41)

2) ส่วนใหญ่นิยมนำไปแสดงในภาคผนวก และนำเสนอเพียงชื่อ อายุ และที่อยู่ ของผู้ให้สัมภาษณ์

3) บางส่วนแสดงข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ในแบบสัมภาษณ์ที่ได้กรอกข้อมูลคำสัมภาษณ์แล้ว

4) บางโครงการไม่ได้แสดงรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพราะไม่ได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2.8.2.7 ภาคผนวก หลักเกณฑ์การประกวดโครงการนักเรียนระดับภาคมีคำอธิบายว่า ภาคผนวกคือ ส่วนเพิ่มเติมเพื่อให้โครงการมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น ภาพถ่าย แผนที่ แผนที่ แผนผัง ตัวอย่างแบบสอบถาม แบบสังเกต เอกสารหรือข้อมูลอื่นๆ ซึ่งแต่ละโครงการนำเสนอภาคผนวกจำแนกได้ดังนี้

1) เกือบทุกโครงการมีภาคผนวกที่แสดงภาพถ่ายของคณะผู้จัดทำโครงการขณะกำลังดำเนินงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศมีภาพถ่ายของคณะผู้จัดทำโครงการขณะกำลังดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆในภาคผนวก

2) บางโครงการนำภาพประกอบเนื้อหา ซึ่งควรแสดงไว้ในผลการศึกษาร่วมกับเนื้อหาที่แสดงไว้ในภาคผนวก เนื่องจากความเข้าใจให้นำรูปภาพมาแสดงไว้ในภาคผนวก ไม่ให้นำไปแสดงในเนื้อหา หรือบางโครงการแสดงภาพประกอบเดียวกันทั้งในส่วนเนื้อหาและภาคผนวก สำหรับโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศส่วนใหญ่จะแยกนำภาพประกอบเนื้อหาไปแสดงในส่วนเนื้อหาส่วนภาคผนวกจะแสดงเฉพาะภาพถ่ายการดำเนินงานของคณะผู้จัดทำโครงการโดยเฉพาะตั้งแต่ปี 2558 มีบางโรงเรียนเท่านั้นที่แสดงภาพประกอบเนื้อหาในภาคผนวก

3) แผนที่หรือแผนผัง ไม่พบในภาคผนวกเพราะถูกนำเสนอประกอบในส่วน
ของเนื้อหา มีเพียงโครงการเรื่องย้อนรอยถนนมิตรภาพ ถนนสายน้ำใจที่ชนะเลิศระดับประถมศึกษา
ปี 2560 เท่านั้นที่แสดงแผนที่เส้นทางจากกรุงเทพมหานครสู่นครราชสีมาในภาคผนวก

4) ตัวอย่างแบบสอบถามจะพบมากในโครงการที่มีวัตถุประสงค์วัดความพึง
พอใจที่มีต่อกิจกรรมเผยแพร่โครงการ ซึ่งโครงการส่วนใหญ่ไม่มีวัตถุประสงค์ข้อนี้จึงไม่มีการใช้
แบบสอบถาม

5) ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ โครงการส่วนใหญ่ในช่วงหลังจะแสดงตัวอย่าง
แบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก โดยบางโรงเรียนแสดงแบบสัมภาษณ์พร้อมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
ซึ่งโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศส่วนใหญ่แสดงตัวอย่างแบบสัมภาษณ์พร้อมข้อมูลที่ได้จากการ
สัมภาษณ์ในภาคผนวก

6) แบบสังเกต แบบประเมินตนเอง แบบบันทึกเยี่ยมชมโครงการ หรือ
ข้อมูลอื่นๆ ขึ้นอยู่กับว่าโครงการนั้นต้องการข้อมูลใดเป็นพิเศษ ซึ่งมีโครงการน้อยมากที่แสดงข้อมูล
ดังกล่าวในภาคผนวก

7) หนังสือราชการ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ
ข้อมูล เข้าร่วมอบรมหรือสัมมนา เป็นหลักฐานเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับคณะผู้จัดทำโครงการว่าได้
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีโครงการน้อยมากที่แสดงหนังสือ
ราชการในภาคผนวก

8) ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ มีบางโรงเรียนแสดงข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ใน
ภาคผนวกโดยนิยมต่อท้ายตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งตามหลักเกณฑ์การประกวดข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์
ต้องอยู่ต่อจากบรรณานุกรม

9) ข้อมูลคณะผู้จัดทำ มีบางโรงเรียนแสดงข้อมูลคณะผู้จัดทำโครงการทั้ง
อาจารย์ที่ปรึกษา และนักเรียนเป็นส่วนท้ายของภาคผนวก ซึ่งน่าจะได้อาจมาจากรูปแบบวิทยานิพนธ์

10) บทสรุปสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ พบในโครงการเรื่องตามรอย
ภูมิปัญญาการขอฝนคนหนองหาน โดยมีวัตถุประสงค์น้อยจิตอาสา แสดงประวัติการศึกษาและการ
จัดการเรียนการสอนแบบโครงการของอาจารย์ที่ปรึกษา สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียน
การสอนแบบโครงการกับการทำโครงการประวัติศาสตร์ โดยอธิบายวิธีการทำโครงการตั้งแต่เลือก
หัวข้อจนถึงการนำเสนอโดยอ้างอิงการปรึกษากับคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม (รัชชานนท์ ชนะสะแบง, กวินภพ ผิวบาง และธีรภัทร หล้าศักดิ์. 2559 : ภาคผนวก
ก) กับโครงการเรื่องย้อนวันวาน สืบสานวิถีชุมชนกวย บ้านสะเดาหวาน แสดงประวัติการศึกษา
และผลงานของอาจารย์ที่ปรึกษา (อภิวัฒน์ อินอาจ, ธิษัมพร สอนโกษา และปรารถนา ไชยเทพา.
2560 : ภาคผนวก ก)

สำหรับพัฒนาการของการเขียนรายงานโครงการประวัติศาสตร์ พบว่าขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการเข้าประกวดระดับภาคและการปรับปรุงการเขียนรายงานโครงการของแต่ละโรงเรียน ดังนั้นจึงไม่สามารถกำหนดเป็นช่วงปีพ.ศ.ได้ สิ่งที่ค้นพบคือโครงการที่เข้าประกวดระดับภาคในปีแรกหากอาจารย์ที่ปรึกษาจบการศึกษาในระดับปริญญาโทจะนำรูปแบบงานวิจัย 5 บทมาใช้ในการเขียนรายงานโครงการประวัติศาสตร์เน้นเอกสารที่เกี่ยวข้องมากทำให้รายงานโครงการหนาบางเล่มเกิน 100 หน้า ส่วนโครงการที่อาจารย์ที่ปรึกษาจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีนิยมเขียนรายงานโครงการประวัติศาสตร์จากความเข้าใจของตนหรือประสบการณ์จากการทำโครงการโดยแสดงผลการศึกษาเพียง 1-3 หน้า ทำให้รายงานโครงการอยู่ที่ประมาณ 20 หน้า

โครงการของโรงเรียนที่เข้าประกวดในระดับภาคเป็นประจำพบว่ามีการพัฒนาการเขียนรายงานโครงการแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ช่วงแรกเป็นการเขียนรายงานโครงการในลักษณะรูปแบบงานวิจัย 5 บท ซึ่งจะเน้นข้อมูลจากเอกสารมากโดยบางโครงการใช้การคัดลอกเอกสารจากเอกสารเล่มหลักมาเกือบทั้งหมด ทำให้ไม่พบองค์ความรู้ใหม่ โครงการที่ได้รับรางวัลในช่วงนี้เป็นโครงการที่นำข้อมูลจากภาคสนามซึ่งส่วนใหญ่คือการสัมภาษณ์มาเสริมความรู้เดิมจากเอกสารและโครงการที่เขียนผลการศึกษาได้อย่างชัดเจนตามวัตถุประสงค์

ระยะที่สองเป็นการเขียนรายงานโครงการที่มีการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และภาพถ่ายมานำเสนอเป็นจำนวนมาก จนทำให้มีข้อเสนอให้นำภาพกิจกรรมไปไว้ในภาคผนวก สำหรับข้อมูลจากเอกสารเปลี่ยนจากการคัดลอกทั้งหมดมาเป็นการเลือกข้อมูลนำเสนอตามวัตถุประสงค์ โครงการที่ได้รับรางวัลในช่วงนี้เป็นโครงการที่นำเสนอพัฒนาการทางประวัติศาสตร์โดยแสดงความสัมพันธ์ของมิติเวลากับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ระยะที่สามเป็นการเขียนรายงานโครงการที่เน้นแสดงผลการศึกษาตามมิติเวลาทางประวัติศาสตร์ โดยมีการอ้างอิงข้อมูลทั้งจากเอกสาร เว็บไซต์ ภาพถ่าย และคำสัมภาษณ์ประกอบ โดยโครงการที่ได้รับรางวัลในช่วงนี้เป็นโครงการที่แสดงถึงการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา ให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่เป็นผลการศึกษา ทำให้บางโครงการปรับรูปแบบการเขียนรายงานโครงการจากรูปแบบงานวิจัย 5 บท เป็นการเขียนงานทางประวัติศาสตร์โดยนำเสนอผลการศึกษาในบทที่ 2-4 ตามช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องเหลือเพียงข้อมูลพื้นฐานของเรื่องที่ศึกษาและวิธีดำเนินการอธิบายว่าใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในปีล่าสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายใช้การเขียนรายงานโครงการในลักษณะนี้

2.9 การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์

โครงการประวัติศาสตร์ที่จัดทำขึ้นมาได้ถูกเผยแพร่ด้วยวิธีการและสื่อต่างๆ ดังนี้

(1) นักเรียนบอกเล่าต่อไปยังคนที่รู้จัก เช่น เล่าให้เพื่อนฟัง (วิไลลักษณ์ นามทอง. 2560 : สัมภาษณ์) บอกเล่าเพื่อนในโรงเรียน (วราภรณ์ เนินกระโทก. 2561 : สัมภาษณ์) เล่าให้พ่อแม่ฟัง (วิภาวี ศรีจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์) พูดคุยกับคนรู้จัก (นวพร อนุจักรวาล. 2560 : สัมภาษณ์) บอกคนรอบข้าง (บัวชมพู ศรีพรม. 2560 : สัมภาษณ์) บอกเล่าเรื่องราวให้คนอื่นฟัง (พรไพโรจน์ทร์ ว่างเว้น. 2560 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับผู้รับทราบข้อมูลโครงการประวัติศาสตร์ เช่น เพื่อนมาเล่าให้ฟัง และศึกษารูปเล่มที่เพื่อนนำมาให้ดู (ปิยะธิดา ไสนา. 2560 : สัมภาษณ์)

(2) การนำเสนอในกิจกรรมหน้าเสาธง (กิตติกุล พรหมชาติ. 2560 : สัมภาษณ์ ; นพมาศ สาดมะเรียง. 2561 : สัมภาษณ์ ; นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์ ; เพ็ญญา หาญแท้. 2560 : สัมภาษณ์ ; มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; วรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิภาวี ศรีจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์)

(3) การจัดรายการเสียงตามสายของโรงเรียน (ก่อเกียรติ สุรินทร์. 2560 : สัมภาษณ์ ; นงคลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์ ; นวพร อนุจักรวาล. 2560 : สัมภาษณ์ ; มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; วรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์ ; อภิสรา บงบุตร. 2561 : สัมภาษณ์)

(4) การนำเสนอในชั่วโมงเรียนวิชาประวัติศาสตร์ (ลลิตา ตุ่นเฮ้า. 2560 : สัมภาษณ์ ; วรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์ ; วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์) หรือชั่วโมงเรียนชุมนุมประวัติศาสตร์ (จรรยาดี นาถ้ำพลอย. 2560 : สัมภาษณ์ ; ทศติยา ชัยมณี. 2560 : สัมภาษณ์ ; นงคลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์ ; นุรฮัยนี หมัดอารี. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิทยาลัยวรรณญาติ. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์) หรือในชุมนุมอื่น เช่น ชุมนุมเยาวชนกลุ่มเด็กวัดนมมีเรื่อง (อภิสรา บงบุตร. 2561 : สัมภาษณ์)

(5) การบอกเล่าคนในชุมชน เช่น หลังจากเผยแพร่โครงการในโรงเรียนแล้วให้เด็กนักเรียนพินกว่าคนไปบอกต่อปากต่อปากในชุมชนของตน (นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์) ออกไปเผยแพร่ตามหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านห่ม ชักชวนชาวบ้านไปเที่ยวชม (เบญจวรรณ ฝ่ายศูนย์. 2560 : สัมภาษณ์) เผยแพร่คนในโรงเรียนและคนในชุมชน (รวิพร มณีปัฐ. 2561 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับคนในชุมชนที่รับทราบข้อมูลโครงการประวัติศาสตร์ เช่น ทราบข้อมูลมาจากคณะครูและนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี (วิลาวัลย์ แสงมณี. 2560 : สัมภาษณ์)

(6) จัดแสดงโครงการภายในโรงเรียน เช่น จัดแสดงโครงการไว้ที่ห้องหมวดสังคม (ฉลอง งามคง. 2560 : สัมภาษณ์) ตั้งแสดงโครงการไว้ที่ห้องศูนย์สื่อสังคม เวล่านักเรียนเข้ามาเรียนก็จะได้อ่านโครงการของเรา (อาทิตยา พระวอนรัมย์. 2560 : สัมภาษณ์)

จัดแสดงโครงการในช่วงที่โรงเรียนจัดกิจกรรม (กิตติพร ทบแป. 2560 : สัมภาษณ์ ; จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์ ; ญัฐริกา จันทรโท. 2560 : สัมภาษณ์ ; บุญมี พาพิมพ์. 2560 : สัมภาษณ์ ; ภาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์ ; มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ลลิตา ศรีเตชะ. 2560 : สัมภาษณ์ ; วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; ศิริลักษณ์ เสนโพธิ์กลาง. 2561 : สัมภาษณ์ ; สุวรรณ สัมฤทธิ์. 2560 : สัมภาษณ์)

จัดแสดงโครงการในการรับการประเมินสถานศึกษา (ฉลอง งามคง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ภาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์ ; ยศรวี วุฒิสาร. 2560 : สัมภาษณ์) หรือมีผู้มาศึกษาดูงานของโรงเรียน (อักษราทร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์)

(7) จัดแสดงโครงการภายนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ัญญลักษณ์ เขียนขุนทด. 2560 : สัมภาษณ์ ; รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์ ; วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิชาวัฒน์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์ ; สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์) กิจกรรมของหน่วยงานราชการอื่น เช่น ในเทศกาลโล่รำลึก เผยแพร่ในชุมชนของโรงเรียน (อภิสร่า บงบุตร. 2561 : สัมภาษณ์) จัดนิทรรศการที่เทศบาลตำบลธาตุพนม และที่ว่าการอำเภอธาตุพนม (นพมาศ สาดมะเรียง. 2561 : สัมภาษณ์) นำไปจัดแสดงตามหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ (สาสน์ลิขิตชัย พลไธสง. 2560 : สัมภาษณ์) และการประกวดโครงการประวัติศาสตร์โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ทั้งระดับจังหวัดและระดับภาค

(8) การไปเผยแพร่ให้แก่โรงเรียนใกล้เคียงหรือโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน (ฐิติพร จันทรลอย. 2560 : สัมภาษณ์ ; มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุภาภรณ์ มณีโรจน์. 2560 : สัมภาษณ์)

(9) การนำรายงานโครงการไปมอบให้กับชุมชน เช่น นำรายงานโครงการไปมอบให้วัดท่าเรือ และชุมชนเจ้าของสถานที่ (ฉลอง งามคง. 2560 : สัมภาษณ์) ส่งรายงานโครงการให้ทาง อบต. และ อบจ. (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์) จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ในชุมชนสิ่งทำ (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

(10) การประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสารของทางโรงเรียน เช่น วารสารของโรงเรียน (คำสุกศิลาเหลือ. 2560 : สัมภาษณ์ ; ปรีดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์ ; ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์) คู่มือนักเรียน (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

(11) การเผยแพร่ด้วยแผ่นพับ (ญัฐนันท์ ธรรมสาร. 2560 : สัมภาษณ์ ; ญัฐริกา จันทรโท. 2560 : สัมภาษณ์ ; มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; วรณภา มีอัฐม่น. 2560 : สัมภาษณ์ ; วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุพรรณษา อุทัยแสน. 2560 : สัมภาษณ์ ; อุดมศักดิ์ แสนเสาร์. 2560 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับผู้รับทราบข้อมูลโครงการประวัติศาสตร์ที่ว่า

ได้รับข้อมูลจากการแจกแผ่นพับของนักเรียน (โสภิตา คำบุญเกิด. 2560 : สัมภาษณ์ ; อุดม ทัพสุรีย์. 2560 : สัมภาษณ์)

(12) การเผยแพร่ด้วยการจัดทำหนังสือเล่มเล็กไปไว้ที่ห้องสมุด (ชอล จง ลิม. 2560 : สัมภาษณ์ ; จิตติมา เจือจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์ ; วรณัฐ หมั่นอุตสาห. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิภาวี ศรีจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์ ; อุดมศักดิ์ แสนเสาร์. 2560 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับผู้รับทราบข้อมูลโครงการประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจากหนังสือเล่มเล็กที่ห้องสมุด (ชลธิชา สมบัติราช. 2560 : สัมภาษณ์)

(13) การเผยแพร่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน (คำสุก ศิลาเหลือง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ชิริตฎิกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์ ; ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์ ; บุญมี พาพิมพ์. 2560 : สัมภาษณ์ ; ปรีดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์ ; มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

เผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กทางหน้าเพจของโรงเรียน (กิตติพร หล้าโฉม. 2560 : สัมภาษณ์ ; ก่อเกียรติ สุรินทร์. 2560 : สัมภาษณ์ ; มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์ ; รัชฎาภรณ์ ลำแพน. 2560 : สัมภาษณ์ ; วรณานิภา บัญดิษฐดา. 2560 : สัมภาษณ์ ; วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิภาวี ศรีจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์) หรือจัดทำหน้าเพจเฉพาะ เช่น หน้าเพจชื่อ “โครงการประวัติศาสตร์ห้องเรียนพิเศษ IEP มุกดาหาร” (ลภัสรดา เสียงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์) หรือหน้าเพจชื่อ “เยาวชนกลุ่มเด็กวัฒนธรรมเรื่อง” (อภิสรดา บงบุตร. 2561 : สัมภาษณ์) สอดคล้องกับผู้รับทราบข้อมูลโครงการประวัติศาสตร์ที่รวบรวมข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต (เสาวนีย์ ฝักทอง. 2560 : สัมภาษณ์)

(14) เผยแพร่ทางสื่ออื่นๆ เช่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น (วิลาวัณย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์) โทรทัศน์วงจรปิดของทางโรงเรียน (ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์) วิทยุทัศน์ ประวัติวัดพระธาตุหนองบัว (อุดมศักดิ์ แสนเสาร์. 2560 : สัมภาษณ์)

การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นการเผยแพร่ภายในโรงเรียน ด้วยวิธีการบอกเล่าของนักเรียนไปยังเพื่อนที่รู้จัก การนำเสนอในกิจกรรมหน้าเสาธง การจัดรายการเสียงตามสายของโรงเรียน การนำเสนอในช่วงเรียนวิชาประวัติศาสตร์หรือชั่วโมงเรียนชุมนุม โทรทัศน์วงจรปิดของทางโรงเรียน การจัดแสดงโครงการภายในโรงเรียนในช่วงที่โรงเรียนจัดกิจกรรมหรือการรับการประเมินสถานศึกษา การเผยแพร่ด้วยแผ่นพับ และการจัดทำหนังสือเล่มเล็กไปไว้ที่ห้องสมุดโรงเรียน

สำหรับการเผยแพร่ภายนอกโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีให้นักเรียนบอกเล่าต่อไปยังคนในชุมชนของตน การนำแผ่นพับหรือรายงานโครงการไปมอบให้กับชุมชน การไปเผยแพร่ให้แก่โรงเรียนใกล้เคียงหรือโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน การจัดแสดงโครงการช่วงที่หน่วยงานหรือ

องค์กรต่างๆจัดกิจกรรม เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล เป็นต้น นอกจากนี้มีการเผยแพร่ผ่านวารสารของโรงเรียน เว็บไซต์ของโรงเรียน เฟสบุ๊กหน้าเพจของโรงเรียน เคเบิลทีวีท้องถิ่นและวิทยุทัศน์

การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ไม่สามารถกำหนดพัฒนาการที่ชัดเจนได้ เนื่องจากทั้งหมดดำเนินการเผยแพร่ในการประกวดโครงการ จัดนิทรรศการภายในโรงเรียน และการบอกเล่าเหมือนกัน สำหรับการเผยแพร่ผ่านสื่ออื่นขึ้นอยู่กับดำเนินการของแต่ละโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ อาจารย์ที่ปรึกษา และนักเรียนของโรงเรียนที่เข้าประกวดระดับภาคคนในชุมชน และผู้ชมการประกวดโครงการ ซึ่งแสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบจากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จำแนกได้ดังนี้

1) ผลต่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ สรุปได้ดังนี้

(1) ทำให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์พัฒนาจากการเรียนการสอนแบบบรรยายเป็นการเรียนที่มีการปฏิบัติ ให้นักเรียนนำความรู้ที่เป็นทฤษฎีมาใช้ปฏิบัติจริงด้วยการทำโครงการ เช่น นำโครงการไปใช้เป็นตัวอย่างในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในหัวข้อวิธีการทางประวัติศาสตร์ (กิตติกุล พรหมชาติ. 2560 : สัมภาษณ์)

นำการจัดทำโครงการมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน และนำกระบวนการจัดทำโครงการมาใช้ฝึกทักษะให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และทำงานเป็นทีม(ไกรวิชัย สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนจากการเรียนการสอนธรรมดา เป็นการเรียนที่มีการลงพื้นที่จริง ให้นักเรียนทำโครงการกลายเป็นชิ้นงาน (ฐิติพร จันทร์ลอย. 2560 : สัมภาษณ์)

นำประสบการณ์มาปรับการสอน สอนประวัติศาสตร์ตอนนี้ให้เด็กแบ่งกลุ่ม ลงพื้นที่ใกล้บ้านตนเอง ให้เขามานำเสนอว่า ใกล้บ้านเขามีอะไร เป็นโครงการหน้าเดียว(นันทน์ภัส แซ่ห่าน. 2560 : สัมภาษณ์)

นำมาพัฒนาวิธีการสอนประวัติศาสตร์เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้การทำโครงการประวัติศาสตร์ (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นวิธีการทางประวัติศาสตร์ และเรียนรู้กระบวนการทำงานที่เป็นระบบโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

ครูและนักเรียนได้ความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายสามารถนำมาต่อยอดจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียน (ยศวรี วุฒิสาร. 2560 : สัมภาษณ์)

กระบวนการจัดการเรียนการสอนทางประวัติศาสตร์มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (สาสน์ลิขิตชัย พลไธสง. 2560 : สัมภาษณ์)

(2) นักเรียนมีความสนใจในการเรียนประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น เช่น

ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น นักเรียนให้ความสนใจในการทำโครงงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และส่งผลงานเข้าร่วมประกวดในระดับโรงเรียนเพื่อคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขันในระดับจังหวัดต่อไป (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนประวัติศาสตร์ (วรภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ มีความสนใจในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมากขึ้น (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

กระตุ้นความสนใจในการเรียนประวัติศาสตร์ และทำให้นักเรียนทราบวิธีการทางประวัติศาสตร์ (อักษราทร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์)

(3) โรงเรียนสนับสนุนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้น และสนับสนุนการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์)

(4) ครูในกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ จัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น (ปรีดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์)

(5) มีการจัดทำรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษา เช่น

ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนน่าสนใจ สอดคล้องกับทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำไปสู่การจัดทำหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (วรรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์)

นำวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้ามาเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลาง (สุคนธ์มารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

(6) ไม่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ เช่น

ไม่ส่งผลกระทบต่อเพราะทั้งโรงเรียนมีครูที่จบเอกประวัติศาสตร์เพียงคนเดียว ทำให้การเรียนการสอนประวัติศาสตร์คงอยู่ในรูปแบบเดิม จะมีเพิ่มเติมเพียงการทำโครงงานประวัติศาสตร์อย่างน้อย 1 โครงงานต่อปีการศึกษาเท่านั้น (อิฐฎีกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

อาจยังไม่กระทบเท่าที่ควร เพราะเนื้อหาหลักสูตรแกนกลางยังไม่ได้สอดแทรกเนื้อหาประวัติศาสตร์เท่าที่ควร (บุญมี พาพิมพ์. 2560 : สัมภาษณ์)

การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีผลทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์จากการบรรยายเป็นการเรียนที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงด้วยการทำโครงการประวัติศาสตร์ ทำให้วิชาประวัติศาสตร์น่าสนใจมากขึ้น นักเรียนมีความสนใจในการเรียนประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทำให้บางโรงเรียนสนับสนุนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้น มีรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษา และครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้โครงการประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น แต่บางส่วนมีความเห็นว่ามีผลเท่าใดนักเพราะหลักสูตรแกนกลางไม่ได้กำหนดว่าต้องทำโครงการประวัติศาสตร์และเนื้อหาของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการประวัติศาสตร์เป็นเพียงบางส่วนของรายวิชาประวัติศาสตร์ ที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอนยังคงขึ้นอยู่กับครูผู้สอนและครูส่วนใหญ่ไม่ได้นำการทำโครงการประวัติศาสตร์มาสอนจริงในชั้นเรียน

2) ผลต่อนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และนักเรียน สรุปได้ดังนี้

(1) ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ทางประวัติศาสตร์จากประสบการณ์การทำโครงการประวัติศาสตร์ เช่น

ได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการทำโครงการประวัติศาสตร์ (ก่อเกียรติ สุรินทร์. 2560 : สัมภาษณ์ ; ฉลอง งามคง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ยศรวี วุฒิสาร. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้เรียนรู้การจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง นักเรียนได้ปฏิบัติจริง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ (วรรณนิภา บัญดิษฐตา. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้เรียนรู้และนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้จัดทำโครงการประวัติศาสตร์ (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นักเรียนได้เรียนรู้การจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้ประสบการณ์ในการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์ ; มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์ ; ยศรวี วุฒิสาร. 2560 : สัมภาษณ์ ; ลภัสสรดา เสียงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์ ; วรินธีรา จารุกการ. 2561 : สัมภาษณ์ ; วัลยาลา วรณญาติ. 2560 : สัมภาษณ์ ; อนุชิต ทาระสาร. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนได้แสดงความสามารถ ได้ประสบการณ์จากการแข่งขันและรู้จักขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ (สาสน์ลิขิตชัย พลไธสง. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่รู้ ได้ความรู้เพิ่มเติมจากคำแนะนำของคณะกรรมการ (พรไพรรินทร์ ว่างเว้น. 2560 : สัมภาษณ์)

มีประสบการณ์ในการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาค ได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการ แล้วนำมาปรับใช้กับโครงงานครั้งต่อไป (รัศญาภรณ์ ลำแพน. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้ประสบการณ์ในการทำโครงงานประวัติศาสตร์ ทำให้ทราบว่าเราใช้วิธีการของโครงงานอื่นมาใช้กับโครงงานประวัติศาสตร์ไม่ได้ (พลิชฐ์ จิรัฐติกาลกุลเวท. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนเกิดความท้อแท้สนุกในการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการโครงงานประวัติศาสตร์ (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

(2) ทำให้นักเรียนทราบความเป็นมาของท้องถิ่นตนมากขึ้น เช่น

ทำให้นักเรียนทราบเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน (นวพร อนุจักรวาล. 2560 : สัมภาษณ์ ; บุญมี พาพิมพ์. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ในเรื่องที่ทำโครงงาน (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้เรามีความรู้เรื่องประเพณีของจังหวัดมุกดาหาร (มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส. 2561 : สัมภาษณ์)

ได้ความรู้เกี่ยวกับหมอเป่าซึ่งไม่เคยรู้มาก่อน (ณัฐริกา จันทร์โท. 2560 : สัมภาษณ์)

(3) ทำให้นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เช่น

นักเรียนมีความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน และเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

เกิดความภาคภูมิใจในฐานะที่เป็นคนท้องถิ่นมีโอกาสได้เผยแพร่เรื่องราวของท้องถิ่นตนเอง (กิตติพร ทบแป. 2560 : สัมภาษณ์ ; ศิริลักษณ์ เสนโพลีกลาง. 2561 : สัมภาษณ์ ; สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

ภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ศึกษาและมีการออกไปเผยแพร่โครงงานให้เพื่อนๆ พี่ๆ และคนในหมู่บ้านละแวกนั้น (เบญจวรรณ ฝ่ายศูนย์. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการทำโครงการ และมองว่าเรื่องราวเล็กๆในชุมชนของตนเองสามารถสร้างความตระหนักให้กับคนภายนอกได้ทั้งๆที่อาจเป็นเรื่องราวเล็กๆที่ไม่น่าสนใจ (จิรัฏฐิกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

มีความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นเป็นคนอำเภอธาตุพนม (ชนกฤต มวยลี. 2561 : สัมภาษณ์)

(4) ทำให้นักเรียนทราบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดอื่น เช่น

ได้แลกเปลี่ยนเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ของแต่ละจังหวัด (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้รู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ของจังหวัดอื่น และนำความรู้ที่จังหวัดอื่นนำเสนอมาเผยแพร่ให้แก่เพื่อนๆที่ห้องๆในโรงเรียน (ลลิตา ศรีเดชะ. 2560 : สัมภาษณ์)

(5) นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ความกล้าแสดงออก คุณธรรมจริยธรรม ฯลฯ เช่น

ฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ แสดงความสามารถของตนเองออกมา ทำให้นักเรียนเป็นคนกล้าแสดงออก (ฉลอง งามคง. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการทำงาน ได้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการวางแผน และปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ได้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมจากการปฏิบัติจริง ได้รับการพัฒนาให้เกิดกระบวนการคิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนจะกล้าคิด กล้าแสดงออก ทักชะชีวิต ได้เปิดโลกทัศน์ ในการไปสถานที่ต่างๆ (รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนได้ประสบการณ์การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นคนมีวินัยใฝ่ศึกษามากขึ้น (หทัยรัตน์ ทุมวงศ์. 2560 : สัมภาษณ์)

ฝึกนักเรียนให้เป็นคนมีทักษะชีวิตเพิ่มขึ้น (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้รับประสบการณ์ในการทำงานเป็นกลุ่ม (คำสุก ศิลาเหลือง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนและคุณครู ได้มุมมองในการคิดที่มีหลักการ (จรรยาวัตติ นาค้าพลอย. 2560 : สัมภาษณ์)

การทำโครงการทำให้นักเรียนเกิดความรู้ใหม่ คิดได้ กล้าแสดงออก (ไกรวิษณุ สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น(ณัฐนิชา ทองตรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; อนุชิต ทาระสาร. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ได้ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (อาทิตยา พระวอนรัมย์. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้เรียนรู้เรื่องความสามัคคี (กรรณิกา พลเสนา. 2560 : สัมภาษณ์)

(6) มีความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นที่รู้จักและได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่น เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นในโรงเรียน เช่น

นักเรียนมีความสุข ความภาคภูมิใจ เป็นที่รู้จัก (ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้รับความภาคภูมิใจ ได้รับคำชมเชยหน้าเสาธง เป็นที่รู้จักในโรงเรียน ได้รับคำเชิญชวนไปทำโครงการอื่นหรือกิจกรรมอื่นๆ (วิลาวัลย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

นักเรียนได้รับคำชม ได้เป็นตัวแทนโรงเรียนในกิจกรรมต่างๆ (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์)

เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (นุรฮัยนี หมัดอารี. 2560 : สัมภาษณ์ ; ปิ่นปิ่นทร์ ทองแก้ว. 2561 : สัมภาษณ์ ; ลลิตา ตุ่นเฮ้า. 2560 : สัมภาษณ์ ; วัลยาลา วรรณญาติ. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิไลลักษณ์ นามทอง. 2560 : สัมภาษณ์)

เกิดความภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้นำเสนอผลงานในเวทีระดับภาค (สุพรรณษา อุทัยแสน. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนได้รับคำชื่นชมจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน (ฐิติมา เจือจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุกคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์ ; อนุชิต ทาระสาร. 2560 : สัมภาษณ์ ; อภิสรา บงบุตร. 2561 : สัมภาษณ์ ; อักขราทร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์)

เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนๆในโรงเรียน (สาสน์ลิขิตชัย พลโรสง. 2560 : สัมภาษณ์)

(7) ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์สูงขึ้น (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

(8) มีผลงานสำหรับเก็บเป็นชิ้นงานสะสมในแฟ้มสะสมผลงานสำหรับใช้สมัครเรียนต่อ (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; ลภัสสรดา เสี่ยงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์)

(9) ได้รับรางวัลและเงินรางวัลหากชนะการประกวด (ยศรวี วุฒิสาร. 2560 : สัมภาษณ์ ; รวิพร มณีปรุ. 2561 : สัมภาษณ์ ; ลภัสสรดา เสี่ยงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์ ; วรรณมน เนินกระโทก. 2561 : สัมภาษณ์)

(10) ได้มีเพื่อนและมิตรภาพใหม่ๆ (ชัชชญา ชูไชนาค. 2561 : สัมภาษณ์)

การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีผลต่อนักเรียนที่เข้าประกวด ทำให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ทางประวัติศาสตร์จากประสบการณ์การทำโครงการประวัติศาสตร์ ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนและของจังหวัดอื่น ได้ฝึกฝนตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ความกล้าแสดงออก คุณธรรมจริยธรรม มีความภาคภูมิใจ

ในตนเองและท้องถิ่นของตน เป็นที่รู้จักและได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่น เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นในโรงเรียน มีผลงานสำหรับเก็บเป็นชิ้นงานสะสมในแฟ้มสะสมผลงานสำหรับใช้สมัครเรียนต่อ ได้รับรางวัลและเงินรางวัลหากชนะการประกวด และได้มีเพื่อนใหม่

3) ผลต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ สรุปได้ดังนี้

(1) ได้นำความรู้และประสบการณ์ในการทำโครงการประวัติศาสตร์ มาพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ เช่น

นำมาจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้เห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และใช้ปรับปรุงการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้พัฒนาวิชาชีพของตนเองและถ่ายทอดความรู้ความสามารถของตนเองให้นักเรียนอย่างเต็มที่ (ฉลอง งามคง. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้ประสบการณ์ในการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์)

เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำโครงการประวัติศาสตร์และนำมาพัฒนาการเรียนการสอน มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการประวัติศาสตร์ (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้ประสบการณ์ ได้พัฒนาตนเองในการนำความรู้ที่ได้จากการประกวดมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (ยศวรี วุฒิสาร. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้ฝึกฝนการสืบค้นทางด้านประวัติศาสตร์ ได้รู้จักประวัติศาสตร์เรื่องราวต่างๆ มีแรงบันดาลใจมากขึ้นคิดอยากจะศึกษาเรื่องราวอื่นๆมากขึ้น (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

ใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจมากขึ้น (วราภรณ์ คำแพงศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

มีความมั่นใจในการสอนโครงการประวัติศาสตร์ มีตัวอย่างที่ผ่านการตรวจสอบให้นักเรียนดู (วิลาวัลย์ พิณพิมาย. 2561 : สัมภาษณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาได้พัฒนาตนเอง นำความรู้และประสบการณ์มาถ่ายทอดและพัฒนาต่อยอดขึ้นไปในระดับที่สูงขึ้น นำลงสู่ห้องเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สาสน์ลิขิตชัย พลโรสง. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำทนาย สนุกสนาน มีความสุขกับการพัฒนาผู้เรียน เปิดโลกทัศน์ทางวิชาการด้านประวัติศาสตร์ (สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้พัฒนาตนเองในการทำโครงการประวัติศาสตร์จากสถานที่จริงให้นักเรียน นำมาซึ่งกระบวนการเรียนการสอนทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณภาพ (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

(2) มีผลต่อการพิจารณาความดีความชอบ การขอย้ายโรงเรียน การเลื่อนวิทยฐานะ เช่น

ครูที่นำนักเรียนไปแข่งขันแล้วได้รางวัลกลับมาจะได้แต้มต่อในการพิจารณาความดีความชอบ เพราะทุกคนสอนเท่ากัน แต่การประกวดแข่งขันเป็นงานที่ต้องเสียสละนอกเวลาสอนต้องให้เขา ถือว่าเป็นผู้สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน นำนักเรียนไปในทางสร้างสรรค์ นำไปเสนอเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้ (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

พิจารณาความดีความชอบให้เป็นกำลังใจ เพราะงานปกติทำประมาณเท่ากัน ใช้เป็นผลงานครู เช่นเวลาขอย้ายรางวัลระดับภาคได้ 5 ระดับจังหวัดได้ 3 ระดับเขตได้ 2 (รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์)

เป็นผลงานครูเวลาขอย้าย โรงเรียนเดิมได้ความดีความชอบ(จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์)

เป็นผลงานเลื่อนใช้ในการขึ้นเงินเดือน เลื่อนวิทยฐานะ (นงลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์)

ส่วนหนึ่งใช้ในการประเมินเลื่อนวิทยฐานะ (นันทน์ภัส แซ่ท่าน. 2560 : สัมภาษณ์)

สะสมเป็นผลงานใช้เลื่อนวิทยฐานะ สำหรับรางวัลระดับประเทศที่ สพฐ. รับรอง และนำไปประกอบการพิจารณาความดีความชอบ (ลภัสสรดา เสียงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์)

แต่บางโรงเรียนเช่นโรงเรียนสิรินธรที่ส่งนักเรียนเข้าประกวดแข่งขันหลายรายการต้องได้รับรางวัลระดับประเทศ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการจึงจะได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ (ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์)

(3) เป็นที่ยอมรับนับถือ เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่สู่บุคลากรในโรงเรียน ชุมชนและสังคมต่อไป (ปรีดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์)

การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีผลต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการได้นำความรู้และประสบการณ์ในการทำโครงการประวัติศาสตร์ มาพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ใช้เป็นผลงานในการขอพิจารณาความดีความชอบ การขอย้ายโรงเรียน และการเลื่อนวิทยฐานะ รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจ เป็นที่ยอมรับนับถือ และเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น

4) ผลต่อโรงเรียน

ผลกระทบต่อโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษา
โครงการ สรุปได้ดังนี้

(1) ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงในเรื่องการทำโครงการประวัติศาสตร์ เช่น

ทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียง ได้ประชาสัมพันธ์โรงเรียน ได้รับคำชื่นชมจากโรงเรียนต่างๆ
และต้นสังกัด สร้างความภาคภูมิใจให้แก่โรงเรียน (คำสุก ศิลาลือทอง. 2560 : สัมภาษณ์ ; บุญมี
พาพิมพ์. 2560 : สัมภาษณ์ ; ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุคนธมารินทร์ สว่างภพ. 2560
: สัมภาษณ์ ; อักษราทร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์)

สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ได้ทั้งรางวัล
ชนะเลิศ รองชนะเลิศ ชมเชย มีเฉพาะโครงการประวัติศาสตร์และโครงการคุณธรรมจริยธรรม
เท่านั้นที่ได้รับรางวัลระดับภาค แสดงให้เห็นว่ากระบวนการทางประวัติศาสตร์สามารถสร้างชื่อเสียง
ให้แก่โรงเรียน (อิทธิกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนมีชื่อเสียงมากขึ้นในเรื่องการทำโครงการประวัติศาสตร์ มีบุคคลภายนอกเข้ามา
ศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำโครงการประวัติศาสตร์ (มานิต เขียวศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนได้รับรางวัลติดต่อกัน 3 สมัย ได้รับชื่อเสียงเกียรติยศ สังคมและชุมชนให้การ
ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของชาวมหาสารคามมากขึ้น ได้รับการยอมรับในวงวิชาการอย่างกว้างขวาง
(มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนได้รับชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นกระบวนการทางประวัติศาสตร์ สร้างรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดย
บูรณาการวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ (วรรณนิภา บัญดิษฐ์ตา. 2560 :
สัมภาษณ์)

(2) นำไปเป็นผลงานของโรงเรียนในรายงานประกันคุณภาพการศึกษาใช้ประกอบการ
ประเมินโรงเรียน เช่น

นำไปใช้ในการสรุปผลงานประจำปีของโรงเรียน (ธนกฤต มายลี. 2561 : สัมภาษณ์ ;
นันทน์ภัส แซ่หาน. 2560 : สัมภาษณ์ ; ลภัสรดา เสียงล้ำ. 2561 : สัมภาษณ์ ; วิลาวัลย์ พิณพิมาย.
2561 : สัมภาษณ์)

ให้นำเสนอในรายงานประกันคุณภาพการศึกษาใช้ประกอบการประเมินโรงเรียน
(จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์ ; นงคลักษณ์ คำชมพู. 2561 : สัมภาษณ์ ; มีศิลป์
ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์ ; รัชดา สืบผาง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ราชวัตร สายา. 2560 :
สัมภาษณ์)

(3) ใช้ประกอบการนำเสนอการประกวดของโรงเรียน เช่น ใช้ประกอบการประกวดโรงเรียนรางวัลพระราชทาน (ธีระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์. 2560 : สัมภาษณ์)

(4) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น โรงเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมของจังหวัดยโสธรในการให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมแก่นักเรียนและคนในชุมชน (กิตติกุล พรหมชาติ. 2560 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนได้นำการทำโครงการประวัติศาสตร์มาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน (สาสน์ลิขิตชัย พลไธสง. 2560 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนได้พัฒนาส่งเสริมความสามารถของนักเรียนและโรงเรียนมีส่วนผลักดันการพัฒนาชุมชนและการร่วมอนุรักษ์ เป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียน (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีผลต่อโรงเรียนในด้านการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของโรงเรียนในการทำโครงการประวัติศาสตร์ มีบุคคลภายนอกเข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำโครงการประวัติศาสตร์ สามารถนำไปเป็นข้อมูลในรายงานประกันคุณภาพการศึกษาใช้ประกอบการประเมินโรงเรียน ใช้ประกอบการนำเสนอการประกวดของโรงเรียน เช่น โรงเรียนรางวัลพระราชทาน ใช้เป็นผลงานของผู้บริหารโรงเรียน และเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5) ผลต่อชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการนักเรียน และคนในชุมชน สรุปได้ดังนี้

(1) ทำให้ชุมชนได้รับทราบข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน ส่งผลให้ชุมชนหันมาใส่ใจต่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เช่น

ทำให้ชุมชนได้รับทราบข้อมูลบางอย่างที่ไม่เคยรู้มาก่อน ทราบประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวัฒนธรรมอันแสดงถึงค่านิยมในอดีตและการพัฒนาเปลี่ยนแปลงมาสู่ปัจจุบัน ผลกระทบต่อสังคม ชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ชุมชนหันมาใส่ใจต่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เห็นความสำคัญและตระหนักต่อเรื่องราวในอดีต และนำอดีตมาเป็นบทเรียน แบบอย่างเพื่อปรับปรุงพัฒนาปัจจุบันและอนาคตให้ดียิ่งขึ้น (เสาวนีย์ ฝักทอง. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้เรื่องราวประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา โบราณสถาน ความเชื่อ วิถีชีวิต พิธีกรรมที่เกิดจากความศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนได้รับการเผยแพร่ให้คนในชุมชนและคนทั่วไป รู้จัก (กรรณิกา พลเสนา. 2560 : สัมภาษณ์ ; จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์ ; อธินาฏ ฤทธิทักษ์. 2560 : สัมภาษณ์ ; นวพร อนุจักรวาล. 2560 : สัมภาษณ์ ; บุญมี พาพิมพ์. 2560 :

สัมภาษณ์ ; พรพิตร พิมพิศาล. 2560 : สัมภาษณ์ ; พรไพโรธินทร์ ว่างเว้น. 2560 : สัมภาษณ์ ; พชรินทร์ พิทักษ์กุล. 2560 : สัมภาษณ์ ; พิมพ์สิริ นิโครธะ. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิลาวัลย์ แสงมณี. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์ ; โสภิตา คำบุญเกิด. 2560 : สัมภาษณ์ ; อาทิตยา พระวอนรัมย์. 2560 : สัมภาษณ์ ; อุดม ทัพสุรีย์. 2560 : สัมภาษณ์)

นักเรียนเผยแพร่โครงการในชุมชนของนักเรียนเอง ซึ่งทำให้เกิดการกระตุ้นความสนใจ การศึกษาประวัติศาสตร์ นอกจากชาวบ้านจะได้รับรู้ข้อมูลจากหน่วยงานราชการแล้ว ยังเป็นการ นำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ถูกเขียนขึ้นโดยคนในพื้นที่ จากเด็กในชุมชน (ฉิรัฎฐิกานต์ สุวะพันธ์. 2560 : สัมภาษณ์)

คนในสังคมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของศาลเจ้าพ่อหลักเมืองมากยิ่งขึ้น (กิตติกุล พรหมชาติ. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ชุมชนได้รู้จักความเป็นมาของสิมวัดท่าเรือมากขึ้น (ฉลอง งามคง. 2560 : สัมภาษณ์)

ส่งผลให้บุคคลอื่นได้ทราบพัฒนาการของวัดพระธาตุหนองบัวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ฐิติมา เจือจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้คนรู้จักพระธาตุทุกจุดจอกมากยิ่งขึ้น และหันมาอนุรักษ์ให้คนรุ่นหลังสืบไป (ณัฐนิชา ทองตรี. 2560 : สัมภาษณ์)

ผู้คนในสังคมได้ทราบถึงบทบาทของหมอป่าในท้องถิ่นว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด รวมถึงทราบสรรพคุณของสมุนไพรที่ใช้ในการรักษาควบคู่ไปด้วย (ณัฐริกา จันทร์โท. 2560 : สัมภาษณ์)

สมาชิกในชุมชนประวัติศาสตร์ได้รู้จักวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวไทพวนมากขึ้น (ทัชติยา ชัยมณี. 2560 : สัมภาษณ์)

ได้รู้จักประวัติศาสตร์เมืองเลยมากขึ้น (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

สังคมได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับหลวงพ่อดำ (วัลยาลา วรรณญาติ. 2560 : สัมภาษณ์)

ครอบครัวและคนในโรงเรียนได้รู้จักประวัติความเป็นมาพระธาตุศรีสองรัก (วิภาวี ศรีจันทร์. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้สังคมได้รู้ถึงวัฒนธรรมไทส่วย ได้รู้เกี่ยวกับที่มาและการแต่งกายของชาวไทส่วย (อภิสรรา บงบุตร. 2561 : สัมภาษณ์)

(2) กระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ รักท้องถิ่นของตนมากขึ้น และต้องการ รักษาวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป เช่น

กระตุ้นให้คนในชุมชนรักท้องถิ่นของตนมากขึ้น (มีศิลป์ ชินภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

คนในชุมชนให้ความสนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น (มานิต เขียวศรี.

2560 : สัมภาษณ์ ; สุวรรณ สัมฤทธิ์. 2560 : สัมภาษณ์)

ส่วนใหญ่จะมีผลกระทบต่อชุมชนในด้านดีและสร้างสรรค์ โครงการประวัติศาสตร์เป็น การศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผนในเชิงวิจัย ทำให้คนในชุมชนรู้จักวัฒนธรรมที่มีแต่ก่อนมา และยังเป็น การอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมดั้งเดิมที่ดั่งามสืบทอดต่อกันไปให้อนุชนรุ่นหลังรับทราบ ปฏิบัติและรักในท้องถิ่นของตนเอง (ธนศักดิ์ อนันต์เรือง. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างให้ความสำคัญและสนับสนุน การดำเนินงานเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ (สาสน์ลิขิตชัย พลโธสง. 2560 : สัมภาษณ์)

คนในชุมชนภาคภูมิใจในโรงเรียนในท้องถิ่นของตน และอยากมีส่วนร่วมในการสืบสาน วัฒนธรรมท้องถิ่น (ปรีดาพร แก้วโสภา. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี และโบราณสถานใน ท้องถิ่นของตนเอง (กิตติพร หล้าโถม. 2560 : สัมภาษณ์ ; ชลธิชา สมบัติราช. 2560 : สัมภาษณ์ ; พรพิตร พิมพิศาล. 2560 : สัมภาษณ์ ; พัชรินทร์ พิทักษ์กุล. 2560 : สัมภาษณ์ ; ลลิตา ศรีเดชะ. 2560 : สัมภาษณ์ ; วรณนิภา บัญดิษฐ์ตา. 2560 : สัมภาษณ์ ; วิลาวัลย์ แสงมณี. 2560 : สัมภาษณ์ ; โสภิตา คำบุญเกิด. 2560 : สัมภาษณ์ ; อำพล ไชยสีหา. 2560 : สัมภาษณ์)

ชุมชนเกิดความศรัทธาต่อปรางค์กู่ เป็นที่พึ่งทางใจในการบนบานสานกล่าวเพื่อความ เป็นสิริมงคลของชีวิต สังคมและชุมชนมีความกลัวต่อการกระทำที่ไม่ดี ทำให้ชุมชนได้อนุรักษ์ประเพณี สรงน้ำกู่ ถวายบังไฟ จากการขอพรแล้วประสบความสำเร็จ (อุดม ทัพสุรีย์. 2560 : สัมภาษณ์)

สอนลูกสอนหลานให้เกิดความศรัทธาต่อปรางค์กู่ในฐานะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง ทำให้สังคมภายนอกได้รู้จักกู่บ้านเขา (อุดม ทัพสุรีย์. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้เกิดความเชื่อความศรัทธาของคนในชุมชน ทำให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ของปรางค์กู่ (ก่อเกียรติ สุรินทร์. 2560 : สัมภาษณ์)

ส่งผลให้คนในสังคมได้รู้ความสำคัญของเสมา พัฒนาการของเสมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน เกิดความเชื่อความศรัทธาของคนในชุมชน (จิตยาภรณ์ ลำแพน. 2560 : สัมภาษณ์)

(3) ประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เช่น

ทำให้มีการท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มขึ้น มีส่วนสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน (ชลธิชา สมบัติราช และปิยะธิดา ไสนา. 2560 : สัมภาษณ์)

บุคคลภายนอกได้รู้จักเรื่องราวของชุมชนมากยิ่งขึ้น เป็นการประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกช่องทางหนึ่ง (พิมพ์สิริ นิโครธะ. 2560 : สัมภาษณ์)

เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทำให้บุคคลทั่วไปได้รับทราบ (อักษราทร อ่อนยอ. 2560 : สัมภาษณ์)

มีคนรู้จักมากขึ้น มีคนไปเที่ยวชมมากขึ้น (เบญจวรรณ ฝ่ายศูนย์. 2560 : สัมภาษณ์)

(4) เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น ทำให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน(สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

(5) ก่อให้เกิดสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อคนในชุมชน เช่น คนในท้องถิ่นเกิดสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 (ชนกฤต มวยลี. 2561 : สัมภาษณ์ ; ชัชชญา ชูไชนาค. 2561 : สัมภาษณ์)

การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีผลต่อชุมชนทำให้คนในชุมชนทราบประวัติศาสตร์ชุมชนของตนมากยิ่งขึ้น กระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นของตนมากขึ้น นำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา โบราณสถาน โบราณวัตถุในท้องถิ่นของตน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน รวมทั้งก่อให้เกิดสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อคนในชุมชน

6) ผลต่อผู้ชมการประกวดโครงการ จากการสังเกตพบว่าผู้ชมการประกวดส่วนใหญ่เป็นครูและนักเรียนที่มาเข้าร่วมการประกวดโครงการนักเรียน บุคคลกลุ่มอื่นทราบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่าเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่มาชมการประกวดเพราะอาจารย์ในหลักสูตรแนะนำให้มาชมการประกวดทุกปี และผู้ที่มาชมการประกวดที่เป็นญาติมิตรของครูหรือนักเรียนที่มาเข้าร่วมการประกวด ซึ่งได้นัดหมายมาพบกันในสถานที่จัดการประกวด พบนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และบุคคลภายนอกเข้าชมการประกวดน้อยมาก ซึ่งเรื่องนี้ทางคณะกรรมการมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาบางท่านเคยเสนอให้เปลี่ยนสถานที่จัดงานไปเป็นห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่แทนเพื่อให้มีผู้เข้าชมการประกวดเพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังคงให้ใช้สถานที่เดิมเพื่อความสะดวกในการบริหารจัดการ (อุธาน สุรเสน. 2561 : สัมภาษณ์) ผลต่อผู้ชมการประกวดโครงการประวัติศาสตร์จากการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

(1) ผลต่อผู้ชมการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ที่เหมือนกันคือทำให้ทราบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่แต่ละโครงการนำเสนอ เช่น

ทำให้ทราบประวัติเมือง ความเป็นมาของเมือง ซึ่งแต่ละเมืองจะมีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ (จตุรพัฒน์ คุ่มจันอัด. 2560 : สัมภาษณ์ ; จารุกิตต์ ไชยรด. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ทราบประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพราะจะทำให้ทราบถึงสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน (ธนากร สนเจริญ. 2560 : สัมภาษณ์ ; แยมใจ ศรีภูวง. 2560 : สัมภาษณ์ ; อัญชลี จันทเขต. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ทราบวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นต่างๆที่ย่อมมีประเพณีต่างกันในแต่ละท้องถิ่นในรอบปี (กิตติวัฒน์ มานะยิ่ง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ญัฐกฤตา ไกรศรี. 2560 : สัมภาษณ์ ; นิภาพร มนขุนทด. 2560 : สัมภาษณ์ ; ภาณุวิชญ์ ประภาสอน. 2560 : สัมภาษณ์ ; มัลลิกา ไผ่ผักแว่น. 2560 : สัมภาษณ์ ; สาวิตรี นาคี. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุกัญญา มาเหง่า. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุนิสา สาสูงเนิน. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุกัทสร รักษากุล. 2560 : สัมภาษณ์ ; อภินันท์ ผันกระโทก. 2560 : สัมภาษณ์ ; อารียา ลัดกลาง. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ทราบประวัติของสถานที่ต่างๆ โบราณสถาน และศาสนสถานในท้องถิ่น ซึ่งเป็นศูนย์รวมของสังคมและวัฒนธรรมในอดีตจนถึงปัจจุบัน (กัลยา ช่างหมื่นไวย. 2560 : สัมภาษณ์ ; จริยา ทูมมา. 2560 : สัมภาษณ์ ; ดวงพร จำปานูย. 2560 : สัมภาษณ์ ; ปณิตตา สหฐิตาธรรม. 2560 : สัมภาษณ์ ; พรรณี สีแสน. 2560 : สัมภาษณ์ ; อภินันท์ งอกชัยภูมิ. 2560 : สัมภาษณ์ ; อมรเทพ วงศ์ษา. 2560 : สัมภาษณ์ ; อลงกรณ์ เดชะ. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ (ชนิษฐา บอบสันเทียะ. 2560 : สัมภาษณ์ ; ชลธิชา แสนคำ. 2560 : สัมภาษณ์ ; รัตนา หาญจันอัด. 2560 : สัมภาษณ์ ; หัสณัยน์ ฝอดสูงเนิน. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ทราบคติความเชื่อในท้องถิ่นและความเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน (กมลวรรณ พลดงนอก. 2560 : สัมภาษณ์ ; ขวัญกมล สายแวว. 2560 : สัมภาษณ์ ; นิตยา บุญหนัก. 2560 : สัมภาษณ์ ; ลัดดา สูงแข็ง. 2560 : สัมภาษณ์)

ทำให้ทราบบุคคลสำคัญที่น่าสนใจจากผลงานที่ได้รับการยอมรับ (เบญจวรรณ เทียงกระโทก. 2560 : สัมภาษณ์)

(2) นำข้อมูลจากโครงการประวัติศาสตร์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือเป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในท้องถิ่นของตน เช่น

นำไปใช้ในการดำรงชีวิต ได้คติความเชื่อว่า สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ สิ่งใดที่ควรปฏิบัติ จะได้ปฏิบัติตนถูกต้องตามประเพณี ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ (กัลยา ช่างหมื่นไวย. 2560 : สัมภาษณ์ ; ดวงพร จำปานูย. 2560 : สัมภาษณ์ ; แยมใจ ศรีภูวง. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุนิสา สาสูงเนิน. 2560 : สัมภาษณ์)

เป็นแบบอย่างการถ่ายทอดภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่ร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนอย่างเหนียวแน่น ใช้ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของตนเอง (กิตติวัฒน์ มานะยิ่ง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ชนิษฐา บอบสันเทียะ. 2560 : สัมภาษณ์ ; นิตยา บุญหนัก. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุกัทสร

รักษากุล. 2560 : สัมภาษณ์ ; อภินันท์ ผันกระโทก. 2560 : สัมภาษณ์ ; อัญชลี จันทเขต. 2560 : สัมภาษณ์)

นำมาปรับใช้กับท้องถิ่นตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนในโรงเรียนศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง (จตุรพัฒน์ คุ่มจันอัด. 2560 : สัมภาษณ์)

ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมการดำรงชีวิต ความเชื่อและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น (จริยา ทุทุมมา. 2560 : สัมภาษณ์ ; ธนากร สนเจริญ. 2560 : สัมภาษณ์)

นำมาสร้างความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมความกตัญญู การอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง (ขวัญกมล สายแหว. 2560 : สัมภาษณ์ ; รัตนา หาญจันอัด. 2560 : สัมภาษณ์)

ทราบวิธีการให้กำลังใจผู้ป่วยโดยใช้ความเชื่อว่าจะช่วยผู้ป่วยหายจากอาการเจ็บป่วยได้ (ลัดดา สูงแข็ง. 2560 : สัมภาษณ์)

(3) นำไปใช้เป็นแบบอย่างในการทำโครงการประวัติศาสตร์ เช่น นำไปเป็นแบบอย่างการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน เพื่อทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดในปีต่อไป (ณัฐกฤตา ไกรศรี. 2560 : สัมภาษณ์)

สนใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้ทำโครงการโดยมีหลายโครงการให้เลือกศึกษา (เบญจวรรณ เทียงกระโทก. 2560 : สัมภาษณ์ ;

สนใจการทำโครงการประวัติศาสตร์ที่มีรูปแบบหลากหลาย โดยการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ทำโครงการ (หัตสนันท์ ผออดสูงเนิน. 2560 : สัมภาษณ์)

(4) นำไปใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ (กมลวรรณ พลดงนอก. 2560 : สัมภาษณ์ ; กิตติวัฒน์ มานะยิ่ง. 2560 : สัมภาษณ์ ; ชลธิชา แสนคำ. 2560 : สัมภาษณ์ ; ธนากร สนเจริญ. 2560 : สัมภาษณ์ ; ภาณุวิชญ์ ประภาสอน. 2560 : สัมภาษณ์ ; สุกัญญา มาเหง่า. 2560 : สัมภาษณ์ ; อภินันท์ ผันกระโทก. 2560 : สัมภาษณ์ ; อมรเทพ วงศ์ษา. 2560 : สัมภาษณ์ ; อลงกรณ์ เดชะ. 2560 : สัมภาษณ์)

(5) นำไปใช้สอนในรายวิชาสังคมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น นำไปใช้สอนในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่น (กมลวรรณ พลดงนอก. 2560 : สัมภาษณ์)

ผู้ชมการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ได้ทราบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่แต่ละโครงการนำเสนอ สามารถนำข้อมูลจากโครงการประวัติศาสตร์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือเป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในท้องถิ่นของตน นำไปใช้เป็นแบบอย่างในการทำโครงการประวัติศาสตร์ นำไปใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์หรือรายวิชาสังคมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ

3.2 ปัญหาในการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน มีดังนี้

1) อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนวิธีการทางประวัติศาสตร์ และไม่มีประสบการณ์การทำโครงการประวัติศาสตร์โดยมีผู้รู้ให้คำแนะนำ ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาจึงแนะนำให้นักเรียนทำโครงการตามความเข้าใจของตน หรือใช้วิธีการอื่นที่ไม่ใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ เช่น

ไม่ได้เรียนมาทางประวัติศาสตร์แต่มีความสนใจ จึงเรียนรู้ตามหนังสือเรียนและนำมาทำโครงการร่วมกับนักเรียน ถือเป็นกรเรียนรู้อบรมกับนักเรียน (ไกรวิชญ์ สุปิงคลัด. 2560 : สัมภาษณ์) แนะนำนักเรียนทำตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ประกอบกับทักษะการทำวิจัยที่เรียนจบปริญญาโท และใช้การเขียนตามแบบของยูววิจัยที่ได้อบรมมา (จักรพันธ์ แก้วกัณหา. 2560 : สัมภาษณ์)

ท่านผู้อำนวยการสนับสนุนให้ทำโครงการเข้าประกวด จึงเลือกทำโครงการประวัติศาสตร์เพราะสนใจอยากอนุรักษ์สืบทอดเผยแพร่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดเลยให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป แม้ว่าตนจะสอนคณิตศาสตร์ แต่ได้ศึกษาวิธีการทำโครงการและนำทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S 2C ที่ได้อบรมมาใช้ในการทำโครงการประวัติศาสตร์ (ราชวัตร สายา. 2560 : สัมภาษณ์)

ครูส่วนใหญ่ไม่ได้จบมาทางประวัติศาสตร์แต่มีความสนใจ จึงไม่ทราบกระบวนการทางประวัติศาสตร์ (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์)

2) โครงการส่วนใหญ่ไม่เป็นประวัติศาสตร์ เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เข้าใจว่าโครงการประวัติศาสตร์คืออะไร เช่น

หลายโครงการไม่เป็นประวัติศาสตร์ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเกณฑ์ของทางมูลนิธิฯ เน้นที่การสร้างภาพภูมิใจ ความรักชาติ ความสามัคคีในท้องถิ่น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นประวัติศาสตร์อย่างเดียว หลายโครงการทำมาดีมากแต่ไม่เป็นประวัติศาสตร์ (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์)

น่าเสียดายโครงการดีๆหลายโครงการที่ไม่ได้รางวัลเพราะไม่เป็นประวัติศาสตร์ ในบางปีตัดสินยาก เพราะโครงการที่เป็นประวัติศาสตร์มีน้อย หรือโครงการที่ไม่เป็นประวัติศาสตร์ทำได้ดีกว่าโครงการที่เป็นประวัติศาสตร์หากตัดสินตามเกณฑ์ของมูลนิธิฯ แต่เป็นการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ ดังนั้นคณะกรรมการต้องมาคุยกันในรายละเอียดระหว่างเกณฑ์ของมูลนิธิฯ กับความเป็นประวัติศาสตร์ของโครงการ (วาสนา วงศ์ยมยอง. 2560 : สัมภาษณ์)

3) การทำโครงการเพื่อหวังรางวัลจากการประกวดมากกว่าการพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ จากการสัมภาษณ์พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้สอนวิธีการทำโครงการประวัติศาสตร์ในห้องเรียน เมื่อมีการประกวดจึงคัดเลือกนักเรียนมาทำโครงการเพื่อส่งเข้าประกวดโดยเฉพาะ และอาจารย์ที่ปรึกษาเข้ามามีบทบาทในการทำโครงการมากเกินไป ส่งผลให้เกิดการ

เลียนแบบโครงการที่ได้รับรางวัล การนำโครงการเดิมส่งเข้าประกวดใหม่ในระดับที่ต่างกัน หรือ การคัดลอกงานวิจัยหรือเอกสารมาทำโครงการ ซึ่งคณะกรรมการตัดสินมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ตรงกัน เช่น

หลายโครงการเหมือนเป็นงานของครูหรือคัดลอกมาจากวิทยานิพนธ์ แล้วให้นักเรียนมานำเสนอ (วาสนา วงศ์ย้อย. 2560 : สัมภาษณ์)

โครงการที่ส่งเข้าประกวดไม่ได้เกิดจากการเรียนประวัติศาสตร์ แต่พอจะมีการประกวดจึงมาทำ ไม่ได้เกิดจากกระบวนการเรียนการสอน มีข้อสงสัยอยู่ว่านักเรียนทำโครงการเองหรือไม่ เพราะการนำเสนอของนักเรียนบางโรงเรียนไม่ตรงกับในรายงานโครงการ และเมื่อนำเนื้อหาในรายงานโครงการมาถามนักเรียนกลับตอบคำถามไม่ได้ (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

ครูอยากได้รางวัลเพราะมีผลต่อครู ดังนั้นจึงเอาโครงการที่ได้รางวัลมาส่งใหม่อีกครั้ง ซึ่งถ้าเคยได้รางวัลในระดับหนึ่งมาแล้วย่อมมีโอกาสสูงที่จะได้รางวัลอีกในระดับอื่น ซึ่งทางมูลนิธิฯ ควรแก้ไขกติกาไม่ให้นำโครงการเดิมมาส่งใหม่ได้อีก (สมชาติ มณีโชติ. 2561 : สัมภาษณ์)

โครงการเกือบทั้งหมดอ่านดูก็รู้ว่า เป็นผลงานของครู โดยเฉพาะการใช้รูปแบบวิทยานิพนธ์ และพบว่าช่วงหลังมานี้นิยมทำโครงการเลียนแบบกันคือ ถ้าโครงการเรื่องไหนได้รางวัลจะนิยมทำเรื่องนั้นกัน เช่น เรื่องพระพุทธรูป เรื่องผ้า ทำมาเหมือนกัน (ปานใจ จิรวัชรเดช. 2562 : สัมภาษณ์)

4) อาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนมีความรู้ในเรื่องที่ทำโครงการน้อย ทำให้ข้อมูลที่น่ามาใช้ในการทำโครงการมีน้อย พิจารณาจากข้อมูลที่ใช้ในการอ้างอิงและระบุไว้ในบรรณานุกรม พบว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำมีน้อยส่วนใหญ่ใช้เอกสารหลักเพียงเล่มเดียว การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นการสัมภาษณ์บุคคลทั่วไปในชุมชน ทำให้เนื้อหาที่ได้เป็นเรื่องทั่วไปมากกว่าจะเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่น่าภาคภูมิใจ ซึ่งคณะกรรมการตัดสินมีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ เช่น

พบว่าหลายโครงการนักเรียนไม่เข้าใจในเรื่องที่ตนเองทำ และตอบคำถามไม่ได้หรือตอบไม่ตรงคำถาม มักจะอ้างเอกสารบางเล่มเท่านั้นส่วนที่ใส่มาในบรรณานุกรมไม่น่าจะได้ใช้จริง การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นการถามเรื่องทั่วไปและถามบุคคลทั่วไปในชุมชนจึงไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกเท่าที่ควร (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

โครงการในช่วงแรกใช้การคัดลอกพงศาวดารหรือหนังสือประวัติศาสตร์มาสักเล่ม ต่อมาเปลี่ยนเป็นงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์สักเล่มแล้วหารายชื่อเอกสารมาใส่ไว้ในบรรณานุกรมมากๆ ให้ดูเหมือนศึกษามาจากหลายเล่ม ซึ่งเอกสารที่นำมาใช้บางเล่มกรรมการอ่านมาแล้วและบางเล่มเป็นผลงานของกรรมการเองจึงรู้ว่าเล่มไหนใช้จริงเล่มไหนนำมาใส่ให้ดูเยอะ ส่วนการสัมภาษณ์นิยมมากในช่วงหลังมีเกือบทุกโครงการแต่เป็นการสัมภาษณ์เรื่องทั่วไป บุคคลที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำ แต่สำหรับโครงการที่ตีนักเรียนจะไปสัมภาษณ์บุคคลที่รู้เรื่องนั้นเป็นอย่างดี

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจเรื่องที่ตนทำและรู้ว่าต้องไปสัมภาษณ์ใครในประเด็นใด (วาสนา วงศ์ยิ้มย่อง. 2560 : สัมภาษณ์)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้การทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนไม่ได้มีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เท่าที่ควร โครงการที่ทำส่วนใหญ่ไม่ใช่โครงการประวัติศาสตร์ทั้งวิธีการและเนื้อหา ครูทำโครงการแทนนักเรียนเพื่อหวังรางวัลจนทำให้นักเรียนมีบทบาทในการทำโครงการน้อยจนไม่เข้าใจโครงการของตนเอง ตลอดสิบปีที่ผ่านมาการทำโครงการประวัติศาสตร์ไม่พัฒนาเท่าที่ควร ด้วยการคัดลอกเอกสาร การส่งโครงการเดิมต่างระดับ และการเลียนแบบกัน

3.3 แนวทางแก้ไขปัญหาการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน มีดังนี้

1) ควรผลิตครูสอนประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยควรเปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ หรือถ้ายังทำเร็วๆนี้ไม่ได้ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษาที่เปิดสอนในปัจจุบัน ควรกำหนดให้เรียนรายวิชาวิธีการทางประวัติศาสตร์และให้ทำโครงการประวัติศาสตร์ เพื่อผลิตครูสังคมศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์และมีทักษะในการทำโครงการประวัติศาสตร์ (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

2) รัฐบาลควรกำหนดตำแหน่งครูประวัติศาสตร์โดยเฉพาะ ซึ่งปัจจุบันนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีปัญหาในการบรรจุข้าราชการครู เพราะภายในกลุ่มสาระฯมีรายวิชาเฉพาะซึ่งมีลักษณะรายวิชาต่างกัน ดังนั้นจึงควรกำหนดตำแหน่งบรรจุครูตามรายวิชาที่สอนมากกว่าบรรจุตามกลุ่มสาระฯในปัจจุบัน ควรกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติของครูประวัติศาสตร์โดยเฉพาะเพื่อมาสอนวิชาประวัติศาสตร์ (วาสนา วงศ์ยิ้มย่อง. 2560 : สัมภาษณ์)

3) มหาวิทยาลัยในท้องถิ่นควรให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่โรงเรียนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัย เช่น

มหาวิทยาลัยควรทำหน้าที่เป็นที่พึ่งให้กับครูในโรงเรียนและให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ทำโครงการทั้งองค์ความรู้และเครื่องมือ นอกจากเป็นความร่วมมือของมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในการพัฒนาเยาวชนของชาติในศาสตร์หรือเทคโนโลยีที่เป็นที่ต้องการของรัฐบาลแล้ว มหาวิทยาลัยยังได้ประชาสัมพันธ์โดยตรงไปยังลูกค้ากลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนในโรงเรียนและได้พัฒนานักเรียนเหล่านั้นไว้ก่อนที่จะเข้ามาเรียนมหาวิทยาลัย (ประสาธ สืบคำ. 2561 : สัมภาษณ์)

โรงเรียนควรแจ้งความต้องการให้มหาวิทยาลัยทราบ เพราะมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ให้บริการวิชาการในพื้นที่อยู่แล้ว หากมีหน่วยงาน ชุมชนหรือโรงเรียนทำหนังสือมาขอความร่วมมือเราก็ให้ความร่วมมือไปตามวัตถุประสงค์ที่ร้องขอมาโดยตลอด อาจารย์แต่ละสาขาวิชาเขาเข้าใจอยู่แล้วว่าจะอะไรในส่วนไหน เช่น อบรมทำโครงการประวัติศาสตร์ให้แก่ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ทาง

มหาวิทยาลัยก็เคยจัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูและโรงเรียนว่าต้องการอะไร ซึ่งควรสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาจังหวัดหรือพัฒนาประเทศเพื่อให้มีประโยชน์ยิ่งขึ้น (วิเชียร ฝอยพิกุล. 2561 : สัมภาษณ์)

อยากให้คณะกรรมการหรืออาจารย์ทางประวัติศาสตร์นำตัวอย่างโครงการงานประวัติศาสตร์ที่เป็นแบบอย่างมาแนะแนวทางการทำโครงการงานได้อย่างถูกต้อง และตอบข้อสงสัยต่างๆให้แก่ครู เพื่อที่ครูจะได้ทำโครงการงานได้ถูกต้องในคราวต่อไปและอธิบายนักเรียนได้ (ผาณิต พรหมดีมา. 2560 : สัมภาษณ์)

อยากให้มีการพัฒนาการจัดทำโครงการงานประวัติศาสตร์ให้กับครูและนักเรียน โดยมีอาจารย์สอนประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยมาเป็นวิทยากร (สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง. 2560 : สัมภาษณ์)

4) ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่นักเรียนโดยส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการงานในเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน เช่น

ส่วนตัวคิดว่าโครงการงานประวัติศาสตร์ควรเป็นการศึกษาเรื่องอะไรก็ได้เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่เขาอยากจะทำ ควรทำเรื่องในชุมชนของตนที่นักเรียนภาคภูมิใจ หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติ หากทำเรื่องในชุมชนตนเองนักเรียนจะทราบว่าควรไปสัมภาษณ์ใครในเรื่องใดสามารถหาข้อมูลในเชิงลึกได้ เวลาตอบคำถามจะสามารถตอบได้หมดและขยายความได้ ส่วนการทำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติจะมีเอกสารให้ศึกษามากพอและได้ใช้ทักษะทางประวัติศาสตร์ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับประวัติศาสตร์ชาติ (อรุณวรรณ เหล่าภักดี. 2560 : สัมภาษณ์)

การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ในชาติของตน ครูควรทำให้ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องใกล้ตัวที่นักเรียนสามารถศึกษาได้ เก็บข้อมูลได้จริงจากสถานที่จริง เอกสารและการพูดคุยกับผู้รู้ในท้องถิ่น ส่วนประวัติศาสตร์ชาติศึกษาจากหนังสือประวัติศาสตร์ทั่วไปได้ การศึกษาเรื่องในท้องถิ่นทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าล้าตามแบบเรียน เพราะบางเรื่องไม่มีการบันทึกไว้ นักเรียนต้องตีความเองจากสภาพแวดล้อมของพื้นที่ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่หลากหลาย กลายเป็นองค์ความรู้ใหม่จากการตีความใหม่ของนักเรียน โดยครูมีหน้าที่ให้คำแนะนำนักเรียนในเรื่องการเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและแนะนำเชื่อถือ ต้องสัมภาษณ์ผู้รู้เรื่องที่ทำมากที่สุด ไม่ใช่ผู้นำหรือปราชญ์ชาวบ้าน ต้องสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันมากกว่าหนึ่งคนเพื่อตรวจสอบข้อมูล แนะนำการวิเคราะห์ข้อมูล และการทำโครงการงานให้เป็นประวัติศาสตร์โดยแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาและแสดงพัฒนาการที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน (สมชาติ ภูมิโชติ. 2561 : สัมภาษณ์)

ครูควรเข้าใจว่าการทำโครงการงานประวัติศาสตร์ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ไม่ใช่ใช้กระบวนการวิจัยซึ่งนักเรียนไม่เข้าใจที่สุดท้ายครูก็ทำโครงการงานเองแล้วให้นักเรียนมานำเสนอ ครูควร

แนะนำให้นักเรียนทำโครงการจริงทีละขั้นตอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เริ่มจากเรื่องที่นักเรียนเข้าใจที่สุดก่อน (ปานใจ จิรวชิรเดช. 2562 : สัมภาษณ์)

จากแนวทางแก้ไขปัญหาข้างต้นสรุปได้ว่า ควรมีการผลิตครูประวัติศาสตร์และกำหนดตำแหน่งครูประวัติศาสตร์ไว้โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยควรให้อาจารย์ประวัติศาสตร์เป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำหรือจัดอบรมการทำโครงการประวัติศาสตร์ให้แก่ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่ักเรียนโดยส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการในเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน และสอนการทำโครงการประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนให้นักเรียนปฏิบัติจริงทีละขั้นตอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

ตอนที่ 4 โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

ในการสังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม โดยนำเสนอตัวอย่างจากโครงการที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำแนกตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

4.1 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงความทรงจำทางสังคม

โครงการเรื่อง บุญบังไฟ : ย้อนรอยมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้านฟ้าหยาต อำเภอมหาชนะชัยจังหวัดยโสธร แสดงถึงความทรงจำของผู้คนที่มีต่อนิทานพื้นบ้านเรื่องพญาคันคากสู้กับพญาแถน นำไปสู่ความเชื่อเกี่ยวกับการจุดบังไฟบอกให้พญาแถนทำให้ฝนตก ก่อให้เกิดประเพณีบุญบังไฟขึ้น ต่อมาได้อธิบายลักษณะขบวนบังไฟจากความทรงจำไว้ว่าแบ่งได้เป็น 3 ช่วงเวลาตามวัสดุที่นำมาทำบังไฟ ได้แก่ สมัยบังไฟไม้ไผ่ สมัยบังไฟเหล็ก และสมัยบังไฟท่อพีวีซี ซึ่งนอกจากวัสดุที่นำมาทำบังไฟจะแตกต่างกันแล้ว การแต่งกายของนางรำที่เข้าร่วมขบวน ทำรำ เครื่องดนตรีที่ใช้ รลบังไฟ และองค์ประกอบอื่นยังแตกต่างกันด้วย (ปัทมาวดี ศรีโสพันธ์, 2556 : 22-29)

โครงการเรื่อง สืบสานตำนานหนังปราโมทัย ได้นำเสนอคำสัมภาษณ์จากความทรงจำเกี่ยวกับคณะหนังปราโมทัยในระยะแรกไว้ว่า คณะก่อตั้งเมื่อพ.ศ.2490 โดยได้รับแรงบันดาลใจจากการชมการแสดงหนังปราโมทัยของคณะอาจารย์คำหมาย รายชื่อผู้ร่วมก่อตั้งคณะ เริ่มทำตัวหนังจากแผ่นสังกะสีก่อนที่จะซื้อหนังวัวหนังควายมาทำ เครื่องดนตรีที่ใช้ ลักษณะจอ การแต่งบทพากย์บทกลอนที่ดัดแปลงมาจากเรื่องรามเกียรติ์ การแสดงครั้งแรกในงานศพหลังตั้งคณะได้ 2 เดือน โดยแสดงเรื่องรามเกียรติ์ตอนศึกทศพรพิ ต่อมารับจ้างแสดงในงานบวช งานบุญกฐิน งานทำบุญบ้าน งานศพ โดยคิดราคาเริ่มต้นที่ 200 บาท นอกจากนี้ยังเริ่ไปแสดงขอข้าวเปลือกข้าวสารตามหมู่บ้าน โดยขออนุญาตผู้ใหญ่บ้านก่อนจากนั้นจะประกาศให้ชาวบ้านทราบว่ามีการแสดงหนังปราโมทัยเพื่อขอข้าวเป็นการตอบแทน เมื่อแสดงเสร็จจะเดินขอรับข้าวเป็นรายครอบครัวในวันรุ่งขึ้นได้ข้าวเปลือก

ครั้งละ 3-4 กระสอบ นิยมแสดงเรื่องรามเกียรติ์เป็นหลัก บางครั้งแสดงเรื่องนิทานพื้นบ้าน เช่น ผาแดงนางไอ่ สังข์ศิลป์ชัย จำปาสีตัน ชูนางแก้ว ไปแสดงไกลสุดคือที่อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม อยู่ประมาณ 6 เดือน ช่วงว่างจากการแสดงจะหาปลาในลุ่มน้ำสงครามมาทำ ปลาแห้ง ต่อมาพ.ศ.2494 เริ่มมีไฟฟ้าในชุมชน ความนิยมดูหนังปราโมทัยลดลง คนหันไปดูโทรทัศน์และภาพยนตร์แทน (อนุชาติ อาลัยรักษ์, 2557 : 11-14)

โครงการเรื่อง ย้อนตำนานความเชื่อต่อพระพุทธรูป หล้าสาธุชนน้อมบูชา ได้นำเสนอ คำสัมภาษณ์จากความทรงจำของผู้คนที่มาต่อพระพุทธรูปว่า พระพุทธรูปเป็นพระพุทธรูปศิลปะทวารวดีปางสงฆ์สร้างด้วยศิลาทรายประดิษฐานอยู่ใต้ต้นโพธิ์ มีตำนานกล่าวถึงการสร้างพระพุทธรูปอยู่ 2 เรื่องคือท้าวลินทองให้สร้างพระพุทธรูปขึ้นเพื่อไถ่บาปที่ตนทำร้ายบิดาถึงตาย กับการสร้างพระพุทธรูปเพื่อขอฝน ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพระพุทธรูปกับความเชื่อของผู้คนแบ่งได้ 3 ช่วงเวลาดังนี้ ช่วงแรกคือตั้งแต่พบพระพุทธรูปและสร้างวัดซึ่งชาวบ้านเรียกชื่อวัดตามพระพุทธรูปที่เป็นพระพุทธรูปยืนว่า วัดพระยืน หรือเรียกตามสถานที่พบว่า วัดโพธิ์ พื้นที่โดยรอบพระพุทธรูปยังคงปกคลุมด้วยต้นไม้ต่างๆ มีจำนวนมาก ไม่มีคนกล้าเข้าไปยกเว้นคนที่เข้าไปบนในเรื่อง ขอให้หายจากการเจ็บป่วย ขอให้ชนะคดีความ ขอให้ลูกหลานไม่ถูกเกณฑ์เป็นทหาร และขอให้มิบุตร ช่วงที่สองคือพ.ศ.2478-2520 เมื่อกรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนพระพุทธรูปเป็นโบราณวัตถุสำคัญของชาติ และมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของทางวัดทำให้มีการถางป่าโดยรอบกลายเป็นลานโพธิ์ ทำให้ผู้คนสักการะพระพุทธรูปได้สะดวก การบนในช่วงนี้จะเน้นเรื่องไม่ให้ลูกหลานต้องเป็นทหารเพราะอยู่ในช่วงสงคราม มีการทำพิธีบวงสรวงพระพุทธรูปในวันพระและพิธีแก้บนโดยมีผู้นำในการทำพิธี เกิดคดีปิดทองพระพุทธรูปบริเวณที่ตนเจ็บป่วยเชื่อว่าหายและคดีการบีบแตรรถเมื่อผ่านหน้าวัดจากเรื่องเล่าที่ว่ามีพ่อค้านำขบวนเกวียนจะไปค้าขายที่นครราชสีมาเมื่อมาถึงหน้าวัดวัวไม่ยอมเดินต่อไป กลุ่มพ่อค้าจึงสักการะบอกกล่าวและขอพรจากพระพุทธรูปจึงสามารถเดินทางต่อไปได้โดยปลอดภัยและค้าขายกำไรดี และช่วงสุดท้ายคือพ.ศ.2521-ปัจจุบัน เป็นช่วงที่มีการทำเหรียญพระพุทธรูปให้ผู้คนบูชาปรากฏว่าผู้ที่ห้อยเหรียญพระพุทธรูปติดตัวรอดพ้นจากการเสียชีวิตโดยอุบัติเหตุและการช่มยิงเป็นข่าวดัง ทำให้คนที่ทราบข่าวมาบูชาพระพุทธรูปมากยิ่งขึ้น พิธีบวงสรวงและ แก้บนจึงมีทุกวัน เรื่องที่นิยมขอในช่วงนี้คือการขอให้เจริญในหน้าที่การงานสอบรับราชการได้มีคดีเขียนชื่อนามสกุลและเลขที่นับสอบเสียไว้กับองค์พระ (พีระพงษ์ หารพรม, 2558 : 24-37)

โครงการเรื่อง สืบทอดคุณค่ามรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น : สิมวัดโพธารามแห่งบ้านดงบัง ได้นำเสนอ คำสัมภาษณ์จากความทรงจำร่วมกันของคนในชุมชนเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานที่บ้านดงบัง การสร้างวัดโพธิ์ทองก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อเป็นวัดโพธารามในปัจจุบัน การสร้างและ

บูรณปฏิสังขรณ์ลิม รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากลิมในช่วงเวลาต่างๆ (วรรณวิสา วงศ์สินอุดม, 2558 : 32-43)

โครงการเรื่อง ตามรอยภูมิปัญญาการขอฝนคนหนองหาน โดยมีศุภฤกษ์น้อยจิตอาสา ได้เสนอความทรงจำเกี่ยวกับประเพณีบุญบั้งไฟของคนหนองหานผ่านข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยแสดงความทรงจำที่แบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงชาวบ้าน ช่วงสุขาภิบาล และช่วงเทศบาล ที่กล่าวถึง ขบวนการบั้งไฟ บทร้องแจ้งในการแจ้งบั้งไฟ การประดับตกแต่งรถบั้งไฟ การทำบั้งไฟ 3 ช่วงเวลาได้แก่ ช่วงบั้งไฟไม่ไฟ บั้งไฟท้อเหล็ก และบั้งไฟท้อพลาสติก ความเชื่อความศรัทธาต่อเจ้าปู่หอคำผีหลวงประจำเมืองและการเสี่ยงทายปริมาณน้ำฝนจากการต้มไก่ (รัชชานนท์ ชนะสะแบง, 2559 : 22-32)

โครงการเรื่อง ศาลปู่ย่าพญานาคกับการอธิบายวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านนาฝาย กล่าวถึงความทรงจำของชาวบ้านนาฝายที่มีต่อพญานาคในพื้นที่ โดยนำความเชื่อเรื่องพญาจากจากพุทธประวัติ นิทานพื้นบ้าน ประเพณีบุญบั้งไฟ และพญานาคแม่น้ำโขง มาเชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องพญานาคในพื้นที่โดยเชื่อว่าในวันออกพรรษาพญานาคกลุ่มหนึ่งขึ้นมาบนเมืองมนุษย์ แต่ถูกท้าวศรีธรณชัยปิดรูจึงกลับเมืองบาดาลไม่ได้ต้องอยู่บริเวณธารน้ำสามก้อนเส้า ต่อมาชาวบ้านได้สร้างศาลปู่ย่าพญานาคขึ้น มีเรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์ของพญานาค ได้แก่ ใครที่เข้าไปตัดไม้บริเวณสามก้อนเส้าจะเจ็บป่วย การก่อสร้างสะพานข้ามธารน้ำมีอุปสรรคจนต้องทำพิธีขอขมาบอกกล่าวพญานาคจึงสำเร็จ พบภาพถ่ายและร่องรอยพญานาคในพื้นที่ และผู้ที่มาบนบานและขอหวยประสบความสำเร็จ ทำให้มีการจัดงานบุญประเพณีของชุมชน มีการตั้งตู้รับบริจาคเงินบริเวณศาลปู่ย่าพญานาคเพื่อนำเงินบริจาคสร้างพระพุทธรูปและพัฒนาพื้นที่ (บุญยะรัฐ เจริญรัมย์, 2559 : 14-31)

โครงการเรื่อง ย้อนวันวานสืบสานวิถีชุมชนกวยบ้านสะเดาหวาน (พ.ศ.2200-ปัจจุบัน) ได้กล่าวถึงการปรับตัวของชาวกวยหลังจากอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบ้านสะเดาหวานว่า ชาวกวยส่วนหนึ่งยอมรับวัฒนธรรมของคนไทยคนลาวในพื้นที่จนถึงขั้นแต่งงานกับคนไทยคนลาว แต่ชาวกวยอีกส่วนหนึ่งไม่ยอมรับวัฒนธรรมของคนไทยคนลาว ในขณะที่คนไทยคนลาวส่วนใหญ่ไม่ยอมรับชาวกวยเนื่องจากคิดว่า ชาวกวยใช้ไสยศาสตร์และทานเนื้อสุนัขเนื้อแมว ทำให้ในระยะแรกจึงอาศัยแยกตัวจากคนไทยคนลาวโดยอาศัยธรรมชาติสร้างบ้านด้วยการนำใบตองมาเป็นผนังหลังคามุงหญ้าคา อาศัยต้นสะแบงในการทำขี้ไต้และ ใช้อย่างในการทอตะกร้าและกระบายสานจนต้นสะแบงหมดไป จึงต้องหันมาทำเกษตรกรรมแต่ผลผลิตไม่ดีจึงต้องเรียนการเลี้ยงไหมทอผ้าชายคนลาว สิ่งที่ช่วยให้ชาวกวยมีความสัมพันธ์กับคนไทยคนลาวอย่างมากคือการเข้าศึกษาในโรงเรียนร่วมกับคนไทยคนลาว ทำให้ลูกหลานชาวกวยรับวัฒนธรรมไทยลาวโดยเฉพาะเรื่องภาษาทำให้ชาวกวยพูดภาษาไทยและภาษาลาวได้ ในขณะที่คนไทยคนลาวพูดภาษากวยไม่ได้และชาวกวย รุ่นใหม่ใช้ภาษาไทยและภาษาลาวแทนภาษากวย (อภิวัฒน์ อินอาจ, 2560 : 39-42)

โครงการเรื่อง ชุมชนตลาดท่าพระ จังหวัดขอนแก่น ระหว่างปีพ.ศ.2476-2560 ได้นำเสนอคำสัมภาษณ์จากความทรงจำร่วมกันของคนในชุมชนสรุปได้ดังนี้ ชื่อท่าพระมาจากเรื่องเล่าที่ว่าคืนหนึ่งชาวบ้านที่หาปลาพบแสงสว่างกลางแม่น้ำจึงพายเรือเข้าไปดูพบพระพุทธรูปมีเปลวไฟล้อมรอบ เมื่อเข้าไปใกล้พระพุทธรูปกลายเป็นพระภิกษุเดินขึ้นมาจากน้ำและเดินหายไปบริเวณแก่งฟ้าแจ้งแล้วหายไป ชาวบ้านตามมาถึงบริเวณนั้นจึงรอฟพระภาษาอีสานคือ ถ่าพระ เพี้ยนมาเป็นภาษากลางว่า ท่าพระ มีชาวบ้านจากวาปีปทุมมาตั้งถิ่นฐานในสมัยรัชกาลที่ 4 ต่อมาเมื่ออพยพมาจากเมืองต่างๆ และชาวจีนมาทำการค้า ต่อมาท่าพระได้เป็นชุมชนตลาดการค้าที่สำคัญเนื่องจากมีเส้นทางรถไฟ เส้นทางเดินเรือในแม่น้ำชี และถนนมิตรภาพตัดผ่าน มีการตั้งโรงงานขึ้นในบริเวณนี้ เพราะสะดวกในการขนส่งสินค้า ความบันเทิงในสมัยนั้นคือนั่งกางแปลงหรือนั่งขายยาเพราะมียามาขายขณะฉายหนัง พ.ศ.2516 มีโรงหนังเพชรเกษม ต่อมาหลังพ.ศ.2530 ตลาดท่าพระซบเซาลงเพราะโรงงานต่างๆ เริ่มปิดตัวลงโดยเฉพาะโรงงานมันสำปะหลัง มีการสร้างห้างสรรพสินค้า ในตัวเมืองขอนแก่น ในปัจจุบันพ.ศ.2560 ชาวชุมชนได้ร่วมกับเทศบาลตำบลท่าพระจัดโครงการถนนคนเดินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน โดยชาวชุมชนร่วมกันอนุรักษ์อาคารเดิม นำสินค้าที่ผลิตภายในชุมชนมาขายและใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก (เบญจวรรณ ฝ่ายศูนย์, 2561 : 15-27)

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าความทรงจำทางสังคมเป็นการจดจำประวัติศาสตร์ของผู้คนผ่านการบอกเล่าจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งผ่านนิทานพื้นบ้าน ความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

4.2 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงอัตลักษณ์

โครงการเรื่อง สืบสานตำนานหนังปราโมทัย ได้แสดงอัตลักษณ์ของหนังปราโมทัยว่าเป็น การแสดงหนังเงาที่แตกต่างจากหนังตะลุงของภาคใต้ หนังใหญ่ของภาคกลาง และหนังสแบกของกัมพูชา โดยแสดงองค์ประกอบที่เป็นอัตลักษณ์ของหนังปราโมทัย สรุปได้ดังนี้ ตัวหนังปราโมทัยนิยมทำจากหนังวัว มากกว่าหนังควายและไม่ลงสีสดใสต่างจากหนังตะลุงของภาคใต้ การแสดงนิยมแบ่งหน้าที่กันมี ทีมผู้พากย์และทีมผู้เชิด ผู้พากย์จะพากย์เสียงตัวละครตัวใดตัวหนึ่งตลอดทั้งเรื่อง และผู้เชิดจะเชิดตัวละครตัวใดตัวหนึ่งตลอดทั้งเรื่อง มีการใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีหลักและใช้ทำนองลำเต้ยของหมอลำ เนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดงมีเรื่องรามเกียรติ์ และนิทานพื้นบ้านอีสาน เช่น สังข์ศิลป์ชัย จำปาสีตัน ขูลูนางอ้ว บทรบรายจะใช้ภาษากลางแต่บทเจรจาจะใช้ภาษาอีสาน (อนุชาติ อาลัยรักษ์, 2557b : 18-23)

โครงการเรื่อง ตามรอยภูมิปัญญาการขอฝนคนหนองหาน โดยมีคุณเทศก์น้อยจิตอาสา มีอัตลักษณ์เรื่องการเสี่ยงทายปริมาณน้ำฝนก่อนการทำนาจากการต้มไก่ ซึ่งพิจารณาจากระดับน้ำที่ใช้ต้มไก่เวลาเดือด หากน้ำเดือดแต่ไม่ล้นออกนอกหม้อแสดงว่าปีนั้นมีน้ำอุดมสมบูรณ์ (รัชชานนท์ ชนะสะแบง กวินภพ ผิวบาง และธีรภัทร หล้าศักดิ์, 2559b)

โครงการเรื่อง ปรากฏ์บ้านเขว บอกเล่าศรัทธา ความเชื่อผ่านกาลเวลา สู้บั้งไฟ
 แก้มัน ได้กล่าวถึงการแก้มันด้วยบั้งไฟน้อยซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับความเชื่อของประเพณีบุญบั้งไฟ
 (ลลิตา ตุ่นเฮ้า, 2560 : 52-53)

โครงการเรื่อง สืบทอดคุณค่ามรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น : สิมวัดโพธารามแห่งบ้านดง
 บั้ง ได้นำเสนออัตลักษณ์ของสิมวัดโพธารามตามองค์ประกอบสถาปัตยกรรมในส่วนต่างๆ ซึ่งแสดง
 ถึงการผสมผสานศิลปะพื้นบ้านอีสานกับศิลปะจากภาคกลาง สำหรับอัตลักษณ์ที่โดดเด่นคือ การปัก
 เสมารอบสิม 3 รุ่นในพื้นที่เดียวกันรอบสิมทั้ง 8 ทิศ และจิตรกรรมฝาผนังหรือสุปแต้มที่เขียน
 เรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ พระเวสสันดรชาดก พระมาลัยโปรดสัตว์ นิทานพื้นบ้านเรื่อง สิ้นไซ
 แต่ตัวละครประกอบในภาพนั้นแต่งกายแบบฝรั่งมีเสื้อผ้า กางเกง รองเท้าบู๊ต ตำรวจถือปืน แสดง
 ถึงการรับอิทธิพลตะวันตกเข้ามาผ่านทางขุนนางจากกรุงเทพฯ ที่มารับราชการในหัวเมืองภาคอีสาน
 (วรรณวิสา วงศ์สินอุดม, 2558b : 43-52)

โครงการเรื่อง ย้อนวันวานสืบสานวิถีชุมชนกวยบ้านสะเดาหวาน (พ.ศ.2200-
 ปัจจุบัน) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ของชาวกวยบ้านสะเดาหวานที่มีการยึดถือปฏิบัติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน
 คือ การไหว้ผีผัดหรือวิญญาณบรรพบุรุษและผีฟ้าหรือวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ในธรรมชาติเป็นประจำทุกปี
 เพื่อขอขมา ขอพร และเพื่อรักษาโรค (อภิวัฒน์ อินอาจ, 2560b : 40)

โครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนไป
 เปรียบเทียบกับท้องถิ่นใกล้เคียง เมื่อไม่พบความเหมือนกันจะคิดว่าปรากฏการณ์นั้นเป็นอัตลักษณ์ที่
 โดดเด่นของท้องถิ่นตน ด้วยความภาคภูมิใจ ซึ่งปรากฏการณ์นั้นอาจใกล้เคียงกับท้องถิ่นอื่นในพื้นที่
 ห่างไกลออกไป แต่มีลักษณะบางประการที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม ทรัพยากร และภูมิ
 ปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น การแก้มันด้วยการจุดบั้งไฟมีอยู่หลายท้องถิ่นในภาคอีสาน แต่ที่บ้าน
 เขวใช้บั้งไฟขนาดเล็กต่างจากที่อื่นซึ่งนิยมใช้บั้งไฟขนาดใหญ่ การเขียนจิตรกรรมฝาผนังเรื่องราว
 เกี่ยวกับพุทธประวัติ พระเวสสันดรชาดก นิทานพื้นบ้าน มีอยู่ทั่วไปในภาคอีสาน เช่นเดียวกับภาพ
 ตัวละครประกอบที่แต่งกายแสดงถึงการรับวัฒนธรรมตะวันตกมีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศ แต่
 การที่ตัวละครในนิทานพื้นบ้านอีสานแต่งกายแบบตะวันตกถือเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ยาก หรือหนังปรา
 โหมทัยที่มีการพากย์เสียงตัวเองด้วยภาษากลาง พากย์เสียงตัวเองประกอบด้วยภาษาอีสาน ใช้ทำนอง
 เพลงภาคอีสานประกอบ มีลักษณะเดียวกับหนังตะลุงภาคใต้ที่มีการพากย์เสียงตัวเองด้วย
 ภาษากลาง พากย์เสียงตัวเองด้วยภาษาใต้ ใช้ทำนองเพลงภาคใต้ประกอบ สิ่งที่แตกต่างกันคือ
 ภาษาถิ่นและทำนองเพลงพื้นบ้านที่แตกต่างกัน

4.3 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงภูมิวัฒนธรรม

โครงการเรื่อง คลองสมถวิลกับวิถีชีวิตของชุมชนคนมหาสารคามจากอดีตสู่ปัจจุบัน ได้นำเสนอความสำคัญของคลองกับวิถีชีวิตของคนไทยในด้านต่างๆในอดีตและปัจจุบันสรุปได้ว่า คลองมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นแหล่งอาหาร การประกอบอาชีพ การพักผ่อน หย่อนใจ สถานที่จัดงานประเพณี ป้องกันศัตรู เส้นทางคมนาคม การชลประทานเพื่อขยายพื้นที่ เพาะปลูกหรือระบายน้ำป้องกันน้ำท่วม และเพื่อแบ่งเขตการใช้ที่ดิน ต่อมาได้อธิบายสภาพ ความเสื่อมโทรมของคลองในปัจจุบันซึ่งเป็นผลมาจากมีการใช้ประโยชน์จากสิ่งอื่นแทนคลอง เช่น ใช้น้ำประปาแทนน้ำคลองในการอุปโภคและบริโภค ใช้ถนนเป็นเส้นทางคมนาคมแทนคลอง ความสำคัญของคลองจึงลดลงไปเป็นเพียงแหล่งระบายน้ำเสียและที่ทิ้งขยะเป็นสาเหตุทำให้คลอง เน่าเสีย แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมว่าได้เปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรม ของมนุษย์ (สีบสกุล ชัตติยะวงศ์, 2554 : 9-14)

สำหรับคลองสมถวิลขุดขึ้นด้วยความคิดของหลวงอังคณาบุรุษ (สมถวิล เทพาคำ) ข้าหลวงประจำจังหวัดมหาสารคามที่เห็นว่าพื้นที่ของเมืองมหาสารคามกันดารน้ำ จึงเสนอให้ขุด คลองเชื่อมระหว่างแก่งเลิงจานมาถึงกุดนางใยทางตอนใต้ของเมืองเพื่อประโยชน์แก่การเกษตรกรรม โดยให้มีคณะกรรมการขอที่ดินขุดคลองจากประชาชนซึ่งมีนายบุญช่วย อัดถาวร เป็นกำลังสำคัญใน การดำเนินการขอที่ดินจากประชาชนจนสำเร็จ จากนั้นได้มีมณฑลพระสงฆ์มาสดขยันโตและทำพิธีขุด คลองเป็นปฐมฤกษ์โดยบุคคลสำคัญของเมืองมหาสารคามในพ.ศ.2477 โดยใช้แรงงานของผู้ที่ค้างค่า รัชชูปการขุดคลองจนสำเร็จ (สีบสกุล ชัตติยะวงศ์, 2554b : 18-19)

คลองสมถวิลได้ทำให้ศูนย์กลางความเจริญของเมืองมหาสารคามย้ายมาอยู่บริเวณ สองฝั่งคลองสมถวิล โดยทางตอนเหนือเป็นพื้นที่สถานที่ราชการ สถานศึกษา และย่านการค้า ส่วน ทางตอนใต้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ต่อมาเมืองขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้พื้นที่เกษตรกรรมถูก เปลี่ยนไปเป็นย่านชุมชนที่รองรับหอพักนักศึกษาที่มีเพิ่มมากขึ้นจากการตั้งสถานศึกษาจำนวนมาก บริเวณคลองสมถวิล และใช้ถนนเลียบบคลองสมถวิลเป็นเส้นทางคมนาคมแทน ทำให้คลองสมถวิลถูก ละเลยกลายเป็นแหล่งรวมของน้ำเสียและขยะจากชุมชน จนกระทั่งพ.ศ.2546 เทศบาลเมือง มหาสารคามได้บูรณะคลองสมถวิลพร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์ด้วยโครงการต่างๆ จนกลับมาสวยงามและ เป็นจัดประเพณีลอยกระทง (สีบสกุล ชัตติยะวงศ์, 2554c : 43-51)

โครงการเรื่อง สร้างบ้านแปลงเมืองรุ่งเรืองเฉลิมพระเกียรติ กล่าวถึงพัฒนาการของ ชุมชนท่าช้างจนถึงการเป็นอำเภอเฉลิมพระเกียรติที่ได้รับอิทธิพลมาจากเส้นทางคมนาคมที่ผ่านพื้นที่ โดยชุมชน ท่าช้างเกิดขึ้นจากการเป็นท่าเรือสินค้าในลำน้ำมูลในเส้นทางการค้าจากนครราชสีมา กับ อุบลราชธานี ดังนั้นการตั้งชุมชนในระยะแรกนี้จึงอยู่บริเวณริมลำมูล ต่อมาเมื่อมีการเปิดใช้เส้นทาง รถไฟจากนครราชสีมาไปยังอุบลราชธานี การขนส่งสินค้าจึงเปลี่ยนไปใช้เส้นทางรถไฟแทน ชุมชน

ท่าช้างจึงย้ายจากบริเวณริมลำน้ำมูลไปยังบริเวณสถานีรถไฟท่าช้างแทน และเมื่อมีการสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 226 หรือถนนเพชรมาตุลาชุมชนท่าช้างจึงขยายตัวไปตามแนวนอนจนถึงทุกวันนี้ (ภัทรสินี คำโสภา, 2557 : 22-38)

สรุปได้ว่า สภาพภูมิศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะเส้นทางการคมนาคมมีผลต่อวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของผู้คน ที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่มีผลกระทบต่อมากคือการประกอบอาชีพและวิถีการดำรงชีวิตอื่นๆ

4.4 โครงการประวัติศาสตร์ที่แสดงคุณค่าทางวัฒนธรรม

โครงการเรื่อง สืบสานตำนานหนังปราโมทัยได้แสดงคุณค่าทางวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้ 1) คุณค่าด้านการสร้างความบันเทิงความสนุกสนานจากมุขตลกภาษาอีสานที่สอดแทรกไว้ในบทเจรจาของตัวละคร 2) คุณค่าด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ด้วยการสอดแทรกหลักธรรมและกฎแห่งกรรมไว้กับการกระทำของตัวละครที่แบ่งเป็นฝ่ายธรรมกับฝ่ายอธรรม 3) คุณค่าด้านการอนุรักษ์ภาษาไทยและภาษาถิ่นอีสาน โดยหนังปราโมทัยใช้บทพากย์ที่เป็นกลอนสุภาพภาษาไทยภาคกลางกับกลอนลำภาษาถิ่นอีสาน และบทเจรจาของตัวเอกในงานวรรณกรรมใช้ภาษาไทยภาคกลาง ส่วนตัวละครประกอบใช้ภาษาถิ่นอีสาน 4) คุณค่าด้านการศึกษาโดยคณะน้ำปลักบัณฑิตได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาการแสดงหนังปราโมทัยไปยังโรงเรียนต่างๆในจังหวัดอำนาจเจริญ ทำให้เกิดการก่อตั้งคณะหนังปราโมทัยในโรงเรียน เช่น คณะศิษย์น้ำปลักบัณฑิต โรงเรียนน้ำปลักศึกษา คณะโรงเรียนชุมชนบ้านน้ำปลัก คณะอำนาจเจริญบัณฑิตวิทยาลัย โรงเรียนอำนาจเจริญ ซึ่งการก่อตั้งคณะหนังปราโมทัยในโรงเรียนทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ศิลปะแขนงต่างๆ เช่น การทำตัวหนัง การทำจอ การแต่งบทพากษ์บทเจรจา การเชิด การร้องลำ การแสดงดนตรีประกอบ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมวิถีชีวิตท้องถิ่นที่สอดแทรกในเนื้อเรื่องที่แสดง (อนุชาติ อาลัยรักษ์, 2557c : 24-33)

โครงการเรื่อง สืบทอดคุณค่ามรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น : สิมวัดโพธารามแห่งบ้านดงบัง ได้กล่าวถึงคุณค่าของสิมวัดโพธาราม ได้แก่ 1) คุณค่าด้านสถาปัตยกรรมที่ออกแบบพื้นที่ใช้งานในสัดส่วนที่พอเหมาะกับการใช้ประโยชน์และสภาพอากาศที่ร้อน ใช้วัสดุในพื้นที่ทำให้สะดวกในการก่อสร้างและซ่อมแซม 2) คุณค่าด้านสังคมสร้างความสามัคคีให้แก่คณะสงฆ์และคนในชุมชนจากการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา 3) คุณค่าด้านวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของชาวอีสานที่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายพอเพียง ความสามัคคีและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา 4) คุณค่าด้านสุนทรียภาพจากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เกิดจากจินตนาการของนายช่างที่ผสมผสานความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมจากกรุงเทพฯ การใช้วัสดุ สีและผิวสัมผัสที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม 5) คุณค่าด้านการศึกษา ได้แก่ การเป็นแหล่งให้ความรู้ทางด้านศิลปะทั้งสถาปัตยกรรมและจิตรกรรม การสื่อความหมายในแง่ประโยชน์ใช้สอยทางพิธีกรรมของพระพุทธศาสนา ความหายากที่มีลักษณะเฉพาะ และเป็นตัวแทนที่สะท้อนการเป็นชุมชน

เกษตรกรรมที่ศรัทธาพระพุทธศาสนาผ่านสถาปัตยกรรมแบบล้านช้าง 6) คุณค่าในฐานะมรดกของชุมชนที่คนในชุมชนมีความผูกพันด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสถานที่จัดพิธีอุปสมบทของคนในชุมชน (วรรณวิสา วงศ์สินอุดม, 2558c : 52-58)

โครงการเรื่อง ย้อนตำนานความเชื่อต่อพระพุทธมงคล เหล่าสาธุชนน้อมบูชา ได้แสดงคุณค่าของพระพุทธมงคลว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ระลึกถึงพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นที่พึ่งยามทุกข์ใจ เป็นศูนย์รวมความสามัคคีของผู้คนในชุมชนในการทำกิจกรรมทางศาสนา และสร้างอาชีพในการทำพระพุทธมงคลจำลอง (พีระพงษ์ หารพรม, 2558b : 37-40)

โครงการเรื่อง ปรากฏหมู่บ้านเขวา บอกเล่าศรัทธา ความเชื่อผ่านกาลเวลา สู้บั้งไฟแก้บน ได้นำเสนอคุณค่าของโครงการดังนี้ 1) คุณค่าทางประวัติศาสตร์โดยปรากฏหมู่บ้านเขวาสามารถเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์การขยายอิทธิพลทางศิลปวัฒนธรรมเขมรในภาคอีสาน 2) คุณค่าด้านความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรคภัยไข้เจ็บหรือโรงพยาบาลในอดีตและวัดถุดิบที่นำมาบูรณาการผสมผสาน 3) คุณค่าทางศาสนาที่กล่าวถึงคติความเชื่อของพระพุทธศาสนานิกายมหายาน 4) คุณค่าด้านศิลปกรรมทำให้ทราบลักษณะประติมากรรมพระพุทธโฆษาจารย์คุรุไวฑูรยประภาและพระโพธิสัตว์อื่นๆ ผังการก่อสร้างโรคภัยไข้เจ็บและรูปแบบสถาปัตยกรรม (ลลิตา ตุ่นเข้า, 2560a : 46-52)

โครงการประวัติศาสตร์ได้แสดงคุณค่าทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อความศรัทธา ความสามัคคี ความบันเทิง ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม การประกอบอาชีพ การรักษาโรค และศิลปกรรมแขนงต่างๆ ซึ่งทั้งหมดถือว่าเป็นมรดกทางสังคมของคนในท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความมุ่งหมายและผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ผลการศึกษาที่เป็นข้อค้นพบ
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการการทำโครงงานประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อสังเคราะห์โครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

สรุปผล

ในการศึกษาเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาใน 4 หัวข้อ คือ 1) การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 2) พัฒนาการการทำโครงงานประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา 4) เพื่อสังเคราะห์โครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มิติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1. การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งใน การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จัดประกวดครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2552 เพื่อเป็นการ สอนองพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถที่ทรงห่วงใยการศึกษา ประวัติศาสตร์ในประเทศไทย การประกวดแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คณะกรรมการตัดสินแต่ละระดับมี 3 คน เป็น อาจารย์สอนวิชาประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย (ระดับ ประถมศึกษา)

ขั้นตอนการประกวดเริ่มต้นจากการประชุมสามัญประจำปีของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการจัดการประกวด หลังจากนั้นกองกิจการ พลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการประกวดจะทำหนังสือแจ้งให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการ มีการประกวดคัดเลือกระดับจังหวัดโดยหน่วยงานทางการศึกษาของ จังหวัด จากนั้นโรงเรียนตัวแทนจังหวัดแต่ละระดับจะส่งใบสมัครและรายงานโครงงานจำนวน 10 เล่ม ไปยังกองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 เพื่อนำส่งให้คณะกรรมการตัดสินระดับภาคพิจารณา ให้คะแนนรายงานโครงงาน 60 คะแนนในช่วงต้นเดือนสิงหาคม

การประกวดระดับภาคจัดที่อาคารสุรพัฒน์ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัด นครราชสีมา ทุกวันที่ 17-18 สิงหาคมของทุกปี ในวันที่ 17 สิงหาคม ช่วงเช้าโรงเรียนที่เข้าประกวด ลงทะเบียนรายงานตัวและจัดแสดงโครงงาน เวลา 11.00 น. คณะกรรมการตัดสินเข้าร่วมประชุม และเริ่มตัดสินในเวลา 13.00 น. โดยให้คะแนนการจัดแสดงโครงงาน 10 คะแนน การนำเสนอ โครงงาน 10 คะแนน และการตอบคำถาม 20 คะแนน จากนั้นนำไปรวมกับคะแนนรายงานโครงการ และจัดอันดับนำส่งคะแนนที่กองอำนวยการในวันที่ 18 สิงหาคม เพื่อให้คณะกรรมการกลางและ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิรับรองผลการตัดสินก่อนเที่ยง เวลาประมาณ 14.00 น. ประกาศผล การตัดสินบนเวทีเสร็จแล้วติดประกาศที่กระดาน ทำหนังสือแจ้งผลการตัดสินให้ทางจังหวัดรับทราบ เพื่อแจ้งโรงเรียนที่ได้รับรางวัล และประกาศในเฟซบุ๊กกองกิจการพลเรือน กองทัพอากาศที่ 2 มีพิธีมอบ ทุนการศึกษาและรางวัลการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคของมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัด นครราชสีมา ในเดือนกันยายน

ปัญหาที่สำคัญของการประกวดระดับจังหวัดคือคุณสมบัติของคณะกรรมการตัดสินที่มี ผลต่อการตัดสินที่หลายโรงเรียนไม่ยอมรับและกำหนดการประกวดที่ไม่แน่นอน ซึ่งมีข้อเสนอให้ทาง มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิทางประวัติศาสตร์เป็นคณะกรรมการ

ตัดสินระดับจังหวัด และควรมีกำหนดการประกวดระดับจังหวัดที่แน่นอนทุกปีเหมือนการประกวดระดับภาค ปัญหาของการประกวดระดับภาคคือ การจัดสถานที่แสดงโครงงาน กำหนดการ และการแจ้งผลการประกวด มีข้อเสนอแนะให้ขยายพื้นที่จัดแสดงโครงงาน การปรับกำหนดการให้ประกาศผลการประกวดก่อนเที่ยงในวันที่ 18 สิงหาคม และแจ้งผลการประกวดทุกอันดับไปยังทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมการประกวด

2. พัฒนาการการทำโครงงานประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 การสนับสนุนการทำโครงงานของทางโรงเรียนไม่มีพัฒนาการเพราะเป็นไปตามระเบียบราชการ ความแตกต่างของแต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนของผู้บริหารที่ต่างกัน

2.2 อาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานประวัติศาสตร์พบพัฒนาการ 4 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วง พ.ศ.2552-2554 อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นครูสังคมศึกษาที่มีบทบาทในโรงเรียนเพียงพอที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุน ช่วง พ.ศ.2555-2556 เป็นช่วงที่โรงเรียนสนับสนุนให้ครูทำโครงงานนักเรียนเพื่อตอบตัวชี้วัดในการประกันคุณภาพการศึกษา พบครูนอกกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษามาทำโครงงานประวัติศาสตร์ ช่วง พ.ศ.2557-2559 เป็นช่วงที่การประกวดแข่งขันผลงานนักเรียนได้รับความนิยมนเป็นวงกว้างเนื่องจากผลการประกวดมีผลในเชิงบวกต่อโรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา ความต้องการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานประวัติศาสตร์ในช่วงเวลานี้จึงมีสูงขึ้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาบางโรงเรียนครูสังคมศึกษาต้องสลับกันเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน ช่วง พ.ศ.2560-2561 ตัวชี้วัดในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเปลี่ยนไปและครูซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานประวัติศาสตร์ในช่วงก่อนหลายคนได้รับการเลื่อนวิทยฐานะแล้ว ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานประวัติศาสตร์ในช่วงนี้จึงเป็นครูบรรจุใหม่โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งประสบความสำเร็จในช่วงก่อนหน้านี้เป็นพี่เลี้ยง

2.3 การคัดเลือกนักเรียนเพื่อทำโครงงานประวัติศาสตร์ มีพัฒนาการน้อยมาก เพราะนักเรียนสนใจทำโครงงานประวัติศาสตร์น้อย บางโรงเรียนไม่มีโอกาสคัดเลือกนักเรียน พัฒนาการพบในโรงเรียนที่มีประสบการณ์เข้าประกวดหลายปี ได้แก่ การคัดเลือกนักเรียนล่วงหน้า เลือกนักเรียนที่มีความสนใจและมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำมากกว่านักเรียนที่เก่ง

2.4 เรื่องที่นำมาทำโครงงานประวัติศาสตร์แบ่งได้ดังนี้ ช่วงพ.ศ.2552-2556 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติที่ศึกษาในหนังสือแบบเรียน สิ่งสำคัญจากคำขวัญประจำจังหวัด โครงงานที่เป็นผลงานของโรงเรียนที่ทำร่วมกับทางจังหวัดหรือโครงงานที่ได้รับรางวัลจากการประกวด โครงงานนักเรียนในรายการอื่นมาส่งเข้าประกวด ต่อมาช่วงพ.ศ.2557-2561 นิยมทำเรื่องภายในชุมชนแทนเรื่องของจังหวัดโดยนำเสนออัตลักษณ์และความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชน มีการเลียนแบบ

โครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวด การนำโครงการเดิมที่ใช้ในการประกวดในปีก่อนหน้าเข้ามาส่งประกวดอีกครั้ง และการส่งเรื่องเดียวกันเข้าประกวด 2 ระดับ

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลมีพัฒนาการดังนี้ ช่วง พ.ศ.2552-2553 เน้นการสืบค้นข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก ช่วง พ.ศ.2554-2557 ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม ภาพถ่ายจากอินเทอร์เน็ตและสถานที่จริงมาประกอบข้อมูลจากเอกสาร ช่วง พ.ศ.2558-2561 นิยมใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและการเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยเน้นการถ่ายภาพสถานที่จริงและการสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ มาประกอบข้อมูลจากเอกสารที่นิยมนำงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการทำโครงการ

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบพัฒนาการส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ของโครงการ

2.7 การสังเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่พบพัฒนาการ มีเพียงบางโครงการที่นำข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ อินเทอร์เน็ต สภาพพื้นที่ และเอกสารอื่นๆ มาใช้ร่วมกับเอกสารหลัก ตามลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์

2.8 การเขียนรายงานโครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่พบพัฒนาการ มีเพียงโครงการของโรงเรียนที่เข้าร่วมการประกวดเป็นประจำบางโรงเรียนที่มีพัฒนาการ โดยช่วงแรกเป็นการเขียนรายงานโครงการในลักษณะรูปแบบงานวิจัย 5 บท ซึ่งใช้ข้อมูลทั้งหมดมาจากเอกสาร โดยบางโครงการใช้การคัดลอกจากเอกสารเล่มหลักมาเกือบทั้งหมด ระยะเวลาที่เปลี่ยนจากการคัดลอกทั้งหมดมาเป็นการเลือกนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์โครงการ มีภาพถ่ายประกอบจำนวนมาก ระยะเวลาที่สามเป็นการเขียนรายงานโครงการที่เน้นแสดงผลการศึกษาตามมิติเวลาทางประวัติศาสตร์ โดยมีการอ้างอิงข้อมูลทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์ อินเทอร์เน็ต และภาพถ่าย

2.9 การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ไม่พบพัฒนาการที่ชัดเจน เนื่องจากทั้งหมดดำเนินการเผยแพร่ในการประกวดโครงการ จัดนิทรรศการภายในโรงเรียน และการบอกเล่าเหมือนกัน สำหรับการเผยแพร่ผ่านสื่ออื่นขึ้นอยู่กับดำเนินการของแต่ละโรงเรียน

3. ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบจากการทำโครงการประวัติศาสตร์ จำแนกได้ดังนี้

1) ในโรงเรียนที่ครูนำการทำโครงการประวัติศาสตร์ไปใช้จัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้เปลี่ยนการสอนจากการบรรยายเป็นการเรียนที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงด้วยการทำโครงการประวัติศาสตร์ นักเรียนสนใจเรียนประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น โรงเรียนสนับสนุนการเรียนรู้อาจารย์ประวัติศาสตร์มากขึ้น มีรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษา และครูผู้สอนนิยมจัด

การเรียนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้โครงงานประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น แต่สำหรับโรงเรียนที่ครูไม่ได้ นำการทำโครงงานประวัติศาสตร์มาใช้สอนจริงในชั้นเรียนไม่มีผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลง

2) นักเรียนได้พัฒนาความรู้ทางประวัติศาสตร์จากประสบการณ์การทำโครงงาน ประวัติศาสตร์ ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนและของจังหวัดอื่น ได้ฝึกฝนตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาระบวนการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ความกล้า แสดงออก คุณธรรมจริยธรรม มีความภาคภูมิใจในตนเองและท้องถิ่นของตน เป็นที่รู้จักและได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่น เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นในโรงเรียน มีผลงานสำหรับเก็บ เป็นชิ้นงานสะสมในแฟ้มสะสมผลงานสำหรับใช้สมัครเรียนต่อ ได้รับรางวัลและเงินรางวัลหากชนะ การประกวด และได้มีเพื่อนใหม่

3) อาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานได้นำความรู้และประสบการณ์ในการทำโครงงาน ประวัติศาสตร์มาพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ใช้เป็นผลงานในการขอพิจารณาความดี ความชอบ การขอย้ายโรงเรียน และการเลื่อนวิทยฐานะ รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจ เป็นที่ยอมรับนับถือ และเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมท้องถิ่น

4) โรงเรียนมีชื่อเสียงในการทำโครงงานประวัติศาสตร์ มีบุคคลภายนอกเข้ามา ศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำโครงงานประวัติศาสตร์ สามารถนำไปเป็นข้อมูลในรายงาน ประกันคุณภาพการศึกษาใช้ประกอบการประเมินโรงเรียน ใช้ประกอบการนำเสนอการประกวดของ โรงเรียน เช่น โรงเรียนรางวัลพระราชทาน ใช้เป็นผลงานของผู้บริหารโรงเรียน และเป็นแนวทางการ จัดการศึกษาที่ร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5) คนในชุมชนทราบประวัติศาสตร์ชุมชนของตนมากยิ่งขึ้น เกิดความภาคภูมิใจและ รักท้องถิ่นของตน นำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาโบราณสถาน โบราณวัตถุใน ท้องถิ่นของตน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน รวมทั้ง ก่อให้เกิดสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อคนในชุมชน

6) ผู้ชมการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ได้ทราบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ แต่ละโครงงานนำเสนอ สามารถนำข้อมูลจากโครงงานประวัติศาสตร์ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันหรือ เป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในท้องถิ่นของตน นำไปใช้เป็นแบบอย่างการทำโครงงานประวัติศาสตร์ นำไปใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์หรือรายวิชาสังคมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ

3.2 ปัญหาในการทำโครงงานประวัติศาสตร์ พบว่า ไม่ได้ส่งเสริมการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์เท่าที่ควร โครงงานที่ทำส่วนใหญ่ไม่ใช่โครงงานประวัติศาสตร์ทั้งวิธีการและเนื้อหา ครูทำโครงงานแทนนักเรียนเพื่อหวังรางวัล ทำให้นักเรียนมีบทบาทในการทำโครงงานน้อยจนไม่เข้าใจ

โครงการของตนเอง ตลอดสิบปีที่ผ่านมาการทำโครงการประวัติศาสตร์ไม่พัฒนาเท่าที่ควร เพราะการคัดลอกเอกสาร การส่งโครงการเดิมต่างระดับ และการเลียนแบบกัน

3.3 แนวทางแก้ไขปัญหาการทำโครงการประวัติศาสตร์ มีดังนี้ ควรมีการผลิตครูประวัติศาสตร์และกำหนดตำแหน่งครูประวัติศาสตร์ไว้โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยควรให้อาจารย์ประวัติศาสตร์เป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำหรือจัดอบรมการทำโครงการประวัติศาสตร์ให้แก่ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่นักเรียนโดยส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการในเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน และสอนการทำโครงการประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนให้นักเรียนปฏิบัติจริงทีละขั้นตอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

4. สังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ผลการศึกษาสรุปตามแนวคิดที่นำมาศึกษาได้ดังนี้

4.1 แนวคิดที่ว่าด้วยความทรงจำทางสังคม พบว่า โครงการประวัติศาสตร์ได้ให้ข้อมูลความทรงจำทางสังคมผ่านการบอกเล่าจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง ผ่านนิทานพื้นบ้าน ความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

4.2 แนวคิดที่ว่าด้วยอัตลักษณ์ พบว่า โครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนไปเปรียบเทียบกับท้องถิ่นใกล้เคียง เมื่อไม่พบความเหมือนกันจะคิดว่าปรากฏการณ์นั้นเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของท้องถิ่นตนด้วยความภาคภูมิใจ อัตลักษณ์ส่วนใหญ่เป็นความเชื่อ พิธีกรรม ศิลปกรรม การแสดง และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.3 แนวคิดที่ว่าด้วยภูมิวัฒนธรรม พบว่า โครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะอธิบายสภาพภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อชื่อสถานที่และการตั้งถิ่นฐาน การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โดยเฉพาะเส้นทางการคมนาคมมีผลต่อวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของผู้คน เช่น การตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป การประกอบอาชีพและวิถีการดำรงชีวิตอื่นๆ

4.4 แนวคิดที่ว่าด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม พบว่า โครงการประวัติศาสตร์ได้แสดงคุณค่าทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อความศรัทธา ความสามัคคี ความบันเทิง ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม การรักษาโรค การประกอบอาชีพ และศิลปกรรมแขนงต่างๆ ซึ่งทั้งหมดถือว่าเป็นมรดกทางสังคมของคนในท้องถิ่น

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ เป็นหนึ่งในการประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา จัดประกวดเพื่อเป็นการสนองพระราชดำริ

ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถที่ทรงห่วงใยการศึกษาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย การประกวดแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดให้การทำโครงการประวัติศาสตร์อยู่ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551b : 76-79)

ขั้นตอนการประกวดระดับภาคพบว่าคณะกรรมการตัดสินดำเนินการตัดสินให้เสร็จสิ้นภายในวันแรกทุกระดับจนถึงค่ำ และส่งผลคะแนนในช่วงเช้าของวันที่สอง โดยมีประกาศให้ทุกโครงการตัดสินให้เสร็จภายในเวลา 12.00 น.ของวันที่สองและประกาศผลการตัดสินเวลา 14.00 น. ซึ่งไม่สอดคล้องกับกำหนดการที่ให้ตัดสินในวันแรกถึง 16.00 น. และให้ตัดสินต่อในวันที่สองช่วง 09.00-14.00 น. ประกาศผลการตัดสินเวลา 15.00 น. ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการมีความคิดเห็นว่าการตัดสินให้เสร็จสิ้นภายในวันเดียวกันเพื่อความเป็นธรรมและสะดวกในการพิจารณาาร่วมกันครั้งสุดท้ายก่อนสรุปผลคะแนนส่งกองอำนวยการ ทางด้านอาจารย์ที่ปรึกษาและนักเรียนต้องการให้ตัดสินให้เสร็จภายในวันเดียวกันเพื่อความเป็นธรรม และจะได้มีอิสระในการเดินชมโครงการอื่นๆ ในวันที่สอง ทางคณะกรรมการดำเนินการต้องการให้การประกวดเสร็จสิ้นโดยเร็วจะได้มีเวลาเก็บของกลับก่อนค่ำ เช่นเดียวกับครูและนักเรียนที่ต้องการเดินทางกลับภูมิลำเนาของตนโดยไม่ต้องค้างคืนให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม

มูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้ดำเนินการจัดประกวดคัดเลือกระดับจังหวัด โดยให้หน่วยงานทางการศึกษาของแต่ละจังหวัดดำเนินการเองทำให้เกิดปัญหาเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการตัดสินที่มีผลต่อการตัดสินและกำหนดการประกวดที่ไม่แน่นอน ทั้งนี้เพราะทางมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมาไม่มีงบประมาณในการจัดประกวดระดับจังหวัด

ส่วนปัญหาการประกวดระดับภาคคือ การจัดสถานที่แสดงโครงการที่ใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ใช้โต๊ะเก้าอี้ของหน่วยงานอื่น ทำให้ต้องยอมรับสภาพโต๊ะเก้าอี้ที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่เพียงพอ การแจ้งผลการประกวดจะติดประกาศผลที่กระดานหลังการประกาศผลการประกวดบนเวที ซึ่งโรงเรียนที่เดินทางกลับก่อนจะไม่ทราบ และจะแจ้งผลการประกวดเฉพาะโรงเรียนที่ได้รับรางวัลผ่านหน่วยงานการศึกษาของจังหวัด ทำให้โรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลไม่ทราบผลการประกวด

2. พัฒนาการของการทำโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมไม่มีพัฒนาการเท่าที่ควร เห็นได้จากโรงเรียนที่เข้าประกวดครั้งแรกในการประกวดปีที่สิบมีผลงานไม่ต่างอะไรจากผลงานของโรงเรียน

ที่ส่งเข้าประกวดเมื่อสัปดาห์ก่อน ทั้งนี้เพราะว่ามูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้นำโครงการนักเรียนที่เข้าประกวดเผยแพร่สู่สาธารณชน และโรงเรียนส่วนใหญ่เผยแพร่โครงการนักเรียนเฉพาะในโรงเรียนหรือในท้องถิ่นเท่านั้น

พัฒนาการของการทำโครงการประวัติศาสตร์จะพบในกลุ่มของโรงเรียนที่เข้าประกวดเป็นประจำเท่านั้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ได้รับรางวัลจากการประกวด เนื่องจากมีผลประโยชน์ต่อโรงเรียนในการประเมินคุณภาพการศึกษา เช่น ใช้พิจารณาคะแนนในตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ในตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของสถานศึกษา และมีผลประโยชน์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการในการพิจารณาความดีความชอบ การขอเลื่อนวิทยฐานะ และการขอย้ายโรงเรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554 : 11)

การพัฒนาที่พบได้แก่ เรื่องที่นำมาทำโครงการเปลี่ยนจากเรื่องของจังหวัดมาเป็นเรื่องภายในท้องถิ่น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารพัฒนามาเป็นการใช้ข้อมูลที่หลากหลายทั้งอินเทอร์เน็ต การสัมภาษณ์ การถ่ายภาพจากสถานที่จริง โดยมีสิ่งที่ขัดขวางการพัฒนาคือ การเลียนแบบโครงการที่ได้รับรางวัล และการส่งโครงการเดิมที่เคยได้รับรางวัลเข้าประกวดอีกครั้งในระดับอื่น เนื่องจากเชื่อว่าจะมีโอกาสได้รับรางวัลจากการประกวด และปรากฏว่ามีโครงการเดียวกันได้รับรางวัลทั้งสองระดับอยู่หลายโครงการโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากโครงการที่ได้รับรางวัลในระดับหนึ่งย่อมมีคุณภาพดีพอที่จะได้รับรางวัลอีกครั้งในระดับอื่น ซึ่งคณะกรรมการตัดสินแต่ละระดับ ไม่ทราบผลการตัดสินที่ผ่านมาของระดับอื่น และต้องพิจารณาว่าผิดกติกาการประกวดหรือไม่ เพราะข้อ 4 ระบุว่าโครงการที่ส่งเข้าประกวดต้องไม่เป็นโครงการที่ลอกเลียนแบบผู้อื่น ต้องไม่เคยได้รับรางวัลจากการประกวดแข่งขันที่เทียบเท่าระดับภาคหรือระดับประเทศ ข้อ 5 นักเรียนที่เป็นเจ้าของโครงการเข้าประกวดต้องไม่เคยได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดโครงการมูลนิธิเปรม ติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ในระดับช่วงชั้นนั้นมาก่อน (กองทัพภาคที่ 2, 2560g : 12)

3. ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

3.1 ผลกระทบจากการทำโครงการประวัติศาสตร์ พบว่า การนำโครงการประวัติศาสตร์ไปใช้จัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงด้วยการทำโครงการ

ประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสนใจเรียนประวัติศาสตร์สูงขึ้น สอดคล้องกับเพียงฤทัย พุฒิกุณเกษม ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากการเรียนรู้การทำโครงการประวัติศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีเยี่ยมและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (เพียงฤทัย พุฒิกุณเกษม, 2557) และปิยากร แสนชัย ได้ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เรียนด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ปิยากร แสนชัย, 2560)

นักเรียนได้พัฒนาความรู้ทางประวัติศาสตร์จากประสบการณ์การทำโครงการประวัติศาสตร์ ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนและของจังหวัดอื่น ได้ฝึกฝนตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการระบอบการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ความกล้าแสดงออก คุณธรรมจริยธรรม มีความภาคภูมิใจในตนเองและท้องถิ่นของตน เป็นที่รู้จักและได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่น เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนคนอื่นในโรงเรียน สอดคล้องกับวารสารณ์ตระกูลสฤชดี ที่สรุปประโยชน์ของการสอนแบบโครงการจากนักวิชาการไทยและนักวิชาการชาวต่างประเทศที่มีต่อผู้เรียนว่าได้ฝึกฝนทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ฝึกฝนทักษะการแก้ไขปัญหาและความขัดแย้ง ฝึกฝนทักษะในการเจรจาหาข้อมูลเพื่อตัดสินใจ ฝึกฝนทักษะการจัดการและบริหารเวลา ฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาเทคนิคการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลาย พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พัฒนาทักษะการทำงานจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ และส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในกลุ่มของผู้เรียน (วารสารณ์ ตระกูลสฤชดี, 2551b)

3.2 ปัญหาในการทำโครงการประวัติศาสตร์พบว่า ไม่ได้ส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์เท่าที่ควร โครงการที่ทำส่วนใหญ่ไม่ใช่โครงการประวัติศาสตร์ทั้งวิธีการและเนื้อหา ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับวินัย พงศ์ศรีเพียร ที่ว่าปัญหาและอุปสรรคมาจากครูสอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ทำให้เข้าใจวิชาประวัติศาสตร์ผิด (กรมวิชาการ, 2543) นักเรียนมีบทบาทในการทำโครงการน้อยจนไม่เข้าใจโครงการของตนเอง เพราะใช้วิธีคัดลอกมาจากอินเทอร์เน็ตหรือหนังสือตำราเล่มเดียว หรือจดจำจากผลงานที่ครูทำไว้ สอดคล้องกับพรเพ็ญ ฮั่นตระกูล ได้กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่และผู้สอนบางคนไม่เข้าใจความหมายของวิชา

ประวัติศาสตร์ สอนด้วยการบรรยายของผู้สอนอย่างเดียวให้ผู้เรียนฟัง จดตาม เชื่อตาม โดยใช้ตำราเล่มเดียว ผู้เรียนบางส่วนไม่ได้ทำเองใช้วิธีคัดลอกมาจากอินเทอร์เน็ตหรือหนังสือตำราเล่มเดียว หรือใช้หลายเล่มมาปะติดปะต่อกัน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทราวาณิชย์, 2556c)

3.3 แนวทางแก้ไขปัญหาการทำโครงการประวัติศาสตร์ควรมีการผลิตครูประวัติศาสตร์และกำหนดตำแหน่งครูประวัติศาสตร์ไว้โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยควรให้อาจารย์ประวัติศาสตร์เป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำหรือจัดอบรมการทำโครงการประวัติศาสตร์ให้แก่ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่นักเรียนโดยส่งเสริมให้นักเรียนทำโครงการในเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน และสอนการทำโครงการประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนให้นักเรียนปฏิบัติจริงทีละขั้นตอนตามวิธีการทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับศศิพัชร จำปาได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์พบว่าผู้เรียนมีกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีสำนึกรักษ์ท้องถิ่นในระดับมากที่สุด มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก (ศศิพัชร จำปา, 2559)

4. สังเคราะห์โครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ภายใต้มติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม อภิปรายผลตามแนวคิดที่นำมาศึกษาได้ดังนี้

4.1 แนวคิดว่าด้วยความทรงจำทางสังคม พบว่า โครงการประวัติศาสตร์ได้ให้ข้อมูลความทรงจำทางสังคมผ่านการบอกเล่าจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ผ่านนิทานพื้นบ้าน ความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ว่าความทรงจำทางสังคมเป็นการสร้างอดีตจากความเป็นปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์กับอดีต (Connerton, 1989 ; Zerubavel, 1996 ; Confino, 1997 ; Fentress and Wickham, 2009 ; Ertl, 2011) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Barrow ที่ศึกษาศิลปะร่วมสมัยของเฮติ บาฮามาส และตรินิแดด โดยใช้แนวคิดความทรงจำสาธารณะและชาติพันธุ์วิทยา ผลการศึกษาพบว่าผลงานศิลปะร่วมสมัยถูกสร้างขึ้นจากความทรงจำสาธารณะ คติชนทางจิตวิญญาณ วัฒนธรรมดั้งเดิม และการแสดงออกทางอัตลักษณ์ของศิลปิน (Marielle Barrow, 2016)

4.2 แนวคิดว่าด้วยอัตลักษณ์ พบว่า โครงการประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะนำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนไปเปรียบเทียบกับท้องถิ่นใกล้เคียง เมื่อไม่พบความเหมือนกันจะคิดว่าปรากฏการณ์นั้นเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของท้องถิ่นตนด้วยความภาคภูมิใจ อัตลักษณ์ส่วนใหญ่เป็นความเชื่อ พิธีกรรม ศิลปกรรม การแสดง และภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Burke

& Reitzes ที่ว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานความคล้ายคลึงและความแตกต่างที่คนในสังคม กำหนดขึ้นจากปรากฏการณ์ร่วมกัน (Burke and Reitzes, 1991) เช่นเดียวกับ Jenkins ได้กล่าวไว้ว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงโดยสังคมและสืบทอดอัตลักษณ์โดยคนที่สัมพันธ์กับสังคมนั้นๆ (Richard Jenkins, 2008) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Martinez ที่พบว่า อัตลักษณ์ของบัลเล่ต์มีผลมาจากสถาบันบัลเล่ต์แห่งชาติคิวบาผลิตบัลเล่ต์ภายใต้แนวคิดการปฏิบัติ (Andrew Michael Martinez, 2013) หรือผลงานของ Blair ที่พบว่าผู้คนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่เกาะฟอล์กแลนด์ ส่วนใหญ่เป็นคนผิวขาวและไม่มีร่องรอยประวัติศาสตร์ก่อนยุคอาณานิคม ทำให้ความคิดเรื่องปกครองตนเองแตกต่างจากอาณานิคมอื่น (James J.A. Blair, 2016) เช่นเดียวกับ ผลการศึกษาของ Murray ที่ศึกษาการใช้วัฒนธรรมภาพเขียนเป็นเครื่องมือสร้างข้อตกลงของพลเมืองมอนทรีออล ซึ่งพบว่าประชาชนบางคนเลือกที่จะระบุอัตลักษณ์ของตนและความสัมพันธ์กับเมืองที่ตนอาศัยบนพื้นฐานของประวัติศาสตร์เมืองผ่านผลงานศิลปะ (Murray, 2010)

4.3 แนวคิดว่าด้วยภูมิวัฒนธรรม พบว่า โครงการงานประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะอธิบายสภาพภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อชื่อสถานที่และการตั้งถิ่นฐาน การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โดยเฉพาะเส้นทางการคมนาคมมีผลต่อวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของผู้คน เช่น การตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป การประกอบอาชีพและวิถีการดำรงชีวิตอื่นๆ สอดคล้องกับศรีศักร วัลลิโภดม ที่ว่า ภูมิวัฒนธรรมคือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ สร้างวัฒนธรรมองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิต สร้างกติกากการอยู่ร่วมกัน สร้างประเพณี ความเชื่อโครงสร้างสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในพื้นที่เดียวกัน (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2551) และผลการศึกษาของ Obrock ที่ศึกษาผลงานของนักเขียนสี่คนในแคชเมียร์พบว่า พัฒนาการด้านวรรณกรรมได้ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมืองและภูมิวัฒนธรรมของแคชเมียร์ (Luther James Obrock, 2015)

4.4 แนวคิดว่าด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม พบว่า โครงการงานประวัติศาสตร์ได้แสดงคุณค่าทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับความเชื่อความศรัทธา ความสามัคคี ความบันเทิง ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม การรักษาโรค การประกอบอาชีพ และศิลปกรรมแขนงต่างๆ ซึ่งทั้งหมดถือว่าเป็นมรดกทางสังคมของคนในท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ Feilden และ Jokilehto ที่กล่าวถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมประกอบด้วยคุณค่าเชิงอัตลักษณ์ คุณค่าเชิงศิลปะคุณค่าเชิงจำนวนที่หายากที่แสดงออกผ่านสิ่งของ สถานที่ ประเพณี ทักษะฝีมือ คุณค่าเชิงเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัย เช่น การประกอบอาชีพ การท่องเที่ยว การค้า คุณค่าเชิงการศึกษา คุณค่าทางสังคมและคุณค่าเชิงการเมือง ผ่านกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางการเมือง (ธนิช เลิศชาญฤทธ์, 2554) และ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สลิตย์ ภาคมฤค ที่ศึกษาเรื่องโหราศาสตร์ชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร : ภูมิปัญญาทางภาษาและคุณค่าทางวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่า 1) ภูมิปัญญาทางภาษา 3 ด้าน

ได้แก่ ด้านการสร้างคำพบ 4 ประเภท ด้านการใช้คำพบ 2 ประเภท และด้านความหมายของคำจำแนกได้ 3 ประเภท 2) คุณค่าทางวัฒนธรรมมี 2 ลักษณะคือ คุณค่าต่อเอกบุคคล 4 ลักษณะคือ ชะตากำเนิด อำนาจยามเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ การปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และการครองเรือน ส่วนคุณค่าต่อเนกบุคคลมี 4 ลักษณะคือ ความเชื่อ การประกอบอาชีพเกษตรกร การสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในสังคม และการสร้างความเหมาะสมในสิ่งอุปโลก (สถิตย์ ภาคมฤค, 2559) และกฤษณพจน์ ศรีทาร์ง ที่ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาและคุณค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของวัดห้วยท่าว อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่าคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของวัดห้วยท่าว ได้แก่ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางประเพณีศาสนา ความเชื่อ คุณค่าทางศิลปะ คุณค่าทางภาษาและวรรณกรรม และคุณค่าทางภูมิปัญญา (กฤษณพจน์ ศรีทาร์ง, 2548) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Kozak-Holland ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของโครงการประวัติศาสตร์ที่มีต่อการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน พบว่าโครงการบริหารจัดการที่นำโครงการประวัติศาสตร์มาใช้จะช่วยให้เกิดความเข้าใจความเป็นมาและวัฒนธรรมองค์กร สามารถเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามโครงการบริหารจัดการทางธุรกิจ (Kozak-Holland, 2013)

ผลการศึกษาที่เป็นข้อค้นพบ

1. การประกวดโครงการประวัติศาสตร์โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา เกิดขึ้นในทันทีเพื่อเป็นการสนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถที่ทรงห่วงใยการศึกษาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ไม่ได้เกิดจากกระบวนการพัฒนาการทำโครงการของนักเรียนเช่นโครงการวิทยาศาสตร์ที่มีการทำกันอย่างแพร่หลายในโรงเรียนอยู่แล้ว และนำโครงการที่โดดเด่นของแต่ละโรงเรียนมาประกวดแข่งขันกันภายใต้เกณฑ์ที่มีมาตรฐานจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการประวัติศาสตร์เป็นเรื่องใหม่สำหรับครูที่ไม่ได้เรียนมาทางประวัติศาสตร์และนักเรียน ซึ่งต้องทำโครงการประวัติศาสตร์ไปตามความเข้าใจของตนท่ามกลางแนวความคิดที่แตกต่างกันของนักวิชาการเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยไม่มีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน ดังนั้นโครงการประวัติศาสตร์ที่ส่งเข้าประกวดส่วนใหญ่จึงไม่เป็นโครงการประวัติศาสตร์ขาดการพัฒนา เน้นการคัดลอกและเลียนแบบ พัฒนาการเกิดขึ้นเฉพาะโรงเรียนที่ส่งเข้าประกวดเป็นประจำและนำคำแนะนำของคณะกรรมการตัดสินไปปรับปรุงพัฒนา

2. การประกวดโครงการนักเรียนโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ให้ความสำคัญในการประกวดระดับภาคที่มีกฎเกณฑ์และการดำเนินการที่ชัดเจน โดยไม่ได้เข้าไปดูแลการประกวดคัดเลือกระดับจังหวัด ทำให้การประกวดระดับจังหวัดของแต่ละจังหวัดมีการดำเนินการ

ที่แตกต่างกันทั้งหน่วยงานจัดการประกวด วิธีการ กำหนดการ สถานที่ ขั้นตอน กรรมการตัดสิน และการแจ้งผลการประกวด นำไปสู่ปัญหาในการดำเนินการของโรงเรียนและการไม่ยอมรับคำตัดสิน

3. การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญต่อผลการประกวด มากกว่า การพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้การคัดเลือกนักเรียนมาทำโครงงาน ประวัติศาสตร์เป็นการเฉพาะมากกว่าการสอนประวัติศาสตร์ด้วยการทำโครงงานแล้วนำโครงงานที่ได้ จากการเรียนมาส่งเข้าประกวด ทำให้การทำโครงงานประวัติศาสตร์เป็นกิจกรรมการเรียนรู้อัน ประวัติศาสตร์ของนักเรียนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

4. การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ส่งผลดีทั้งต่อนักเรียน ครู โรงเรียน ชุมชน และ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะหากการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้โครงงาน ประวัติศาสตร์

5. โครงงานประวัติศาสตร์โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา สร้างขึ้นมา ภายใต้มติประวัติศาสตร์วัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยความทรงจำทางสังคม แนวคิดที่ว่า ด้วยอัตลักษณ์ แนวคิดที่ว่าด้วยภูมิวัฒนธรรม แนวคิดที่ว่าด้วยคุณค่าทางวัฒนธรรม และงานวิจัย โครงงานประวัติศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ

อุปสรรค

อุปสรรคสำคัญในการศึกษาครั้งนี้คือ ไม่สามารถเก็บรวบรวมรายงานโครงงานประวัติศาสตร์ ที่ส่งเข้าประกวดได้ทั้งหมด เนื่องจากมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา ไม่ได้จัดเก็บ รายงานโครงงานนักเรียนที่เข้าประกวดในแต่ละปี โดยจำหน่ายแจกโครงงานทั้งหมดออกไป ภายในเดือนกันยายนของทุกปี สำหรับกรรมการตัดสินส่วนใหญ่นำโครงงานไปแจกจ่ายนักเรียนหรือนักศึกษาเพื่อใช้เป็นสื่อการสอนตัวอย่างการทำโครงงานประวัติศาสตร์ โรงเรียนมอบหมายให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานเป็นผู้จัดเก็บโครงงานนักเรียนที่ส่งเข้าประกวด ซึ่งหลังจากถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และประเมินความดีความชอบ การเลื่อนวิทยฐานะ หรือย้ายโรงเรียนของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน รายงานโครงงานจะหมดประโยชน์และสูญหายไป สำหรับรายงานโครงงานที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่ได้มาจากกรรมการตัดสินบางท่านที่เก็บ รายงานโครงงานไว้ แต่ส่วนใหญ่ได้สูญหายไปจากครุภัณฑ์ที่อยู่ น้ำท่วม หรือปลวกทำลาย ดังนั้นจึง มีรายงานโครงงานเพียงบางส่วน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเสนอเป็นข้อแนะนำ 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 มุลินิธิเปรมติณสุสานนท์ จังหวัดนครราชสีมาควรนำผลการวิจัยไปใช้พิจารณาปรับปรุงการจัดการประกวดระดับจังหวัด ปรับปรุงการเตรียมสถานที่และกำหนดการในการประกวดระดับภาค

1.2 ครูสังคมศึกษา นักเรียน และผู้ที่สนใจทำโครงการประวัติศาสตร์ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการทำโครงการประวัติศาสตร์

1.3 สถานศึกษาควรนำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมในท้องถิ่นให้แก่เยาวชนในท้องถิ่น

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนไปเผยแพร่และใช้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมทางประเพณีให้สอดคล้องกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในรายวิชาประวัติศาสตร์ของโรงเรียนต่างๆ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภูมิภาคต่างๆของประเทศ

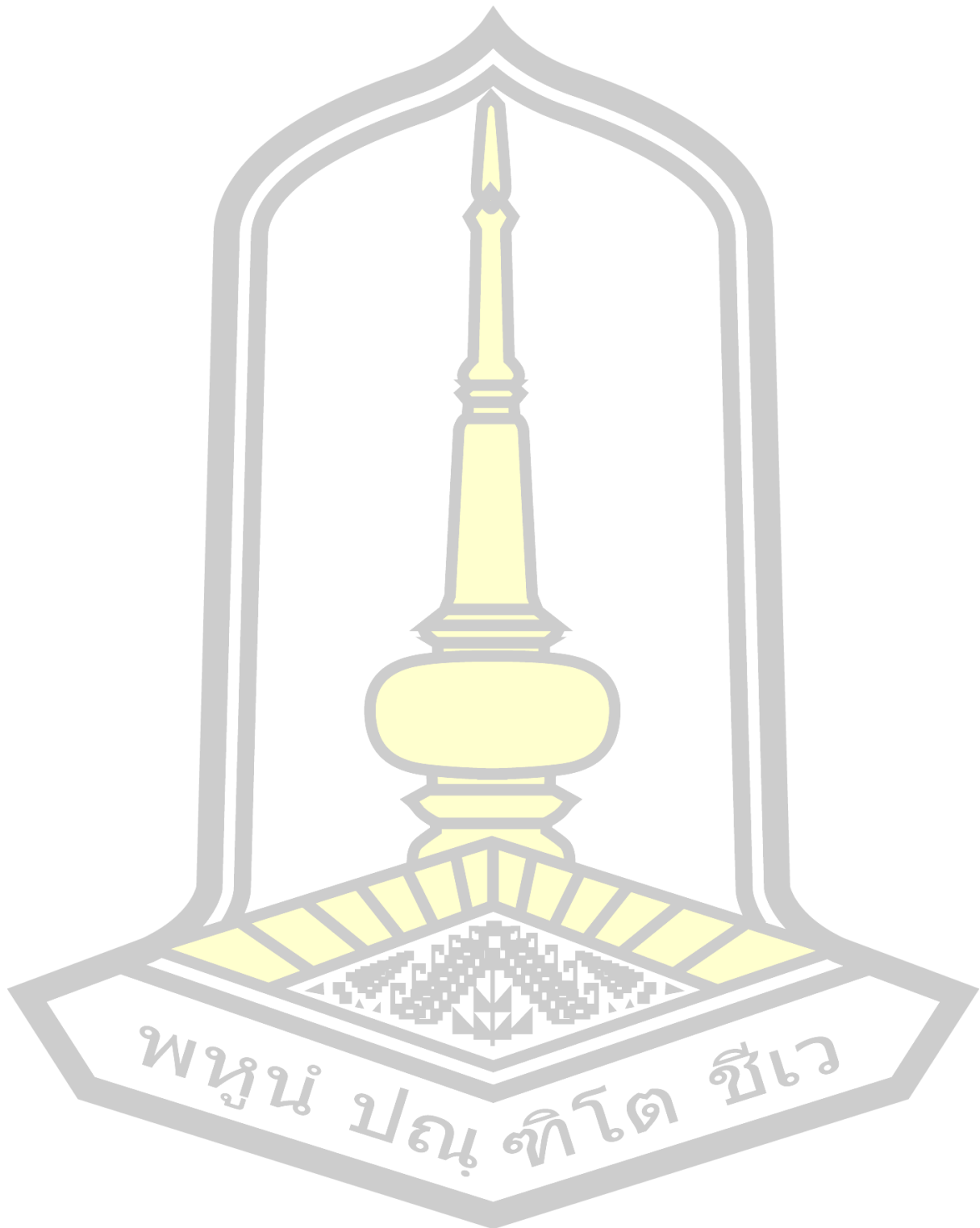
2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อชุมชนจากการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียน

2.4 ควรศึกษาการประกวดโครงการในรายวิชาอื่น โดยมุลินิธิเปรมติณสุสานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

2.5 ควรศึกษาเกี่ยวกับการประกวดนักเรียนที่จัดขึ้นโดยองค์การหรือหน่วยงานต่างๆ

พูนุ ปณุกิตโต ชีวะ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). *ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2545). *ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่องกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรรณิกา พลเสนา เบญจวรรณ ฝ่ายศูนย์ และอาทิตย์ยา พะวอนรัมย์. (2561). *ชุมชนตลาดท่าพระ จังหวัด ขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ.2476-2560*. โรงเรียนนครขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551a). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551b). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2553*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กฤษณพจน์ ศรีทาร์จ. (2548). *ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเมืองเลย: กรณีศึกษาวัดห้วยท่าว อำเภอเมือง จังหวัดเลย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560a). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560b). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560c). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560d). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560e). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560f). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560g). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.
- กองทัพภาคที่ 2. (2560h). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.

กองทัพภาคที่ 2. (2560i). *หลักเกณฑ์การประกวดโครงการนักเรียนระดับภาค ครั้งที่ 15 ประจำปี 2560*. นครราชสีมา: กองทัพภาคที่ 2.

เกรียงไกร เกิดศิริ. (2549). *เชียงใหม่: ภูมิทัศน์วัฒนธรรมเมืองโบราณร่วมวัฒนธรรมล้านนา*. กรุงเทพฯ: อูษาคเนย์.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทราวาณิชย์. (2556a). *ประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษา รวมบทความไทยศึกษาเพื่อระลึกถึงศาสตราจารย์ อิมิอิ โยเนะโอะ*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทราวาณิชย์. (2556b). *ประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษา รวมบทความไทยศึกษาเพื่อระลึกถึงศาสตราจารย์ อิมิอิ โยเนะโอะ*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทราวาณิชย์. (2556c). *ประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษา รวมบทความไทยศึกษาเพื่อระลึกถึงศาสตราจารย์ อิมิอิ โยเนะโอะ*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

ชาญคณิต อารรณ์. (2550). *ปราสาทพระเจ้าในศิลปะล้านนา: ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมระหว่างเมืองเชียงใหม่และนครลำปาง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธนิช เลิศชาญฤทธ์. (2554). *การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ธิดา สาระยา. (2539). *ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

นवलพรรณ บุญธรรม. (2546). *การศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมชุมชนของหมู่บ้านมะขามล้ม ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

นัทธนัย ประสานนาม. (2557). Memory in Culture. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 21(2), 306.

บุญยงรัฐ เจียมรัมย์ เฟื่องฟ้า โอตพิมพ์ และอรนุช ชุนจร. (2559). *ศาลปู่ย่าพญานาคกับการอธิบายวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านนาฝาย*. ขอนแก่น: โรงเรียนนครขอนแก่น.

ประสิทธิ์ ลิปรีชา. (2547). การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง. In *วาทกรรมอัตลักษณ์* (pp. 31-72.). กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ปัทมาวดี ศรีโสพันธ์ ทักษา เรืองสันเทียะ และสุธินี อินใจดี. (2556). *บุญบั้งไฟ: ย้อนรอยมรดกวัฒนธรรมพื้นบ้าน บ้านหยาดฟ้า อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร*. ยโสธร: โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม.

- ปิยากร แสนชัย. (2560). *การพัฒนาผลการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ผู้จัดการ. (2551). *ป่าซี้เด็กไทยต้องแยกแยะข้าวดี ย้ำพระสยามเทวาธิราชมีจริง ใครทำดีเพื่อชาติ รุ่งเรือง*.
[Http://www.manager.co.th/LocalViewNews.aspx?NewsID=9510000114626](http://www.manager.co.th/LocalViewNews.aspx?NewsID=9510000114626).
<http://www.manager.co.th/LocalViewNews.aspx?NewsID=9510000114626>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และคณะ. (2548). *การสอนด้วยโครงการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2553). *การสอนคิดด้วยโครงการ: การเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีระพงษ์ หารพรม ปณิธาน สุกพวงแก้ว และนรินทร์ ระดาพัฒน์. (2558a). *ย้อนตำนานความเชื่อต่อพระพุทธรูปมงคลเหล่าสาธุชนน้อยมบูชา*. มหาสารคาม: โรงเรียนผดุงนารี.
- พีระพงษ์ หารพรม ปณิธาน สุกพวงแก้ว และนรินทร์ ระดาพัฒน์. (2558b). *ระดาพัฒน์. ย้อนตำนานความเชื่อต่อพระพุทธรูปมงคลเหล่าสาธุชนน้อยมบูชา*. มหาสารคาม: โรงเรียนผดุงนารี.
- เพียงฤทัย พุฒิกุลเกษม. (2557). *การพัฒนาสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ในรายวิชา ส33265 โครงการประวัติศาสตร์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัทรลีนี คำโสภา กานต์ธีรา คิมทองหลาง และพิมพ์ทอง นิยมไร่. (2557). *สร้างบ้านแปลงเมืองรุ่งเรืองเฉลิมพระเกียรติ*. โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง.
- รัชชานนท์ ชนะสะแบง กวินภพ ผิวบาง และธีรภัทร หล้าศักดิ์. (2559a). *ตามรอยภูมิปัญญาการขอฝน คนหนองหานโดยมีคัคเทคักน้อยจิตอาสา*. นครราชสีมา: โรงเรียนบ้านหนองหาน (วันครู 2502).
- รัชชานนท์ ชนะสะแบง กวินภพ ผิวบาง และธีรภัทร หล้าศักดิ์. (2559b). *ตามรอยภูมิปัญญาการขอฝน คนหนองหานโดยมีคัคเทคักน้อยจิตอาสา*. นครราชสีมา: โรงเรียนบ้านหนองหาน (วันครู 2502).
- รัชนิกร หงส์พนัส. (2552). *รัฐซึ่งประวัติศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้บูรณาการระหว่างวิธีการทางประวัติศาสตร์กับการสอนคิดเชิงวิพากษ์*. *วารสารครุศาสตร์*, 38(3), 105–106.
- รัตนา รุจิรกุล. (2525). *ภูมิศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: ทิพย์อักษรการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*, 4 (2542) (testimony of ราชกิจจานุเบกษา).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*, 1 (2553) (testimony of ราชกิจจานุเบกษา).

- ลลิตา ตุ่นเฮ้า ก่อเกียรติ สุรินทร์ และสุพรรณษา อุทัยแสน. (2560a). *ปรากฏ์บ้านเขว้า บอกเล่าครัทธา ความเชื่อผ่านกาลเวลา สู้บั้งไฟแก๊บน*. มหาสารคาม: โรงเรียนผดุงนารี.
- ลลิตา ตุ่นเฮ้า ก่อเกียรติ สุรินทร์ และสุพรรณษา อุทัยแสน. (2560b). *ปรากฏ์บ้านเขว้า บอกเล่าครัทธา ความเชื่อผ่านกาลเวลา สู้บั้งไฟแก๊บน*. มหาสารคาม: โรงเรียนผดุงนารี.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2554). *โครงการเพื่อการเรียนรู้: หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลาวัญญ์ วิทยายุทธิกุล. (2543). *การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วงเดือน นาราัจจ์. (2550). *ประวัติศาสตร์: วิธีการและพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณวิสา วงศ์สินอุดม เพชรรัตน์ หินแดง และณัฐภูมิ อ่างทอง. (2558a). *สืบทอดคุณค่ามรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น: สิมวัดโพธาราม แห่งบ้านดงบัง*. มหาสารคาม: โรงเรียนผดุงนารี.
- วรรณวิสา วงศ์สินอุดม เพชรรัตน์ หินแดง และณัฐภูมิ อ่างทอง. (2558b). *สืบทอดคุณค่ามรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น: สิมวัดโพธาราม แห่งบ้านดงบัง*. มหาสารคาม: โรงเรียนผดุงนารี.
- วรรณวิสา วงศ์สินอุดม เพชรรัตน์ หินแดง และณัฐภูมิ อ่างทอง. (2558c). *สืบทอดคุณค่ามรดกวัฒนธรรมท้องถิ่น: สิมวัดโพธาราม แห่งบ้านดงบัง*. มหาสารคาม: โรงเรียนผดุงนารี.
- วารภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2551a). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ*. กรุงเทพฯ: เอ็ม ไอ ที พรินต์ติ้ง.
- วารภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2551b). *แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ*. กรุงเทพฯ: เอ็ม ไอ ที พรินต์ติ้ง.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคและวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2554a). *การสอนแบบโครงการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2554b). *การสอนแบบโครงการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2541). *ประวัติศาสตร์กับการศึกษา. รวมบทความประวัติศาสตร์, 20, 16–21*.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2551). *คู่มือชุดคิด: ความหมายของภูมิวัฒนธรรม การศึกษาจากภายในและสำนึกของท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์.
- ศศิพัชร จำปา. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถิตย์ ภาคมฤค. (2559). *โหราศาสตร์ชาติพันธุ์ในแอ่งสกลนคร: ภูมิปัญญาทางภาษาและคุณค่าทางวัฒนธรรม*. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

สมโชติ อ่องสกุล. (2540). *ประวัติศาสตร์การศึกษาในสังคมไทย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมร เจนจิจะ. (2546). *การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาศิลปะการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมศักดิ์ ภูวิภาดารรรถ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*.

เชียงใหม่: แสงศิลป์.

สหพันธ์ จิตรกุล. (2555). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้โครงงานประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนากระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์ ลำพูน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *การสอนประวัติศาสตร์: ประวัติศาสตร์ไทยหลากหลายวิธีเรียน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2543). *ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรม การเรียนรู้และวัดประเมินผลวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551a). *กระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551b). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551c). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551d). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554a). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554b). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สืบสกุล ชัตติยะวงศ์ แพร่พิไล พิมพาภรณ์ และชนชนก ชารี. (2554a). *คลองสมถวิลกับวิถีชีวิตของชุมชน คนมหาสารคามจากอดีตสู่ปัจจุบัน (พ.ศ.2477-2554)*. มหาสารคาม: โรงเรียนสารคามพิทยาคม.

สืบสกุล ชัตติยะวงศ์ แพร่พิไล พิมพาภรณ์ และชนชนก ชารี. (2554b). *คลองสมถวิลกับวิถีชีวิตของชุมชน คนมหาสารคามจากอดีตสู่ปัจจุบัน (พ.ศ.2477-2554)*. มหาสารคาม: โรงเรียนสารคามพิทยาคม.

สืบสกุล ชัตติยะวงศ์ แพร่พิไล พิมพาภรณ์ และชนชนก ชารี. (2554c). *คลองสมถวิลกับวิถีชีวิตของชุมชน คนมหาสารคามจากอดีตสู่ปัจจุบัน (พ.ศ.2477-2554)*. มหาสารคาม: โรงเรียนสารคามพิทยาคม.

สุนทร ชูตินธรานนท์ และคณะ. (2557). *ชาตินิยมในแบบเรียนไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2546). *20 วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเรียนรู้ โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

หทัยา สิริพัฒน์กุล. (2550). *ภูมิทัศน์วัฒนธรรม. จุลสารอิโคโมสไทย., 1(เมษายน-กรกฎาคม 2550), 2.*

อดิสร ศักดิ์สูง. (2552). *ครูสังคัมศึกษากับประวัติศาสตร์ เทคนิคการสอนและการทำผลงานทางวิชาการ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อนุชาติ อาลัยรักษ์ ชูตินันท์ ชมพูนันท์ และสิริยาภรณ์ ส่วนบุญ. (2557a). *สืบสานตำนานหนังปราโมทัย*. อำนาจเจริญ: โรงเรียนอำนาจเจริญ.

อนุชาติ อาลัยรักษ์ ชูตินันท์ ชมพูนันท์ และสิริยาภรณ์ ส่วนบุญ. (2557b). *สืบสานตำนานหนังปราโมทัย*. อำนาจเจริญ: โรงเรียนอำนาจเจริญ.

อนุชาติ อาลัยรักษ์ ชูตินันท์ ชมพูนันท์ และสิริยาภรณ์ ส่วนบุญ. (2557c). *สืบสานตำนานหนังปราโมทัย*. อำนาจเจริญ: โรงเรียนอำนาจเจริญ.

อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

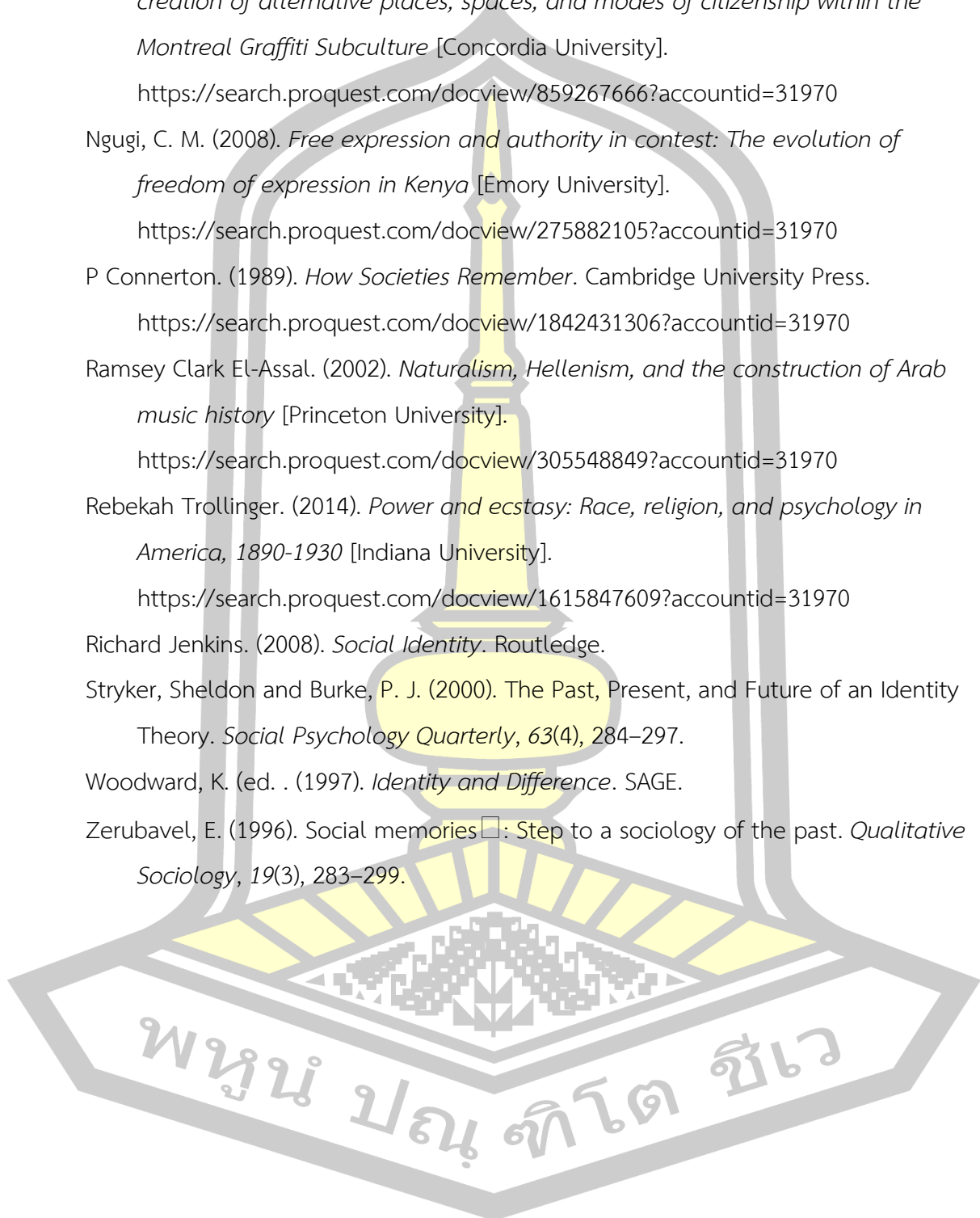
อภิวัฒน์ อินอาจ ทิฆัมพร สอนโกษา และปรารธนา ไชยเทพา. (2560a). *ย้อนวันวานสืบสานวิถีชุมชนกวย บ้านสะเดาหวาน (พ.ศ.2200-ปัจจุบัน)*. มหาสารคาม: โรงเรียนสารคามพิทยาคม.

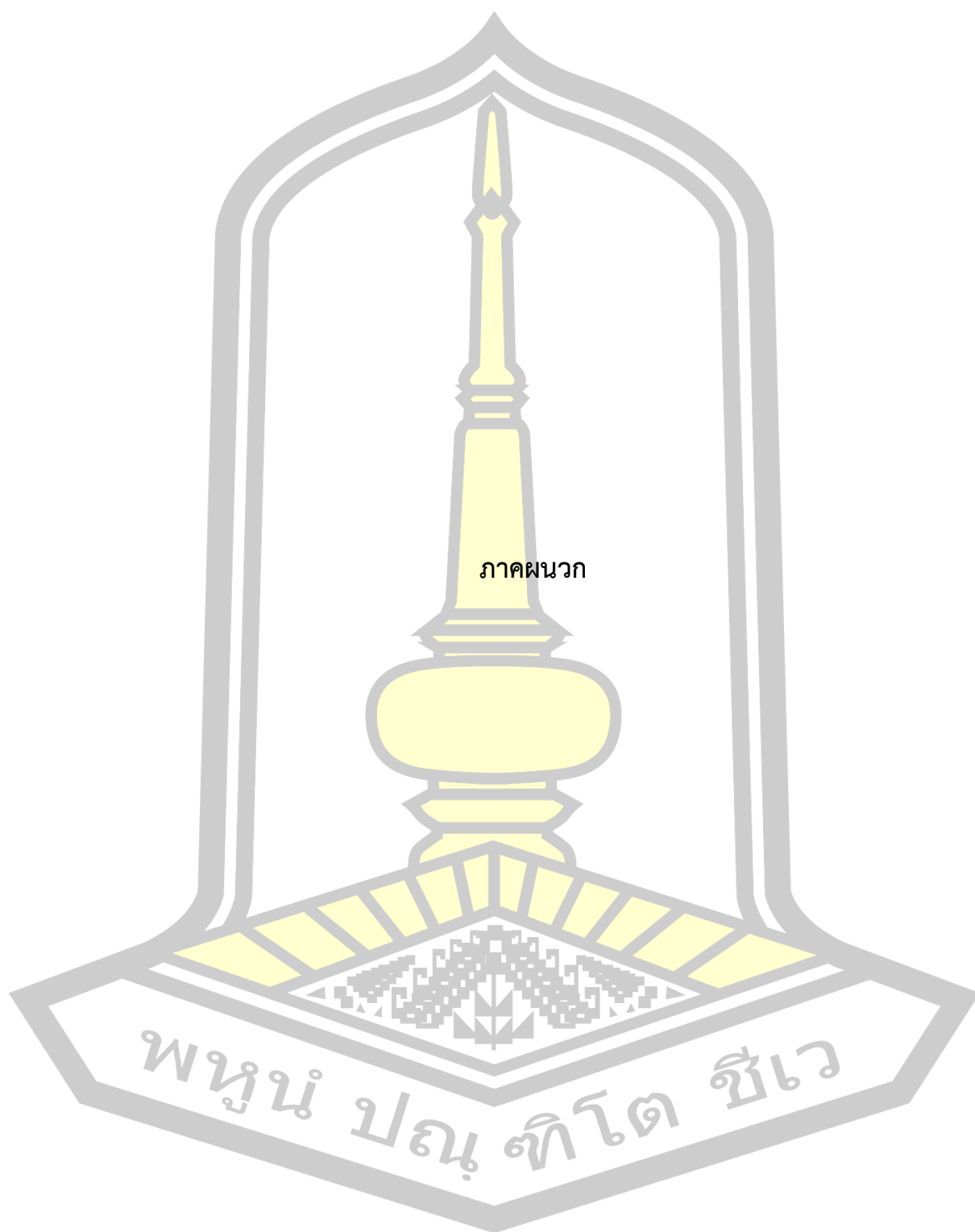
อภิวัฒน์ อินอาจ ทิฆัมพร สอนโกษา และปรารธนา ไชยเทพา. (2560b). *ย้อนวันวานสืบสานวิถีชุมชนกวย บ้านสะเดาหวาน (พ.ศ.2200-ปัจจุบัน)*. มหาสารคาม: โรงเรียนสารคามพิทยาคม.

- อุทุมพรพัต วิทย์บุญประคม. (2556). *การพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมบนเว็บโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบ
นำตนเอง เพื่อพัฒนาการทำโครงการประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สำหรับครูระดับประถมศึกษา.*
วิทยานิพนธ์ ปร.ด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุไร ยังชีพสุจริต. (2558). *การช่วงชิงความทรงจำทางสังคมในชุมชนม้งดอยยาว-ดอยผาหม่น.*
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Amponsah, D. K. (2015). *(Un)Desirable Customs: A History of Indigenous Religion and
the Making of Modern Ghana, c.1800-1966.* [Harvard University].
<https://search.proquest.com/docview/1746624497?accountid=31970>
- Andrew Michael Martinez. (2013). *An Archeology of Cuban Ballet: reading state
discourse in Alicia Alonso's Ballet Nacional de Cuba* [University of California].
<https://search.proquest.com/docview/1860921400?accountid=31970>
- Astrid Erll. (2011). *Memory in Culture.* Palgrave MacMillan.
- Berger, Peter L. and Luckmann, T. (1967). *The Social Construction of Reality.* Penguin
Books.
- Brian, R. J. and J. (2008). *The Handbook of Historical Linguistics.* Blackwell Publishing.
- Buckner, J. L. (2010). *Shady ladies: Sister acts, popular performance, and the
subversion of American identity* [University of Kansas].
<https://search.proquest.com/docview/577647470?accountid=31970>
- Burke, Peter J. and Reitzes, D. C. (1991). An Identity Theory Approach to
Commitment. *Social Psychology Quarterly*, 54(4), 239–251.
- Confino, A. (1997). Collective Memory and Cultural History: Problems of Method. *The
American Historical Review*, 102(5), 1386–1403.
- Donald A. Wright. (1999). *The professionalization of history in English Canada to the
1950s.* [University of Ottawa].
<https://search.proquest.com/docview/304581743?accountid=31970>
- Dunson, J. A. (2009). *The systematic Socrates: Hegel as moral philosopher* [Emory
University]. <https://search.proquest.com/docview/305089427?accountid=31970>
- Gladwin, R. R. (2014). *Towards a liberating latin american ecclesiology: the local
church as a socially and culturally transformative historical project* [University
of Edinburgh].
<https://search.proquest.com/docview/1896010472?accountid=31970>

- Hecht, M. L. (1993). A research odyssey: Towards the development of a Communication Theory of Identity. *Communication Monographs*, 60(1), 76–82.
- James J. and Wickham, C. F. (2009). *Social Memory*. Blackwell Publishing.
- James J.A. Blair. (2016). *Extracting indigeneity: Oil, environment and self-determination in the Falkland Islands (Malvinas)*. [City University of New York].
<https://search.proquest.com/docview/1842431306?accountid=31970>
- Jason Robinson. (2005). *Improvising California: Community and creative music in Los Angeles and San Francisco* [University of California].
<https://search.proquest.com/docview/305003447?accountid=31970>
- John Aitken Sheldon. (2011). *The german army on the western front, 1914-1918* [University of Westminster].
<https://search.proquest.com/docview/1788102576?accountid=31970>
- Josef Sorett. (2008). *Spirit soundings: Religion, race and the arts in twentieth century America* [Harvard University].
<https://search.proquest.com/docview/304599383?accountid=31970>
- Kozak-Holland, M. (2013). *The relevance of historical project lessons to contemporary business practice* [University of Salford].
<https://search.proquest.com/docview/1687711196?accountid=31970>
- Larry Flick. (1999). Sony Legacy gathers 500 tracks on 26-disc “Soundtrack For A Century”. *Prometheus Global Media*, Abstract.
<https://search.proquest.com/docview/227120581?accountid=31970>
- Lee, J. (2013). *Elderly Korean Woman in Little Tokyo Towers*: Dispelling the Myth of Homogeneity [University of California].
<https://search.proquest.com/docview/1403375446?accountid=31970>
- Luther James Obrock. (2015). *Translation and History: The Development of a Kashmiri Textual Tradition from ca. 1000-1500* [University of California].
<https://search.proquest.com/docview/1735410716?accountid=31970>
- M. Halbwachs. (1992). *On Collective Memory*. University of Chicago Press.
- Marielle Barrow. (2016). *Counter-Memory and Cultural Capital: The Arts as Sustainable Civic Practice* [George Mason University].
<https://search.proquest.com/docview/1805061686?accountid=31970>

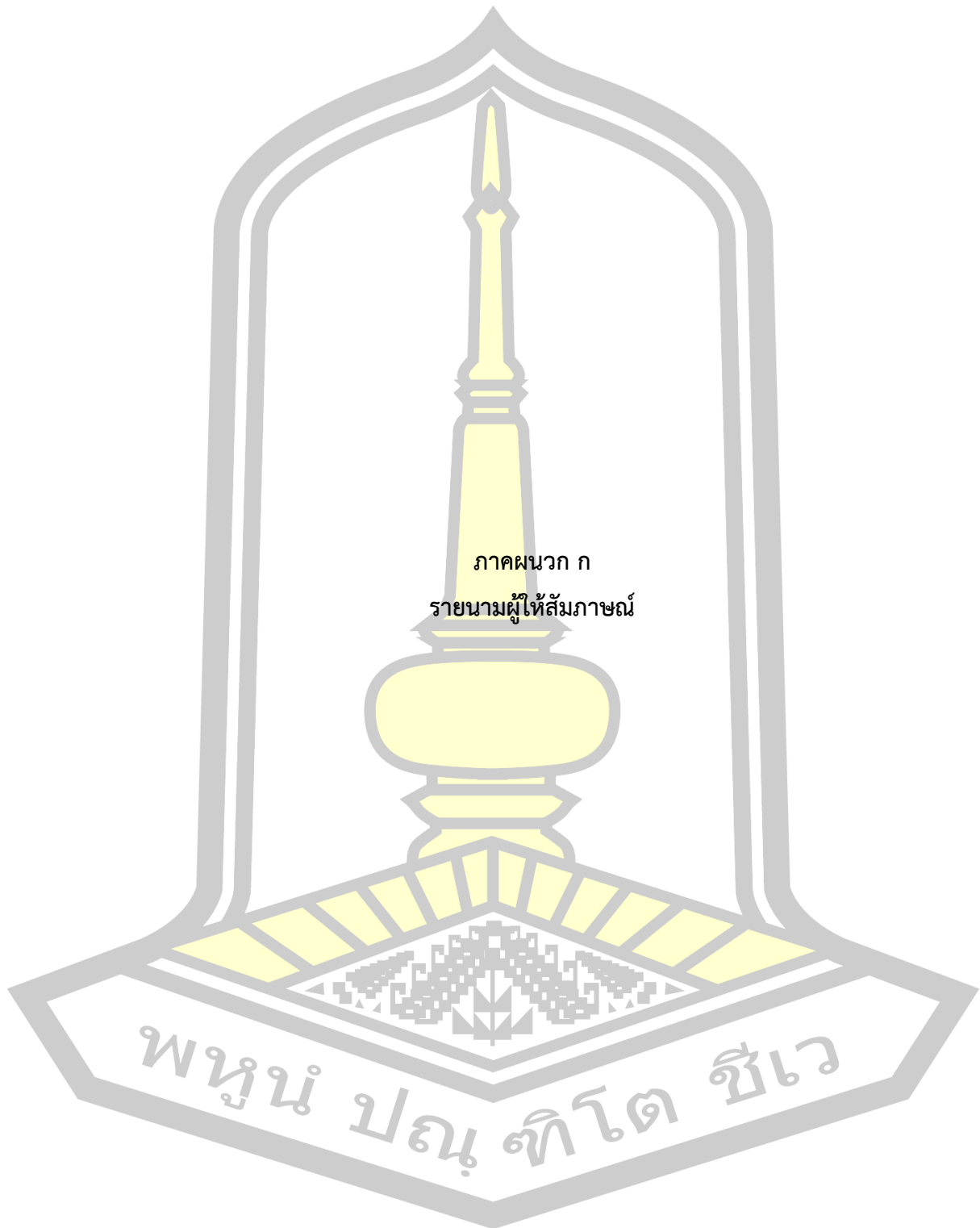
- Murray, K. (2010). *The Tools of Engagement: Tactics and Strategies employed for the creation of alternative places, spaces, and modes of citizenship within the Montreal Graffiti Subculture* [Concordia University].
<https://search.proquest.com/docview/859267666?accountid=31970>
- Ngugi, C. M. (2008). *Free expression and authority in contest: The evolution of freedom of expression in Kenya* [Emory University].
<https://search.proquest.com/docview/275882105?accountid=31970>
- P Connerton. (1989). *How Societies Remember*. Cambridge University Press.
<https://search.proquest.com/docview/1842431306?accountid=31970>
- Ramsey Clark El-Assal. (2002). *Naturalism, Hellenism, and the construction of Arab music history* [Princeton University].
<https://search.proquest.com/docview/305548849?accountid=31970>
- Rebekah Trollinger. (2014). *Power and ecstasy: Race, religion, and psychology in America, 1890-1930* [Indiana University].
<https://search.proquest.com/docview/1615847609?accountid=31970>
- Richard Jenkins. (2008). *Social Identity*. Routledge.
- Stryker, Sheldon and Burke, P. J. (2000). The Past, Present, and Future of an Identity Theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 284–297.
- Woodward, K. (ed. . (1997). *Identity and Difference*. SAGE.
- Zerubavel, E. (1996). Social memories □: Step to a sociology of the past. *Qualitative Sociology*, 19(3), 283–299.

ภาคผนวก

พุ่ม ปณ ทิโต สีเว

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- กมลวรรณ พลตงนอก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- กรรณิกา พลเสนา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนนครขอนแก่น เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560.
- ก่อเกียรติ สุรินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- กัลยา ช่างหมื่นไวย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- กิตติกุล พรหมชาติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยธินวิทยา เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- กิตติพร ทบแป เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสิรินธร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- กิตติพร หล้าโถม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนน้ำสวยวิทยา เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.
- กิตติวัฒน์ มานะยัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- เกรียงไกร นรินทร์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนบ้านหนองหาน (วันครู2502) เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2562.
- ไกรวิชญ์ สุปิงคลัด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสิรินธร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- ชนิษฐา บอบสันเทียะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ขวัญกมล สายแวว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ขวัญฤทัย ไชยเลิศ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560.
- คำสุก ศิลาเหลือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.

- จักรพันธ์ แก้วกันหา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนครขอนแก่น เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560.
- จักรศิลป์ พาไชย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- จตุรพัฒน์ คุ่มจันออต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- จรรยาวัตี นาล้ำพลอย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560.
- จริยา ทูทุมมา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- จารุกิตต์ ไชยรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ฉลอง งามคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- ชลธิชา สมบัติราช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- ชลธิชา แสนคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ชลิตา ศิรินาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.
- ชอล จอง ลิม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.
- ชัชชฎา ชูไชนาค เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนธาตุพนม
เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.
- ฐิติพร จันทร์ลอย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนบ้านกุดผึ้ง
เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560.
- ฐิติมา เจือจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนไร่ไต้ประชาคม เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.
- ณัฐกาน พร้อมพรั่ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.

- ณัฐกฤตา ไกรศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ณัฐนิชา ทองตรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560.
- ณัฐนันท์ ธรรมสาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอำนาจเจริญ
เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.
- ณัฐริกา จันทร์โท เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสิรินธร
เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- ดวงพร จำปานุย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ทัชติยา ชัยมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.
- ชนกฤต มวยลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนธาตุพนม
เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.
- ชนศักดิ์ อนันต์เรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนไร่ไต้ประชาคม เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.
- ชนากร สนเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ชญชนก กิรรา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนธาตุพนม
เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.
- ชญญลักษณ์ เขียนขุนทด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนน้ำสวยวิทยา เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.
- ฉินินาฏ ฤทธิทักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- ฉิรัฎฐิกานต์ สุวะพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนอำนาจเจริญ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.
- ฉิระทัศน์ อัครฉัตรรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสิรินธร
เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- ฉิราเทพ ศรีชมภู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนยโสธรพิทยาคม เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.

นงคลักษณ์ คำชมพู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

นพมาศ สาตมะเริง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนธาตุพนม
เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

นวพร อนุจักรวาล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.

นันทน์ภัส แซ่ห่าน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560.

นิตยา บุญหนัก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

นิภาพร มนขุนทด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

นุรอัยนี หมัดอารี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560.

บัวชมพู ศรีธรรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนยโสธรพิทยาคม
เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.

บุญมี พาพิมพ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนน้ำสาววิทยา
เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.

เบญจวรรณ เทียงกระโทก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

เบญจวรรณ ฝ่ายศูนย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนครขอนแก่น เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560.

ปพรรัชต์ ธนูทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, (0819977949)
วันที่ 6 มีนาคม 2562.

ปภัชรา ยานู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560.

ประชิด ทวีเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
สุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

ประสาธ สืบคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, (0818291452) เมื่อวันที่
16 มีนาคม 2561.

- ปณิตตา สหฤตาธรรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- ปานใจ จิรวัชรเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, (0819678023) เมื่อ
วันที่ 6 มีนาคม 2562.
- ปิ่นปิ่นท์ ทองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนมุกดาหาร
เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.
- ปิยะธิดา ไสนา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- ปรีดาพร แก้วโสภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- ผาณิต พรหมดีมา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- พรนัชชา ชาติมนตรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนยโสธรพิทยาคม เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- พรพิตร พิมพิศาล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.
- พรรณี ลีแสน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- พรไพรรินทร์ ว่าง้วน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- พลิชฐ์ จิรัฐติกาลกุลเวท เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสิรินธร
เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- พัชรินทร์ พัทธ์กุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนน้ำสวยวิทยา เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.
- พิชญภา ศรีหรั่ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนบ้านกุดผึ้ง
เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560.
- พิมพ์สิริ นิโครธะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560.
- เพชรลดา นำคำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

- เพ็ญภา หาญแท้ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560.
- ภาณุวิชญ์ ประภาสอน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- มณฑาสวรรค์ กิตติธรรมโอภาส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนมุกดาหาร เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.
- มัลลิกา ไผ่ผักแว่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- มานิต เขียวศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนโยธินวิทยาคม
เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2560.
- มีศิลป์ ชินภักดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- ยศรวี วุฒิสาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560.
- แย้มใจ ศรีภูวง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- รวีพร มณีปรุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561.
- รัชดา สืบผาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560.
- รัตนา หาญจันอัด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- รัศญาภรณ์ ลำแพน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอำนาจเจริญ
เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.
- ราชวัตร สายา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560.
- ลภัสรดา เสียงล้ำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนมุกดาหาร
เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.
- ลลิตา ตุ่นเฮ้า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แปะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.

- ลลิตา ศรีเตชะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- ลัดดา สูงแข็ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.
- วนิดา ตรีสัทธรส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2561.
- วรรณนิภา บัญดิษฐตา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- วรรณภา มีอัฐม่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์พิทยาคม เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560.
- วรรณมน เนินกระโทก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561.
- วรรณุช หมั่นอุตสาห์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาคม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.
- วารากรณ์ คำแพงศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนน้ำสวยวิทยา เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.
- วรินธีรา จารุกการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนมุกดาหาร
เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2561.
- วัลยาลา วรรณญาติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560.
- วาสนา วงศ์ยิ้มอ่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2560.
- วิเชียร ฝอยพิกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2561.
- วิภาวี ศรีจันทะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนร่มเกล้าบ้านชมเจริญ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2560.
- วิสัยลักษณ์ นามทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนอำนาจเจริญ
เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.
- วิลาวัลย์ พิณพิมาย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561.

วิลาวัลย์ แสงมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.

ศศิธร กุลพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสายธารวิทยา
เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

ศิริลักษณ์ เสนโพร้กกลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่โรงเรียนท่าช้างราษฎร์บำรุง เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2561.

ศุภิสรา พะระนะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสายธารวิทยา
เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

สมชาติ มณีโชติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2561.

สาวิตรี นาดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

สาสน์ลิขิตชัย พลไธสง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.

สุกัญญา มาเหง่า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

สุคนธมารินทร์ สว่างภพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2560.

สุนิสา สาสูงเนิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

สุพรรณษา อุทัยแสน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี

เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.

สุภัทสร รัชกาลุ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

สุภาภรณ์ มณีโรจน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.

สุรพัฒน์ อินทร์เลี้ยง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.

สุวรรณา สัมฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนน้ำสวยวิทยา

เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2560.

เสาวนีย์ ฝักทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

โสภิตา คำบุญเกิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.

หทัยรัตน์ ทูมวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสายธารวิทยา
เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

หัตสนันท์ ฝอดสูงเนิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

อนุชิต ทาระสาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

อภินันท์ งอกชัยภูมิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

อภินันท์ ผันกระโทก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

อภิสรรา บงบุตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561.

อมรเทพ วงศ์ชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

อรุณวรรณ เหล่าภักดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2560.

อลงกรณ์ เดชะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

อักษราทร อ่อนยอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

อัญชลี จันทเขต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

อาทิตยา พระวอนรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนนครขอนแก่น เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560.

อารีญา ลัดกลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2560.

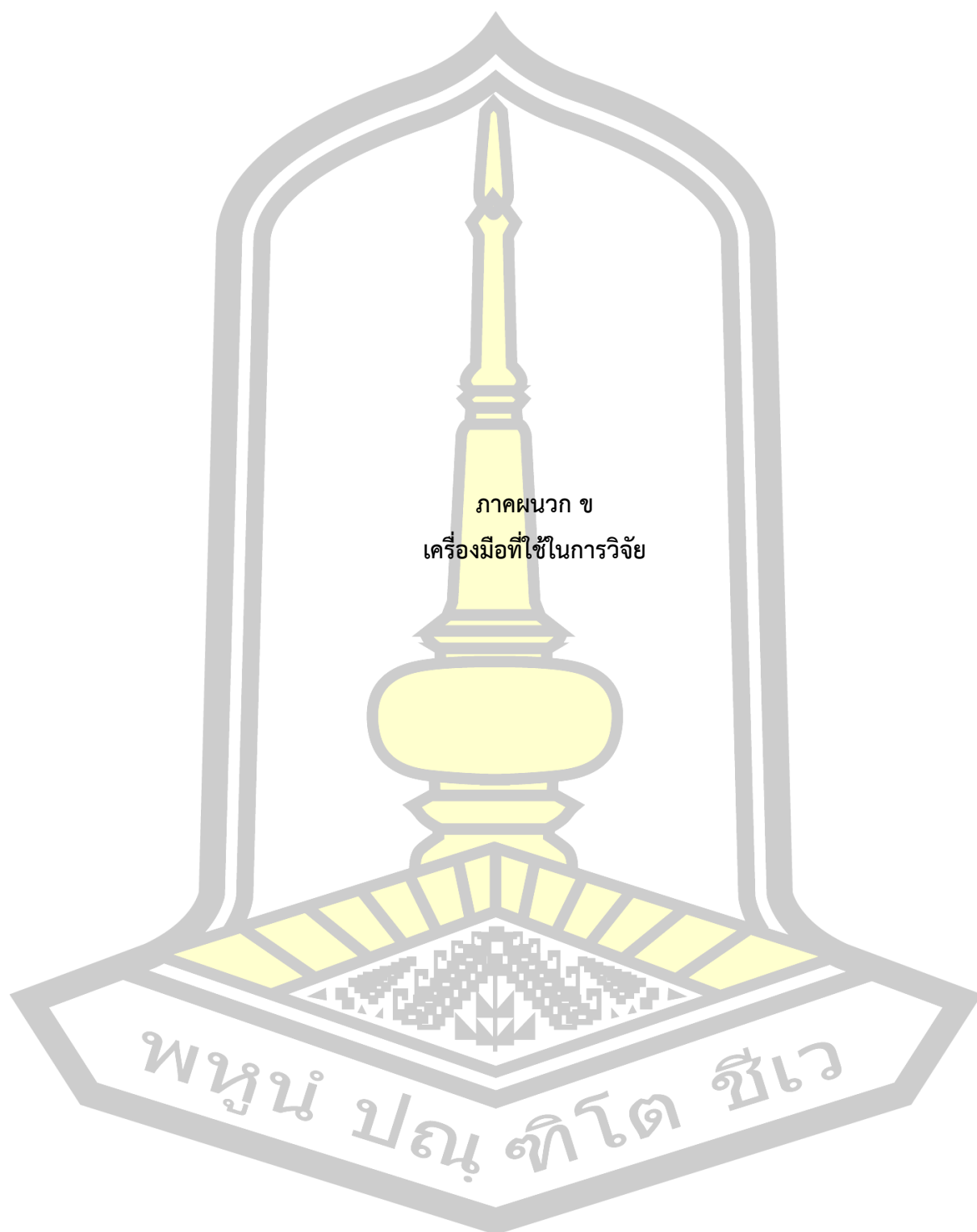
อุดม ทักษิณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนผดุงนารี
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2560.

อุดมศักดิ์ แสนเสาร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

อุธาน สุรเสน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่กองกิจการพลเรือน
กองทัพภาคที่ 2 เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2561.

อำพล ไชยสีหา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ประจักษ์ แป๊ะสกุล เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสายธารวิทยา
เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2560.

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุ ประจัน ชิต ชัยเว

แบบสังเกตชนิดไม่มีส่วนร่วม

ประเด็นที่สังเกตได้แก่

1. การจัดแสดงโครงงาน

.....

2. การเยี่ยมชมโครงงานของบุคคลทั่วไป

.....

3. การนำเสนอโครงงานของนักเรียน

.....

4. การตอบคำถามของนักเรียน

.....

5. บรรยากาศในช่วงที่คณะกรรมการตัดสินโครงงาน

.....

6. บรรยากาศการจัดแสดงโครงงานในวันที่สอง

.....

7. การประกาศผลการประกวดโครงงาน

.....

พูนุ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

ผู้สังเกตชื่อ.....นามสกุล.....

วันที่.....สถานที่.....

แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการ

เรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คำชี้แจง ในการออกแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต จึงใคร่ขอให้ท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี

ที่อยู่.....

มีประสบการณ์ในการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัด

นครราชสีมามาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. ในแต่ละปีมีการเตรียมการจัดการประกวดโครงงานนักเรียนเมื่อไหร่ อย่างไร

.....

2. มีการมอบหมายให้แต่ละหน่วยงานทำหน้าที่ใดบ้าง ในการจัดการประกวดโครงงานนักเรียน

.....

3. มีการดำเนินการประสานงานไปยังคณะกรรมการชุดต่างๆ อย่างไร

.....

4. มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนเพื่อให้ส่งโครงงานเข้าประกวดอย่างไร

.....

5. มีการดำเนินการจัดประกวดโครงงานนักเรียนระดับจังหวัดอย่างไร

.....

6. การจัดเตรียมสถานที่ดำเนินการอย่างไร

.....

7. การดำเนินการในวันประกวด มีรายละเอียดอย่างไรบ้าง

.....

แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการที่ปรึกษา

เรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คำชี้แจง ในการออกแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต จึงใคร่ขอให้ท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี

ที่อยู่.....

มีประสบการณ์ในการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมามาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2 ลักษณะรูปแบบโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. หน่วยงานของท่านได้ให้การสนับสนุนการจัดประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา อย่างไรบ้าง

2. ในการสนับสนุนการจัดประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของหน่วยงานในประเด็นใดบ้าง

3. ปัญหาและอุปสรรคในการสนับสนุนการจัดประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา มีอะไรบ้าง

4. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อพัฒนาการจัดประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

แบบสอบถามสัมภาษณ์กรรมการตัดสิน

เรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คำชี้แจง ในการออกแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต จึงใคร่ขอให้ท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี

ที่อยู่.....

มีประสบการณ์ตัดสินการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมามาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. ท่านมีขั้นตอนการดำเนินการให้คะแนนรายงานโครงงานอย่างไร

.....

2. กิจกรรมที่ท่านทำในวันประกวดโครงงานมีอะไรบ้าง

.....

3. ท่านมีขั้นตอนการให้คะแนนการจัดแสดงโครงงานอย่างไร

.....

4. ท่านมีขั้นตอนการให้คะแนนการนำเสนอโครงงานอย่างไร

.....

5. ท่านมีขั้นตอนจัดส่งผลคะแนนการตัดสินอย่างไร

.....

6. ในการดำเนินการตัดสินท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้าง

.....

7. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อพัฒนาการจัดประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาค

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน

เรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คำชี้แจง ในการออกแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต จึงใคร่ขอให้ท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ที่อยู่.....

มีประสบการณ์ในการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมามาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. เหตุผลที่ทางโรงเรียนส่งโครงงานประวัติศาสตร์เข้าประกวดคืออะไร

.....

2. โรงเรียนได้ให้การสนับสนุนการจัดทำโครงงานประวัติศาสตร์เพื่อเข้าประกวดอย่างไร

.....

3. ปัญหาในการจัดประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้าง เพื่อเป็นการพัฒนาการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

.....

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้า
ประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน
ประวัติศาสตร์ในโรงเรียนอย่างไร

2. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่เข้าประกวด
อย่างไร

3. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
อย่างไร

4. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนอย่างไร

5. การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร

6. ปัญหาในการทำโครงการประวัติศาสตร์

7. ข้อเสนอแนะในการทำโครงการประวัติศาสตร์

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการงานประวัติศาสตร์

เรื่องการประดิษฐ์สร้างโครงการงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คำชี้แจง ในการออกแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต จึงใคร่ขอให้ท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การประกวดโครงการงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงการงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ที่อยู่.....

มีประสบการณ์ในการประกวดโครงการงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมามาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2 การประกวดโครงการงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. เหตุผลที่ท่านส่งโครงการงานประวัติศาสตร์เข้าประกวดคืออะไร

2. ท่านมีวิธีแนะนำให้นักเรียนเข้าร่วมทำโครงการงานประวัติศาสตร์อย่างไร

3. ท่านมีวิธีการคัดเลือกนักเรียนหรือโครงการงานประวัติศาสตร์เพื่อเข้าประกวดอย่างไร

4. ท่านได้แนะนำวิธีทำโครงการงานประวัติศาสตร์แก่นักเรียนอย่างไร

5. ท่านมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าประกวดโครงการงานประวัติศาสตร์อย่างไร

6. อาจารย์ได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียนหรือแหล่งสนับสนุนอื่นอย่างไร

7. การส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดระดับจังหวัดมีขั้นตอนอย่างไร

8. การประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับจังหวัด

หน่วยงานผู้จัดการประกวดคือ

จัดประกวดที่ เมื่อวันที่.....

คณะกรรมการตัดสินการประกวดมาจาก.....

9. กิจกรรมในวันประกวดระดับจังหวัดมีขั้นตอนอย่างไร

10. ภายหลังจากชนะเลิศระดับจังหวัดมีการเตรียมความพร้อมเพื่อประกวดระดับภาคอย่างไร

11. การส่งโครงการประวัติศาสตร์เข้าประกวดระดับภาคมีขั้นตอนอย่างไร

12. ท่านได้แนะนำนักเรียนในการเตรียมจัดแสดงโครงการประวัติศาสตร์อย่างไร

13. ท่านได้แนะนำนักเรียนในการเตรียมนำเสนอโครงการประวัติศาสตร์อย่างไร

14. ท่านได้จัดเตรียมยานพาหนะและที่พักสำหรับนักเรียนในการประกวดระดับภาคอย่างไร

15. กิจกรรมในวันประกวดระดับภาคมีขั้นตอนอย่างไร

16. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้าง เพื่อเป็นการพัฒนาการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิ
เปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

พูน ปลูก ทิโต สีเว

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้า
ประกวดโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน
ประวัติศาสตร์ในโรงเรียนอย่างไร

2. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่เข้าประกวด
อย่างไร

3. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ
อย่างไร

4. ผลจากการประกวดโครงการประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนอย่างไร

5. การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร

6. ปัญหาในการทำโครงการประวัติศาสตร์

7. ข้อเสนอแนะในการทำโครงการประวัติศาสตร์

แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่เข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์

เรื่องการประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คำชี้แจง ในการออกแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต จึงใคร่ขอให้ท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้าประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ที่อยู่.....

มีประสบการณ์ในการประกวดโครงงานนักเรียนระดับภาคโดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมามาแล้ว.....ปี

ตอนที่ 2 ลักษณะรูปแบบโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. อะไรคือเหตุผลที่ท่านทำโครงงานประวัติศาสตร์

.....

2. อะไรคือเหตุผลที่ท่านได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนส่งโครงงานประวัติศาสตร์เข้าประกวด

.....

3. ท่านมีขั้นตอนการเตรียมพร้อมเพื่อการประกวดระดับจังหวัดอย่างไร

.....

4. การประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับจังหวัด

หน่วยงานผู้จัดการประกวดคือ

จัดประกวดที่ เมื่อวันที่.....

คณะกรรมการตัดสินการประกวดมาจาก.....

5. กิจกรรมในวันประกวดระดับจังหวัดมีขั้นตอนอย่างไร

.....

6. ภายหลังจากชนะเลิศระดับจังหวัดมีการเตรียมความพร้อมเพื่อประกวดระดับภาคอย่างไร

7. นักเรียนมีการเตรียมจัดแสดงโครงงานประวัติศาสตร์ในการประกวดระดับภาคอย่างไรบ้าง

8. นักเรียนมีการเตรียมนำเสนอโครงงานประวัติศาสตร์ในการประกวดระดับภาคอย่างไรบ้าง

9. กิจกรรมในวันประกวดระดับภาคมีขั้นตอนอย่างไร

10. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้าง เพื่อเป็นการพัฒนาการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิ
เปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 ผลกระทบ ปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการทำโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนเข้า
ประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. ผลจากการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน
ประวัติศาสตร์ในโรงเรียนอย่างไร

2. ผลจากการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อนักเรียนที่เข้าประกวด
อย่างไร

3. ผลจากการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน
อย่างไร

4. ผลจากการประกวดโครงงานประวัติศาสตร์ระดับภาค ส่งผลกระทบต่อโรงเรียนอย่างไร

5. การเผยแพร่โครงงานประวัติศาสตร์ของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร

6. ปัญหาในการทำโครงงานประวัติศาสตร์

7. ข้อเสนอแนะในการทำโครงงานประวัติศาสตร์

แบบสัมภาษณ์ผู้ได้รับผลกระทบจากการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์

เรื่องการประดิษฐ์สร้างโครงการประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
คำชี้แจง ในการออกแบบสัมภาษณ์

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต จึงใคร่ขอให้ท่านได้กรุณาให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ผลกระทบจากโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์

จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี

ที่อยู่.....

ตอนที่ 2 ผลกระทบจากโครงการประวัติศาสตร์ โดยมูลนิธิเปรมติณสูลานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

1. ท่านทราบข้อมูลจากการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์อย่างไร

.....

2. การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ส่งผลกระทบต่อท่านอย่างไร

.....

3. การเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างไร

.....

4. ท่านคิดว่าจะนำข้อมูลด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อย่างไร

.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการทำโครงการประวัติศาสตร์

.....

แบบสนทนากลุ่ม

วันที่..... เวลา..... สถานที่.....

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

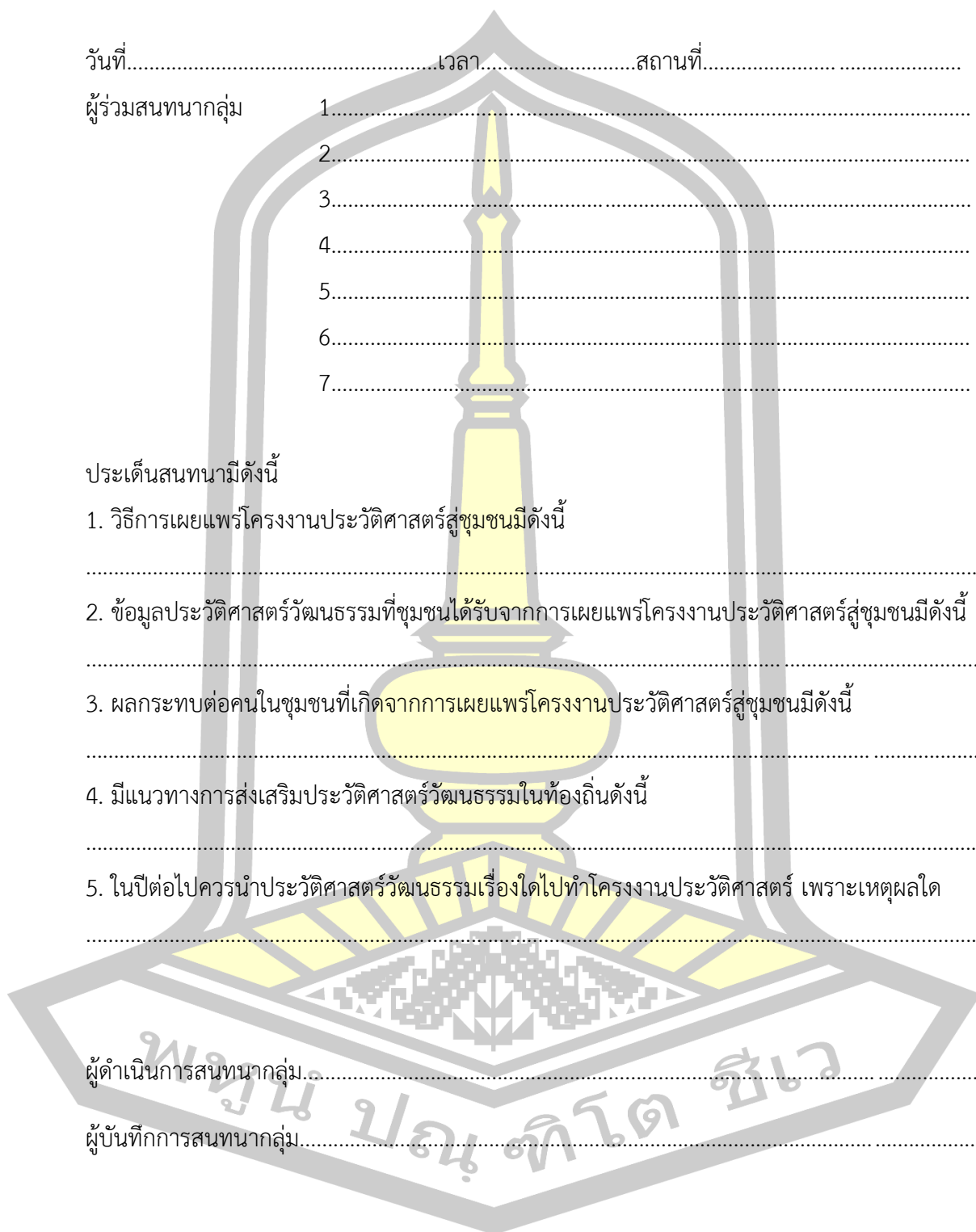
- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....

ประเด็นสนทนามีดังนี้

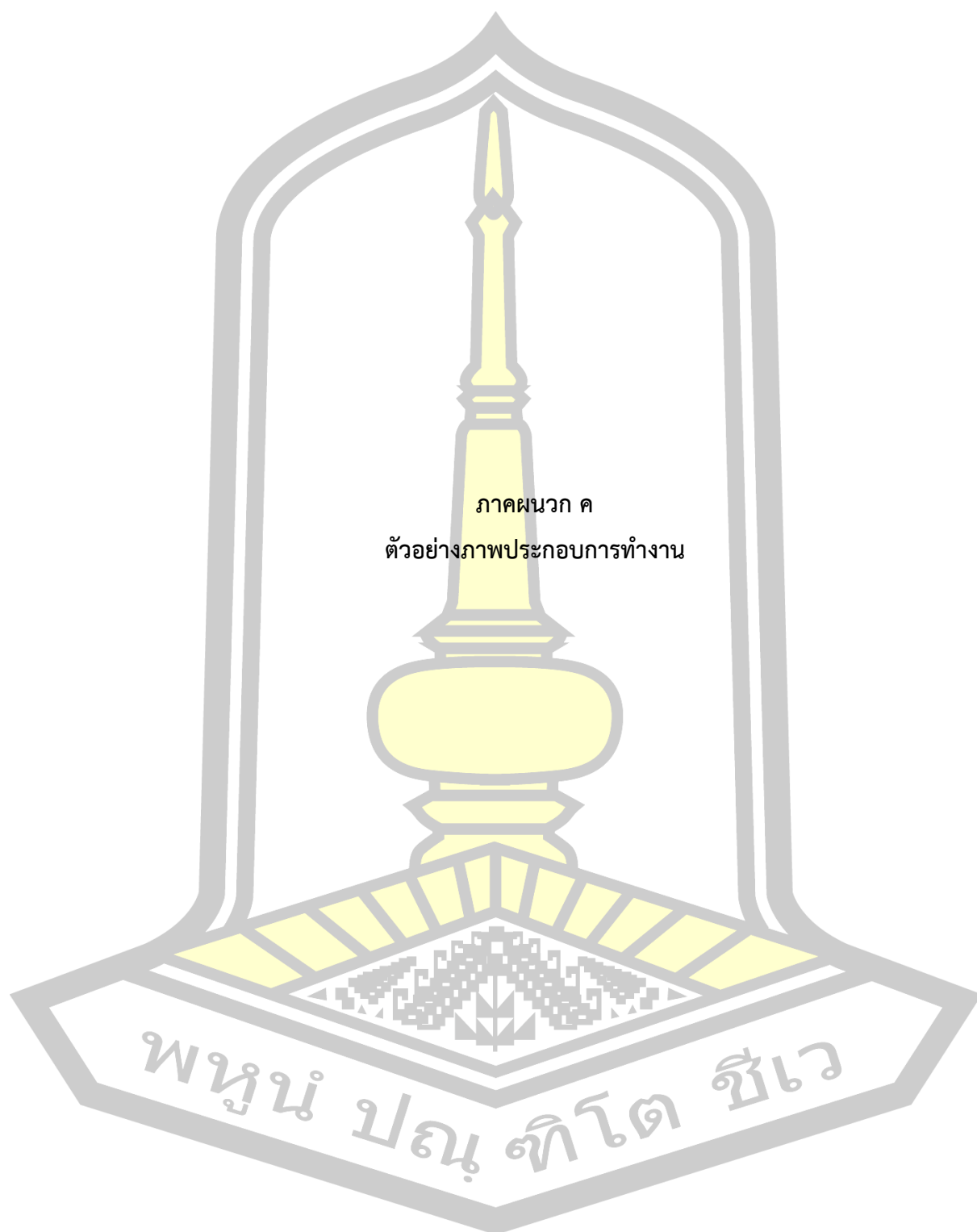
1. วิธีการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์สู่ชุมชนมีดังนี้
.....
2. ข้อมูลประวัติศาสตร์วัฒนธรรมที่ชุมชนได้รับการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์สู่ชุมชนมีดังนี้
.....
3. ผลกระทบต่อคนในชุมชนที่เกิดจากการเผยแพร่โครงการประวัติศาสตร์สู่ชุมชนมีดังนี้
.....
4. มีแนวทางการส่งเสริมประวัติศาสตร์วัฒนธรรมในท้องถิ่นดังนี้
.....
5. ในปีต่อไปควรนำประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเรื่องใดไปทำโครงการประวัติศาสตร์ เพราะเหตุผลใด
.....

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม.....

ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม.....

พญณี ปณฺ ทิโต สีเว

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างภาพประกอบการทำงาน

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ภาพประกอบ 11 ผู้วิจัยกับอาจารย์ประชิด ทวีเดช กรรมการกลาง การประกวดโครงงานนักเรียน
ระดับภาค

ภาพประกอบ 12 ผู้วิจัยกับ ดร.มีศิลป์ ชินภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนผดุงนารี จังหวัดมหาสารคาม

ภาพประกอบ 13 ผู้วิจัยกับนางสาวสุคนธ์มารินทร์ สว่างภพ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการโรงเรียน
กาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

ภาพประกอบ 14 ผู้วิจัยกับนางวิลาวัลย์ พิณพิมาย อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการโรงเรียนท่าช้าง
ราษฎร์บำรุง และนักเรียน

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ที่ ศธ ๐๕๓๐.๔๑/๕๖๖

คณะวัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๑ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลภาคสนาม

เรียน แม่ทัพภาคที่ ๒ / ประธานมูลนิธิเปรม ตินสุสานนท์ จังหวัดนครราชสีมา

ด้วย นายประจักษ์ แป๊ะสกุล รหัสนิสิต ๕๗๐๑๒๑๖๐๐๑๒ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รับอนุมัติทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การประดิษฐ์สร้างโครงงานประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตร ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชิลิกา วรรณจันทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าเขตพื้นที่ของท่านมีข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้ผู้วิจัยดังกล่าวเข้าพื้นที่เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ เพื่อนำไปประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ และถูกต้องต่อไป จึงใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิลิกา วรรณจันทร์)

คณบดีคณะวัฒนธรรมศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

งานบัณฑิตศึกษา
คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มมส.
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๑-๑๓๕๐

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายประจักษ์ แป๊ะสกุล
วันเกิด	วันที่ 8 กันยายน พ.ศ.2520
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพังงา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 692/2 ถนนเบญจรงค์ ซอย 8 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เลขที่ 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลใน เมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2543 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2548 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ เอเชีย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2564 ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผลงานวิจัย	ผลงานวิจัยเป็นผลงานที่ได้รับการเผยแพร่แล้ว จะพิมพ์ในรูปแบบการอ้างอิง เอกสาร

พูน ปณ ทัโต ชีเว